

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

GEORGES SIMENON

SAİT
FAİK

ABASIYANIK

Ustaların Türkçesiyle

Yaşamak Hırsı

ROMAN

Sait Faik'ten Bilge Karasu'ya, Oktay Rifat'tan Nurullah Ataç'a, Oktay Akbal'dan Tahsin Yücel'e, Türk edebiyatının büyük ustalarının çevirdiği Simenon romanlarından oluşan dizinin ilk kitabı, Sait Faik Abasıyanık'ın 1950 yılında *Geceyarısı Trenleri* adıyla tefrika edilen, 1954 yılında kitaplaştırılan *Yaşamak Hırsı*. Özgün adı *Trenlerin Geçişini Seyreden Adam* olan roman için Sait Faik'in düşündüğü ilk isim ise *Geceleri Yalnız Yatamayan Adam*.

Romanın kahramanı Poppinga, Sait Faik'in 1948 yılında yayımlanan *Lüzumsuz Adam*'ına benzer. Bu kitapla hikâyeciliğinde yeni bir döneme giren Sait Faik'in, anlatıcıyı anlatının içine daha çok sokma, görünür kılma çabasında, Simenon'un, kendisi hakkında yazılanlara müdahale eden, yaşamının nasıl devam edeceğine karar vermeye çalışarak var olan kurguyu bozup kendi kurgusunu yaşamaya başlayan karakteriyle benzerlikler yakaladığı söylenebilir.

Bir gün baktım, elinde Georges Simenon'un L'Homme qui regardait passer les trains romanı var. Hayrola, dedim Lautréamont'un pabucu dama mı atıldı? Lautréamont en sevdiği yazarlardan biriydi. Öyle severdi. Eline nereden geçmişse, Simenon'u okumuş, beğenmiş. Çok iyi yazar, dedi. Benim Simenon'u beğendiğimi bildirdi. Kumkapı'ya indik, Kör Agop'ta oturduk. Ben bu kitabı çevireceğim, dedi. Destekledim. Aradan çok bir zaman geçmedi, baktım çeviri bitmiş. Onun öyle uzun uzadıya masa başında oturup çeviri yapmayacağını çok iyi biliyordum, şaşırdım. Dedi ki, gülümseyerek: "O kadar çok sevdim ki, tuttum bir forma kadar okudum, başladım yazmaya. Baktım, üç dört formalık yazı yazmışım. Biraz daha okudum, gene devam ettim. Atlaya-atlaya biraz daha da okudum ve yazdım. Kitap bitti."

Özdemir Asaf, "Sait Faik'in Kişiliği ve Son Günleri",
Milliyet Sanat, Mayıs 1979

GEORGES SIMENON

13 Şubat 1903'te Liège'de (Belçika) doğdu. Çok genç yaşta yazmaya karar verdi. *La Gazette de Liège*'de gazeteci olarak çalışmaya başladığında on altı yaşındaydı. İlk romanı Georges Sim takma adıyla 1921'de yayımlandı: *Au pont des Arches, petite histoire ligeise*. Aralık 1922'de karısı, ressam Régine Renchon'la birlikte Paris'e yerleşti. Çeşitli takma isimler altında, birçok farklı türde popüler romanlar yayımladı: 1923-1933 yılları arasında yaklaşık iki yüz roman, binlerce hikâye ve sayısız makale. 1929 yılında yazdığı *Pietr-le-Letton* (*Letonyalı Pietr*, 1931) ünlü "Komiser Maigret" dönemini açan roman oldu. İster polisiye bir olayın etrafında gelişen ve genellikle sıradan insanların işlendiği; kusurlu, suçlu, yasadışı da olsalar onları yargılamaktan kaçınan, onlarla şeyler arasındaki ilişkileri daha iyi kavramak için onların mekânında onlarla birlikte yaşayan Komiser Maigret dizisindeki eserlerinde olsun, ister çeşitli çevreleri, durumları, karakterleri incelediği psikolojik romanlarında olsun, Simenon, insan gerçeğini, gündelik hayattaki trajediyi her türlü yapaylıktan uzak, sade bir üslupla kaleme almakta ve atmosfer yaratmakta son derece uzatır. Paris'te yaşadığı yıllar boyunca sık sık seyahat eden yazar, uzun bir süre (1945-1955) ABD'de kalmış, 1957'de ise İsviçre'ye (Echandens) yerleşmiştir. *Je me souviens* (*Hatırlıyorum*, 1945) adlı kitabında çocukluk anılarına değinen Simenon, *Pedigree* (*Soyağacı*, 1948) adlı otobiyografisinde onu yazar yapan unsurlara ışık tutmuştur. 1952'de Belçika Kraliyet Akademisi'ne kabul edilen Simenon'un eserleri sayısız dile çevrilmiş, ayrıca pek çok kez sinemaya uyarlanmıştır. 1973'te romancı kariyerine son verdiğini duyuran Simenon, 4 Eylül 1989'da ölmüştür.

SAİT FAİK ABASIYANIK

18 Kasım 1906'da Adapazarı'nda doğdu. Çocukluğu Adapazarı'nda geçti. İlköğrenimini Rehber-i Terakki Okulu'nda yaptı. Ortaöğreniminin bir bölümünü İstanbul Erkek Lisesi'nde, bir bölümünü ise Bursa Lisesi'nde tamamladı (1925-1928). Yükseköğrenimine İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü'nde başladı (1928). İki yıl sonra babasının isteği üzerine, iktisat eğitimi için Venedik üzerinden İsviçre'ye gitti. Lozan'da kısa bir süre kalarak, Fransa'nın Grenoble kentine geçti. Sanatı ve kişiliği üzerinde derin izler bırakacak çok sevdiği bu Fransız şehrinde üç yıl yaşadı. Fransa'dan döndükten sonra bir süre Halıcıoğlu Ermeni Yetim Mektebi'nde Türkçe öğretmenliği yaptı. Çocukluğundan beri tüccar olmasını istediği babasının zorlamasıyla ticarete atıldı ve başarılı olamadı. Babasının 1939'daki ölümüyle geçimini yalnızca kalemiyle sağlamanın yollarını aradı. Kısa bir süre Haber gazetesinde muhabirlik yaptı (1942). Yazarlığa lise yıllarında başlayan Sait Faik'in ilk şiiri Mektep dergisinde (1925), ilk yazısı 'Uçurtmalar' Milliyet gazetesinde yayımlandı (1929). 1934'ten itibaren kendini neredeyse bütünüyle öyküye veren yazar, denizi, emekçileri, çocukları, yoksulları, işsizleri, balıkçıları yalın ve şiirsel bir dille anlatarak Türk edebiyatına yeni bir öykü anlayışı getirdi. Daha önce Atatürk'ü de onur üyeliğine seçen, ABD'deki Uluslararası Mark Twain Derneği tarafından çağdaş edebiyata yaptığı katkılarından dolayı onur üyeliğine seçildi (1953). 11 Mayıs 1954'te İstanbul'da öldü.

Ustaların Türkçesiyle

GEORGES SIMENON

SAİT
FAİK ABASIYANIK

Yaşamak Hırsı

Türkçesi:
Sait Faik Abasıyanık

Yayın No **1580**
Çağdaş Dünya Edebiyatı **213**

Yaşamak Hırsı
Georges Simenon

Kitabın özgün adı: *L'homme qui regardait passer les trains*

Yayına hazırlayan: Barış Tut
Fransızca aslından çeviren: Sait Faik Abasıyanık
Kapak tasarımı: Faruk Baydar
Sayfa tasarımı: Zülal Bakacak

© 1938, Georges Simenon Limited, all rights reserved
© 2016, bu kitabın tüm yayın hakları Peters Fraser and
Dunlop Ltd. aracılığıyla Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: Ekim 2016

ISBN: 978 - 605 - 185 - 060 - 3
Sertifika No: 10905

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Matbaa Sertifika No: 12088
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI

Ticarethane Sokak No: 15 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 513 34 20-21 Faks: (0212) 512 33 76
e-posta: info@everestyayinlari.com
www.everestyayinlari.com
www.twitter.com/everestkitap
www.facebook.com/everestyayinlari
www.instagram.com/everestyayinlari

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

YAYINCIDAN AÇIKLAMA

Özgün metinle çeviri metninin karşılaştırılmasında birçok atlanmış paragraf ve eksik cümlelerin olduğu fark edilmiştir. Çeviri metnine yapılacak çok sayıda ekleme ve müdahalenin Sait Faik Abasıyanık'ın sözdizimi ve deyiş tercihlerine uygun düşmeyeceği, böylelikle metinde bütünlük sorununa yol açacağı düşüncesinden hareketle, 1954 yılında İstanbul Yayınları tarafından yapılan baskıya sadık kalınmıştır.

Georges Simenon

YASAMAK

SAİT FAİK

HIRSI

İSTANBUL

YAYINLARI

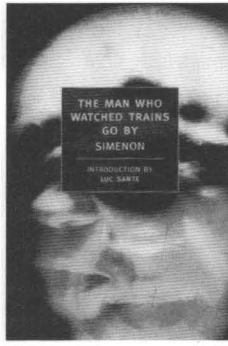
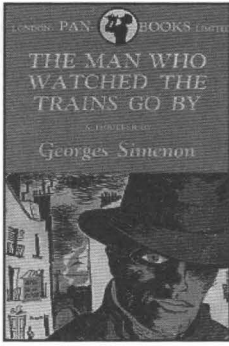

ÖNSÖZ

Georges Simenon özellikle 1940'lı yıllardan sonra Türk yazarlarının ilgisini çeken, Sait Faik'ten Bilge Karasu'ya, Oktay Rifat'tan Nurullah Ataç'a, Oktay Akbal'dan Tahsin Yücel'e birçok önemli yazarın eserlerini çevirdiği bir isim olmuştur. Hatta denebilir ki o dönemde bu derece ilgi çeken başka bir yazar yoktur. Sanırım bunda Simenon'un, insan psikolojisinin derinlerinde yatan, çoğu zaman kişinin kendisinin bile bilmediği karanlık sulara dolaşabilmesi etkili olmuştur.

Simenon'un Türkçede *Yaşamak Hırsı* adıyla yayımlanan *L'Homme qui regardait passer les trains* (*Trenlerin Geçişini Seyreden Adam*) adlı romanı 1938 yılında yayımlanmış ve birçok Simenon eseri gibi sinemaya da (1952) uyarlanmıştır.

Kees Poppinga'nın son derece sıradan hayatındaki ani değişim üzerine odaklanan bu romanda her şey neredeyse bir epifaniyle gerçekleşir. Evli, çocuklu, güzel bir ev için borç almış, herkes tarafından sevilen, dürüst ve çalışkan olduğu düşünülen Poppinga, patronu Julins de Coster'in, sınıfına uymayan bir meyhanede içki içtiğini görünce yanına gider ve patronundan duydukları karşısında dehşete kapılır: Patronu iflas etmiş, dahası yolsuzluk yapmıştır ve artık beş parasızdır. Dolayısıyla Poppinga da öyle.

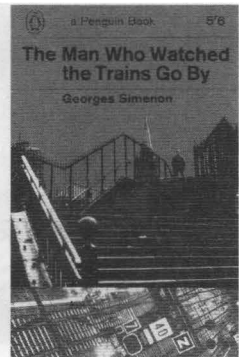
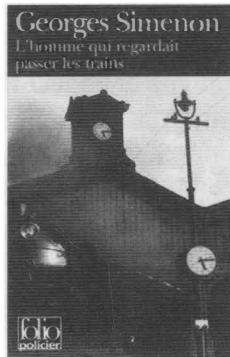
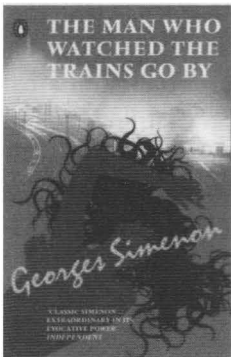
Ancak her şey bununla bitmez. Güzel bir eşi olan patronun bir de metresi vardır ve üstelik karısı da onu uzun bir süredir bir doktorla aldatmaktadır. Herkesin bildiği ama pek de umursamadığı bu durum karşısında Poppinga şaşkınlık içerisinde. Patronu tüm bunları yaşam aşkıyla anlatmaktadır, çünkü isteklerini gerçekleştiriyordur. Peki ya Poppinga?

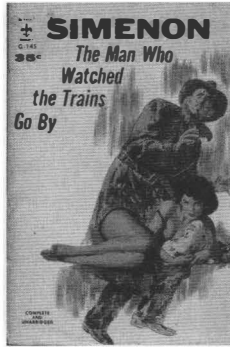
Poppinga birdenbire tekdüze yaşantısının sıkıcılığının farkına varır. İstemediği bir hayatı yaşamaktadır. Coster'in verdiği parayla döndüğünde, makine gibi işleyen evin düzeni, her akşamki rutin, midesini bulandırır. Coster'in anlattıkları ve tavırları, yaşamaya dair ısrarı ve olanlar karşısındaki umarsızlığı Poppinga'da bir epifaniye sebep olur. Tam da o andan itibaren asıl yaşamak istediğinin ne olduğunu, yaşadığı hayattan ne kadar sıkıldığını fark edip her şeye bir perde çekmek ister.

Hikâyenin devamı Paris'e uzanır. Poppinga bu yeni uyanışın etkisi altındadır. Paris'te türlü maceraya atılır, kadınlar, fahişeler, polis ve tabii ki cinayetler devreye girer. Poppinga'nın kendi yaşamının başrolüne soyunmak için gerçekleştirdiği tuhaflıkları da bu dönemde başlar.

Popinga suçlu gibi olmak, suçlu gibi görünmek, dikkat çekmek ya da tam tersini yapmak üzerine soğukkanlılıkla düşünür ve birtakım stratejiler geliştirir. Topluluk içinde belirli davranış normları ve bunu gösteren kıyafetlerle dolaşıldığında “suçlu” olarak şüpheyi çekecek her tür tehlikeden kurtulmanın mümkün olduğunu anlar. Aslında Poppinga’nın Paris’e gelmeden önceki yaşamından edindiği bilgiler, onun saygı gören ama aynı zamanda sıradan biri olarak görülmesini sağlamasında etkili olmuştur. Nefret ettiğini anladığı bir hayatın tecrübeleri, yaşamak istediği fakat toplumsal normlara göre “anormal” kabul edilen bir yaşamda görünmez olmasını sağlar. Bu, polisiyenin muhteşem Sherlock Holmes’ünün sık sık dile getirdiği ‘suçlu gibi de düşünebilme’ becerisinin bir başka şeklidir.

Holmes’ün ortaya çıktığı 19. yüzyıl İngiltere’inde, kent, suçlular için rahatça kaçılacak, gözden kaybolunabilecek bir yerdi. Onlara ulaşmak isteyen orta sınıf bir dedektif de polisten farklı bir yöntem izleyerek, onlar gibi giyinip onların davranış normlarıyla hareket ettiğinde, araştırmaları için uygun koşulları yaratmış oluyordu. Holmes hikâyeleri arasında özellikle *The Man with the*

Twisted Lip (Yarık Dudaklı Adam) 20. yüzyıl Poppinga'sı için bir örnek teşkil edebilecek nitelikler taşır. Hikâyenin kahramanı Mr. Neville St. Clair saygıdeğer bir işadamdır ve bir süredir kayıptır. Sık sık iş için Londra'ya giden St. Clair her seferinde belirttiği zamanda evinde dönmektedir. Bir gün eve dönmeyince karısı onu aramak için Londra'ya gelir ve kocasını uyuşturucu bir madde olan opium içenlerin yoğun olduğu bir mahallede gördüğünü sanır, fakat sonrasında ona ulaşamayınca bir sorun olduğunu düşünerek Holmes ve Watson'dan yardım ister. Holmes'ün araştırmaları sonucu adamın aslında bir dilenci olduğu ve parayı da bu şekilde kazandığı ortaya çıkar. St. Clair'in görünüşteki normal ve saygıdeğer hayatının arkasında kirli, sıradışı ve suçlu bir hayat vardır. Ancak onun göz önündeki hayatını mümkün kılan da bu "anormal" yaşamıdır. Ahlâkçı Holmes, St. Clair'in ailesinin iyiliği için bunu sakladığını söylerken, Simenon ailesinden uzaklaşan Poppinga'nın peşine düşer ve bu karakterden, çok daha derin ve modern bir çelişki yumağı çıkartmayı başarır.

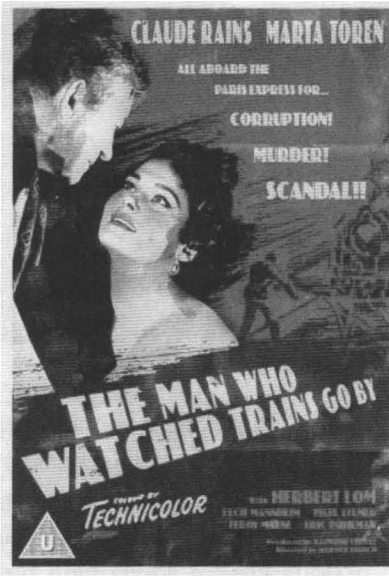
* * *

Simenon'un bu romanı Türkçede ilk olarak Sait Faik tarafından *Yedigün* dergisinde, 1 Aralık 1949-27 Temmuz 1950 tarihleri arasında *Geceyarısı Trenleri* adıyla tefrika edilmiş ve sonrasında 1954 yılında İstanbul Yayınları tarafından *Yaşamak Hırsı* adıyla yayımlanmıştır. Yayımlanma aşamasında kitabın adıyla ilgili bir kararsızlık yaşanmıştır:

"Bir gün baktım, elinde Georges Simenon'un *L'Homme qui regardait passer les trains* romanı var. Hayrola, dedim Lautréamont'un pabucu dama mı atıldı? Lautréamont en sevdiği yazarlardan biriydi. Öyle severdi. Eline nereden geçmişse, Simenon'u okumuş, beğenmiş. Çok iyi yazar, dedi. Benim Simenon'u beğendiğimi bilirdi.

Kumkapı'ya indik, Kör Agop'ta oturduk. Ben bu kitabı çevireceğim, dedi. Destekledim. Aradan çok bir zaman geçmedi, baktım çeviri bitmiş. Onun öyle uzun uzadıya masa başında oturup çeviri yapmayacağına çok iyi biliyordum, şaşırdım. Dedi ki, gülümseyerek:

– O kadar çok sevdim ki, tuttum bir forma kadar okudum, başladım yazmaya. Baktım, üç dört formalık yazı yazmışım. Biraz

daha okudum, gene devam ettim. Atlaya-atlaya biraz daha da okudum ve yazdım. Kitap bitti.

İş sırası kitabı yayınlamaya geldi. Pazarlamasını yaptık. Hemen (Şehir Matbaası, Turgut) ele aldılar. Çabucak dizildi, basıldı, renkli (trikromi) alacalı, bulacalı bir de kapak hazırlandı.

Kitaba *Geceleri Yalnız Yatamayan Adam* adını vermişti. Yayıncıya da el yazması öyle sunuldu:

Georges Simenon – Çeviren: Sait Faik. Ama ne gezer. Kitap çıkıverdi: Bir sabah ondan önce Babiâli'de ben gördüm. Kapak şöyle:

Yaşamak Hırısı... Yazan: Sait Faik. Kim-kime, dum-duma, kitap Sait Faik olarak ve ayrıca halk kitabı satış düzeyinde (galiba on bin adet) satıldı, bitiverdi.¹

1 Özdemir Asaf, "Sait Faik'in Kişiliği ve Son Günleri", *Milliyet Sanat*, Mayıs 1979.

Her ne olursa olsun, romanın Sait Faik'i cezbediği bir gerçektir. Poppinga, Sait Faik'in 1948 yılında yayımlanan *Lüzumsuz Adam*'ının kahramanına benzer özellikler taşımaktadır. *Lüzumsuz Adam* ile birlikte hikâyeciliğinde yeni bir döneme girdiği düşünülen Sait Faik, bu hikâyeyle giderek anlatıcıyı daha çok anlatının içine sokmaya, anlatıcıyı görünür kılmaya, onu anlatının kahramanı yapmaya başlar. Dolayısıyla Simenon'un, kendisi hakkında yazılanlara müdahale eden, gazeteleri sürekli takip eden ve yaşamının nasıl devam edeceğine karar vermeye çalışarak var olan kurguyu bozup kendi kurgusunu yaşamaya başlayan karakteriyle birtakım ortaklıklar bulduğu söylenebilir.

Simenon ve Sait Faik'i buluşturan bu eser, usta iki yazarı bir arada okuma zevki de veriyor okura. Unutulmamalı ki her metin başka metinlerden izler taşır...

Seval Şahin

Yaşamak Hırsı

I

Akşamın sekizinde daha Kees Poppinga'nın kaderi tesbit edilmemişti. Demek daha vakit vardı. Vakit vakit diyoruz ama ne vakti, hangi vakit? Yani şimdiye kadar yapmış olduğu şeyleri yapmayacak mıydı şimdiden sonra sanki? Yüzlerce, binlerce gün, ötekinden hemen hiç farklı olmayarak geçmeyecek miydi sanki?

Şimdi ona hayatının birdenbire değişeceğini, konsolun üstünde bir eli sandalyenin arkasına dayalı ailesinin tam ortasında yer almış resminin bütün dünya gazetelerinde basılacağını söylese-lerdi güler, omuzlarını silker, geçerdi.

Şöyle kendini bir dinlese onda hiçbir şey böyle gürültülü bir geleceği işaret etmiyordu. Yalnız bazan bütün perdeleri inmiş, pencerelerinden ışık sızan gece trenlerine dalar, sırlarla dolu yolcular taşıyan bu trenler onu biraz heyecanlandırır, şaşırtırdı. Yoksa başka hiçbir şey onun böyle bir istikbale namzet olduğunu işaret etmiyordu.

Şimdi ona birisi kalkıp da patronu bulunan JuliUs de Coster'in küçük Saint Gorges meyhanesinde kafayı çekmekte olduğunu söyleseydi kılı bile kıpırdamazdı. İnanmazdı ki irkilsin.

Onun insanlar ve eşya hakkında fikirleri değişmek bilmezdi. Öyle numaralara kanmazdı. Boş verir, öyle şey olmaz, derdi.

Öyle derdi ama “de Coster” mahdumu da olmayacak bir şey ama sahihten de o pis küçük Saint Georges meyhanesinde idi. Sonra Amsterdam şehrinin “Carlton” ismindeki büyük otelinin bir dairesinde Paméla isminde bir dilber de kibar bir dans yerine gitmek üzere hazırlanmakta, banyosunu yapmaktaydı.

Peki, bundan Poppinga’ya ne diyeceksiniz? Yine aynı dakikada Paris’te, Monmartre’in Blanche sokağında “Mélie” ismindeki lokantada “Jeanne Rozier” isminde bir başka kadın yanındaki “Louis” ismindeki delikanlıdan hardal istiyor ve:

— Bu akşam çalışıyor musun?

Diye soruyordu.

Sonra yine Paris civarında “Juvisy” denen bir yerde, bir marşandiz istasyonuna pek yakın bir garaj sahibi hemşiresi Rose’a...

Her ne ise, daha bütün bunlar, hali hazırda ortada yoktu. Her şey gelecekte idi. Hem de Kees Poppinga’nın istikbalinde, pek yakın olan istikbalinde idi. Günlerden bir çarşamba, aylardan bir 28 Aralık’tı. Vakit akşamın sekiziydi. Poppinga bütün bunlardan habersiz, bir yaprak sigarasını yakmağa hazırlanıyordu.

* * *

İcabında aile hayatını tenkid eder yollu bir laf etmiş olacağı için kimseye itiraf etmediği bir şey vardı. Yemekten sonra fena halde mızızlanıyor, uyumamak için kendisini zor tutuyordu. Halbuki, bütün Hollandalı aileler gibi, onlar da akşam yemeğini pek hafif yerlerdi. Biraz çay, birkaç dilim tereyağlı ekmek, ince bir iki dilim peynir veya dil, bazan da haşlanmış bir sebze yemeği.

Bu işte kabahatı sobaya yüklemek lazım geliyor. Çini soba-ya. Kenarları pırıl pırıl yanan nikel çubuklarla süslüdür, şudur budur... Bir bakıma ona soba demek hata! O sıcaklığı ve nefes alıp verışı ile evin hayatına ahenk veren bir varlıktır. Doğrusu, ona soba demek hem ayıp, hem günah!

Yaprak sigarası kutusu şöminenin üstündedir. Parmaklar yavaş yavaş oraya uzanacak. Bir tanesi seçilecek, koklanacak, yaprakları çıtır çıtır parmaklar arasında çıtırdatılacak. Sonra ağza götürülecek... Bunun kaidesi böyle. Yaprak sigarası böyle seçilir, böyle koklanır, böyle...

O sigarasını yaktığı dakikada saçları kestane renkli “Frida”, on beş yaşındaki güzel kızı defterlerini ve kitaplarını lambanın altındaki masaya getirecek, derse çalışmaya başlamadan evvel kopkoyu, iri gözleriyle bir zaman dalacak.

Her şey işte böyle gelip geçirdi. Yine bu sırada “Carl”, on üç yaşındaki oğlu yerinden kalkacak, annesine alnını uzatacak, sonra babasına da aynı şeyi yapıp kız kardeşini öptükten sonra yatmağa gidecek.

Nitekim o akşam da öyle oldu. Carl yatmağa gittikten sonra odaya bir sessizlik çöktü. Soba tekrar derin derin nefes alıp vermeğe başladı. Kees her zamanki suali sordu.

— Ne yapıyorsun anne?

O da çocuklardan alışmış, onlar yüzünden daha münasip görmüş karısına anne derdi.

— Albüme resim yapıştırıyorum.

Kadın kırk yaşında idi. Evin içindeki eşya ve insanlar gibi tatlı, sakın, vakur bir hali vardı. Soba gibi, onun için de Hollanda’nın en iyi aile kadını denebilirdi. Zaten bu evde her şey en iyi cins-tendi. Sadece evde pişirip yedikleri çikolatanın kalitesi ikinci kalite idi. Çünkü Madam Popinga’nın aldığı çikolata paketlerin-

den demin resim yapıştırılmaktan bahsettiği albümdeki resimler çıkardı. Bu resimler dünyada yetişen bütün bitkilerin resimleri idi. Birkaç seneye kadar dünyada ne kadar bitki varsa hepsinin resimlerine sahip olacaklardı.

Madam Popinga çıkartma çıkarır gibi resimleri albüme yapıştırırken, kocası da radyonun düğmesini çevirdi. Şimdi dışardaki dünyadan yalnız ince bir kadın sesi ile mutfakta yıkanan fayans tabakların gürültüsünden başka hiçbir şey duyulmuyordu. Odanın içindeki hava o kadar hareketsiz ve ağırdı ki Popinga'nın ağzından çıkan dumanlar tavana doğru uçup gitmiyor, ağzının etrafında helezonlar çizerek dolaşüyor, Popinga bu dumanları eliyle örümcek ağları alır gibi itiyordu.

On beş senedir hep böyle devam edip gitmiyor muydu? Saat sekiz buçuğa yaklaşıyordu. Radyodaki ince ses susmuş, bir erkek sesi borsa haberini veriyordu. İşte tam bu sırada Kees bir müddet bulunduğu vaziyeti öteki ayağını berikinin üstüne koyarak değiştirdi. Bir zaman yaprak cıgarasına baktı. Sonra mütereddit bir sesle:

— Acaba bizim gemide her şey hazır mı? Merak ettim, dedi. Odayı bir sükût dolaştı. Sonra soba nefes alıp verdi. Madam Popinga albüme iki resim daha yapıştırdı. Frida defterden bir yaprak çevirdi.

Adam:

— Gidip bir baksam fena olmayacak, dedi.

İşte bu sözle beraber yeni talihi, yeni kaderi bir tavla zarı gibi atılmıştı artık.

Bir iki nefes yaprak cıgarasını çekinceye, bir gerininceye, rad-yoevinin kemani bir akort yapınca kadar geçen bir zaman zarfında, Kees artık talih makinesinin çarklarında dönmeğe başladı.

Artık her saniye şimdiye kadar yaşadıklarından daha ağır basıyor, her hareketi, gazetelerde siyasî adamların en ufacık hareketleri gibi bir ehemmiyet, bir mana kazanıyordu.

Hizmetçi kadın gri pardösüsünü, içleri kürklü eldivenlerini, şapkasını getirip verdi. Ayaklarına lastiklerini ağır ağır geçirdi. Bisikletini, o her tarafı pırıl pırıl nikelâjlı, vitesli bisikletini alıp almamağı düşündü.

Yayan yürümekte karar kıldı. Evden dışarı çıktı. Dönüp evine memnun memnun, keyifli keyifli baktı. Bu evden çok villaya benziyordu. Planını kendisi yapmıştı. Belki mahallenin en büyük evi değildi ama en kullanışlısı, en sevimlisi idi.

Bulunduğu mahalle ise Groningen şehrinin en temiz, en yeni, en latif mahallesi idi.

Kees Poppinga'nın hayatı şimdiye kadar hep böyle kendi kendinden, etrafından memnunlukla geçmişti. Öyle ya her iyi cins şey, iyi cinsten demektir. Her güzel ve kullanışlı ev, kullanışlı ve güzel evdir. Hava soğuktu. Kuru, insanı canlandıran bir rüzgâr esiyordu. Lastikleri sert karları çıkırtıyordu, elleri cebinde, ağzında purosunu Kees limana doğru “Üçüncü Okyanus” gemisinde her şey yolunda imiş gibi yürüyordu.

“Gemiye gidip bir baksam fena olmayacak” derken bir mazet mi uydurmuştu? Hayır! Doğrusunu isterseniz evin o insanı uyuşturan sıcaklığı içinden çıkıp dışarının bu tertemiz, hayat verici havasında yürümek hiç de fena değildi. Değildi ama hiçbir zaman resmen de böyle şey düşünülemezdi. Ev, evdi. İnsanın kendi yuvasından daha tatlı, daha temiz, daha sıcak ve samimî hiçbir yer olamazdı.

Bir aile babası daima böyle düşünmeli idi. Zaten bu yüzden değil mi ki o trenler geçerken içinde üzüntüler, hasretler ve daüs-silalar duyduğu zaman utanır, kızarırdı.

“Üçüncü Okyanus” isimli bir gemi Hollanda’nın bir limanında mevcuttu. Onu geceleyin ziyaret etmek ise Kees’in bir vazifesi idi. Çünkü o, “Julius de Coster en Zoon” müessesesinde birinci kâtip, daha doğrusu patrondan sonra birinci direktördü.

Julius de Coster müessesesi yalnız Groningen şehrinin değil, bütün Hollanda’nın gemi levazımatı müessesesi idi. İpten mazota, içkiden yiyeceğe kadar her şeyi gemilere bu müessese temin ederdi.

İşte “Üçüncü Okyanus” ismindeki gemi gece yarısı sular limandan çekilmeğe başlamadan hareket etmesi lazım geldiği için bugün öğleden sonra birçok şey ısmarlamıştı.

Kees, uzaklardan üç direkli bir “cliper” olan gemiyi gördü. Wilhelmine kanalının rıhtımında kimsecikler yoktu. Yalnız bir sürü halat vardı. Bunların üzerinden ustalıkla atlı yarak gemiye doğru yürüdü. Geminin merdivenini bu nevi cimnastiğe alışık, çevik adımlarla aştı. Kaptanın kamarasına doğru yürüdü.

Doğrusu, bu an kaderinin en mühim ânı idi. Kendi kendine ortada bir hareket olmadığına göre her şey yolunda, döneyim evime diyebilir. Ve dönerdi. Talihi de değişirdi. Ama ne bilsin zavallı! İşte bilmediği için kapıyı itip içeriye girince hiddetten kıpkırmızı kesilmiş bir adamla karşılaştı. Ve bu adam ona ağzına geleni söyledi.

“De Coster en Zoon” müessesesinde şimdiye kadar olmamış bir hadise cereyan etmişti. Saat yedide gemiye teslim edilecek olan ve bizzat Kees tarafından temin edilen mazot getirilip gemiye yüklenmemişti. Değil yalnız mazot gemisi gelip Üçüncü Okyanus’a yanaşmamış, aynı zamanda öteki sefer levazımı da getirilmemişti. Beş dakika sonra rıhtıma bir sersem gibi inen Kees de kendi kendine küfürü basıyor, muhakkak bu işte bir

anlaşmamazlık vukubulduğunu, bu işi hemencecik halledeceğini düşünüyordu.

Ağızındaki yaprak sigarası sönmüş, bisikletini getirmediğine pişman, kasaba sokaklarından mahalle çocukları gibi koşa koşa geçiyordu.

Önce patronu bulurum diye yazıhaneye uğradı. Kimsecikler yoktu. Sonradan doğru patronun evine koştu.

Uşak, bayın evde olmadığını söyleyince madamı görmek istediğini ne diye söyledi o da bilmiyor. Uzun boylu bekledikten sonra ağızında uzun bir kehribar ağızlıkla, üstüne bir ipekli yatak pijaması giymiş bir hanım karşısına çıktı.

— Bir arzunuz mu var? Kocamın mühim bir işi vardı da çıktı. Galiba yazıhaneye gitti. Doğru oraya gitmiş olsaydınız herhalde daha münasip olurdu.

Ne o ipekli pijamayı, ne de o bembeyaz enseye toplanmış kestane rengi saçları unutabilecekti. Ne de geri geri çekilip giderken kendisine atılan lakayt nazarları.

* * *

Bir yarım saat sonra sular çekilmeğe başlayacağından Üçüncü Okyanus'un hareket etmesine imkân kalmayacaktı. Tekrar yazıhaneye koştu. Belki patrona sokakta rastlarım diye bu sefer şehrin yaklaşan Noel münasebeti ile büsbütün kalabalıklaşan en işlek caddesinden geçiyordu. Birisi arkasından bağırdı:

— Poppinga!

— Claes!

Bu, çocuk hastalıkları mütehassısı Doktor Claes'dir. İkisi de şehrin satranç kulübü âzasındandılar.

— Bu akşamki turnuvaya gelmiyor musun? Polonyalı yenileceğe benzer.

Hayır, o gidemeyecek. Zaten onun günü de değil. Salı günleri gidemez. Çarşamba günü onun günü.

Doktor durmadan konuşuyordu.

— Ha ne diyecektim. Tamam! Şey, Arthur Merkemans biraz evvel yine bende idi.

— Ne yapayım birader, herifte utanma yok ki:

— Ben de kendisine aynı şeyi söyledim...

Doktor Claes kulübe doğru yollandı. Kees büsbütün sinirlenmişti. Bu Arthur meselesi de az mühim değildi. Şu doktor da sinir herif! Ne lüzumu vardı şimdi kainbiraderinden söz açmağa. Her ailede böyle ufak tefek kendilerinden utanacak kimseler bulunur.

Hem Merkemas'nın kime ne fenalığı vardı? Sekiz çocuk yapmasaydı diye söyleniyorlar ama o zaman kendisinin iyi bir işi vardı. Günün birinde çalıştığı müessese iflas ediverdi. O da ilk zamanlar biraz her işi kabullenmedi. Sonradan ne iş olursa olsun yapmağa karar verince ismi etrafında dedikodu başladı. Bu sefer kimse ona iş vermeğe tenezzül etmedi.

Can sıkıcı mesele! İşte, yine başındaki bu dert de gelip yüreğine oturmuştu. O da kainbiraderinin kendini ihmal etmesini ve karısının sokağa şapkasız çıkmasını doğru bulmuyordu ama...

Adam sende! Bir tütüncüye girip bir yaprak cigarası daha aldı. Sonra eve istasyon tarafından dönmeğe karar verdi. Şimdi eve gider gitmez söylemezlik edemeyecek, karısına:

— Senin birader bu sefer de Doktor Claes'e gitmiş, deyiverecekti.

Karısı tabii anlayacaktı. Cevap vermeyecek, içini çekecekti. Her zaman böyle yapardı.

Yaya kaldırımının iki tarafına yar gibi karlar süpürülmüş tenha bir sokakta idi. Evlerin kapılarında kocaman yeşil bronz tokmaklar vardı. Bu sessizlik ve bu evler ona Noel gecesini düşündürdü. Fakat hemen üçüncü sokak fenerinden sonra başka düşüncelerin kafasına geleceğini bildiği için beyhude yere güzel Noel gecesini hatırlamağa değmezdi.

İşte bakın gene garip, şairane bir düşünce. Ona hiç yaraşmayan şey bu. Ne ise fazla tehlikeli bir şey değil. Üç dakikacık bir hassasiyet. Zararı yok! Bazan kulüpte satranç oynayıp dönerken de böyle hassasiyete kapıldığı olmuştur.

“Groningen” masum, lekesiz, temiz bir şehirdir. Öteki şehirlerde bilhassa Amsterdam’da olduğu gibi sokak aralarından utanmaz kadınlar çıkıp erkeklere teklifte bulunmazlar.

Ama yine de, istasyondan yüz metre mesafede bir garip ev vardır. Görünüşte bir aile evinden farksızdır. Koca şehirde bir taneciktir ama; vardır ya. Bu evin kapısı her zaman yarı açıktır. Hafifçe iter itmez ardına kadar açılır.

Kees ömründe bir defa bile buraya ayak basmış değil. Yalnız tabii, o da kulüpte bu eve dair anlatılan hikâyeleri dinlemiştir. Ama kendi hesabına karısına sadakatsizlik göstermemiştir.

Bu sefer, tuhaf, işte evin önünden geçerken Madam de Coster’i sabahlığıyla görür gibi oluyor. Tuhaf işte! Kees patronunun karısını hep uzaktan ve şehir kıyafetiyle görmüştür. Sonra bildiği bir de Madam de Coster’in otuz beş yaşında olduğu, Julius de Coster mahdumun da altmışa merdiven dayadığıdır.

Ne ise evin önünden geçti... Yalnız aşağı pencerelerde, perdelerin arkasında iki gölge görmüştü. Sonra hemen istasyona çıkmıştı. Son tren gece yarısını beş dakika geçe hareket ederdi... İstasyona varmadan evvel yine bir fena yer vardı. Buranın ismi de küçük Saint Georges’du. Onun gözünde, daha doğrusu onun gibi

olan Groningen’lilerin gözünde burası da demin önünden geçtiği ev kadar çirkin ve fena bir yerdi.

Eskiden trenler daha ortada yokken, posta arabaları şehirler arasında dörtlü, altılı atlarla yolcu taşırlarken bu şimdiki küçük Saint Georges meyhanesinin bulunduğu yerde büyük Saint Georges hanı varmış. Bu hanın alt kattaki kıraathanesi bugün mevcut. Orası şimdi de şehrin biricik fena şöhretli meyhanesi kalmış, o kocaman handan bu eski han kıraathanesi şimdi şehirde her yer kapandıktan sonra İngiliz ve Alman gemicileri ile dolar. Yenir içilir. Şehrin gürültü edilen, kavgaya çıkan biricik yeridir.

Bu saatte meyhanede hiç kimse yok gibidir. Öyle olduğu halde Poppinga yine de şöyle bir içeriye göz atmamazlık edemedi.

Kapkara kesilmiş meşe ağacından masalar, tabureler, yer iskemleleri, fiçılar dolu idi. Dipte bir tezgâh vardı. Tezgâhın başında boğazında “guatre” bulunduğu için hiç yaka takamayan şişman bir meyhaneci vardı.

Saint Georges meyhanesi neden acaba bu kadar kötü şöhretli idi, biliyor musunuz? Çünkü burası gece saat iki veya üçe kadar açıktı. Bir, ikincisi de buranın tezgâhında bulunan viski ile ardış şarabı şişeleri her yerdekinden daha çoktu. Üçüncüsü de meyhanenin pencerelerinin yer hizasında bulunması idi. Yoksa buranın bir başka kusuru yoktu.

Her zaman yaptığı gibi, bu sefer de içeriye şöyle bir göz attı. Fakat göz atar atmaz da burnunu cama yapıştırıp gözlerine inanmak, daha doğrusu gözlerine inanmamak istemiş gibi içeriye dikkatle bakmağa başladı.

Hollanda’nın Groningen kasabasında, her yerde olduğu gibi, iki türlü vakit geçirecek yer vardır. Birincilere “Verlof” derler ki buralarda çay, kahve, limonata, gazoz, domates suyu, nar şerbeti içilir. Bir de “vergüning” denen yerler vardır ki buralarda bol bol

viski ve ardıc şarabı içilir. Oturulur, konuşulur, ve şarkı söylenir. Poppinga böyle yerlere ömründe ayak basmamıştır. Yani dostumuz Kees bir meyhanenin eşiğinden hiçbir zaman aşmamıştır. Değil ki böyle meyhanelerin daniskası diye anılan Saint Georges meyhanesine girsin. Artık Poppinga gibi bir direktör muavini böyle yere ayak basmadıktan sonra koskoca bir müessese sahibi olan “de Coster” mahdumu nasıl olur da bu meyhanelerin en aşağılığına gelip otursun. Hiç böyle şey olur mu? İnsan gözüyle görse inanmaz. Fakat işte Julius de Coster bütün heybeti ile orada bir taburede oturmuştu.

Şimdi Poppinga kalkıp satranç kulübüne gitse, Doktor Claes ve arkadaşlarını bulsa ve onlara de Coster mahdumunu Saint Georges meyhanesinde bizzat, şu iki gözüyle gördüğünü söylese, ona herkes garip garip, haline acır gibi bakacak ve gidip istirahat etmesini ve yarından tezi yok iyi bir sinir doktoruna kendisini göstermesini salık vereceklerdi. Bazı kimseler için insan ufak tefek latifeler yapabilir ama de Coster mahdumu için hayır... Onun yalnız çenesindeki ufacık sakalı bile hiddetinin bir timsalidir. Ciddiyetinin ve buz gibi soğukkanlılığının... ya yürüyüşü: Ya simsiyah giyinişi! Ya o melonla silindir şapka arası şapkası...

Hayır! Bin kere hayır! Böyle şey olamaz, de Coster mahdumunun sakalını tıraş edip bol, açık renk elbiseler içinde tam meyhane adamı gibi oturmasına imkân yoktur.

Ya önündeki ardıc şarabı dolu sürahi ne oluyor? Muhakkak yanılıyor. Bu ona benzeyen, sakalsız bir seyyahtır. O, burnu camda ezilmiş bir halde içeriye seyredip böylece düşünürken, içerdeki adam birdenbire pencereye dönmüş bulundu. Ve Poppinga'yı gördü. Görünce de biraz şaşaladı. Sonra o da dikkatli dikkatli camdan içeriye büyümüş gözlerle bakan adamı dikizlemeğe başladı. Sonra da artık hiç inanılmayacak bir hadise cereyan

etti. İçerdeki adam dışardakine göz kırptı ve eliyle içeriye girmesi için işaret etti.

Hani derler ya! Yılanlar şikârını ele geçirmek için gözleriyle avını manyatizma yaparlarmış diye. Poppinga da böyle sersem bir halde ne yaptığını bilmeyerek meyhaneden içeri girdi.

Tezgâhta kadehleri silip kurulamakta olan meyhaneci kendisine yüksek sesle:

— Herkes gibi girerken kapıyı kapasanız olmaz mı beyim, diye bağırdı.

* * *

Evet, oydu. Julius de Coster'di. Eliyle müessesesinin memuru-na bir tabure işaret ediyor ve:

— Muhakkak gemiden geliyordur, diyordu.

Sonra cevap beklemeden hiç ağzına almadığı kelimelerle konuşmasına devam ediyordu.

— Basıyorlar kalayı bize değil mi?

Cevabı beklemeden, hiç istifini bozmaksızın:

— Nerede olduğumu bildiğine göre beni ispiyonlamış olmalısın, diyordu.

İşin en tuhafı, bütün bunları kızgın kızgın söyleyeceği yerde aksine keyifli keyifli söylüyordu. Bir taraftan meyhaneciye kadeh ve şarap getirmesini işaret ederken, öteki taraftan hem konuşuyor, hem gülüyordu.

— Mösyö de Coster vallahi öyle sanıyorum ki bu akşam çok garip şeyler cereyan etmekte...

— Önce için bakalım Mösyö Poppinga!

Onun âdetidir. Müessesesindeki en ufak hademeye bile efendi der. Ama bu seferki mösyö deyişinde bile bir eğlenme, bir alay

gizli. Müessesesindeki memurun şaşkınlığı adeta onu keyiflendiriyor denebilir.

— Size ben için diyorsam bir şey biliyorum ki için diyorum. Sizde şu şeyi boşaltma kabiliyeti varsa ne âlâ! Yoksa yandınız azizim. Çünkü şimdi size söyleyeceğim lakırdılar ancak şu şeyi temizledikten sonra yenir yutulur. Bu akşam size rastlayacağımı hiç ummuyordum... Görüyorsunuz ya ben de kafayı tutsülemiş vaziyetteyim. Onun için konuşmamız, pek tatlı, pek keyifli cereyan edeceğe benzer.

Adamakıllı sarhoştı. Poppinga onun sarhoş olduğuna yemin edebilirdi. Edebilirdi ama patrandaki vaziyete bakılırsa içkiden yana oldukça dayanıklı ve bu işe yeni başlanmışa benzer. İçki ona pek dokunmadığına göre alışık olmalı.

— Şu Okyanus III nam geminin başına gelenlere doğrusu canım sıkılmıyor değil. Zavallı gemi 7 gün zarfında Riga Körfezi'ne demir atmış bulunmalı. Yoksa götüreceği mal ertesi güne kaldı mı iş zararlar kapanır. Bu akşam hareket edemediğine göre 7 gün sonra orada olmasına imkân yok. Gemiye olanlar oldu ama başkalarına olanlar kadar değil.

Mesela diyeceksiniz, değil mi? Mesela, mesela sizin başınıza gelenler geminin değil çiğ tavuğun başına gelmemiştir!

Poppinga patronunun yanı başında kocamanca yumuşak bir paket gördü. Ona bakıp düşünüyordu. Patron devam etti:

— En kötüsü, galiba sizin ufak tefek de olsa bir tarafta beş on paranız bulunmamasıdır. Demek ki siz de meşhur kainbiraderiniz gibi sokak ortasındasınız demektir.

O da mı, patronu da mı hep o Merkemans'tan söz açacaktı bu akşam.

— Hele şu kadehi bir yuvarlayın... Size her şey söylenebilir, çünkü aklı başında bir adamsınız. Beni dinleyin. Düşünün ki

yarın polis peşime düşecektir. Zira (Julius de Coster en Zoon) müessesesi yarından itibaren hileli iflas vaziyetindedir.

Bereket versin Kees üst üste iki bardak ardıc şarabını yuvarlamış bulunuyordu! Bu gördüğü adam bu sözler ancak içtiği alkolün tesiri ile doğmuş bir hayal idiler. Yoksa hakikatte karşısında şeytanî bir gülüşle gülen ve yenice tıraş edilmiş çenesini okşayan patronu değildi. Fakat rüya devam ediyordu. Adam:

— Siz hakikî bir Hollandalı'sınız. Vaziyeti anlarsınız. Yalnız tabii derin derin düşündüğünüz zaman Mösyö Popinga...

Popinga Efendi dedikçe, her seferinde başka türlü söylüyor sanki efendi kelimesini söylerken büyük bir zevk alıyor gibi idi.

— Önce şunu söyleyeyim size, kendinizde vehmetmiş olduğunuz ikinci direktörlük vazifesini mükemmelen başardığınıza kani bulunmanız bile şunu gösteriyor ki siz pek bedbaht, pek zavallı bir ikinci direktörsünüz. Çünkü şu vaziyetten bu saate kadar bihaber bulunuyorsunuz... İşte azizim Mösyö Popinga, bendeniz tam sekiz senedir en tehlikeli borsa oyunları oynamakta idim...

Şimdi Kees evde hissetmiş olduğu sıcaktan daha boğucu bir sıcaklık duymağa başlamıştı. Hani bazı ufacık kahvelerde birdenbire arkası kızaran saç sobalar vardır. İşte öyle bir sobanın bulunduğu daracık bir yerde, kımıldanamayacak bir vaziyette kalmış gibi idi. Havada bir ardıc şarabı kokusu, yerde çamurlu ve pis tahta tozları, masa üstlerinde yuvarlak yuvarlak şarap birikintileri...

— İçmeye bakın. Kala kala elimizde bu kalacak. Çekin kafayı. Son defa kainbiraderinizi gördüğüm zaman hanyayı konyayı iyi anlamış durumda idi. Her şeyin boş olduğunu kavramış gözüküyordu. Demek biraz evvel gemiye gittiniz ve her şeyi...

— Sizin eve de uğradım...

— Demek güzel Madam de Coster'i gördünüz. Ya Doktor Claes'e rastlamadınız mı? Bizde değil mi idi?

— Ne münasebet efendim!..

— Hadi hadi! Öyle şaşırmış gibi yapmayın. Tam saati saatine iki noel evvel başladığına nazaran bu noel üç sene olacak, Madam de Coster cenapları üç senedir Doktor Claes'le yatmaktadır.

Bir taraftan şarap yuvarlıyor, öteki taraftan küçük küçük nefeslerle purosunu tütürüyor ve yüzü bazı Katolik kilisesi kapılarında görülen ve çocukların görmemesi için gözleri o yöne baktırılmayan korkunç şeytan suratlarını hatırlatıyordu.

— Bana gelince, her hafta kalkar, Amsterdam'a gider ve meşhur Paméla ile bezmi visal olurum. Paméla'yı hatırlıyor musunuz Mösyö Poppinga?

Onun sarhoş olduğuna bin şahit lazımdı. Ne kadar sakın, heyecansız konuşuyordu. Halbuki Kees, Paméla ismini daha duyar duymaz kulaklarına kadar kızarmıştı.

O, demin geçerken pencerelerinde iki baş gördüğü eve hiç girmemişti ama Paméla'dan bahsedildiğini duymuştu. Paméla, anlı şanlı, anasının gözü bir yosma idi. Groningen'de iki sefer kalmış ve bu müddet zarfında yapmadığı kalmamıştı. Sokakta acaip acaip elbiselerle gezer, onu gören Groningen kadınları başlarını öbür tarafa çevirir, aynı kaldırımdan gidiyorlarsa öteki kaldırıma geçerlerdi.

— İşte Paméla Hanım'ı böyle gezdiren bendenizdim. Yine bendeniz şimdi onu Amsterdam'da meşhur Carlton Otelinde oturtmaktayım. Ve Paméla şimdi bana en alâsından genç genç arkadaşlarını her gidişimde değiştirmek şartıyla yatağıma vermektedir. Daha doğrusu, vermekte idi. Şimdi işi kavramağa başlamış olmalısınız herhalde... Çünkü daha söylediğim laflara boş verecek kadar sarhoş olmamalısınız. Şimdi, yalvarırım size, bir kadeh

daha çekin. Çünkü yarın bütün bunları düşündüğünüz zaman deli gibi, belki de bambaşka bir adam olacaksınız. Belki de siz hayatta bir şeyler yapacaksınız.

Gülüyor, içiyor, kendi kadehini ve karşısındakininkini dolduruyor, yavaş yavaş gözleri mahmurlaşıyordu.

— İlk defa için farkındayım, biraz fazlaca oldu bu ders ama ne yapayım ki bir ikinci derse vaktim müsait olmayacak... Bu dersten ne kadar istifade edebilirsiniz o kadar edin... Bakın, size şu sekiz sene zarfında müessesemizde dönen dalavereleri açıklayayım. İki tanesi kâfi sanırım. Biliyorsunuz ki bizim, sizin meşgul olduğunuz beş gemimiz vardır. Bu gemilerden bir tanesinin işi gücü kaçakçılık olduğundan haberiniz var mıydı? Sonra hani bir gemimiz batmıştı. Bu geminin niçin ve nasıl battığını biliyor musunuz? Geminin batırılması emrini ben vermiş ve sigorta kumpanyasından ihtiyacım olan parayı sessizce koparıvermiştim.

Bu esnada hiç beklenmeyen, gayet garip bir hadise cereyan etti. Kees birdenbire kendinde müthiş bir sükûnet, tarifsiz bir rahatlık hissetti! Kim bilir belki de bu sarhoşluğun tesiri idi. Fakat olan olmuştu. Artık karşısındaki ne söylerse söylesin ona vız geliyordu. Umurunda bile değildi.

Ama bununla beraber yine de o birinci Eléonore, ikinci Eléonore, üçüncü Eléonore, tam beşe kadar sayılan Eléonore isimli cliper'ler. Hep de o biraz evvel dudaklarında uzun bir ağızlık ve sırtında bir sabahlık ile gördüğü Madam de Coster'in küçük adıyla anılan gemiler... Yani şu patronun Doktor Claes'le yattığını söylediği karısının isimli gemiler!..

Demek karıdan gemilere kadar her şey... Ama ne de olsa bütün bunların fevkinde, dimdik ayakta bir başka hayal vardı ki ona laf söylenemezdi. O da tam seksen üç yaşında, saygıdeğer bir ihtiyardı. Bu, müessesenin bânisi olan asıl Julius de Coster'di.

Yani karşısındaki patronun babası olan adamdı. Sıra ona gelmişti herhalde.

— Herhalde siz şu babam denen anasının gözü herifin servetini nasıl yaptığını bilmiyor olmalısınız... Transvaal Harplerinde karşı tarafa Almanya'dan ve Belçika'dan ucuz ucuz satın aldığı en işe yaramaz harp levazımını yutturarak... Şimdi öyle ciddi ve ağırbaşlı gördüğünüz adam ne halde biliyor musunuz? Nereden bileceksiniz... Bayağı bunaktır, Mösyö Popinga. İmzasını atmamak için elini biz tutarız. Altına kaçıtır... Hey meyhaneci! Bir şişe daha! İçin! İçin! Mösyö Popinga. Yarın iş işten geçmiş olacak. İsterseniz, şu işittiklerinizi muhterem müessesemiz memurlarına harfi harfine naklederseniz, bana bir zararı dokunmaz, çünkü yarın bendeniz resmen öteki dünyayı boylamış olacağım.

Kees şimdi adamakıllı sarhoş olmuştu. Ama karşısındakinin ağzından çıkanı kapıyor ve yüzünün her ifadesi beynine nakşediyordu. Ona öyle geliyordu ki yanlışlıkla bir hayal âlemine dalmıştır. Bütün işittikleri hakikate benzer yalanlardır. Şimdi burada bu hal böyledir ama kapıdan dışarıya çıkınca her şey değişecek, her günkü hayatı yaşayacaktır.

— Doğrusu bütün bunlar en çok sizi sarsacak. Ben de buna üzülüyorum. Ne diye sanki biriktirdiğiniz birkaç paranın muhakkak müessesemizin hesabında kalmasını istediniz ve bunun için de ısrar ettiniz bilmem ki... Reddetsem gücenirsiniz diye korkmuştum.

Sonra kalkıp parası yirmi senede ödenmek şartıyla o canım villayı yaptırmak da ne oluyordu? Şimdi nasıl ödeyeceksiniz bakalım vâdesi geldiği zaman parayı?...

Birdenbire ne kadar soğukkanlı bulunduğunu ifade eden şu suali sordu:

— Ha, villanın vâdesi aralık sonunda geliyordu değil mi?

Sanki bayağı üzölmüş gibi devam etti:

— Size yemin ederim ki elimden geleni yaptım... Şansım yardım etmedi, ne diyelim!.. Şu şeker işinde altüst oldum. Çok ümitli gözüküyordu. Bütün paramı bu işe borç sürdüm. Bir kazansaydım. Bütün borçları ödedikten başka... Her ne hal ise, olan oldu. Battık işte. Şimdi niyetim buralarda sürünmek değil. Başımı alıp ortadan kaybolmak... Bunlar sizi pek açmaz sanırım. Kendi kendimden söyleniyorum. Dinlemeyin isterseniz. Ama siz bir delikanlısınız. Biraz başka türlü yetişmiş olsaydınız o kadar üzölmezsiniz. Bana vız geldiği gibi size de tırıs giderdi ama... Hadi şerefinize dostum Popinga!

Bu defa Popinga Efendi dememişti.

— Şuna inanın ki insanlar hakkınızda iyi şeyler düşönsün diye yaşamağa değmez... Onlar sizden fazilet numaraları bekler dururlar. Ama siz faziletsizliği ötekinin haberi olmadan ne zaman yapacağım, diye düşünür dururken... Mesela, hani sizi üzmeğ için söylüyorum sanmayın, geçen gün kızınızı gördüm. Hiç de sizin kızınızdır denecek gibi değil, hiç size benzemiyor, ne tuhaf, ne siyah gözleri var. Sonra saçları adeta siyaha çalar kestane. Kendi kendime ‘acaba şu kız bizim Popinga’nın mı?’ diye şüpheyeye düş-tüm. Ama bunun ne önemi var? Ne olur sanki? Ha sizin kızınız olmuş, ha başkasının. Ne diye kalkıp faziletli numaraları yapmalı. İnsan evvelâ kendi kendisini aldatıyor, azizim. Aldatıverir, olur gider. Hem doğrusu bu. İnsan önce kendisini aldatmalı. Hem namuslu oyunu oynayıp karına ölesiye sadık kal, hem de boynuz tak. Enayiliğın daniskası!

Şimdi artık arkadaşına hitap etmiyor, kendi kendisine söyle-niyor gibi idi.

— En iyisi, önce kendisi numara yapmağa başlamalı!.. Sanki ne diye evvela enayi yerine alınmalı. Önce herkes beni enayi

yerine almalı, daha iyi! Mesela ben bu akşam Julius de Coster mahdumunun elbiselerini kanalın bir göze gözüdür kenarında bırakacağım... Yarın kasabada herkes 'şerefsizliği vicdanına yediremeyen de Coster mahdumu kendine maalesef kıydı,' diyecek. Kalkıp dünya kadar para harcayıp kanalı tartak martak ettirecekler. O zamana kadar da bendeniz çok uzaklarda olacağım. Yahu, siz ne oluyorsunuz öyle? Hişt! bana bakın!

Kees sanki bir derin uykudan uyandırılmış gibi silkindi.

— Çok sarhoş değilseniz beni anlamağa çalışın. Zannetmeyin ki sizi satın almak için bütün bunlardan bahsediyorum. Hayır, merak etmeyin, böyle bir niyetim yok. Ama şunu biliyorum ki siz yarın kalkıp bu söylediklerimi kimseye anlatmazsınız. Çünkü sizde bu kabiliyet yok. Böyle şey yapamazsınız. O halde ne olacak? Yarın beş parasız kalmış olacaksınız. Bir aya kalmadan vilanın senelik vâdesi hulûl edecek. Tabî veremeyeceksiniz. Hadi bakalım, ev elinizden alınacak. Herkes bu işlerde benimle beraber olduğunuz zehabına kolayca kapılabileceği için kimse size iş vermeyecek. Hem verseler de şöyle mesuliyetsiz, ufak tefek, defi belâ kabilinden bir iş teklif edecekler. Kabul edemeyeceksiniz. Ne olacaksınız? Kayınbiraderinizin mevkiine düşmüş olacaksınız Şimdi bakın, benim cebimde bir bin florin kadar para var. Bunun yarısını size şu pis yerden yarından tezi yok kaçıp gitmeniz için verebilirim. Yarın aklınız başınıza gelir de başka yapacak bir şey olmadığını anlarsınız ümidiyle buyurun!

De Coster beklenmeyen bir çabuklukla parayı çıkarıp arkadaşının cebine koydu.

— Alın bu parayı ve bekleyin. Çünkü zannetmeyin ki bu işte son kozumu oynadım. Ümitle bekleyin. Birkaç zaman sonra işi yoluna koyacağım. O zaman bendeki paranızı alacaksınız. Bekleyin kâfi. Tam otuz beş senedir aynı gazeteyi okurum. Yine

de okumakta devam edeceğim. Bu gazetenin ismi *Morning Post*'tur. Şayet burada kalmayıp da alıp başınızı giderseniz ve bir şeye ihtiyacınız olursa, söylediğim gazeteye Kees imzalı bir ilan verin. Kâfi. Şimdi bana bir yardım daha edin. Yapayalnız, fukaralar gibi kalkıp buradan gitmemek için bana arkadaşlık edin istasyona kadar. Hey patron! Borcumuz?

Paraları verdi. Yanındaki paketin ipinden tuttu. Sonra arkadaşının ayakta durup duramadığına baktı.

— Aydınlık yollardan gitmeyelim, dedi. Düşünün Popinga. Yarın ben ölmüş durumda olacağım. Yaşayan bir adam için ölmüş bulunmak pek hoş bir şeydir değil mi?

Dışarıya çıkınca patronun elindeki paketi almak isteyen Popinga'ya de Coster mâni oldu.

— Gelin şu taraftan gidelim, dedi.

Sokaklarda kimseler yoktu. Zaten bütün Groningen bu saatte uykuda idi. Yalnız Saint Georges meyhanesi, o mahut ev, bir de istasyon uyanık ve aydınlıktı. Bundan ötesini Popinga bir rüyada gibi hatırlıyor. Yürümüşler, Wilhelmine kanalına varmışlardı. Belçika'ya peynir yüklemiş bekleyen üçüncü ve dördüncü Eléonore'lerden hemen birkaç metre uzak bir yerde durmuşlardı. Patron rıhtım kenarına elbiseleri ve mahut şapkayı koyarken yuvarlanacaktı, bereket versin Popinga kendisini tutmuştu.

— Şimdi uykunuz gelmedi ise şayet, trene kadar gidelim. On ikiyi beş geçe kalkıyor, biliyorsunuz. Bir üçüncü mevki biletim var.

Hattın üstünde bir kenarda bekleyen tren sahihten bedbaht bir gece yarısı treni idi. Öyle bir kenara atılıvermiş bir hali vardı ki... Tren memuru bir an evvel düdüğünü çalıp yatağına kavuşmak için sabırsızlanmış bir halde gezinip duruyordu.

Üçüncü mevki bir kompartımanda nereden çıktığı meçhul birtakım İtalyanlar denklerin, bohçaların içinde uykulu seslerle gevezelik ediyorlardı.

Birinci mevkie elleri eldivenli genç bir adam iki hamal refa-katinde geldi. Kibar hareketlerle eldivenleri çıkarıp hamallara paralarını vermek üzere cüzdanını karıştırmağa başladı.

de Coster gülerek:

— Hadi siz de gelin benimle, dedi.

O bunu gülerek, alay ederek söylüyordu ama Poppinga'nın içinden garip şeyler geçiyordu. Sanki nefesi kesilmiş gibi idi. Bu trenin manzarası ile ardıc şarabından daha çok sarhoş olmuştu. Şimdi artık birçok şeyi anlıyordu. Ve birçok şey de söylemek ihtiyacında idi ama... Zamanı değildi...

— Hadi bakalım. Gücenmedin ya dostum. Allahaismarladık. İlanı sakın unutma. Yalnız tabii vakit bırak, öyle çabuk vermezsen ilanı bir şeyler yaparım.

Tren bir iki defa sarsılmış, vagonlar öne, geriye bir iki defa gidip gelmişti. Sonra artık eve hangi yoldan döndüğünü, kötü evin penceresinde yine hayal görüp görmediğini, eve döndüğü zaman Madam Poppinga'nın onun halinde bir başkalık bulup bulmadığını hatırlamıyordu bile.

Beş dakika sonra yatağına uzanmış, her yer dönüyor ve kendisi Wilhelmine kanalına bir torba gibi yuvarlanıyordu. Bu yuvarlanmayı Üçüncü Okyanus'un güvertesinden seyreden gemiciler görüyor ve onu kurtarmak için en küçük bir hareket yapmıyorlardı.

II

Gece sol tarafına yatmışsa Poppinga, olmayacak rüyalar görür, nefesi daralır, sayıklar, solur, inler durur, böylece Madam Poppinga'yı uyandırmış olur, o da kocasını sağına döndürür, tekrar eski güzel rüyalarına döner, mışıl mışıl uyurdu.

Bu gece de sol tarafına yatmıştı ama hiç de fena rüyalar görmemişti. Aksine! En tuhafı, sabahları kolay kolay uyanamaz, kendine gelemezken, o sabah hem de sol tarafına yattığı halde çabuk uyanmış ve dakikasında da kendini toplayabilmişti. Onu uyandıran hafif bir somya gıcirtısı olmuştu. Daha gözlerini açmadan aklı başında idi. Halbuki her sabah o bu saatte uyansa bile şöyle bir döner, kendi kendine daha yarım saatim var, diye düşünür, gene daldardı. Bu somya gıcirtısı Madam Poppinga'nın kalktığına alâmettir. Hiç âdeti olmadığı halde o sabah gözlerini açtı. Karısı aynanın önünde idi. Başındaki firketeleri çıkarıyordu.

Kadın gözetlendiğinin farkında bile değildi. Gayet ihtiyatlı hareketler yapıyor, kocasını uyandırmamak için ayaklarının ucuna basarak yürüyordu. Sonra yavaşça banyoya geçti. Işığı yaktı. Karısının gölgesini buzlu camda seyre daldı:

Sokaktan karları kenara yığmakta olan amelenin kürek sesleri geliyordu. Aşağı odadan hizmetçinin bir defacık olsun gürültüsüz yapamadığı sobayı yakmak işiyle uğraştığı duyuluyordu. Karısının çabuk hareketlerle dişlerini yıkadığı görülüyordu... Birdenbire öteki odalarda bir çalar saat uzun uzun çınladı. Bu, çocukları mektebe uyandıran saatti. Öteki odalarda da hareket başlamıştı. Fakat Popinga sırtüstü yatıyor, hiç kalkmağa niyetli gözüküyordu.

İşte günün birinci kararı başlamıştı. Kalkmak için hiçbir sebep yoktu. Çünkü de Coster müessesesi iflas vaziyetinde idi! Karısına bugün kalkmayacağını söyleyeceği zaman onun nasıl şaşıracağını düşünüyor ve kendi kendine söyleniyordu.

“Ne kadar şaşırırsa şaşırsın, ne yapalım? Daha bu ilki. Zavallı annecik, daha neler görecektir!”

Annecik deyince hatırına geldi. Beş sene evvel bir gün satın almış olduğu kotra için sevinirken hatırlarına gelmişti. Aman ne güzeldi kotraları, pırıl pırıl bronzdu bütün maden kısmı. Hele yaza girerken boyandığı zaman insan teknesinde tıraş olabiliirdi. O etajerler üstüne konulmağa layık bir oyuncaktı, kotra değil.

O kadar pahalıya mal olmuştu ki gayrı ihtiyarî annecikle beraber bir gün beş parasız kalıvermeleri ihtimalini düşünmüşlerdi. O zaman kadıncağz her zamanki itidali ile şöyle demişti.

— Bazan beş parasız kalabileceğimizi ben de düşünüyorum. Böyle bir hal vukuunda –Allah göstermesin– evvela nemiz var nemiz yok satarız. Çocukları iyi bir yere yerleştiririz. Senin kap-tan diploman var. Bir gemide iş bulabilirsin.

Bana gelince, ben Cava’da bir otelde kâtibelik bulur, kalkar giderim. Maria Teyze kocasının ölümünden sonra öyle yapmadı mı idi? Şimdi vaziyeti oldukça iyi imiş Cava’da....

Şimdi, bugünkü durum karşısında katıla katıla gülecekti sanki:

“İşte olanlar oldu... Beş parasız kaldık... Kalk git bakalım Cava'daki otelin çanak çömleğini, yatak çarşaflarını saymağa...”

Böyle şeyleri evvelden düşünüp de gülmek kolay. İş bulmaksa daha kolay. Ama bu zamanda, şu tam kriz zamanında bul. Bir vapurda, değil ikinci kaptan, lostromo ol bakalım. Hem Poppinga'nın öyle bir gemiye binip uzaklaşmağa hiç niyeti yok. Onun şimdi niyeti ve kafası iki şeyde: Madam de Coster'le Paméla'da!

Bütün dün akşamki hadiselerin üstünde yüzen bir şey var. O da açık saçık sabahlıkla, kırmızı dudaklarında uzun cigara ağızlıklı, siyah saçları ensesinde toplanmış, Doktor Claes'in dostu olan Madam de Coster... Doktor Claes onun kulüp arkadaşıdır...

Ya Paméla! Ah o Paméla! Şimdi Amsterdam'da zengin Mösyö de Coster'e piliç gibi kızlar bulmak için dört dönmektedir.

Buz tutmuş pencereler yavaş yavaş sabahın pis sarı rengini almakta. Çocuklar aşağıki yemek odasına ineli epey oldu. Mektep sekizde başladığına göre acele ediyor olmalılar. Frida odasını toplamak üzere çıktı.

— Kees! Saat yedi buçuk canım!

Kapının önünde Madam Poppinga gözüktü. Saatin yedi buçuk olduğunu bu sabah iki defa söylemek mecburiyetinde kaldı.

O gerindi ve:

— Ne yapalım? dedi. Bu sabah kalkmayacağım.

— Hasta mısın yoksa?

— Hayır, hasta değilim ama kalkmayacağım.

Canı alay etmek istiyordu. Verdiği kararın ehemmiyetini çok iyi takdir ediyor ve kirpiklerinin arasından bu kararın karısının üzerinde ne gibi bir rol oynayacağını seyre hazırlanıyordu.

Kadıncağızın suratı donuk ve mânasız bir halde idi. Şaşkınlıktan başka bu yüzde hiçbir şey yoktu.

— Ne oluyor Allah aşkına Kees? Bu ne demek? Bugün yazıhaneye gitmeyecek misin?

— Hayır!

— Mösyö Julius'un haberi var mı?

— Hayır!

İşin tuhafı, bu hali hiç de gayri tabii bulmuyordu. Şimdiye kadar asıl tabiatı bu olduğu halde neden o kadar pısırik kaldığını anlayamıyordu. O hep böyle olmalı değil mi?

— Dinleyin beni Kees... Herhalde bu gece fena uyudunuz... Hasta iseniz haber verin, beni beyhude yere meraklandırmayın, rica ederim.

— Hasta değilim, bir şeyim yok. Ama yatağımdan çıkmak istemiyorum. Lütfen çayımı yukarıya gönderin, anlaşıldı mı?

Hani bu halini Mösyö de Coster görse şaşardı. Dün sabah onu yerin dibine sokmak, tahtakurusu gibi ezmek için elinden geleni yapmıştı. Halbuki bütün bu itiraflarla onu ezeceğine bilakis ayağa kaldırmıştı.

Evet, o şimdi, bir başka, her zaman var olan, fakat bir türlü ayağa kalkmayan, emekleyen Poppinga'yı elinden tutmuş, ayağa kaldırmıştı.

Bazı akşamlar, Frida vazifesini yaparken ve karısı resimleri yapıştırırken, kocaman çini soba tatlı hararetiyle odanın içini doldururken ayağa kalkmak ve:

— Bıktım, bıktım bu yeknesak aile hayatından, demek istemez miydi? Ve bunu dememek için sobaya bakarak "Hollanda'nın en güzel sobası budur!" demez miydi?

Şimdi anlıyordu ki geceleri trenlere bakarken duyduğu şey, gelmemek üzere bir üçüncü mevki vagona binip gitmek..

Kadınlar, şaraplar, başka insanlar, danslar, kabareler, daha çok bin bir türlü kadınla yaşanan yerlere gitmek... O içinde duyduğu üzüntü bir hassasiyetten ziyade kötülük dedikleri şeydi.

Sonra o fena eve girmemesinin biricik sebebi ne idi biliyor musunuz?

Şimdi anlıyorduk. Bir defacık girseydi her şey bitmişti. Artık öyle yerlerden çıkamazdı. İşte o kötü eve bunun için girmemişti. Yoksa kötü olduğu için değil. Paméla'yı metres tutacaktı. Hem o çok fena şeyler yapacaktı. Hep yapılmaması lazım gelen şeyleri yapacaktı. Çünkü de Coster mahdumundan daha çok muhayyileye malikti.

Sokak kapısı açıldı, kapandı. Sonra bir bisikletin çingirak sesi geldi. Karl mektebe gidiyordu. Bir çeyreğe kalmaz Frida'nın bisikletinin çingırağının sesini duyacaktı...

— İşte çayınız... Çok sıcak, dikkat edin... Kees hasta olmadığınıza emin misiniz?

— Emin de laf mı? Turp gibiyim.

Epey mübalağa ediyordu. Evet, böyle uzanmış yatarken bir şeyciği yoktu ama çayı almak üzere elini uzattığı ve biraz kıvılcıdadığı zaman ensesinde ve belinde şiddetli ağrılar hissetmişti. Baş da fena halde dönmüştü.

— Rengin sapsarı. Yoksa Üçüncü Okyanus'taki işler görülmemiş miydi?

— Yok efendim, bir şey yok.

— Ne oluyor? Söyleyin Allah aşkınıza. Söylemeyecek misiniz?

— Evet, söylemeyeceğim. Yahut dinleyin. Bugün istediğim tek şey, sevgilim, başımdan defolup gitmenizdir. Anlaşıldı mı?

Müthiş bir şey oldu. Hem de de Coster'i Saint Georges meyhanesinde görmekten daha müthiş bir şey. Şimdiye kadar bu evde

böyle bir lakırdı sarf edilmiş değildi. Ev temelinden sarsılmıştı sanki. İşin en garibi, bu sözün o kadar sakın, o kadar itidalli, sanki çay için biraz şeker, bir parça limon istermiş gibi söylenmiş olması idi.

— Senden bir tek ricam var hanım, o da bana fazla sual sormaman. Kırk yaşındayım, herhalde kendimi idare edecek kadar bir iktidara sahibim, sanırsam...

Kadın çıkıp çıkmamakta tereddüt etti. Sonra kalkıp baş, ucundaki yastığı düzeltmekten kendini alamadı. Odasından çıkmadan evvel kocasına teessür dolu bir göz attı. Sonra gürültüsüzce kapıyı kapayıp gitti.

Kapının önünde durduğunu, yürümek üzere düşündüğünü biliyordu. “Eminim ki şimdi ağlaya ağlaya aşağıya inecektir” dedi.

Hasta olmadığı ve günlerden de pazar olmadığı halde yatağında bulunması hakikaten şaşılacak şeydi doğrusu. Biraz sonra Frida da çıkıp gitti. O da yatağında evvela gününü yaşamağa başladı. Ne tuhaftı. Adeta bir başka gün yaşıyordu. Biraz sonra kapıya süt getirildi. Daha sonra taşlık silinmeye başladı. Bütün bunlar her gün olan, yahut olması lazım gelen şeylerdi. Fakat bunlar ona göre hep nazariye halinde idi.

İkisinden tercih edilecek olanı, hatta arzu edilecek olanı muhakkak ki Eléonore'di. Bir defa yaşça doktor kendisinden büyüktü. Her satranç partisinde kafasına vururdu onun. Sonra doktor pipo içerdi. Kadınlar pipo tütününün kokusunu hiç sevmezler.

Arna Paméla işin kolay tarafı idi. Hem de her şeyi bu kadar iyi bildikten sonra mesele kalmıyordu. Şu Paméla iki sene Groningen'de otursun da cesaret edemesin, olur şey değildi.

Kafasına bir fikir geldi. Ayağa kalktı, odanın muşambası üzerinde çıplak ayaklarla gezinmeğe başladı. Başı müthiş surette

dönüyordu. Aklına gelen şey, esvabını karısının ütölemek üzere götürüp götürmediğini tahkik etmekte. Götürdü ise iş sarpa sara-
caktı. Ceplerini karıştırarak, paraları bulacaktı.

Caketi sandalyenin üstünde görünce rahatladı. Paraları alıp yastığının altına soktu. Tekrar yorganı üstüne çekti. Uyuyor gibi gözlerini kapadı. Bu işin en iyisi ve en kolayı Paméla idi. Şu patron da dün akşam neler söylemişti. Frida kendisine benze-
miyormuş, esmermiş, kara gözlü imiş... İspanyollar Hollanda'yı işgal edeli yüzlerce sene geçse bile böyle şeyler görülmüştür. Birkaç nesil sonra bile masmavi gözlülerden, sapsarı saçlılar-
dan ta eski dedelerinden kalma bir esmerlik ortaya çıkıverirdi, hatta bembeyaz düz saçlılardan kıvrıkcık saçlılar bile. Pek eski bir zenci dedenin, yahut büyük ananın yadigârı. Hem artık de Coster müessesesinde ikinci müdür olmadıktan, şu oturduğu güzel villa kendisinin olmadıktan sonra vız gelir, ne olurdu sanki? Karısı onu, evlendiklerinin birinci senesinde aldatacak tıynetle bir kadın değildi ama aldatmış olsaydı bile üzülmeye değmezdi. Patronu onun böyle düşündüğünü bilse şaşkınlıktan küçük dilini yutardı.

Şimdi o kalkıp en kötü *Vergüning'e* girebilir, şarap ısmarla-
yabilir, üçüncü kalite peynirden yiyebilirdi. Hiç sıkılmadan bir şişe, hatta iki şişe daha ardıc şarabı ısmarlayabilirdi. Bunun ötesi yoktu. Olan bir defa olmuştu.

Odanın içini bir ışık yaladı. Gün doğmuştu. Aşağıda iki kadın birtakım kovaları tıkırtatıyordu. Sonra ıslak bezlerin sula-
rını kovalara sıkıyorlardı. Zaman zaman ses seda kesiliyordu. O zaman Popinga karısının yukarıya kulak verdiğini, derin derin acaba ne yapıyor diye kendi kendine sorarak ortalığı dinlediğini biliyordu.

Bir müddet sonra kapı çalındı. Birtakım sesler duydu. Koridordan ayak sesleri geldi. Bir ayak sesi ihtiyatlı ihtiyatlı kapıya yaklaştı. Teessür dolu bir sesle karısı af dileyerek:

— Anahtar için gelmişler de, dedi.

Ha, sahih! De Coster müessesesinin anahtarları! Tamam! Herkesin kapı önünde beklediğini görüyor gibi idi.

— Caketimin sağ cebine bak...

— Onlara söyleyeceğiniz bir şey var mı?

— Hayır, hiçbir şey yok söylenecek.

— Mösyö Coster'e de bir şey demeyecek misiniz diye soruyorlar da...

— Hayır! Ona da söylenecek bir şey yok.

Doğrusunu söylemek lazım gelirse bu kadarı duyulmuş, işitilmiş şey değildi.

Şimdi oturmuş, kendi kendisine kızıyordu. Neden sanki dün akşam patrona o da ağzını açıp bir şey söylememişti. Herif onu sersemletmek için elinden geleni yapmıştı. Halbuki o hiç de sersemlemiş değildi. O da kararını dün akşam vermişti. Ona tam diskur geçerken dönüp:

— Ben kararımı vermişim efendi, biliyor musunuz ne yapacağım? İlk iş olarak: Yarın trene bineceğim. Amsterdam'da ineceğim. Doğru Paméla'nın Carlton İteli'ndeki dairesine...

Bu eski hesabı temizlemenin tam sırası idi. Belki bu yapılacak işlerin en ciddisi değildi ama en zarurisi idi. Çünkü kendisi bir mahut evin önünden mahcup ve ahlâksız mektep çocukları gibi geçerken, bir başkası...

Mademki bu böyle idi bu mesele halledilmeli idi. Evvela Paméla! Sonrası kolay...

Ondan sonra ne yapacağını bilmiyordu ama ne yapmayacağını çok iyi biliyordu, de Coster ona:

— Sizin kainbirader bizi çarptı yine, dediği zamandan kararını vermişti. Kainbiraderi gibi yapmayacaktı.

Kees aynanın içine gözlerini dikerek doğruldu.

— Hayır, hayır, onun gibi olmayacağım, dedi.

Günden güne elbiselerinin döküldüğünü kimseye göstermeyecekti. Koltuğunun altında çantası ile oda oda iş peşinde dolaşmayacaktı. Kulüpteki âzalar aidatını vermediği için onları bu parayı bağışlatmak lütfunda bırakmayacaktı.

Bu iş mademki bir defa zıvanadan çıkmıştı. Çıkabildiği kadar çıkmalı idi. Sonra başına gelende onun zerre kadar kabahati yoktu ki. Mademki bir kere iş bu hale gelmişti. Bundan istifade etmeli idi.

— Ne var yine canım? diye haykırdı.

— Madam de Coster kocasını merak ediyormuş, dün geceden beri gözükmemiş, acaba siz biliyor musunuz diye sormak için adam göndermiş de...

— Gece eve gelmedi ise bundan bana ne imiş?

— Ne diyeyim şimdi ben? Haberiniz yok mu diyeyim.

— Ona şu haberi gönder. Kendisinin de, kocasının da, âşığı-nın da Allah belasını versin!

Madam Popinga bilmiyorsa o da öğrensin ki Madam de Coster'in bir âşığı vardır.

— Rica ederim. Kapıyı iyice kapamayı unutmayın. Sonra hizmetçiye de kovaları tıkırdatmamasını tembih edin...

Başı ağrıyordu. Dili paslı idi. Zehir gibi idi ağzı. Karısını tekrar çağırdı. Ve kendisine bir portakal suyu göndermesini söyledi.

Odanın içindeki güneş ışığı büyümüştü, fakat dışarda müthiş bir soğuk olduğunu biliyordu. Kanalda gemiler yol istemek için düdük çalıyordu. Herhalde Üçüncü Okyanus'un kaptanı mazo-tunu almak üzere öteki müessese sahibine müracaat etmişti: Kim

bilir ne kadar şaşırmıştır, diye düşündü, aklına neler gelmiştir kim bilir.

Yazıhanede memurlar bir şey anlamadan bekliyorlardır. Gideyim de, onlara anlatayım olup biteni diye...

Demek ki ilk mesele Paméla'dır... Julius de Coster ne demişti? Carlton Oteli'nde dairesi varmış... Ondan sonra da cebinde beş yüz papelle bir gece trenine atlayabilir...

De Coster'in rıhtıma bıraktığı elbiseleri bulundu mu dersiniz? Elbiselerin bırakıldığı yerden biraz ötede bir balıkçı malzemesi satan dükkân vardır. Sonra o simsiyah melonla silindir bozması şapka karların arasında bulunmaz olur mu?

— Hanım, bu olur şey değil, beni rahatsız etmekten ne zevk alıyorsun. Bir daha...

— Kees!.. Korkunç haberler geldi! Tasavvur edemezsin!... Patronunuz denizde boğulmuş... İntihar etmiş!..

— Peki, bana ne bundan canım?

Böyle söylerken bir taraftan da aynaya bakıyor, yüzünde sahihten değişiklik olup olmadığını tetkik ediyordu. Bu onu bayağı eğlendiriyordu. Zaten çocukluktan beri tabiatı idi. Yüzünü, halü etvarını aynadan bakarak tashih etmeğe çalışırdı.

Belki de hakikî bir tiyatro artisti idi. Öyle ya! Tam on beş senedir böyle aynaya bakarak namuslu, kendinden emin, faziletli ve birinci neviden bir Hollandalı olduğunu kendi kendine tekrar ederek öyle bir adam olmamış mıydı?

— Nasıl böyle konuşabilirsiniz Kees? Yoksa söylediğimi anlamadınız mı? Julius de Coster intihar etmiş.

— Peki sonra ne olmuş?

— Öyle sanıyorum ki siz bir şeyler biliyorsunuz.

— Bir adam intihar etti diye niçin üzüleyim istiyorsun bilmem ki?

— Ama intihar eden adam sizin patronunuz ve...

— İstedigini yapmakta serbest değil mi idi? Bundan bana ne? Keyfi öyle istemiş yapmış. Hem ben size ne dedim. Bırakın beni de uyuyayım.

— İmkânı yok dostum. Kapıda müesseseden bir adam var. Sizi görmek için bekliyor.

— Ona uyuduğumu söyleyin.

— Birazdan polis gelip soru soracakmış...

— O zamana kadar uyanmış olurum.

— Kees!... Beni korkutuyorsunuz artık. Siz hastasınız. Gözleriniz başka türlü bakıyor insana...

— Lütfen bana puro gönder, olmaz mı?

Bu defa Madam Popinga kocasının adamakıllı hasta, hatta bir parça da deli olduğuna kanaat getirmişti. Bunun üzerine hizmetçiye bir kutu puro götürmesini söyledi. Fazla kızdırmağa gelmezdi. Koridorda yavaş sesle uzun zaman müesseseden gelen adamla konuştu. Sonra adamcağız başı önünde çıkıp gitti.

Hizmetçi odaya girerken:

— Mösyö nasıllar? Biraz daha iyiler mi? diye sorunca:

— Mösyö bugünkü kadar iyi hiç olmadı, anladın mı? Sana beni hasta diye kim söyledi?

— Madam söyledi efendim...

Saat on suları olmalı idi. Şimdi kanala on on beş gemi demir atmıştır, sarı, yeşil, eflatun, kırmızı gölgeleri suya düşmüştür. Rıhtıma kurumak üzere yelkenler serilmiştir. Hava rüzgârsız, sakın... Dışarda olup da bütün bunları seyredemediğine üzüldü.

O yazıhaneden bu saatte hep bunları görürdü. Bütün kapitanları ve gemicileri tanırdı. Gemileri düdüklerinden anlardı. Ve:

— İşte *Jesus-Maria*'dır şu gelen. İkinci köprüyü geçmek üzere. Yarım saat sonra önümüzdedir.

Sonra saat on birde hademe çayını ve iki çöreğini getirirdi. Bu sırada ihtiyar patron odasındadır. Ne tuhaf! Şimdiye kadar kimse onun bunadığının farkına varmamıştı. Onu bir levha, bir ilan gibi kocaman bir koltuğa oturturlardı. Gelen müşterilerle beş dakikadan fazla görüşürmezlerdi. Bu beş dakika zarfında onun aptallığını felsefe yerine almayacak kim vardı dünyada?

Kees Popinga nihayet kalkmağa karar verdi. Yatak rahattı. Yatakta Paméla'yı düşünürken muvaffak olmak işten bile değildi ama, artık harekete geçmeli idi. Önce yazıhaneye uğramağı düşündü ama o taraflara gitmemek en doğrusu idi. Üçüncü Okyanus'un sahibi berbat bir herifti. Bütün limanı harekete getirecek, zarar ziyan istiyerek gürültü patırtı çıkaracak kabiliyette idi.

Ya sahihten polis yazıhaneye geliverirse ne olacaktı?... Bu öyle beklenmedik bir şeydi ki evvelden ne yapılacağı kestirilemezdi... Alt katlar tıklım tıklım eşya ile dolu mağazalardan ibaretti. Bir köşede etrafı camekânlı bir yazıhane vardı. Bu yazıhanenin bir penceresi limana, ötekiler mağazalara açılırdı. İşte Kees bu yazıhanede oturur, tıpkı bir orkestra şefi gibi, her şeyi idare ederdi.

Birinci katta yine ihtiyat depolar, sonra yine yazıhaneler, ikinci kat bütün bütün yazıhane ile dolu idi ve pencerelerinin altında siyah zemin üzerine beyaz harflerle ticarethane levhası vardı: "Julius de Coster en Zoon-Shipshandler."

Yataktan kalkmamak cesaretini göstermiş, fakat bu kadar zaman kendisini yalnız bıraktıkları için de içermişti. Vakıa kendisini yalnız bırakmaları için şiddetli emir vermişse de, bu kadarı da fazla değil mi idi.

İki kadın aşağıda ne yapıyordu? Neden sesleri çıkmıyordu? Neden gelip de patronunun intiharı hakkında onu sorguya çek-

miyorlardı? Muhakkak ki yine bir şey söylemeyecek ama gelip sormaları lazım değil miydi?

Portakalını yedi. Kabuklarını hanım kızsın diye yerlere attı. Sonra tekrar yatağa girdi. Yorganı kafasına çekti. Paméla'yı ve Paméla ile neler yapacağını düşünmeğe başladı.

Kulağına bir tren sesi geldi. O zaman, bu yarı uyanıklık halinde gündüz gözüyle kalkıp gitmek, daha bir daussılalı olduğu için gece yarısı olmasa bile karanlık bastıktan sonra basıp gitmeği kararlaştırdı. Zaten daha saat dörtte ortalık kararıyordu.

Paméla da Eléonore gibi esmerdi. Ötekinden az daha şişman-
dı. Madam Poppinga iri yapılı idi ama onlar gibi balık eti değildi. Bazı akşamları Poppinga çok nazik davrandığı zaman utanır ve en küçük bir gürültüde çocuklar işitmesin diye ürker dururdu.

Yalnız Paméla'yı düşünmek için kendini zorladığı halde müesseseyi, yazıhaneyi, malın boşalıp yüklendiğini görüyordu. Akli hep oraya, de Coster en Zoon müessesesine kayıyordu. Bunu hissedince bütün ağırlığıyla öteki tarafına dönerek yeniden Paméla'yı düşünmeğe koyuluyordu.

“Carlton'daki apartımanına varınca ona diyeceğim ki...”

Bundan sonra geçecek dakikaları saniyesi saniyesine yaşamağa çalışıyordu.

— Baba!

Uyumuş olacak ki yataktan sıçrayarak uyandı. Karşısındaki kızına uyku sersemi bakıyordu. Kızcağız ağlamaklı idi.

— Anneme ne yaptın?

— Ben mi? Ne yapmışım?

— Ağlayıp duruyor. Sen tabii halinde değilmişsin. Evde korkunç şeyler oluyor, diyor...

— Annen nerde?

— Yemek odasında... Karl da mektepten döndü. Sofrayı hazırlatıyorlar. Annem seni görmemi istemiyordu ama...

Frida ağlamadan ağlar gibi yapabiliyordu. Onun hususiyeti idi bu. Ta küçükten beri böyle sebepsiz ağlar, dünyanın en bedbaht kızı imiş numarasını yapardı. Bir evete, bir hayıra, bir sert bakışa tahammül edemez hemen boşanırdı.

Ama bu öyle otomatik, öyle muntazam bir ağlayıştı ki sahihten dertli midir, değil midir, belli olmazdı.

— Mösyö de Coster sahih öldü mü baba?

— Ölmüş, ölmemiş bundan bana ne?

— Annem senin hasta olduğunu söylüyor...

— Ben mi hasta imişim?

— Doktor Claes'ı getirtmek istiyor ama kızarsın diye cesaret edemiyor...

Şu kız sahihten tuhaf kız! Onu Kees hiçbir zaman anlayamadı. Hele bugün hiç anlayamıyor. Ne diye korku dolu gözlerle yatağının başında duruyor? Hem bu yüzündeki korku ne? Ona ne fenalık yaptı bu yaşa kadar?

Bütün bu gözyaşlarına rağmen nasıl da işin künhüne nüfuz eden sualler soruyor.

— Anneme ne diyeyim? Aşağıya yemeğe ineceksin diyeyim mi?

— Hayır inmeyeceğim.

— Sensiz mi yemek yiyeceğiz?

— Evet! Yiyin! İçin! Ağlayın! Ama Allahaşkınıza beni rahat bırakın!

Hayır, pişman olmuş değildi, ama doğrusu can sıkıcı bir şeydi bu. En iyisi, her sabahki gibi, sabahleyin yazıhaneye gidiyormuş gibi çıkıp gitmekti.

Şimdi, ne yapacağından iyice emin bile değildi. Bir sürü zorluk meydana çıkmıştı. En kötüsü ya kainbiraderi kalkıp teselli etmeğe gelirse idi. Onun âdeti idi bu. Mahallede her felakette, ölüm, hastalık gibi her uğursuzlukta meydana çıkardı. Ölülerini gece o beklemek teklifinde bulunurdu.

— Hadi kızım hadi!.. Git yemeğini ye...

Hiç olmazsa bir iki kadeh içki içebilseydi!

Ama evde içki yoktur ki. Mühim günler için saklanmış bir küçük şişe likör vardı ama şişe büfenin sol gözünde kilitlidir. Anahtar da hanımda.

— Hadi güle güle Frida!

— Allahısmarladık babacığım.

Kız çıkıp gitti. O tekrar yorganı kafasına çekti. Yalnız Paméla'yı düşünmek için kendini zorlamağa başladı.

Bereket versin saat ikide polisin yazıhanede kendisini beklediğini gelip haber verdiler.

İtina ile giyindi. Aynada kendine uzun uzun baktı. Aşağıya indi. Karısı etrafında pervane gibi dönüyordu. Birden:

— Sizinle beraber gelsem daha iyi olmaz mı, diyebildi.

Bu söz sarf edilir edilmez sanki bütün kuvvetini yeniden bulmuş gibi oldu.

Çünkü bir saattir tereddüt içinde idi. Demek ki karısı sebep-siz yere birtakım tehlikeler sezinliyordu. Ve bu tehlikelere karşı koymak istiyordu.

— Kendi işlerimi kendim temizleyecek yaştayım sanırım, dedi.

Kadının gözleri ve burnu kıpkırmızı idi. Ağladığı zaman hep böyle olurdu. Kocasını ile göz göze gelmekten çekindiği belli idi. O halde kafasında başka düşünceler var demekti bu.

— Bisikletini alacak mısın?

— Hayır!

Ona “sen” diye hitap edişı pek nadirdi. Yalnız böyle mühim, çok mühim olduğunu sezdiği günlerde kocasına “sen” derdi.

— Ne diye ağlıyorsun Allahaşkına?

— Ağlamıyorum.

Evet ağlamıyordu ama yanaklarından sessiz sessiz gözyaşları yuvarlanıyordu.

— Sersem!

Karısı bunu hiç anlayamayacak, bütün hayatında en çok şefkatle söylenen bu sözün kıymetini hiçbir zaman takdir edemeyecekti.

— Geç kalmazsın değil mi?

İşin kötüsü, nerde ise o da ağlayacaktı. Beş yüz florin cebinde idi. Fakat çekmecenin gözündeki duran, yarın ödenecek bir faturanın parası iki yüz florini yerinde bırakmıştı.

— Eldivenlerin yanında mı?

Cebinde yoktu. Kadın gidip getirdi. Öpüşmediler. Evde öpüşmek âdeti yoktu. O, karları lastikleri ile gıcırdatarak giderken, kadın bir müddet kapıda arkasından baktı. O, arkasına dönüp bakmamak için kendini çok zorladı. Ve muvaffak oldu. Dönüp bakmadı.

III

Tren, Groningen istasyonundan hareket edeli bir çeyrek saat olmuştı. Saat dört buçuk olduğu, bu saatte de ortalık iyice karardığı için pencereden dışarıya bakılamıyordu, bakılsa da bir şey görünmüyordu. Kees Poppinga bir ikinci mevki vagonda idi, yanında iki kişi vardı. Bir tanesi zayıf bir ihtiyardı. Ya bir noter kâtibi yahut da bir dava vekili olduğu ilk bakışta anlaşılıyordu. Öteki tarafında ise baştan aşağıya siyalara bürünmüş, matemde bir kadın vardı.

Kees ceplerini karıştırırken eli bir not defterine ilişti. Defteri çıkardı. Bu, kenarları yaldızlı bir muhtıra defteri idi. Ortasındaki ince kalemi çıkardı. Sakin, işsiz, keyfinde bir adam gibi idi. Defterin içine bazı zor satranç meseleleri kaydedilmişti. Evvela onlara lakayit gözlerle baktı. Sonra şu satırları yazdı:

Groningen'den 16.07 treni ile hareket...

Defteri cebine soktu. Ancak “Sneek” istasyonunda bir daha çıkarıp şunları ilave etti:

Bir kadeh içmek için kısa bir tevakkuf.

İşte defterde gördüğümüz bu satırlar bilahare akıl hastalıkları mütehassıslarına Poppinga'nın Groningen'den hareketinden beri deli olduğu kanaatini verdirmeye yarayacaklardır!

Karısı da acaba deli midir? Akşamları çukulatadan çıkan bitki resmini albüme yapıştırdıktan sonra işsiz kalıp da canı sıkılınca deftere hiç gülmeden şunları yazmaz mı idi:

"Karl'a yeni kundura alındı. Frida'nın saçları düzeltildi..."
Bunlar delilik alâmeti midir?

Yalnız defter mi? Şu beraber seyahat ettiği iki insan halinden hiçbir şey sezmedikleri adamı bilâhare hatırlayıp tuhaf tuhaf bir takım tafsilat vereceklerdi.

Halbuki halü tavrında tecessüs uyandıracak en küçük bir şey yoktu. Gayet sakindi. Hatta pek, pek sakindi denebilir. Bunu kendisi fark etti. Hayatının bir iki anında daha aynı sükûnu, aynı soğukkanlılığı göstermişti.

Birincisi kulüpte cereyan etmişti. Tabiî bir satranç hikâyesi idi. O gece kulüpte üst üste üç parti kazanmıştı. Bu sırada ihtiyar Copenghem kıs kıs gülmüştü:

— Tabii! Kendisinden zayıflarla oynarsa elbette üst üste üç parti de kazanır, beş parti de.

Poppinga bu söze fena halde içlerlemiş, Copenghem'e kendisi bir kale ile bir fil eksik oynamak şartıyla oyun teklif etmişti.

Bu oyun hâlâ hatırlındadır. Bu, kulübün en meşhur oyunlarından bir tanesi olmuştu. Copenghem en iyi oyunculardan biri olmakla beraber, Kees onu büsbütün deli etmek için ayakta oynamış, oyun arasında oturup beklememiş, kendi taşını oynadıktan sonra onu serbest bırakıp gidip, gezinmiş, başkalarıyla konuşmuştu. Yanına da bir duble siyah bira getirtmişti. Bir yudum almış, bırakmıştı. Oyun bir saat kadar devam etmişti. Kees şirret

bir şekilde oynamıştı. Öteki, Poppinga'yı bir saat sonunda dudaklarında müstehzi bir tebessümle mat etmişti.

Fakat Poppinga hiç istifini bozmamış, sararmamış, kızarmamıştı. Öyle garip, öyle hakikat ötesi bir sükûnet duymuştu ki. Bu sükûnete layık bir sesle de:

— Zararı yok efendim, demişti, bunlar olağan şeyler.

Sonra aynı sükûnetle fildişinden bir satranç taşını alarak bira bardağının içine atıvermişti. Bu satranç takımı, başka takımla oynayamadığını iddia eden Copenghem'in idi. Groningen'in en güzel satranç takımı idi.

Herkesin gülerек kendisine baktığı bir sırada, varılmaz sükûnetiyle hiç sezdirmeden bir siyah renkli taşı almış, yine sakın ve sessiz, yanındaki siyah biranın içine atıvermişti.

Bir yeni oyuna başlamak üzere başka âzâlar oturdukları zaman bir taşın eksikliği fark edilmişti. Aranmış, taranmış, garsondan sorulmuştu. Fakat kimsenin aklına taşın önlerinde duran siyah biranın içinde olduğu gelmemişti. Tabii artık bira da kim bilir nerelere döküldü ki bir daha Copenghem taşını bulamadı.

İşte şimdi Poppinga tıpkı o akşamki gibi sakindi. Nasıl herkes kaybolan taşı bulmak üzere aranırken o sükûnet içinde gözü bira bardağında durmuşsa, şimdi de bütün Groningen halkına oynadığı oyunun karşısında öyle soğukkanlı idi. Ama onun bütün bu soğukkanlılığı iki gün sonra şahadetine müracaat edilen matemdeki kadının şunları söylemesine hiç de mâni olamamıştı.

— Halinde sanırsınız ki kovalanıyormuş gibi bir şey vardı. Hatta kendi kendine iki defa güldüğünü gördüm.

Hayır, gülmemişti ama hafifçe tebessüm etmişti. Birincisi Copenghem'e oynadığı oyunu hatırladığı zaman, ikincisi de komposto hadisesini düşündüğü zaman...

İkinci sükûneti, arkadaşlarından birinin profesör tayin edildiği gün evinde verdiği ziyafet esnasında vukubulmuştu. Yavaşça mutfağa girmiş, tanıdığı aşçı kadınla şakalaşırken tuzluğu komposto kâsesine şekerle beraber boşaltıvermişti.

Pek ciddî davetlilerin hali görülecek şeydi. Kaşları çatılmıştı. Yüzleri buruşmuştu. Gülmeli mi, ağlamalı mı, kızmalı mıydılar? Ne yapacaklarını bilememişlerdi. Popinga önündeki billur kâseye kaşığı sokmak zahmetinde bile bulunmamıştı. Hele ev sahibinin komposto biraz az olduğu için kendi kâsesine almaması işi büsbütün karıştırmıştı.

İşte onun bugünkü sükûneti ve soğukkanlılığı, yukarıda anlatığımız hikâyelerden anlaşılacağı gibi, herkesin beceremeyeceği bir şey idi. Saat altıya doğru tren Stavoren istasyonunda durmuştu. Burada incecik Zuiderzee'yi geçmek üzere vapura binecekti. Çok susamıştı. Fakat istasyonda bir kadeh içecek kadar bile vakti yoktu. Bereket versin ki bu vapurlarda içki de satarlardı.

Vapurun kahvecisine tabii bir sesle seslendi:

— Aman bana iki karafaki ardıç şarabı!...

İki diyordu. Çünkü garsona vapurun bir ucundan öteki ucuna ikişerden dört defa gidip gelme zahmetini yüklemek istemiyordu. İçeceği şarap da bu kadardı. Ne eksik, ne fazla. Ne olurdu sanki iki karafaki getirin, dersem?... Bunda ne gayri tabiiyet var? Sonradan garson poliste ifade verirken:

— Deli gibi bir hali vardı. Bana iki karafaki şarap getir, demişti.

Vapur, bir kırk dakikada karşı yakayı bulmuştu. Oradan gene trene bindi. Ver elini Amsterdam, dedi. Bulunduğu vagonda iki de celeb bulunuyordu. Ona karşı sanki karşılarında da bir celeb varmış da kendini tanıtmak istemiyormuş ve konuştuklarından istifade ediyormuş gibi bir hal takındılar.

Fakat şu dakikada daha hiç kimsenin, hatta kendisinin bile birkaç saat sonra kazanacağı büyük ve korkunç şöhretten haberi yoktu. Her zamanki gibi gri elbiseler giymişti. Evden çıkarken mutadı üzere koltuğunun altına sıkıştırdığı evrak çantası yine orada idi.

Amsterdam'a varınca, şekeri kompostoya, satranç taşını biraya nasıl attı ise öyle bir halde doğru Carlton Oteli'ne yollandı.

— Matmazel Paméla dairesindeler mi?

Hiçbir şey, sükûnetinden başka hiçbir şey onu alelade bir ziyaretçiden ayırt edemezdi.

Üniformalar giymiş kapıcı:

— Kim arıyor diyelim, efendim?

— Julius de Coster, deyin.

Kapıcı birdenbire olduğu yerde durdu. Dönüp ziyaretçiye baktı. Sonra mırıldandı:

— Affedersiniz ama siz Mösyö de Coster değilsiniz.

— Nereden biliyorsunuz?

— Mösyö de Coster her hafta buraya gelir, kendisini tanıyorum da...

— Olabilir ama, benim de “de Coster” ailesinden aynı soyadlı biri olmadığımı kim söyleyebilir?

Kapıcı başka yapacak bir şey olmadığını anlayınca telefona yapıştı.

— Pardon matmazel, dedi. Burada bir efendi de Coster tarafından gönderildiğini söylüyor. Kendisini yukarıya bırakayım mı?

Asansördeki çocuk yukarıya çıkardığı adam hakkında hiçbir şey söyleyemez. Ne bugün, ne de polis karşısında.

Paméla aynanın karşısında saçlarını düzeltiyordu. Adı bir sesle “giriniz” diye bağırmış, sonra kendisine hitap eden bir kimse olmadığını görünce yüzünü dönerek bakmıştı.

Kees Poppinga'yı karşısında şapkası elinde, evrak çantası koltuğunun altında kapının önünde gördü.

— Buyurun oturun, dedi.

— Teşekkür ederim... Hayır... Oturmayacağım...

Yüzden fazla apartımanlı Carlton Oteli'nin birbirine tıpkı tıpkısına benzeyen apartımanlarından bir tanesinde idiler. Yarı açık kapılarından bir tanesinin ötesinde bir banyo dairesi, ötekinden bir yatak gözüküyordu.

— De Coster bana sizinle bir haber mi gönderdi? Müsaade ederseniz ben saçlarımı düzelteyim. Çünkü geç kaldım. Sahih saat kaç?

— Sekiz buçuk, daha vaktiniz var, dedi.

Pardösüsünü, evrak çantasını ve şapkasını bir koltuğa yerleştirirken zoraki bir şekilde gülmeğe çalışıyordu.

— Herhalde beni tanıyamazsınız. Sizi Groningen de çok defalar gördüm... Şunu da ilave edeyim ki tam iki senedir sizde gözüm vardı. Dün Mösyö de Coster'le hakkınızda uzun uzun konuştuk. İşte ben de onun için buradayım ya...

— Ne demek istiyorsunuz siz Allahaşkınıza?

— Anlamıyor musunuz? Tuhaf. Diyeceğim, şimdi artık eskisi gibi kendimi tutmağa mecbur değilim. Vaziyetler değişti. Siz orada iken bu iş olamazdı. İçtimaî vaziyetim...

Yavaş yavaş kadına yaklaşmıştı. Kadın hâlâ gür siyah saçlarını düzeltmekte idi. Yalnız biraz canı sıkılmışa benziyordu. Devam etti.

— Bugün bunları size izah etmek güç... Asıl mühim olan şu: Sizinle şöyle bir saatçik bir vakit geçirmeye geldim. Anlarsınız ya!..

* * *

Deminki sükûnetinden daha sakin olmak mümkünse, Paméla'nın dairesinden çıktığı zaman öyle sakindi. Asansöre binmedi. Beş katı ayakla indi. En aşağı inince evrak çantasını yukarıda bıraktığını hatırladı. Kendi kendisine, acaba kapıcı bunu fark eder mi, diye düşündü,

Kapıcının boş ellerine doğru baktığını görünce hiç bozuntuya vermedi.

— Evrak çantamı yukarda unuttum ama ziyanı yok. Yarın gelip alırım.

— İsterseniz çocuğu göndereyim de getirsin.

— Teşekkür ederim. Ama lüzumu yok, kalsın.

Yalnız bir tek beceriksiz harekette bulundu. Ama bunda da kabahati yoktu. Büyük otellerin âdetlerini ne bilsin. Cebinden çıkarıp bir yirmi beş kuruş verdi kapıcıya.

On dakika sonra istasyonda idi. Paris'e hareket edecek olan ekspres 11'i 26 geçe kalkıyordu. Daha iki saatten fazla vakti vardı. Bu vakti de istasyonda trenleri seyrederek geçirdi.

Saat on bire çeyrek saat kala, her akşam Paméla ile beraber gezmeğe çıkan bir küçük dansöz Carlton Oteli'ne geldi. Ve kapıcıya:

— Hâlâ inmedi mi? diye sordu. Bir saattir lokantada onu bekliyorum.

— Durun, telefon edeyim.

Telefonun zili boyuna çalıyordu. Kapıcı şaşırmişti:

— Tuhaf şey! diyordu, çıktığını da görmedim matmazelin.

Asansörcü çocuğa:

— Koş, Matmazel Paméla'nın apartımanına bak bakalım uyuyup kalmış olmasın.

İstasyonun asfaltında gezinmekte olan Poppinga'da hiçbir sabırsızlık alâmeti görünmüyordu. Trenini beklerken sakin sakin

geziniyor, yolcuların yüzlerinden ve hallerinden bir şeyler düşü-
nerek oradan oraya dolaşıyordu.

Asansörcü çocuk merdivenleri deli gibi inmiş, kendini bir
koltuğa atmış, haykırıyordu.

— Yukarı... Yukarı... Yukarıya koşun!..

Asansörü şaşkınlığından yarı yolda bıraktığı için beşinci kata
kadar koşmak mecburiyetinde kaldılar. Paméla yatağının üstünde
yatıyordu. Boğazına tıka basa bir havlu sokulmuştu, otel müdü-
rüne haber verildi. Doktor çağırıldı. Polis otele geldiği zaman
saat tam on bir buçuktu. Paris ekspresi hareket edeli dört dakika
olmuştu.

* * *

Kees Poppinga'nın bindiği bu seferki tren, tam hayalinde,
rüyalarında binmek istediği trenlerden bir tanesi idi. Üstelik
beynelmilel cinsinden bir trendi. Vagonlarda her dilden konu-
şuluyordu. Pencerelelere stor perdeleri çekilmişti. Vagonlarda şık
gece lambaları yanıyordu. Yataklı vagon vardı. Bu tren birkaç saat
içinde iki hudut geçiyordu.

Bir ikinci mevki bilet almış, içinde bir tek kişinin boylu
boyunca uzandığı bir kompartımana yerleşmişti. Fakat uykusu
yoktu. Öteki vagonları dolaşmağa çıktı. Bu arada biletçi gelip
biletini zımbaladı. Belçika hududunda polis gelip hüviyet vara-
kasının yüzüne şöyle bir bakarak iade etti.

Tren Belçika hududundan içeriye girerken, o, defterini çıkar-
mış şunları yazıyordu:

Saat 23.26 treniyle Amsterdam'dan ikinci mevki bir biletle hareket

Defteri cebine soktu. Fakat biraz sonra yine bir şeyler yazmak
arzusunu duydu.

Pam la'nın kendisinden istediğim Şeyi söylediğim zaman benimle alay etmesini bir türlü anlayamıyorum. Ne yapalıım kendisi böyle istedi. Hiçbir Şey yapmadan da bırakıp gidemezdim a! Şimdi aklı başına gelmiş olmalı...

Hani Şöyle hafifçe gülmüŐ olsa, yahut latife etmiş olsaydı, yahut da kızsaydı. Hadi ne ise idi.

Kees'i tepeden tırnağa alaycı gözlerle s zm Ő ve öyle bir gülmek tutturmuŐtu ki bitmek tükenmek bilmiyordu. Ve gülerken de her tarafını bir oynatıŐ oynatıyordu...

O ciddî bir yüzle:

— Sizi mennederim böyle gülmekten, demişti.

Böyle Şeyler söyler söylemez kadın büsbütün makaraları koyuvermiŐti. Öyle ki gözlerinden yaŐlar geliyordu. Bileklerini yakalamıŐ:

— Kesin Şu gülmeyi artık, demişti.

Hırsla, hiddetle onu itmiş, yatağa doğru sürüklemiŐti. Havluya gelince... Havlu orada, yatağın baŐucunda duruyordu. G rmemeğe imkân yoktu. ŐŐe de yaradı susturmada.

— Lütfen biletler!

Bu sefer Belçikalı bilet i soğuk koridorda duran bu adama garip garip baktı ama nereden bilsin ki?...

Bu trendeki gece de d n gecekinden farksızdı. Dün gece neler neler olmuştu. Şu trende de neler neler oluyordu? Halbuki Şimdi o kocaman  ini sobasının başında idi. Purosunu t tt r yordu. Pam la onu Őik yet etseydi. Hapı yutmuŐtuk. Bir defa zavallı Frida'yı mektepten atarlardı. Sonra kulüp arkadaşları kim bilir ne kadar ŐaŐıracaklardı. Evrak çantasını bırakmamıŐ olsaydı, kim kime dum duma olacaktı. Ama iyi ki çantayı orada bıraktı...

Fransız hududunda indi. Őstasyon b fesinde büyük bir bardak konyak çekti. Kompartımanına girdiği zaman yine yazmak hevesi gelmişti. Defterini  ıkardı:

Şunu müşahede ediyorum ki artık içki bana tesir etmiyor...

Seyahatin bundan sonraki kısmı çok uzadı. Kompartımandaki tek yolcu ile konuşmak istedi ise de, bir kıymetli taş eksperisi olan yolcu bu seyahati haftada iki kere yaptığı için artık yolculuktan heyecan duyan cinsinden bir adam değildi. Gözünü kapayınca şıp uyuyordu. Arada bir uyansa bile şöyle tuhaf tuhaf bir bakıyor, tekrar uyuyordu. Bu uyanmaların bir tanesinden istifade eden Popinga:

— Acaba “kırmızı değirmen” (Moulin rouge¹) biz Paris’e vardığımız zaman daha açık mıdır?

Kızlar ve şampanya, kalabalık... Ne hoş şeydi! Neden sonra Paris’in şimal istasyonunda tren durdu. Hemen taksiye atladı.

— Moulin Rouge’a, dedi.

— Eşyanız yok mu?

Moulin Rouge kapalı idi. Fakat şoför onu bir başka kabareye götürdü. Kapıdan girerken kimse onun böyle bir yere ilk defa girdiğini anlayamadı. Etrafına sakın sakın bakarak ilerledi. Masaları gözden geçirdi. Kendisine yol gösteren garsona ehemmiyet vermeden masasını kendisi seçti.

— Bana bir şişe şampanya ile bir puro sigarası, dedi.

İşte! Paris’te idi. Her şey karar verdiği gibi olmuştu.

Hatta yeşiller giymiş bir kadının gelip yanına oturması bile eskiden düşünülmüş gibi idi. Kadın:

— Müsaadenizle, demiş çökmüştü.

— Estağfurullah, buyurun!

— Ecnebi misiniz?

— Hollandalıyım. Ama dört lisan konuşurum. Kendi lisanımdan sonra Almanca, Fransızca ve İngilizce.

1 Paris’in pek meşhur bir eğlence yeri.

Her şey düşündüğü ve evvelden hazırlanmış gibi cereyan ediyordu.

Muhavereye kadar. Olur şey değil.

Hatta bu kabareyi bile tanıyordu. Bu kırmızı kadifeleri, saks-foncunun sarı saçlarını, masaya dirseklerini dayayıp dudaklarının arasına bir cigara yerleştirmesini bekleyen kumral kadını.

— Garson bize cigara al.

Biraz sonra muhtıra defterini cebinden çıkarıyor ve kadına soruyordu:

— İsminiz ne?

— Benim ismim mi? İsmimi defterinize kaydedecek misiniz? Tuhaf âdet doğrusu! Ama keyfiniz bilir. Mademki istiyorsunuz... Jeanne Rozier... Bana baksanıza beyim. Burası kapanacak ama nerede ise...

— Kapanırsa kapansın!..

— Peki ne yapacaksınız sonra?...

— Size gideriz.

— Bize mi? Bize olmaz. İmkânı yok. Otele gideriz isterseniz...

— Pekâlâ!

— Sen uysal adamsın, yahu!

İstemeyerek güldü. Neden diye sormadı.

— Paris'e sık sık mı gelirsin?

— Bu ikincisi. Bir de balayımda gelmiştim.

— Bu sefer karın yanında yok mu?

— Hayır. Bu sefer onu evde bıraktım.

İçinde gülmek arzusu vardı. Garsonu çağırarak bir şişe şampanya daha ısmarladı.

— Minyon kadınlardan pek hoşlanıyorsun galiba, ha?

— Yok, öyle pek minyonlarından hoşlanmam, demiş, bu sefer kahkahayı basmıştı. Ne Paméla, ne de Madam de Coster öyle ufak tefek şeylerdi. Paméla'nın boyu 1,70 civarında olmalı idi.

- Her ne hal ise, keyfin yerinde ya, mesele yok. Ne iştesin?
- şimdilik daha hiçbir işte değilim.
- Bu da ne demek?
- Hiçbir şey demek değil... Sizin burnunuzda şiller var. Ne

hoş!...

Onu en çok eğlendiren, yanındaki kadının kendisini iyice anlayabilmek ve hakkında bir fikir edinebilmek işin dikkat sarf etmesi idi.

Burnunda ve gözlerinin altında ne hoş şiller vardı. Saçları tatlı kumral, derisi mat renkte idi. Geniş geniş dudakları vardı. şimdiye kadar hiç böyle kırmızıya çalan kumral kadın görme-mişti. Yalnız bir tane hatırlıyordu. O da bir arkadaşının karısı idi. Bir gözü şaşı idi. Beş tane de pişi vardı.

- Ne bakıyorsun banayle?
- Hiç... Bakıyorum işte. Ne hoş burada bulunmak... Sonra Pamla...

- Pamla da kim?
- Hiç canım!.. Tanımazsın ki...
- Paraları ver de gidelim... Baksana herkesin gözünden uyku akıyor.

— Garson!.. Hollanda parası değiştirir misin bana! 500 Florinlik desteyi cebinden çıkardı, başka şeyler düşünerek bir tanesini garsona uzattı.

Hani adamakıllı yorulmuştu ama böyle bir günü kısıltmak da istemiyordu. Bir parçacık dinlenmekzere uzansa günlerce uyuyup kalacak gibi idi.

- Neden kalkıp size gidemiyoruz?
- Evde dostum var da ondan.
- şüpheli şüpheli baktı.
- Dostun nasıl? Genç mi, ihtiyaç mı?

— Otuz yaşında.

— Ne iş yapar?

— Ticaret.

— Ya!.. Ben de... Ben de ticaret yapıyorum...

Kendi kendine eğlenmeğe, kendi kendine gülmeğe, söylediği lakırdıların keyfini çıkarmağa başlamıştı. Bir taraftan da karşısındaki kadının hareketlerini seyretmekle meşguldü.

— Paranızı değiştirdim beyim!

Paraları dikkatle saydı. Ve:

— Florinlerim pek ucuza gitmiş. Ben Amsterdam'da beş on bin frank fazla alabilirdim.

Sokağa çıktıkları zaman Jeanne Rozier yanındakini dikkatle gözden geçirdikten sonra:

— Hangi otele indin? diye sordu.

— Hiçbir otele. İstasyondan taksiye atlar atlamaz buraya geldim.

— Peki eşyaların?

— Eşyam yoktu ki.

Genç kadın bir dakika şu herifi bırakıp gitsem diye düşündü. Çekingen, düşünceli bir hal aldı. Onun bu halinden alınan Kees:

— Ne oluyorsunuz siz?

— Hiç canım!.. Hadi gel... Şurada Victor Massé Sokağı'nda temiz bir otel var.

Paris'te kar yoktu. Ortalık don da tutmamıştı. Poppinga kendini içtiği şampanya misali hafif hissediyordu. Yanındaki kadın bu otele hiç yabancılık göstermeden girdi. Camlı bir kapıdan kafasını sokarak:

— Siz hiç rahatsız olmayın, dedi. Ben 7'nin anahtarını alıyorum.

Yatağı açtı. Kapıyı sürmeledi. Geniş bir nefes aldı.

Tuvaletten sesleniyordu.

— Soyunuyor musun?

Neden soyunmasın. Adam sende! Kendisine ne dense onu yapacak kadar yorgundu. Çocuk gibi yumuşak, uysal bir hal almıştı. Herkesin, ama herkesin saadetini istiyordu.

— Paris'te çok kalacak mısın?

— Belki de ölünceye kadar.

— Öyle olduğu halde eşyanı getirmedi ha?

Kadında ona karşı itimatsızlık yeniden başlamıştı. Canı istemeye istemeye soyunuyordu. Halbuki o, soyunmuş, yatağın üstüne oturmuş, kadının soyunmasını eğlenceli bir yüzle seyrediyordu.

— Ne düşünüyorsun öyle?

— Bir şey düşündüğüm yok! Ne güzel gömleğin var... İpek mi?

Kadın gömleğe dikkatle baktı. Sonra yatağın içine sokuldu ve bekledi.

Bir zaman sonra sordu:

— Ne yapıyorsun?

— Hiç...

Arkası üstü uzanmış, purosunu tüttürüyor ve tavana bakıyordu.

— Biraz sinirlisin galiba?

— Hayır!

— Işığı söndüreyim mi?

— Söndür.

Kadın elektrik düğmesine uzanıp çevirdi. Hâlâ hareketsizdi. Yanında bir kadının yattığına memnundu. Purosunu karanlıkta parlayıp sönüyordu. Fakat kımıldamıyordu. Kımıldanan kadın oldu. Birkaç defa sağa sola döndükten sonra:

— Beni ne diye getirdin peki?

Onun sıcak vücudunu yanında duyuyordu ama bu ona çok namuslu, çok ahlâkî bir zevk veriyordu denebilir. Kendi kendisine:

— Keşke karım yanımda olsaydı!.. diyordu. Sonra, yataktan birdenbire kalktı. Işığı yaktı. Ceketini aradı. Muhtıra defterini buldu. Sordu.

— Adres ne?

— Hangi adres, ne adresi?

— Bu kaldığımız otelin?..

— 37/2 Victor Massé Sokağı. Bunu da mı yazmalısın? Evet! Bazı seyyahlar kartpostal, tramvay bileti, lokanta listesi koleksiyonu yaparlar ya demek bu da... Purosunu söndürdü. Tekrar yattı. Sordu:

— Hiç uykum yok... Ne ticareti yapıyor?

— Kim?

— Dostun canım...

— Otomobil... Bana soracağın yalnız bunlarsa beni rahat bıraksan daha iyi olur. İyi bir uyku çekerim hiç olmazsa. Sen çok tuhaf adammışsın yahu! Yarın sabah kaçta uyandırayım seni?

— Uyandırma.

— Pekâlâ! Horlamıyorsun ya bari?

— Sol tarafıma yatarsam karışmam.

— Yatma sen de, sağın dururken.

Daha uzun zaman uyanık kaldı. Kendisine söylediği halde yanındaki kadın muntazam fasılalarla horulduyordu. Onun bu haline tatlı tatlı güldü.

Bundan ötesi tıpkı Groningen'de olduğu gibi cereyan etti. Hani nasıl Madam Poppinga'yı sabahleyin uyandığı zaman onun haberi olmadan seyretmişse, şimdi de...

Uyandığı zaman ortalık pek hafif bir şekilde ağarmıştı. Odanın bir kısmı hâlâ koyu lekelerle dolu olduğu halde, bir ufak kısmı da pencereden giren belli belirsiz bir ışıkla aydınlıktı.

Bu ışığın ortasında sırtı kendisine dönük Jeanne Rozier ayakta duruyordu. Elinde Popinga'nın pantolonu vardı. Ceplerini karıştırıyordu. Çünkü dün akşam parayı verdikten sonra bütün desteyi pantolonunun cebine doldururken kadın bunu görmüştü. Kadın gürültü etmemek için öyle ihtiyatlı hareket ediyor ve bunun için de yüzü öylesine buruşuyordu ki gülmemeğe imkân yoktu.

Bu gülüş o kadar sessiz olmasına rağmen, sanki kadının kulaklarından başka bir yeri işitiyormuş gibi işitildi. İşitilmemiş olsa kadın birdenbire Popinga'ya doğru sıçrayarak döner miydi? Kadın o kadar birdenbire dönmüştü ki Popinga gözlerini kapamağa ancak vakit bulabilmişti. Şimdi kadının acaba uyuyor mu, yoksa uyuyor gibi mi yapıyor diye düşündüğünü anlıyordu.

Onun şimdi ışığa karşı, elinde pantolon, hiçbir hareket yapmağa cesaret edemedi, nefesini tutarak durduğunu gözü kapalı görür gibi oluyordu. Bir saniye aldanmış olduğunu sanan kadın elini pantolona tekrar soktu. Fakat daha paraya elleri değer değmez adamın uyumadığını anlamıştı.

Tuhaf bir sesle:

— Hişt bana bak! dedi.

— Ne var?

— Hadi hadi numarayı bırak! Bana yutturamazsın!

— Ne yutturması?

— Hadi hadi! Bana sökmez o!

Pantolonu sarı bir koltuğun üzerine attı. Mantosunu çıkardı. Yatağın karşısına dikildi.

— Paris'e eşyasız, cebin para ile dolu ne diye geldin? Öyle aptal aptal durma!.. Yamansın anladık. Demin bana da uyuyormuş gibi yapıp yutturdun.

— Yok canım!..

— Ne yok canımı. Dur hele!

Pencereye gitti, perdeleri çekti. İçeriye bir kirli ve soğuk kış sabahının ışığını doldurdu.

— Anlat bakalım şimdi, dedi.

Gelmiş, yatağın ayak ucuna oturmuş, dikkatle onu süzüyordu.

— Zaten ben hemen senin öyle hacığa falan olmadığını anlamalıydım ya. Olmadı işte. Dün akşam ben de ticaret yapıyorum dediğin zaman neyi kastediyordun, doğru söyle? Dur sana ben söyleyeyim: Sen “eroin” işi yapıyorsun değil mi ha? Yalan de bakayım!..

IV

Jeanne Rozier ceplerini karıştırırken yakaladığı halde aldırış bile etmediği için onu bir eroin kaçakçısı yerine alıyordu. Carlton Otel'i'nin kapıcısı da çabucak ona deli damgasını basmıştı. İyi şeydi doğrusu bu. Tam kırk sene Kees Poppinga olabilmek için her hareketini olması lazım olduğu gibi ayarlamak için az mı didinmişti? Halbuki şimdi iki gün içinde hem deli, hem de bir eroin kaçakçısı olabiliyordu. Yatağa yaklaşmış bulunan kadına cevap vermeksizin mırıldandı.

— Bırak uykum var...

Kadının yeşile çalan vahşî pırıltılı gözlerinde tecessüsten daha öteye bir şeyler vardı. Kadının fikrini meşgul etmeğe başlamıştı. Bu adam hakkında hiçbir bilgi edinmeden kalkıp gitmek istemiyordu. Bir dizini yatağın üstüne koymuş mırıldandı:

— Ben de yanına biraz uzanayım mı?

— Zahmet etme!

Elindeki paraları masanın üstüne koyarak:

— İşte buraya koyuyorum. Hişt, bana bak!.. Şunu alayım mı?

Almak istediği paranın bir bin franklık olduğunu anlamayacak kadar dalmış değildi. Ama ne ehemmiyeti vardı. Cevap vermedi. Gözlerini kapadı, daldı.

Jeanne Rozier sabahın soğuk havasında iki sokak ya yürüdü ya yürümedi. Odasına varmıştı. Kapıyı gürültüsüzce kapadı. Kediye süt verdi. Güzelce soyundu. İçinde uzun bir adam yatmakta olan yatağına sokuldu.

— Biraz öteye git Louis... dedi.

Louis homurdanarak çekildi.

— Biliyor musun garip bir herifin yanından geliyorum. Korkmadım desem yalan...

Louis dinlemiyordu. Uyumuştı bile. Gözleri ağaran perdelerde bir müddet dalan Jeanne Rozier, bu sefer kendi odasında, ipek pijamalı dostunun yanı başında derin bir uykuya daldı.

* * *

Memurların odaları daha yeni açılmış, herkes yeni yeni yazıhaneleri başına isteksiz ve cigaraları ağızlarında çökmeğe başlamıştı ki Saussaies Sokağı'ndaki emniyet müdürlüğüne telgraf geldi.

“Amsterdam Emniyet Müdürlüğü'nden Paris Emniyet Müdürlüğü'ne. Kees Poppinga isimli, 39 yaşında, Hollanda'da Groningen kasabalı biri Paméla Makinsen isimli bir kadını katilden aranmaktadır. Vak'a Amsterdam'da Carlton Oteli'nde 23 Ekim'i 24 Ekim'e bağlayan gece işlenmiştir.

Poppinga'nın Fransa'ya kaçtığı sanılmaktadır. Gri elbise ve gri şapka giymektedir. Saç kumral, ten açık, gözler mavi, boy vücut vasat, farık âlâmet namevcut. Fransızca, İngilizce ve Almancayı güzel konuşur.”

Bir dakika sonra acelesiz, gürültüsüz bütün telefon, telgraf ve radyolar her tarafa, jandarmaya, hududa, polis karakollarına yukarıki telgrafi aynen gönderiyorlardı.

Paris'in bütün karakolları mors alfabesinin kordelâsını çözmeğe çalışıyorlardı. *Boybos vasat, hususi eşkâl: Yok...*

Bu sırada Kees Popinga bir otelde derin bir uykuya dalmış, uyuyordu. Öğle olmuş, hâlâ kalkmamıştı. Saat bire doğru ortalığı toplayan hizmetçi kadın patronun camekânına vurarak:

— 7 numara hâlâ boşalmadı mı? diyordu.

Onlar da bilmiyordu. Hizmetçi kadın çıkıp gitti. Kees hâlâ uyuyordu. Ağzı bir karış açıktı. Başucundaki masada bir demet para vardı. Hizmetçi kadın dokunmağa bile cesaret edemedi.

Saat tam dörttü. O hâlâ uyuyordu. Tam bu sırada Jeanne Rozier koşarak otele geldi. Elinde bir gazete tutuyordu. Otelciye sordu:

— Dün akşam beraber geldiğim herif gitti mi?

— Zannederim hâlâ uyuyor olmalı.

Merdivenleri dörder dörder atlayarak Popinga'nın odasına giren Jeanne, onu yüzünde bir çocuk tebessümüyle uyuyor buldu.

Birdenbire garip bir şekilde aklına gelerek.

— Kees, diye bağırdı.

Popinga uyku arasında bu sesi duydu ama uyanmak ve bu sesle sarsılabilmek için uzun boylu uğraşması lazımdı. Kadın bir iki defa daha seslenince gözlerini açan Kees, karşısında açık gri mantosu içinde Jeanne Rozier'yi bulunca:

Kayıtsızlık dolu bir sesle:

— Siz hâlâ burada mısınız? dedi.

Bunu söylemesi ile beraber öbür tarafa dönmesi, tekrar dalmak üzere gözlerini kapaması bir oldu. Jeanne onu kendine getirmek için şiddetle sarstı.

— Sana söylediğimi işitmedin mi hemşerim?

Gözlerini, çocukluk dolu gözlerini açtı. Hafifçe doğruldu. Fevkalade sakın bir sesle sordu:

— Ne demiştin?

— Seni Kees, Kees Poppinga diye çağırırken duymadın mı?

Kelimelerin üstüne basarak Po... pin... ga... diyordu.

— Hâlâ mı anlayamadın?... Al!.. Al da oku!.. Yatağın üstüne bir akşam gazetesi attı. Odayı arşınlamağa başladı.

“Bir dansöz Amsterdam’ın meşhur otellerinin birinde öldürülmüş bulundu.

Cinayet mahallinde bıraktığı kâğıtlar sayesinde katilin kim olduğu anlaşılmıştır. Polis bir canavarın yahut da bir delinin karşısında bulunduğunu sanmaktadır...”

Jeanne Rozier sabırsızlanıyor, karşısındaki adamın bir tepki göstermesini bekleyip duruyordu. Fakat öteki aldırış bile etmiyor. Tabî bir sesle:

— Bana şu ceketimi verir misin? diyordu.

Kadın ceketini verirken gayri ihtiyarî silah falan var mı diye şöyle bir yokladı. Sonra uzattı. Adam cepleri yoklayarak bir yaprak sigarası çıkardı. Ağır ağır yaktı. Yastığı kaldırarak omuzlarını koydu. Sonra dudakları hafif hafif kıpırdanarak gazeteyi okumağa başladı.

“Son haberlere bakılırsa, Kees Poppinga’nın Groningen’i terk ederken vicdanında bir başka cinayetin de ağırlığını taşıyarak gitmiş olması ihtimal dahilinde gözükmektedir. Filhakika patronu bulunan Julius de Coster de ortadan kaybolmuş bulunmaktadır. Aynı zamanda...”

Artık sabırsızlığı taşan Jeannet Rozier:

— Sen misin bu?

— Tabii benim!

— O kadını sen mi boğazladın?

— Mahsus yapmadım ki... Hatta kendi kendime ben bile bu kadarcık şeyden insan ölür mü diye soruyorum... Hem bu makalede çok mübalağa var. Hem mübalağa var hem de yanlış... diyerek kalktı. Aptesthaneye doğru yürüdü.

— Peki ne yapacaksın şimdi?

— Evvela yıkanacağım, sonra temizce giyineceğim. Sonra da öğle yemeğine gideceğim...

— Saat beş!

— O halde akşam yemeğine.

— Peki sonra ne yapmak fikrindesin?

— Bilmem.

— Hemen tevkif edilmekten korkmuyor musun?

— Tevkif etmeleri için önce beni tanımaları lazım...

— Peki nerede yatıp kalkacaksın?... Nereye gitsen kâğıt isterler.

— Evet, orası doğru! Canımı sıkan da bu ya!

Şimdiye kadar bunları düşünmemişti. Düşünmeğe vakit bulamamıştı ki. Sabahtanberi uyuyordu. Düşünebilmek için uyanık olmak, kafasını iyice bir elinin içine almak lazımdı.

— Bunları sonra düşünürüm, dedi. Şimdiki halde bir diş fırçam bile yok. Ha! Şey, bugün ayın 24'ü değil mi?

— Evet.

— Paris'te 24'ünde Noel ağacı süslemeler mi?

— Reveyyon yaparlar. Bütün kahvelerde ve lokantalarda gece yemeği yerler, dans ederler... Yahu! Sen, sen benimle alay mı ediyorsun Allahaşkına?

— Neye?

— Bilmem. Yoksa sen Popinga değilsin de bana öyle gözücü numara mı yapıyorsun?

Al sana işte! İnsanlar bir türlü ona kendi şahsiyetini vermek istemiyor, muhakkak bir başka şahsiyet ekliyorlar.

Jeanne Rozier devam ediyordu:

— Bak sana bir şey söyleyeceğim. Şimdilik bir şey vaad ettiğim falan yok ha... Hem bu işle uğraşmakla iyi edip etmediğimi de bildiğim yok... Biraz sonra, bir adama senden bahsedeceğim... Yok yok, korkma. Polisten birine değil. Seni bu işten kurtarabilecek birine... Ama bilmem kabul eder mi? Çünkü bu nevi canavarlık, ahlâksızlık işlerinde doğrusu kim olsa korkar...

Siyah ayakkaplarını bağlarken dinliyordu.

— Ama o adamı biraz geç göreceğim... Sen Douai Sokağı'nı biliyor musun? Ha? Bilmiyorsun? Buraya çok yakındır... Sorarsın... Orada hem tütüncü hem kahve gibi bir yer vardır. Orada oturup beklersin. Belki gece yarısından evvel, belki gece hepimiz bizimkiyle beraber reveyyon yapacağız.

Adama bir son defa daha baktı. Sonra gazeteyi yatağın üstünden aldı.

— Sakın böyle şeyleri orada burada gezdirme... Çünkü insan hep böyle yakalanır... Ha şey! Yatak parasını giderken ben veririm. Sen çıkıp gidersin. Daha iyi. Sana dikkat etmesinler otelden. Bu kadar çok uyumana şaşıkları yeter. Bunlar hep bir ipucudur.

— Ne ipucu?

Omuzlarını silkerek çıkıp giderken:

— Unutma, Douai Sokağı'ndaki tütüncüde...

* * *

Saat sekize doğru büyük bulvarda gezinirken bir altıncı tabı çıkarmış olan akşam gazetesinin birinci sayfasında resmini gördü.

“PAMELA’NIN KATİLİ”

Resmimiz Amsterdam’dan belinograf usulüyle alınmıştır.

Korkunç bir şeydi. Kendi kendisine, “şu fotoğrafı da nereden çıkartmış olabilirim. Hiç böyle fotoğrafım yoktu”, diye soruyordu. Sonra resme daha dikkatle bakınca sol tarafında bir yanak parçası görüyor ve resmi tanıyordu. Bu yanındaki karısı idi. Fotoğraf, evdeki konsolun üstünde ailece çıkarttıkları fotoğraftı. Demek kafayı oradan alıp büyötmüşler, sonra da belinograf usulüyle göndermişlerdi. Öyle ki ne surat, ne kaş, ne göz belli idi. Sanki resmin üstüne su dökölmüş de yer yer kabarmıştı.

Bir başka tütöncüde kendisine bakan resmine durup baktı. Adeta hiç ona benzemediğine üzülmüş gibi idi. Bu resim sokaktan geçen her insana benziyor yahut da benzemiyordu.

“Katilin karısı kocasının bir hatıra kaybı krizine tutulduğunu sanmakta olduğunu söylemiştir...”

Öteki akşam gazetelerini de aldı. Sonra Hollanda’dan gelmiş gazeteleri sordu. Onları da bir başka tütöncüden aldı.

— *Daily Mail, Morning Post* da var mı? Hepsinde resmi vardı. Uzun uzun yazılıyordu. Memnundu. Groningen’de yazıhanede işler iyi gittiği zaman da böyle memnun olurdu. Douai Sokağı’na şimdiden gitsem mi diye düşündü. Vazgeçti. Önce güzel bir yemek yemeli idi. Kalktı. Meşhur bir lokantaya girdi. Kanlı bir et ısmarladı. Yemek yerken gazete okumak da kolay olmuyordu. Vazgeçti. Garson gelip eti sordu.

— Nasıl buldunuz? dedi.

— Güzel, dedi, çok iyi idi.

Yediği pastayı beğenmedi. Hollanda'nın kiler daha tatlı, daha başka türlü idi. Sütlu kahveyi hele hiç iyi bulmadı. Garsona köpüklü ve vanilyalı şekerle sütlu içtiğini söyledi ise de bir türlü derdini anlatamadı. Nerede idi o Hollanda'nın sütü?

Lokantadan çıktığı zaman düşünüyordu. Koskoca Paris'te yapayalnızdı. Bütün karakollar, polisler peşinde demekti. Dünyada kimsesi kalmamıştı. Bir Jeanne Rozier vardı. O da kim bilir kendisini ne halde buluyordu. Kim bilir hakkında neler düşünüyordu. Bu kadar soğukkanlı olmasına şaşıyordu herhalde. Sahihten de bütün soğukkanlılığını bulmuştu. Daha ileri giderek bir polisten Douai Sokağı'nı sordu.

Tütüncüyü kolaylıkla buldu. Dükkânın içinde camekânla ayrılmış bir kahve, içinde birkaç masa vardı. Gidip bir tanesine oturdu. Karşısına sokakta çiçek satan bir kadın gelip oturmuştu. Romlu bir kahve içiyordu.

— Garson bana da bir Romlu kahve, dedi.

Tuhaf bir noeldi bu Paris'in noeli! Ortalıkta daha şimdiden sarhoşlar vardı. Noelden çok karmakarışık bir düğünü, genel bir düğün gecesini hatırlatıyordu. Hiç kimse gece yarısı yapılacak duadan ve kiliseden bahsetmiyordu. Ne biçim işti bu?

“(Groningen'e gönderdiğimiz hususi muhabirimizden.) Amsterdam polisi Carlton Otelinde öldürülen bedbaht dansözün işiyle meşgul olurken, biz de katil Kees Popinga'nın şahsiyeti hakkındaki malumat toplamak üzere Groningen kasabasına hareket ettik...”

Popinga yazıhanede memurlardan biri hata yaptığı zaman nasıl canı sıkılır ve burnundan solursa öylece soludu. Cebinden kırmızı kaplı muhtıra defterini çıkardı. Gazetenin ismini ve bugünkü tarihini yazdı. Sonra şunları ilave etti:

“Katil değil ölüme sebebiyet veren hiçbir zaman bu ölümün bir kaza eseri olabileceği düşüncesini gözden ırak tutmamalı...”

Tiyatroların bitmesini bekleyip uyumakta olan çiçek satıcıya bir göz attıktan sonra gazeteyi okumağa başladı.

Gazete şöyle yazıyordu:

“Kees Poppinga’nın kim olduğunu iyice öğrenmek ve sizlere bildirmek üzere müracaatta bulunduğumuz Groningen’lilerin bilâistisna hepsi onu gayet namuslu, dürüst bir insan olarak tanıdıklarını ifade etmektedir. Hadise bütün şehri derin bir teessüre ve hayrete gark etmişti. Her ağızdan bir laf duyulmaktadır. Herkes başka türlü tefsir etmektedir. Yalnız umumi kanaat, Kees Poppinga’nın katilden evvelki hayatında hiçbir lekeye rastlamamış olmasındadır.

Poppinga’nın ikametgâhına vardığımız zaman Madam Poppinga’nın hali bizi bile sarstı. Bununla beraber Madam Poppinga bize gayet nazik davranarak yaşlı gözlerle şunları söyledi...”

Purosundan üç nefes çekerken defterine de şunları kaydedyordu.

“Her şeye rağmen bizim hanım gazetecileri kabul etmiş!”

Çiçek satan kadının başı çiçeklerin üstüne düşüvermişti. Güldü.

“Madam Poppinga bize bu hareketin ancak birdenbire gelmiş bir delilikten, bir hafıza kaybı hastalığından olabileceğini ifade...”

Gazetedeki hareket kelimesinin altını çizdi. Bu kelimeyi onun söyleyip söyleyemeyeceğini düşündü. Şu gazeteciler de ne söyletirler.

Sonra muhtıra defterinden bir beyaz yaprağa şunları kayda başladı:

“Madam Poppinga’nın fikri: Delilik yahut da hafıza kaybı hastalığı.”

Herhalde bu düşüncesinde yalnız olmasa gerekti. Nitekim Julius de Coster müessesesinden 17 yaşında bir memur, gayet kendine emin bir halde, ki odasına girdiği zaman gözlerini döşemeden ayırmazdı, *“Zaman zaman gözlerinin garip bir şekilde parladığını görürdüm”*, demişti.

Doktor Claes gayet rahat bir şekilde işi izah ettiğine kanidi:

“Poppinga’nın işlediği hareketin izahını delilikten başka bir şeye atfetmeğe imkân yoktur. Evvelce onun bu hale uğrayacağını işrap eden birtakım belirtiler olup olmadığı sualinize gelince bunlar olsa bile söylemeğe mesleğim icabı mezun değilim...”

Her satırda deli ve delilik! Bu herhalde Julius de Coster’i de Paméla’dan evvel öldürmüş olması ihtimali göz önüne alınarak öne sürülüyor.

Hele meşhur bir satranç oyuncusu Copenhem’in gazetecilere verdiği mülâkat fevkalade idi:

“Doğrusu kulübümüzün bir âzası hakkında kötü söylemek bana yakışmazsa da şu kadar diyebilirim ki Kees her zaman küskün ve kavgacı mizaçlı idi. Hiçbir sabada kendisinden daha bilgili, daha yüksek bir varlık kabul edemediği için herkese düşman kesilir, intikam arzusu beslerdi. Belki de bu nevi bir aşağılık duygusu onda sabit bir fikir haline gelmiş olabilir. Bu da vukua gelen hadiseleri izah edebilir.”

Popinga defterine “kendini, aşağı görme duygusu” notunun yanına Copenghem’in ismini yazdı ve ilave etti: “*Beni satrançta bir defacık yenebildi. O da kazara ve iki taş eksik oynadığımdan! Şu halde kendini aşağı gören ben miyim, o mu?*”

Saat ona geldiği zaman küçücük kahvenin içini büyük bir kalabalığın doldurduğunu ancak fark edebildi. Çiçek satıcı kadın hâlâ orada idi. Kendisini her gelen biraz daha itmiş, bir kenara sığınmıştı. Popinga etrafındakilere baktı. Tuhaf, garip yüzlü insanlardı. Aralarında zenciler de vardı. Kimisi gayet şık giymişti, kimisi de pejmürde, fakirâne elbiseler içinde idi. Popinga bulunduğu yerin bir figüranlar ve artistler kahvesi olduğunun farkında bile değildi. Bütün bu adamlar gece yarısı başlayacak olan eğlencenin eğlendiricileri idiler.

“Groningen istasyon memuru pek telaşlı vaziyetli, titrek bir adam gördüğünü hatırlamaktadır.”

Popinga defterine “yalan, kuyruklu yalan” diye yazdı. Aşağılık duygusu, delilik, şu bu hadi ne ise ne idi ama Groningen’yi terk ederken Paméla’yı öldüreceğini bilmiyordu ki telaşlı ve sıkıntılı olsun... Şimdi iki bardak kocaman Fransız kahvesi içtiği halde öyle titriyen bir hali var mı?

Amsterdam’daki otelin kapıcısı yalan söylemekte tüy dikiyordu. Hani rastlasaydı ona suratına iki tane tokat yapıştırmıştı.

“Daha gelir gelmez halinde bir başkalık olduğunun farkına vardım ve Matmazel Paméla’yı haberdar etmek istedim...”

Kees defterine:

“O halde neden haber vermedin?” diye yazdı.

Kapıcı devam ediyordu:

"Aşağıya indiği zaman yüzü arkasından kovalanan bir vahşi hayvanı andırıyordu..."

Popinga defterine:

"Vahşi ne demektir diye sorulsa bir defa bay kapıcıya!" diye yazdı.

Başını kaldırdı. Karşısında onu baştan aşağı süzen, smokinler giymiş genç bir adam vardı. Arkasında da Jeanne Rozier.

— Arkadaşım Louis! Sizi yalnız bırakıyorum.

Louis ağzında sigarası, elleri pantolonunun ceplerinde:

— Bir dakika benimle gelin, dedi, bırakın bunları burada...

Biraz aşağı inelim...

Aşağı kattaki abdesthanelere doğru Popinga'yı sürükledi. Orada homurdanarak:

— Jeanne bana bütün hikâyeyi okudu... Gazetelere de bir göz attım... Yahu baksana bana sen. Senin aklına böyle şeyler her zaman eser mi?

Popinga güldü. Demek onun, şu karşısında kendisini süzenin aklına ne delilik, ne aşağılık duygusu, ne hatıra kaybı hastalığı geliyordu. İşi oluruna bırakıyordu.

— Yok, dedi, ilk defa başıma geldi.

— Peki öteki, ihtiyar patron ne oldu?

— İşi anlayamadılar. Patron hileli iflas yaptı da intihar süsü vermek istedi. Onun için elbiselerini kanal boyunda bıraktı. Zaten o yüzden değil mi ki...

— Peki peki, uzatma! Şimdi vaktim yok hikâyeyi dinleyecek. Otomobil kullanmak bilir misin?

— Tabii bilirim:

— Hülâsa benim anladığım şu ki saklanacak bir yere ihtiyacın var. Ondan sonra sahte kâğıtlar bulunabilir. Şimdilik emin bir yer ister.

Popinga'nın ağzından purosunu alarak sigarasını yaktı. Kararını vermiş bir halde:

— Sonra konuşuruz, dedi, siz yukarıda oturup bekleyin. Bütün tayfa karşıdaki lokantadadır...

Adam ayrıldı gitti.

Şimdi saat ikiye geliyordu. Ne içeceğini o da şaşırmıştı. Canı içki çekmiyordu. Karşısında oturan genç bir adam maden suyu getirtmişti. O da istedi. Saat ikiye doğru kahvede bir kavga çıktı. Herkes yerinden uğradı. O hâlâ kımıldamamıştı. Bir düdük sesi etrafı cınlattı. Bunun üzerine kalkıp lavaboya gitti. Bir kabine kapandı. Hollanda'nın on sekizinci asırdaki ticarî ve ekonomik gelişmesi hakkında bir makaleyi okudu. Onun kalkıp aşağıya gidişini ve tekrar çıkışını görmüş olan garson göz kırptı. O da:

— Çok kimse tuttular mı polisler? dedi.

— Yok canım. İki kişi yakaladılar. Ama noel gecesi, pek öyle sıkı davranmazlar. Bırakırlar sabaha karşı.

Jeanne Rozier bu sırada yanakları kızarmış, kokular sürünmüş, danstan terli ve yumuşak bir halde geldi. Sanki bir ziyaret için gelmiş gibi mantosunu çıplak omuzlarına şöylece attı.

— Başınıza bir şey gelmedi ya? Dövüş olmuş diye duydum da...

— Yok canım! Ufak bir kavga idi.

— Bana kalırsa Louis sizin işle meşgul olacak. Pek karar vermiş gözükmüyor ama o her zaman böyle yapar. Sakın ben gelmeden bir yere gitmeyin ha! Aman lokantada bir kalabalık var. İnsan çatalını nereye koyacağını bulamıyor. Sıcaktan da boğuluyoruz.

Halinde hem onu korur gibi bir şeyler vardı. Hem de ondan çekinen, korkan bir şeyler.

— Çok fazla sıkılmıyorsunuz ya?

— Yok, canım! Hiç canım sıkılmıyor, seyrediyorum.

Ancak kadın gittikten sonra kendisiyle senli benli konuşmadığını fark etti. Ve sevindi. Demekki onu anlamıştı. O sersem Paméla gibi katıla katıla gülmek şöyle dursun, biraz evvel sen dediği halde şimdi işi ciddiye alıyordu. Defterini çıkardı. Kendisi hakkında kapıcının, karısının, doktorunun, istasyon memurunun fikirleri arasına, “Jeane Rozier ötekiler gibi beni deli yerine almıyor herhalde...” diye yazdı.

Gazeteleri itina ile katlayıp cebine koydu. Bekledi. Bu sırada kızını hatırladı. Bir kadın gelip ondan bir şey ısmarlamasını rica etmişti. Kadına beş frank verdi. Başka ümit beslememesini anlatmak istedi. Zavallı Frida ne olacaktı hayatta acaba?

Biraz sıkılmıştı. Sıkılmıştan ziyade terlemişti. Kahve pek sıcaktı. Halbuki kafası o kadar soğuk, o kadar sakın, o kadar rüzgârsızdı ki... Acaba Madam Popinga Yeni Zelanda'ya gidip bir otelde kâhyalık edecek miydi?

Morning Post'a bir ilan göndermeyi ve yalnız “nasılsınız?” demeyi düşündü.

— Garson, bana bir maden suyu daha.

Sonra yine düşünmeğe başladı. Şu Jigolo'sunu bırakıp da Jeanne Rozier kendisine âşık olsaydı, ne olurdu? Biraz sonra hafifçe sarhoş bir halde Jeanne Rozier çıkageldi. Saat dört vardı. Onu hâlâ orada bıraktığı yerde bulunca şaşırmış gibi idi.

— Ama da inatçısınız ha! Bu kadar sözünde durmak!

Sonra sesinin ahengini değiştirerek:

— Louis'in de, ötekilerin de size pek itimatları yok. Ben elimden geleni yaptım. Sizin için şunu koparabildim. Biraz sonra şu karşıdaki otomobil dizisinden iki tanesi kopup ayrılacak ve bütün

sür'atiyle İtalya kapısına doğru yollanacaklar. Biliyor musunuz 'İtalya Kapısı' ne taraftadır?

— Yok!

— Fena, çok fena! O halde işiniz dumandır. Muvaffak olup olamayacağınız çok şüpheli. Onlar istiyorlar ki siz de bir arabaya atlayasınız, doğru İtalya Kapısı'na. Orada sizi bekleyecekler. Fenerleri üç defa açıp kapayacaksınız, ondan sonra selâmet. İşiniz önünüzdeki arabaları takipten ibaret.

— Bir dakika... Şu İtalya Kapısı dediğiniz yer ne taraftadır? Sağda mı, solda mı?

— Ne sağda, ne solda. Doğru, bütün Paris'i doğruca geçmek lazım.

— Zarar yok! Polislere sorarım.

— Siz ya delisiniz, yahut da söylediğimi anlamadınız. Atlayacağınız araba, sizin arabanız değildir azizim. Kabarelerin birinde gece yemeği yiyen zenginlerden birinin arabasıdır.

— Tamam. Ben de başka türlü anlamadım. Kalkıp polislere sormaktan daha doğru ne olabilir? Onlara arabanın çalınmış olmadığını bundan daha iyi ne ispat eder? Hiç altındaki otomobili çalmış olan adam polise yol sorar mı?

— Vallahi orasını bilmem. Bir defa tecrübe edersiniz. Louis ile arkadaşları sizi orada beklerler. Ama çok bekleyemezler. ha!.. Dikkat! Bir şey daha vardı. Lüks marka otomobil istemez. Şöyle harcı âlem cinsinden olsun, diyorlardı.

Yan yana oturmuş konuşuyorlardı. Kees, dün akşam fırsat düştüğü halde onunla biraz daha samimî olmadığına teessüf etti. Zahmete değerdi doğrusu. Hiç de fena kadın değilmiş.

— Sizi ne zaman görebileceğim? derken sesi hem alçalmış, hem de hafifçe titremişti.

— Bilmem. Louis'ye bakar... Dikkat!.. İşte çıkıyorlar.

Hemen içtikleri içkileri ödedi. Pardösüsünü sırtladı. İki araba diziden ayrılmış, aynı zamanda hareket etmişti.

Kapıdan çıkmak üzereyken:

— Bana bir Allahısmarladık da mı yok?

— Nasıl yok... Öyle şey mi olur? Sizi çok seviyorum... Siz çok iyi bir kadınsınız...

Sokağa çıktı. Hemen evine gidip rahat etmek isteyen bir adam haliyle ilerledi. Bir iki arabaya baktı. Bir tanesine bindi. Motörü işletti. Hızla uzaklaştı. Son defa arkasına dönüp baktı. Camın öbür tarafında kendisini gözlediğine emin olduğu Jeanne Rozier'ye bir selam göndermek istiyordu. Fakat artık kahveden uzaklaşmıştı. Kahve gözüküyordu. Douai Sokağı'nın köşesini döndü. İşte Poppinga noel gecesini böyle geçirdi.

V

Sabahın onu var yoktu. Kapıcı daha yeni kalkmıştı. Sokaklarda kimsecikler yoktu. Bayram sabahlarının ümitsiz boşluğu her bucağı doldurmuştu. Taksiler bile yerlerinde değildi. Sokakta ancak ihtiyar ve küskün, sabah duasına kiliseye giden bir iki kişiye rastlanıyordu. Hepsinin burnu soğuktan kızarmıştı. Birkaç dakikadır apartıman kapısının önündeki gürültü ile uyanmış bulunan Jeanne Rozier birdenbire akşamdan kalmış sarhoş sesiyle:

— Ne oluyor? diye seslendi.

— Polis!

Bu kelime ile iyice uyanmıştı. Terliklerini ayaklarına geçirirken homurdanıyordu:

— Bir dakika hele...

Fromentin Sokağı'ndaki kendi evinde idi. Bu gece yapayalnız uyumuştı. Yeşil ipekten elbisesi bir sandalyenin üstüne gelişigüzel atılmıştı. Çorapları yatağın ayak ucunda idi. Günlük kombinezonu ile yatakalmıştı. Hemen onun üstüne sabahlığını geçirerek kapıyı açmağa koştu.

— Ne istiyorsunuz?

Sivil polis memurunu uzaktan şahsen tanıyordu. Adam odaya girdi. Şapkasını çıkardı. Elektrik düğmesini çevirdi. Sonra:

— Komiser Lucas sizi görmek istiyor. Müdüriyete götürmek üzere emir aldım.

— Bayram günleri de çalışır mı sizin komiser?

Matmazel Rozier böyle yataktan fırlamış halde giyinik halinden bin defa daha güzeldi. Kızıl saçları parça parça yüzüne düşüyordu. Makyajsız yüzü ve gözleri vahşi ve şeytanî bir çekingencilik veriyordu kendisine.

Sivil polis gözünü ondan ayırmaksızın sigarasını tütürüyordu.

Matmazel Rozier:

— Hava nasıl dışarda?

— Her taraf don tutmuş.

Şöyle hafif bir makyaj yaptı. Sokakta memura:

— Bir taksi tutmadınız mı?

— Hayır, emir almadım ki,

— O halde, parasını ben vereyim de bir taksi tutalım. Paris'in yarısını otobüsle geçmeğe niyetli değilim.

Müdüriyete geldikleri zaman daha memur odaları bomboştu. Yolda gelirken her türlü ihtimali düşünerek ona göre cevaplarını hazırlamıştı. Komiser prensip icabı bir çeyrek saat onu bekletti. Fakat böyle yerlere alışık bulunan Jeanne Rozier hiçbir sabırsızlık alâmeti göstermedi.

— Girin bakalım küçük hanım... Affedin sizi bu kadar erken uyandırdığımız için...

Kel kafalı, babacan bir adam olan Komiser Lucas'ın yanı başına oturarak çantasını yazı masasının üstüne koydu.

— Çoktan beri buralara uğramadınız... Doğru değil mi? Dur bakalım son defa geldiğiniz zaman, iyi hatırlıyorsam, bundan üç sene evvel, ne iş içindi o? Ha şu eroin meselesindendi. Ne tuhaf! Siz şimdi Louis ile beraber değil misiniz?

İlk cümleler lafın gelişi, asıl muhavereye girişmek için girizgâhtı. Fakat son suali Jeanne'ı biraz sarstı. Fakat cevap vermekte güçlük çekmedi.

— Bunu kim söyledi size?

— Vallahi iyice bilmiyorum ama. Dün gece Mon-martre'da bir yerde reveyyon yaparken birisi anlattı idi. Gûya Louis'den ayrılmışsın. Bir İngiliz mi, Alman mı birisi ile berabermişsin diye.

— Allah Allah!

— Ben de seni zaten bunun için çağırmıştım. Sonradan başına bir belâ gelmesin diye.

Onları işiten iki samimî arkadaş sanırdı.

Komiser odada elleri yeleğinin kenarlarında, ağzında bir cigara ile geziniyordu. Ziyaretçisine de bir cigara vermişti. O da ayaklarını birbiri üstüne atarak rahat rahat sigarasını tütürüyor ve pencereden Seine Nehri'nin bir köprüsü üzerinden geçen otobüsleri seyrediyor, düşünüyordu. Nihayet:

— Ha anladım, ne demek istediğinizi, dedi birdenbire, herhalde evvelki akşamki müşteriden bahsediyorsunuz...

Lucas şaşırmış gibi yaptı.

— Ya, dedi, demek o geçici bir müşteri idi. Halbuki, bana demişlerdi ki...

— Başka hiçbir şey söyleyemezler. Bundan size bahsetse Picratt's kabaresindeki garson Freddy bahsedebilir. Tam kabare kapanacağı sırada Hollandalı, eğlenmek maksadı suratından okunurcasına içeri girdi. Beni masasına davet etti. Şampanya ısmarladı. Parasını vereceği sırada Hollanda parası değiştirdi. Kalktık beraberce Victor Massé'deki otele gittik, yattık. Elini bile dokundurmadı bana...

— O da neye?

- Bilir miyim neden? Sabaha karşı artık bu çorba kâsesi heriften içim sıkıldı. Bastım gittim...
- Tabii, parası ile beraber?
- Hayır, uyandırdım kendisini, bana bin frank verdi.
- Bir şey yapmadığı için mi dersin?
- Bunda benim bir kabahatim yoktu ki!
- Siz de kalkıp doğru eve gittiniz. Louis'nizi buldunuz Kız evet yerine başını salladı.
- Sahih, Louis'ye ne oldu? Bu sabah sizinle beraber değilmiş?
- Jeanne Rozier'nin gözleri şimşek gibi çakıyordu şimdi.
- Ben de nerede olduğunu sizden öğrenirsem sevineceğim.
- Dün gece de beraber değil mi idiniz?
- Evet!.. Dün gece erkenden beraberdik. Bütün bizim tayfa oturup bir yerde yedik içtik. Bir aralık saat bire ikiye doğru kim bilir hangi orospu göz etti. Ortadan bir sıvışış sıvıştı.
- Bugünlerde çok mu çalışıyor dersin?
- Jeanne kakhaha ile güldü.
- Çalışmak mı? dedi. Çalışsa idi bana ne ihtiyacı kalırdı? Hem neden çalışsın, ben varken...
- Lucas da gülüyordu. Jeanne Rozier artık bitti mi der gibi geniş bir nefes aldı. Her ikisi de rollerini mükemmelen oynamıştı. Her ikisi de şüpheli ve gizli düşünceleri ile dolu bir halde idi.
- Artık gidip yeniden yatabilir miyim?
- Vallahi ne diyeyim, tabii ki evet... Ha! Şayet Hol-landalı'ya yeniden rastlarsanız...
- Suratı budur diye bir defa yapıştırırım. Ben öylelerinden nefret ederim. Sevmem ahlâksızları. Bir çeyrek saattir beni ne diye sorguya çektiğinizi bilmiyorum sanıyorsanız... Ben de gazete okuyorum komser bey!.. Şu Amsterdam'daki dansöz gibi olacağım hatırıma geldikçe...

— Fotoğrafından tanımadınız mı?

— Evet dersem yalan... Fotoğrafına benzemiyor... Ama ben yine anladım.

— Sana hiçbir şey söylemedi mi? Ne yapmak istediğini hiç belli etmedi mi?

— Cenubu bilip bilmediğimi sordu... Galiba Nice'ten bahsetti...

(Kadın) ayakta duruyordu. Komiser teşekkür etti. On beş dakika sonra Jeanne Rozier evinde idi. Tekrar yatmadı. Sıcak bir banyodan sonra basit bir elbise giydi.

Saat yarıma doğru Blanche Sokağı'ndaki ahabpların geldiği "Mélie" lokantasına girdi. Bir masaya oturdu. Bir kadeh porto istedi. Daha acıkmamıştı.

Garson kısaca sordu:

— Louis?...

— Ne bileyim?... Nerdeyse gelir herhalde...

Saat üçe daha gelmemişti. Jeanne Rozier bir haber bırakıp mahallenin sinemasına girdi. Saat beşte yanına birisi oturdu. O idi:

— Louis geç kaldın.

— Poitiers'ye kadar gitmek zorunda kaldım.

— Amma yaptın! Yavaş konuşsak... Dikkat! Arkamızda meraklılar olabilir.

Sinemadan çıktılar. Blanche Sokağı'nın kalabalık bir birahanesine gittiler.

— Beni bu sabah müdüriyete götürdüler... Hani o Lucas var ya... Hani canım o insana kızı gibi muamele eder de en namusuzlardan biridir... Bizim dangalağı nereye bıraktın?

— Goin'lere... Çok tuhaf adam... Birinci arabada Fernand'la beraberdik. 'Place d'Italie'yi mümkünü yok bulamaz,' diyordu. Ama tam biz oraya vardığımızda baktık ki bir araba bize işaret veriyor. Sanki herif hayatı boyunca otomobil hırsızlığı yapmış...

Tam süratle Juvisy'ye doğru bastık gaza. Hemen bir garaja girer girmez arkamızdan o da damladı.

— Ne dedi!

— Hiç... Goin garajda her şey hazır bekliyordu. Bir saate varmadan işimizi bitirmiştik... Rose bize sıcak bir kahve yaptı. Oradan üç araba hareket ettiğimiz zaman daha gün doğmamıştı. Senin Hollandalı'yı tabii orada bıraktık. Bakalım, bir fırsatını bulduğumuz zaman onu da kurtarırız... Herhalde bir yere ufak tefek bir para bırakmıştır.

— Aman! Dikkat etmeli. Polis bir gece onunla kaldığını biliyor. Lucas beni böyle sabahın saat onunda çağırttığına göre kafasında bir fikir dolaşıyor demektir.

— Talihsizlik. Hemen bunu ben Goin'e telefonda fısıldamalıyım.

— Telefonda fısılanır mı? Ya dinlerlerse?

İlk bakışta, masalarında şık, temiz ve genç bir çift gibi idiler. Yüzleri, hislerinden ve mükâlemelerinden en küçük bir parçasını belli etmiyordu.

— Başka bir yol bulmalı, dedi Jeanne Rozier. Bunu yarın konuşuruz. Bu akşam sen herkesin seni görebileceği bir yere gitmelisin. Ya boks maçına git yahut da bisiklet yarışına, ne bileyim ben, işte böyle bir yere...

— Anlaşıldı! Beraber yemiyor muyuz akşam yemeğini?

— Hayır! Bir kız arkadaşımın aşına fişna yaptığını söyledim. Bizimkilerden bir tanesini bul da...

Bunu söylerken, genç adamın baldırına bir çimdik atıyor ve ilave ediyordu.

— Yalnız, dikkat et, dokunayım filan deme, karışmam...

* * *

Küçük Saint George meyhanesinde şimdiye kadar bütün inandığı şeylerin boşluğunu patronu Julius de Coster'i dinlerken anlayan Kees, şimdiden sonra ne diye şaşıracaktı?

Eskiden olsa bu garajın öteki garajlardan bir farkı olacağını aklına bile getirmezdi. Şimdi, tersine, hiçbir zaman sahici bir garajın şu anayoldan yüz metre kadar uzakta, hiçbir tarafa açılmayan bir yol üzerinde olamayacağını, iki benzin pompasının elektriklerinin yakılmayacağını, sonra garajın kapısının uzaktan tuhaf bir şekilde çalınan korna ile açılmayacağını anlayıverdi. Sonra yine, garaja yakın bir yerde bir sürü hemen hemen yeni denecek kadar az kullanılmış, hepsi de kazaya uğramış otomobillerin bulunmasını da garip buluvermişti. Otomobil fenerlerinin ışığında garajın levhasını okuyacak kadar zaman da bulmuştu. Eskiden böyle şeylere hiç dikkat etmezdi. "Boret ve Goin otomobil elektriği işi..."

Purosunu yakmış, buraya varmalarından sonra geçen sahnelere seyirci kalmıştı. Onları iki adam karşılamıştı. Bir tanesi hem şişman, hem dev gibi uzundu. Bu Goin'di. Ötekisi adeta çocuk denecek yaşta idi. Boret o olmalıydı ama herkes onu Kiki diye çağırıyordu. Goin ceplerinden İngiliz anahtarları gözüken kahverengi bir tulum giymişti. Daha Louis ile tokalaşır tokalaşmaz işe koyulmuştu bile. Herkesin işten çıktığı hissediliyordu. İkinci otomobili getirenin ismini Kees öğrenememişti. Bu delikanlı çok sevimli biri idi. O da Louis ve Fernand gibi smokin giymişti.

Garajın içinde birkaç tane aletle bir de ufak kamyonndan başka bir şey yoktu. Duvarlar kireç badanalı idi. Yer topraktı. Bir köşede kocaman bir soba vardı. Tavanda iki gayet kuvvetli elektrik lambası çiğ bir ışık yağırdıyordu.

Ötekiler hemen işe başlarken, Louis ufak kamyonndan bir valiz çıkardı. Sonra bir don bir gömlek kalıncaya kadar soyundu. Valizin içinden çıkardığı kahverengi elbiseyi giydi. Bir sarı kravat

bağladı. Sonra bu elbisenin üstüne o da bir tulum geçirerek arkadaşlarına yardıma geldi.

Goin bir boya silici ocağı üflerken, Kiki gelen arabaların numaralarını söküyor, Ferdinand'la öteki genç adam da smokinlerini başka esvaplarla değiştiriyorlardı.

Louis sordu:

— Rose burda yok mu?

— Şimdi inecek. Sizi ıstır ıstırmez zili çaldım.

Deyince Goin, Kees etrafa bakındı. Ve hemen garajın içinden eve doğru açılan bir kapı ve bu kapının kenarında bir elektirikli zil düğmesi keşfetti. Akabinde de bu kapı açılarak genç denebilecek, iyice uyumadan acele ile giyindiği pek belli bir kadın içeriye girdi, ve herkese, hatta Kees'e bile fazla bir hayret göstermeden dostça selam verdi.

— Yalnızca üç teneke daha! dedi. Amma da az ha! Noel gecesi olduğu belli...

— Sen çabuk kahve yap bize. Sen bir şey yer misin Louis?

— Teşekkür ederim? Daha hindi dolmasını öğütemedim.

Dışardan yana herhalde emniyette olacaklardı ki bir göz bile atmıyorlardı. Bir taraftan İngiliz anahtarlarını elden ele verirlerken, öteki taraftan birbirleriyle şakalaşıyorlardı.

— Jeanne ne âlemde?

— Şu yeni dostumuzu bulan o. Ha, sen onu yeni bir emre kadar burada muhafaza edeceksin. Aman dikkat! Çünkü dostumuzun vaziyeti pek nazik, bir yakalanırsa hani...

Bir saat içinde plaka numaraları, motor numaraları, şasiler değiştirilivermişti. Sonra garajın arkasındaki hakçası adamakıllı temiz bir mutfığa girmişlerdi. Rose onlara sıcak kahve yapmış, tereyağı, reçel, sucukla dolu bir masa hazırlamıştı.

Louis ağzı yana yana kahvesini içerken Kees'e:

— Siz azizim, burada yerleşir, Goin ne derse onu yaparsınız. Elinizde sahte vesika olmadığına göre boy göstermeğe de lüzum yok! Gelecek hafta sizi bu belâdan kurtarmağa çalışırız... Anlaşıldı mı?

Popinga memnun.

— Anladım efendim, dedi.

— Hey bizimkiler! Biz tüyelim! Fernand, Reims yolunu tutar... Sen şöyle Paris'i bir dolaşır, arabayı Rouen'de okutmağa bakarsın... Ben Orléans tarafına gidiyorum... Hadi akşama görüşürüz, çocuklar... Eyvallah Rose cicim, akşama görüşürüz!..

Kees hiç tanımadığı insanlarla bu yeni atmosfer içinde kalmaktan önce bir memnunluk duydu. Boyu bir metre seksen santimi aşan Goin işini bitirmiş, tabakasından bir cigara sarıyordu. Ona Üçüncü Okyanus'un kaptanını hatırlatıyordu. Kaptandan daha kuvvetli olmalı idi. Rose dirseklerini masaya dayamış rüya görüyordu.

— Sen ecnebi misin?

— Hollandalı'yım.

— O halde, seni bulmalarını istemiyorsan, İngiliz'im de. Bu taraflarda epey İngiliz var. Bari İngilizce bilir misin? Aynasızlara acaba suratının biçimi, gözünün rengi, boyun posun bildirildi mi?

Kees bir taraftan bol sütlü kahvesini yudum yudum içerken, Goin yukarıya çıkmış, bir mavi pantolon, kendisinininki gibi bir kahverengi tulumla geri dönmüştü.

— Al! Giy şunları bir bakalım, olacak mı? Herhalde iyi gelir... Rose o zamana kadar sana bizim odanın arkasındaki sandık odasına bir yatak yapsın... Benim anladığıma göre, sen kâğıtlarını beklerken yatıp uzun uzun kestirirsen iyi edersin...

Rose kalktı. Herhalde yatağı yapmak üzere yukarı çıktı. Goin bacaklarını uzatarak gözlerini kapadı. Uyuklamağa başladı. Bir müddet sonra yukardan Rose:

— Çıkabilirsiniz, diye bağırdı,

— İşitiyorsun ya... Hadi bakalım, git yat... Allah rahatlık versin.

Merdiven karanlık ve dardı. Kees, odasına gitmek için Goin'le Rose'un her tarafı darmadağın odasından geçti. Girdiği oda ufacıktı. Bir köşede portatif bir çadır karyolası, bir küçük masa, duvarda kırık bir ayna vardı.

— Yıkanmak için, aralık yerdeki kurnaya müracaat... Gürültüden rahatsız olmazsanız iyi... Çünkü gece gündüz tren düdükleri duyacaksınız... Tam cer istasyonunun yanındayız...

Kadın kapıyı kapayıp çıkar çıkmaz Kees pencereye koştu. Yüzünü cama yapıştırırcasına yaklaştı. Yarı aydınlıkta uzayan rayları, vagonları, trenleri ve kirli bir gökyüzüne lekesiz ve kocaman kocaman dev âsâ gölgeleri çizilmiş on tane lokomotif gördü.

Gülümsedi. Esnedi. Gidip yatağının üstüne oturdu. Bir çeyrek saat sonra elbisesiyle derin bir uykuya dalmıştı.

Jeanne Rozier müdüriyete çağrıldığı zaman daha uyuyordu; hatta yine Jeanne, Mélie'ye gidip oturduğu zaman da...

Saat ikiye doğru bu kadar sessizliği merak ederek kapıyı aralık edip bakan Rose onu hâlâ uyuyor buldu.

Saat üçe doğru uyandı. Kendisine yeni verilen elbiseleri giydi. Karanlık merdiveni el yardımıyla yoklayarak mutbaha indi. Hemen, kendisi için hazırlandığını tahmin ettiği tabakların başına çöktü.

— Tavşan yahnisi sever misiniz?

— Bayılırım!

O her şeye, yenen her şeye bayılırdı.

— Kocanız nerede?

— O benim kocam değil. Kardeşim. On beş kilometre uzakta bir yerde, futbol maçı varmış, oraya gitti.

— Ötekiler dönmedi mi?

— Artık bir daha gelmezler bu taraflara.

— Peki, Jeanne Rozier? O da gelmez mi ara sıra?

— Buraya gelip ne yapsın? O bizim patronun karısıdır.

Neden olduğunu pek iyi bilmediği halde Jeanne'ı tekrar görmek istiyordu. Tavşanı yerken hep onu düşünüyor, ondan ayrı bulunmak adeta canını sıkıyordu.

— Gidip biraz gezebilir miyim?

— Şarl bana çıkmasın diye tembih etti.

— Şarl kim?

— Ağabeyim! İsterseniz Goin deyin siz.

Tuhaf kadıncağız. Bir hemşireden ziyade hizmetçiye benziyor. Rengi soluk mu soluk, sanki ay aydınlığına sürünmüş, dudaklarına da amma boya sürüyor ha! Üstündeki portakal rengi ipekli de hiç yaraşmıyor. O yüksek ökçeli iskarpinler hele...

— Öğleden sonra akşama kadar garajda mı kalırsınız?

— Birimiz burada kalmalı elbet. Akşam dansa gideceğim.

O, sokağa çıkmağı tercih etti. Kendini Juvisy'nin pazarlıklarını giymiş insanlarla dolu sokaklarında buldu.

Sırtında tulum, üstünde gri bir kazakla elleri cebinde dolaştı. Gidip bir pipo satın aldı. Çok adî cinsten bir pipo idi ama yine de aldı. Doldurdu. Yaktı. Dişlerinde piposu içi müşteri ile dolu bir kahveye daldı.

İşte orada, bir kenarda garip bir kumar makinesi gördü. Bir delikten bir frank atılıyor, bir daire dönüyor, dönüyor, birtakım çeşitli meyve resimleri üstünde duruyordu. Bazan içine atılan frank hiçbir şey getirmiyor, bazan da dört, altı, sekiz, on iki franga kadar para çıkıyordu.

Kahveciye:

— Bana bir elli frank bozar mısınız? Hepsi birer frank olsun, diye sordu.

Bir yarım saat sonra bir elli franklık daha bozduruyordu. Oyuna fena halde tutulmuştu. Herkes ona bakıyordu. Cebinden kırmızı kaplı defterini çıkarmış, üzerine birtakım hesaplar kaydediyordu. Saat beşe doğru, kahvenin içi dumandan masmavi kesildiği bir sırada o hâlâ oynuyordu. Saatlerden beri yapayalnız oynadığı için garipserler mi diye aldırış bile etmiyordu. Nihayet işi kavramıştı. Kahvehane sahibine:

— Atılan iki franktan birisi sonunda hususî bir kasaya düşüyor, bu aletin sahibinin kârı da bu oluyor.

— Ben bilmiyorum. Bizim değil. Başkaları gelip makineyi buraya koyuyorlar. Sonra da ara sıra gelip ne var ne yok alıp gidiyorlar.

— Kaç günde bir gelirler.

— Belli olmaz ama hesaplıysan haftada bir uğrarlar.

— Ne kadar para toplarlar?

— Vallahi hiç bilmem.

Onun içinden çıkılmaz birtakım hesaplarla uğraştığını ve yüzündeki hatların hiç oynamadığını görenler birbirlerine göz kırpmaya başlamışlardı. Delikten sekiz ve on iki frank düştüğü zaman hemen defterine kaydediyordu.

Kahvehane müşterilerinin birçoğu demiryolu amelesi idi. Kees bir taraftan oyuna devam ederken diğer taraftan bu amelelerden birine soruyordu:

— Burası büyük bir istasyon mudur?

— Paris'in en mühim marşandiz istasyonu burasıdır. Cer burada yapılır... Şey, siz böyle oynamakta devam ederseniz istediğiniz kadar yutulabilirsiniz...

— Biliyorum.

— Bildiğiniz halde de oynuyorsunuz.

Bir türlü alışamadığı piposunu bırakmış, bir puro yakmıştı. İsmi bile bilmediği, rengi hoşuna giden, müşterilerin çoğunun içtiği bir içki getirtmiş içiyordu.

Sahihten tuhaf bir noeldi bu! Dinî merasimden yana herkes lakayitti. Hatta civarda bir çan sesi bile duyulmuyordu.

Bir masada, çoluk çocuklu bir aile oturmuş kâğıt oynuyordu. Baba arkadaşlarıyla kâğıt oynuyor, ötekiler bakıyorlardı... Küçükler ara sıra babalarının aperatif bardağından birer yudum çekiyorlardı.

Popinga hesaplarını bitirmişti.

Mühim bir yüz takınarak tezgâhına doğru yürüdü. Patrona:

— Böyle bir makine ne kadar para getirir, biliyor musunuz? diye sordu. Günde en azından yüz frank. Diyelim ki böyle bir makine beş bin franga mal olabilir...

Birisi itiraz etti:

— Ya biriken bütün para kazanılırsa?

— Hiçbir ehemmiyeti yok... Bakın, size izah edeyim...

Defterinin iki yaprağı ekuvasyonlarla dolu idi. Kimse bir şey anlamadan onun izahını dinlediler. Çıkıp gittiği zaman birisi sordu:

— Kimmiş bu.

— Bilmem. Yabancıya, benziyor.

— Nerede çalışıyormuş?

— Ne bileyim ben! Makineye iki yüz frank kaptırdı. Tuhaf herif...

— Biraz kafadan yana sakata benzer.

Bir demiryolu amelesi işi kısa kesti:

— Bütün ecnebiler bir parça öyledir... Biz anlayamadıklarımıza bu damgayı yapııştırıyoruz...

* * *

Goin maçtan dönmüş, Roseda dans etmeğe gitmişti. Goin, dünyanın en sakin, en mesut insanı haliyle mutbakta oturmuştu.

Ayaklarında terlik, elinde gazete, dudağında cigara... Kees defterine bir şeyler yazıyordu:

“En azdan üç arabanın kârı: 30.000 frank. Her hafta bu kadar iş yapması çok kolay olduğuna göre senede...”

Sonra daha alta:

“Jeanne Rozier’yi gidip görmeli ve beni buraya ne diye getirtti öğrenmeli...”

Bunun üstüne yatmak üzere odasına çıktı. Uyumadan evvel yine pencereden gecenin içinde uzayan tren yollarını, yeşil, kırmızı fenerleri, gelip geçen karanlık trenleri seyre daldı ama durmadan düşündüğü şey Jeanne Rozier idi. Şimdi onu düşünürken o gece neden öyle lakayit kaldığına pişman oluyor, onunla hayalen samimî anlar yaratıyordu.

Ertesi gün saat onda kalktığı zaman her taraf birkaç santim kar tabakası ile kaplı idi. Yollarda kar erimişse de, kenarlarda ve tren yolunda rayların arasında bembeyaz uzuyordu. Rose’u mutbakta ihmal edilmiş tuvaleti ile perişan bir halde buldu. Ona ağabeyini sordu.

— Paris’e gitti.

Garajın içinde Kiki bir mektep çocuğu gibi dili dışarda ve dişlerinin arasında, bir manyeto tamir ediyordu.

— Ben de Paris’e kadar bir gideyim, diyorum.

— Ağabeyim gitmek isterse bırakmayın, dedi. Bu sabahki gazeteyi okursanız anlarmışsınız.

— Neler yazıyor yine?

— Bilmem. Ben okumadım.

Onun mütecessis olmadığı hissediliyordu. Bir tencereye soğan doğramakla meşguldü. O gazeteyi açarken dönüp de bakmadı bile.

“Bu kadar nazik bir iş karşısında polisin vazifesini zorlaştırmak için daha ketum davranmak mecburiyetinde olduğumuzu elbette

takdir edersiniz. Bununla beraber, size şunu bildirmeğe mezunuz ki noel bayramını herkes istirahat içinde kutlarken, bazıları ve bilhassa adli polis komiseri Lucas bütün gayreti ile şu Hollandalı canavar meselesini kapamak üzere durmadan çalışmıştır. Amsterdam canavarının tevkiî bir an meselesi...”

Hep o hikâye! Küçümseyerek canavar kelimesinin altını çizdi. Yüzünde çok garip bir tebessümle gözlerini Rose’un sırtına ve sabahlığının büsbütün genişlettiği dolgun kalçalarına dikti.

“Hollandâ’dan edindiğimiz malûmata nazaran, diğer taraftan bu mesele gittikçe ehemmiyet peyda etmekte ve Kees Poppinga’nın çalışmakta olduğu Julius de Coster müessesesi iflas vaziyetinde bulunmakta ve adli takibata uğramaktadır. Müessese tarafından bütün parasının kaybedilmiş olduğunu keşfeden Poppinga, acaba intikam hisleriyle patronunu da öldürmüş müdür? Yoksa bu meseleye başka türlü bir izah...”

Bütün bu okuduklarından yalnız iki kelime hatırında kaldı: “Komiser Lucas”. Sonra gazeteyi bırakarak gitti. Ocakta kaynamakta olan tencerenin kapağını kaldırdı. Baktı. Sonra kalkıp yine dünkü kahveye gitti. Bir taraftan kahveci ile gevezelik ederken, bir taraftan da mahut oyuna devam etti.

Garaja döndüğü zaman Goin oturmuş öğle yemeğini yiyordu. Öyle bir Goin’le karşılaşmıştı ki ancak tanıyabildi. Tertemiz bir şehir elbisesi giymişti.

— Nihayet geldiniz ha! Yahu az deli değilmişsiniz siz? Nereye gittiniz?

— Çok sevimli bir kahvehane buldum. Oraya gittim.

— Ne olup bittiğinden haberiniz var mı? Bu sabah patronu gördüm. Dün bir sivil gelmiş, Jeanne Rozier’yi yatağından kal-

dırıp müdüriyete götürmüş. Şimdiye kadar başımızı bir belâya sokmadıksa talihimiz yavermiş.

— A!.. Ne demiş?

— Ne bileyim ben? Bildiğim bir şey varsa, o da patronun odanızdan dışarıya çıkmayı size menettiğidir. Sizi artık birkaç gün buralarda kimse görmemeli. Lucas bir işaret verinceye kadar evden çıkmak yok.

Rose lakayit:

— Yemek yemiyor musunuz? diye sordu.

— Tabâğa konsun diye bekliyorum.

— Sizi buraya getirdiği zaman işin bu kadar berbat olduğundan haberim yoktu. Yahu! Size böyle her zaman olur mu? Kafadan yana sakat mısın nesiniz?

— Kafadan yana sakat ne demek anlamadım.

— Yani bu karıları boğazlamak hali her zaman kafanıza doğarmı?

— İlk defa başıma geldi. Gülmeseydi...

Sonra kızarmış patatesli sığır etini kesmeğe koyuldu.

— Sana şunu evvelden haber vereyim ki kız kardeşime elini sürersen kafanı kırarım senin! Bilseydim senin bu kadar anasının gözü bir herif olduğunu...

Kees hiç ses çıkarmamağı daha münasip buldu. Karşısındaki laftan anlar, oturup konuşabilecek adam değildi ki cevap versin. İyisi mi hiç cevap vermeden yemeğini yemeli.

— Bir defa odanıza çıktınız mı artık kapanıp kalın, anlaşıldı mı? Kâfi derecede Juvisy kahvelerinde boy gösterdiniz. Bari kimse ile konuşmasaydınız. Yoksa gevezelik ettiniz mi?

— Hayır gevezelik etmedim ama konuştum.

İşin tuhafı, Goin sinirleniyor öteki sakın sakın, iştah ile yemeğini yiyordu.

— Patronun ne halt karıştırdığı yakında belli olur. Ben de sizi bir adam sanmıştım.

Söylenip duruyordu. Rose susmuş, masanın bir ucuna çekilmiş, sessizce yemeğini yiyor, bir taraftan da iyi bir ev kadını gibi ocağı gözetliyordu. Kiki eşiğe oturmuş, tabağı dizlerine koymuş, yemek yiyor, konuşmuyordu. Popinga, onun hakkında ne düşündüğünü söylememeyi tercih etti. Goin ne söylerse söylesin kabulendi. Sustu. Bu yüzden Goin durmadan konuştu.

— Bir iki güne kadar patron gelecek, bu akşam Marsilya'ya gitmesi lazım. Ama döner dönmez...

Popinga kararını vermişti. Yemeğini bitirdi. Mendili ile ağzını sildi. Sonra:

— Ben odama çıkıyorum, iyi akşamlar, dedi.

Hiçbir cevap almadan merdivenlere doğru yürüdü. Yukarıya çıktı.

Çıkarken Goin pişman olmuş bir sesle bağırdı:

— Bir şeye ihtiyacınız olursa ayağınızı dösemeye iki defa vurun. Mutbak tam altınızdadır, Rose işitir.

Kees uyumak istemiyordu. Gidip pencereden çok bir çatı deliğine benzeyen penceresine dirseklerini dayadı. Dışarıyı seyredildi. Önünde şayanı hayret bir manzara vardı. Çayırılar karla örtülmüştü. Tren yolunda gözükmeyen bir trenin ittiği lokomotifsiz vagonlar kendi kendilerine gidiyorlardı. Islık, düdük, islim sesleri duyuluyordu. Kocaman lokomotifler çuhçuhlarıyla islim boşaltarak gidip geliyordu. Her tarafta vagon, yağ varili, islim, demir, petrol, ray dolu idi. Bütün bu demir kalabalığının arasında nasılsa unutulmuş gibi iki üç ağaç, yapraksız dallarıyla buzdanmış gibi soğuk bir gökyüzüne kara kara, garip çizgiler çiziyordu.

Bütün söylenenlerden yalnız bir şey aklında kalmıştı: Louis gitmişti. Yahut da Marsilya'ya hareket etmek üzere idi.

Saat dörde doğru tavandaki abajursuz, çelik elektrik lambasını yakmış, okuyordu.

“Komiser Fromentin sokağında 13 numarada oturan ve Jeanne R... isimli birini davet ederek şahadetine müracaat etmiştir...”

Oda adamakıllı soğumaya başlamıştı. Üstüne pamuk yorganı çekti. Yatağını köşeden odanın ortasına getirmişti. Mutfaktaki sobanın borusu çatıdan çıkmak için kendi odasının ortasından geçiyordu. Onun için karyolasını bu boruya yakın getirmişti. Trenler acı acı düdük çalıyordu.

Louis Marsilya’ya gidecekti. Şu Rose, onun kim olduğunu öğrenmek için zahmet edip de gazeteyi bile okumuyordu... Louis şimdiye kadar onu polise haber vermedi ise muhakkak küfürü basıyor olmalıydı.

Bütün bunların hiçbir ehemmiyeti yoktu, değil mi? Omuzlarını istihfafla kaldırabilir ve hakikî Poppinga’yı bu kadar değiştiren, üstündeki tulumla, gri kazağa da alaylı gözlerle bakabilirdi.

Kendisi bütün bu adamlardan, Louis dahil olmak üzere, Goin’den hatta Jeanne Rozier’den bin defa daha kuvvetli idi... Bütün bu insanlar nasıl bizim hanım mutfağa bağlı, nasıl nasıl Doktor Claes müşterilerine ve Eléonore’a, Copenghem reisi olmak için can attığı satranç kulübüne bağlı iseler, onlar da bu garaja öyle bağlı idiler.

Halbuki o, Poppinga hiçbir şeye bağlı değildi. Ne bir insana, ne bir fikre, hiç, hiçbir şeye. İspatına gelince...

VI

Mutfakta bir kapının açıldığını, birtakım ayak seslerinin ocağa yaklaştığını, daha sonra öteki bütün gürültüleri örten sobanın karıştırılmasından doğan bir patırtıyı duymasaydı, belki de soba borusunun sıcaklığıyla kendinden geçecekti. Bu patırtı biter bitmez Goin'in cevap isteyen sesini duydu:

— Kapıdan dinledin mi? Ne yapıyor?

Rose'un canı burnunda sesi cevap verdi:

— Ne bileyim ne yaptığını? Kımıldadığı bile duyulmuyor.

— Bana kahve yapmayacak mısın?

— Yapayım. Sen ne kurcalayıp duruyorsun.

— Görüyorsun ya! Çalar saati tamire uğraşıyorum...

Kees gülümsedi. Şimdi onları aşağıda görüyor gibi idi.

Goin terlikleriyle idi. Dudağına sönmüş sigarası yapışmış kalmış olacaktı. Kaşları çatıktı. Mutfak masasının üstünde çalar saati söküyor, takıyor olmalı idi. Rose'a gelince, yaptığı gürültüye bakılırsa bulaşık yıkamakla meşguldü.

— Sen bu herif hakkında ne düşünüyorsun?

Aşağıdan sesler cansız cansız geldiğine bakılırsa isteksiz konuşuyorlardı. Başka konuşacak şey olmadığı için konuşuyorlardı sanki. Uzun uzun susuyorlardı. Sonra bir tren geçiyordu.

Kees, gözleri kapalı, bir taraftan soba borusunun sıcaklığıyla keyif duyarak dinliyordu.

— Ben çok garip buluyorum yukarıkini. Doğrusu, güvenilecek adam değil, ben güvenemem. Ne yapmış bu?

— Ben de biraz evvel öğrendim. Amsterdam'da dansözün birini boğmuş. Bir de ondan evvel bir moruğu temizlemiş galiba...

Aşağıda su kaynıyordu. Rose değirmende biraz kahve çekti. Sonra şekerliği ve fincanı masaya bıraktı.

— Louis'yi gördün mü?

— Gördüm. Yukarıki herifi ne yapacak merak ediyorum.

— Eh, peki ne dedi?

— Bilirsin ya onu. Her işte uzun boylu düşünüp taşınmış gibi yapar; düşünmeden hiçbir şey yapmaz gûya. Ama yine de her zaman söylerim, kafasına ne doğarsa, yani düşünmeden yapar. Bana herifi elinin altında tuttuğunu, ne kadar keyfi isterse o kadar para koparacağını söyledi. Ben herifin de bizi elinin altında tuttuğunu söyledim...

— Kahveni sıcakken iç... Bak yine yere saatin bir vidasını düşürdün...

— Louis'ye cevap verirken hemen kızar, bağırmağa başlar. Bu sefer yine öyle oldu. Mademki bütün mesuliyeti o üzerine alıyormuş, bırakmalı imişiz onu, istediğini yaparmış. Ben de dedim ki otomobiller için evet, ne istersen yapabilirsin eyvallah! Ama evimde bu Hollandalı gibi zıppırı istemem. Düşün ki herif adama-kıllı kaçığın biri. Yarın senin üstüne de saldırır. Olur a.

— Bana korku vermiyor doğrusu.

— Hadi bunu yapamaz diyelim. Bir de işin içinde katile yataklıktan beş sene kafadan yemek var... Bana kalırsa bunu

Louis'ye Jeanne yaptırdı. Louis'nin başına herifi sardı. Hiçbir zaman hayır demeyen Louis de uzağı düşünmeden hemen evet dedi... Tamam, bu iş oldu. Bakalım saat şimdi işleyecek mi?..

Sesler o kadar iyi ve net geliyor ki tamir edilmiş saati Goin'in kurduğu bile işitiliyordu.

— İşliyor mu?

Cevap yerine bir gürültü koptu. Garaj sahibi işlemeyen saate hiddetlenmiş, bir köşeye fırlatıp atmıştı.

— Yarın sabah bir tane başka alırsın... Gazete gelmedi mi?

— Daha gelmedi.

— Ben Louis'ye şunu teklif ettim. Elimizde böyle bir fırsat varken neden istifade etmeyelim... Canavarı polise gürültüsüz patırtısız teslim ederiz. Onlar da bizim işimize biraz göz yumarlar...

Ne cevap verdi?

— Hiç. Marsilya'ya gidip geldikten sonra karar verecek.

— Hollanda'da giyotinle mi idam ederler?

— Bilmem. Neden sordun?

— Hiç, aklıma geldi de...

Bir sessizlik oldu. Sonra Goin'in canı sıkkın bir sesle:

— Bizim gibi bir adam olsaydı böyle konuşmazdım. Bilmem anlıyor musun ne demek istediğimi?.. Kendin de gözünle nasıl hareket ettiğini görüyorsun. Gidip ben gazete alayım, dur... dediği duyuldu.

Kees yerinden kıılmıdamamıştı. Küçük pencereden dışarda yalnız göğe aksetmiş bir iki ışık huzmesi görüyor ve aşağıdan Rose'un yumuşak terlikleriyle ağır ağır basarak dolaştığını işitiyordu. Bir dolap açıyor, onu kapıyor, sonra fayans takımlarını, tabakları yerlerine yerleştiriliyordu. Bir ara, birdenbire gelip sobayı doldurdu.

Bu sessizlik uzun sürdü. Goin'in gazeteyi almak bahanesiyle hahveye gittiği besbelli idi. Herhalde bir iki parti altmış altı oynamış olacak ki iki saat sonra dönebildi.

— Kimse gelmedi mi?

— Yok.

— Ya yukarıki?

— Uyuyor olmalı. Yürüdüğünü duymadım.

— Yolda gelirken ne düşündüm, biliyor musun? Böyleleri cemiyete bizden daha muzirdir. Louis bir defasında Rochechouart Bulvarı'nda silah çekmeğe mecbur kaldı. Ama böyle hallerde insan karşısındakinin fikrini anlar. Nasıl karşı koyacağını düşünür. Ama ona gelince... Sen söyleyebilir misin ne düşündüğünü onun?

Rose düşünceli düşünceli içini çekerek:

— Herhalde tatlı şeyler olmamalı.

— Ne yaparsın? Doğrusu, bana bakarsan, ben yine de tekrarlarım. Evimde böyle herif istemem!... Yine mi tavşan yahnisi? Abone mi oldun tavşana?

— Dünden kalma.

— Ona yemek götürmeli.

— Şimdi götüreceğim.

Hakikaten biraz sonra Rose kapıyı vuruyordu.

— Açın, yemeğinizi getirdim.

Popinga ayağa kalkmıştı. Kapının kanadı açılınca kızı karşısında buldu. Elinde tepsi vardı. Ona küçücük ateşli gözleriyle bakıyor.

— Siz hiç olmazsa iyi yüreklisiniz, diyordu.

Ne istediğini adamakıllı bilmiyor gibi idi. Korkutmalı mı, yoksa daha fena şeyler mi, belli değildi.

— Azıcık benimle beraber kalırsınız değil mi?

Kadın dönüp en küçük bir heyecan göstermeden baştan aşağı adamı süzdü.

— Hişt bana bak! dedi.

Bakışları muhatabının gözlerinde, zoraki tebessümünde, titreyen ellerinde dolaştı.

— Yoksa beni dansöz yerine mi alıyorsunuz ha? Yemeğinizi rahat rahat yiyip uyusanız iyi edersiniz.

Kapının eşiğinde durup, yüzünü döndürdü.

— Yemeği bitirince tepsiyi dışarı bırakıverirsiniz, dedi.

Biraz sonra Popinga kulağını soba borusuna o kadar yaklaştırdı ki az daha yanacaktı. Şimdi mutfağın camlı kapısının açılıp kapandığını duyuyordu. Bir bardağın şişeye dokunduğunu... Sonra sesin eksildiğini duydu.

— Uyuyor muydu?

— Herhalde...

— Bir şey söylemedi mi?

— Ne diyecekti ki!

— Bana konuşuyormuşsunuz gibi geldi.

— Yemeğinizi yiyin, tepsiyi dışarı bırakın, dedim.

— Sen ne dersin? Louis'ye ihtiyatsız hareket ediyorsun dersem haksız mıyım? Lucas mademki Jeanne'ı müdüriyete çağırtmış, herhalde kafasında bir fikir dolaşüyor demektir. Jeanne şu halde göz hapsindedir. Louis de keza... Belki de bugün ben onunla konuşurken bizi gözlüyorlardı. Farzet ki gizlice beni takip ettiler...

— Haber vermek mi istiyorsun?

— Şey, yani işin içinde Louis olmasa...

Herhalde gazeteyi okumağa dalmış olacaktı ki bir müddet sesi sedası duyulmadı.

Nihayet içini çeken Goin:

— Artık yatsak mı dersin. Bu gece hiçbir şey yok. Gidip garajı kapayım.

Popinga, Rose'un tembihi veçhile tepsiyi dışarı koydu. Kapıyı da itina ile kapadı. Sonra Goin'in verdiği elbiseleri çıkarıp kendi gri elbiselerini giydi. Ceplerine baktı. Parası ve kırmızı kaplı muhtıra defteri yerinde idi.

Azcık sabırsızdı. Yatağın üstüne uzanmış, yorganı boğazına kadar çekmiş, bekliyordu. Öteki odadan iki kardeş bir odada beş altı kişi yatmağa alışık fakir köylü bir aileden geldikleri için sakın sakın soyundular. Bir iki kelime konuştular. Birer köşedeki yataklarına yattılar.

— Allah rahatlık versin Rose.

— Sana da!..

— Kendimi peygamber yerine aldığım aklına gelmesin. Yaptığımı doğru bulmadığını hissediyorum. Ama göreceksin ki haklı imişim...

Yarı uykulu mu, yoksa her şeye razı mı belli olmayan bir ses:

— Göreceğiz ya... diye cevap verdi.

Popinga bir çeyrek, sonra bir çeyrek daha, bir yarım saat bekledi. Sonra gürültüsüzce kalktı. Pencereye doğru yürüdü. Dışarda kar yağıyordu. Bir dakika pencereyi açarsam cer istasyonunun gürültüsü evin içine dolar iki kardeşi uyandırır korkusuyla durdu.

Ama biliyordu ki her şey bir göz açıp kapayıncaya kadar olup bitecek. Pencerenin altında iki metre mesafede bir kamyon duruyordu. Sarkar sarkmaz kamyonun üstünde idi. İki dakika sonra Popinga yerde hafif kar tabakasını gıcırdatarak yürüyordu.

Saate bakmak istedi. Fakat cebinde bulamadı. Herhalde Goin saatini almış olacaktı. Juvisy'ye doğru yollandı. Geçen gün makinesinde eğlendiği kahvenin önünden geçerken içeriye girmek

arzusu duydu. Hakikî Poppinga'nın kravatlı, fôtr şapkalı, gri elbisesi, gri pardösülü, şık bir adam olduğunu göstermek istiyordu.

Saati ancak istasyonda öğrenebildi. Saat on bire yirmi vardı. İstasyona girdi. Memura gayet nazikâne Paris'e trenin ne zaman kalkacağını sordu. Memur:

— On iki dakikanız var, dedi.

İstasyonun asfaltında gezinirken içinde bir şeyden kurtulmanın verdiği büyük bir ferahlık vardı. Bu ferahlık garajdakilerden bir korku duyduğu için değildi. Groningen'den çıktığından beri ilk defa böyle bir ferahlık duyuyordu. Ona öyle geliyordu ki Juvisy'ye gelmekle Groningen'de oturmak aynı şeydir. Kaçıp kurtulmanın tadını, keyfini burada kaybetmişti.

Sanki onu vesayet altına almışlardı. Julius de Coster ile Madam Poppinga evvelki hayatında ne iseler, Loius, Goin ve hemşiresi Rose da yeni hayatında sanki ötekilerin yerlerini almışlardı.

Oh! Bütün vasilerden kurtulmuştu. O bunun için yola çıkmamış mıydı zaten? Şimdi kendini herkesten kuvvetli hissediyordu. İşte sığınıp saklandığı yerden korkmadan çıkıp bir ikinci mevki biletle Komiser Lucas'ın kendini araştırdığı Paris'e gidiyordu.

Bu, hepsinden daha kuvvetli, daha zeki olduğunu isbat etmez miydi? O Louis'lerden, Julius de Coster, o Jeanne Rozier'lerden daha ileriye gidecekti. Cesur olduğunu kendisine isbat için hiç gitmemesi lazım olan yere gidecekti. Jeanne Rozier'nin evine gidecek.

Hem onu görmeğe ihtiyacı vardı. Aralarında görülecek bir hesapları kalmıştı. Tren geldi. Tesadüfen iki köylü kadının bulunduğu bir kompartımana girdi. Kadıncağızlar siyah siyah elbiseler giymişlerdi. Köylerinin vak'alarından, komşuların ve hayvanların hastalıklarından, ölümlerden bahsediyorlardı.

O, kompartımanın bir köşesine sığınmıştı. Gözleri ve kulakları onlarda, uslu uslu oturuyordu. Yalnız içinden birdenbire kadınlara dönüp:

— Müsaadenizle kendimi takdim edeyim: Bendeniz Amsterdam canavarı: Kees Poppinga, demek geliyordu.

Hayır, bunu yapmadı. Yapmadı ama kafasından birçok defa geçirdi. Onların şaşkınlığını gözünün önüne getiriyordu. Paris'e vardıkları zaman terbiyeli bir efendi olduğunu anlatırcasına nazık, kadınların paketlerini ve bavullarını fileden indirdi.

Kendini Paris'te bulmaktan bir memnunluk duydu. Paris'in otobüsleri, taksileri... Bir gayri mevcut iş peşinde koşar gibi insanlarıyla Paris!

Daha vakit vardı. "Picartt's" barı sabahın üçüne dördüne doğru kapanırdı. Rozier yalnız çıkarsa demek saat üçü çeyrek geçe evinde olacaktı.

Kees onunla beraber yattığı zaman kadını kucaklamadığına hâlâ şaşıyordu. Her arzusuna o zaman boyun eğecekti. Halbuki canı bile istememişti. Halbuki şimdi, tersine, onu öyle arzuluyordu ki...

Tabî şimdi iş değişmişti. Şimdi mademki kadın kim olduğunu biliyordu. O halde kadına tahakküm edebilirdi. Onu kurtarabilirdi. Rose gibi onu aptalcasına reddetmesine imkân yoktu. Çünkü Jeanne zeki bir kadındı.

Kadını beklerken, daha çok vakti olduğunu düşünerek bir polise gidip adlî polisin nerede bulunduğunu sordu. Doğrusu, bu meşru bir tecessüstü. Çünkü bütün gazeteler adlî polisten ve adlî polis komiseri Lucas'dan bahsediyorlardı. Müdüriyeti buldu. Ve içeri girerek bir kapının önünde "adlî polis" yazısını okudu. Komiseri şahsen görse daha memnun olacaktı ama bu kadarı biraz zordu.

Seine Nehri kıyısının korkuluklarına oturdu. Ve uzun zaman Paris Polis M¼d¼riyeti'nin birinci katındaki "adli polis" in ¼ penceresini seyretti.

Avluda iki polis otomobili ile bir mahpushane arabası bekliyordu. Giremediğine canı sıkılarak döndü. Girmek ve yakından görmek istiyordu. Saint-Michel Meydanı'na vardığı zaman hâlâ arkasına dönüp bakıyordu. Yine kalkıp bir polisten Montmartre'a gidecek yolu sordu. Hani beyhude yere, polislere lâf atmak zevki için yol soruyordu. Bu ona "hiçbir şeyden şüphelenmiyorlar..." düşüncesini veriyordu.

Saat sabahın üçüne kadar yürüyemeyeceğini kestirince meyhanelere daldı. At nalı tezgâhların önünde sanki hayatları bir çengelle başka bir yere takılmış halde insanlar vardı. Bazıları kahve içtikleri halde düşünceli bir hal alıyorlardı. Bazıları ise içkilerini bitirdikten sonra öyle bomboş gözlerle bakıyorlardı ki insan onların kendi kendilerini hangi sihirle yeniden bulabileceklerini bir türlü kestiremiyordu.

Menekşe satan bir küçük kız ona noel gecesi gittiği kahveyi hatırlattı. Goin'in hakkı vardı. Onunla meşgul olması için Louis'yi zorlayan Jeanne'di. Ama niçin zorlamıştı?

Kıza alelade bir zampara gibi hareket etmemişti de bunun için mi? Yahut da yaptıklarını öğrenince merakı mı uyanmıştı? Yoksa ilgisini mi çekmişti?

Bir ihtimal daha kalıyordu. Popinga bu ihtimali şiddetle reddediyordu. Çünkü Jeanne Rozier o nevi kadınlardan değildi. Kendisi ise hiçbir zaman hiç kimseden merhamet kabul etmezdi. Sabırsızlıkla "daha bir saat!" diye söylendi.

Vakit yaklaştıkça onu daha çok düşünüyor, neler olacağını evvelden kestirmeğe çalışıyordu. İşte o zaman artık şimdiye kadar içmiş olduğu maden suyunu bir tarafa bırakarak konyak konyak üstüne yuvarlamağa başladı. Ve kan da tepesine fırladı.

Saat iki buçuğa doğru Batignolles Bulvarı'ndan geçerken bir kahvenin aynasında kendini gördü. Ve düşündü:

“Düşün ki daha kimse ne olup biteceğinden habersizdir!.. Hatta ben bile!.. Hatta evine dönmek için saatin üç olmasını bekleyen Jeanne!.. Louis Marsilya'da... Goin'le kız kardeşi, beni yanlarındaki odada sanarak rahat rahat uyuyorlar... Hiç kimse bir şey bilmiyor...”

Bir gazete getirtti. Kendi hakkında birkaç satır bulmak için beşinci sayfaya kadar göz gezdirmek lazım geldi. Bayağı içerledi. Hem de hep eski masal tekrarlanıyordu:

“Komiser Lucas, Amsterdam cinayeti meselesini takip etmekte ve Poppinga'nın yakalanmasının artık bir an meselesi olduğunu beyan etmektedir.”

Şu Komiser Lucas da kendini kurnazım sanıyor. Halbuki dünyadan haberi yok! Şu yukarı ki satırların gazetede çıkması ve Kees'i sinirlendirmesi bir kıymet ifade ederse, işte o kadar. Belki de onu sinirlendirmek için bunu Lucas mahsustan böyle söylemekteydi.

Komiserin gözükmek istediğı kadar kuvvetli ve kurnaz bir adam olup olmadığını şimdi anlayacaktı. Fromentin Sokağı'nı yine polislerden sordu. Ve sokakta her tarafı, her köşeyi gizlice tarassut etti. 13 numaranın etrafında ve civarında şüpheli hiçbir şey yoktu. Bir tek polis bile koydurmamıştı demek. Nerede kalıyordu o halde kurnazlığı o komiserin? Demek bu gece Jeanne Rozier'yi ziyaret edeceğini kestirememişti. Mademki Lucas bunu aklına bile getirememişti, o halde Poppinga ondan daha kuvvetli olmakta devam ediyordu!

Lafın kısıası, o ne kadar fazla harekete geçerse, ötekiler onu yakalamak şansından o kadar kaybedeceklerdi. Zira her yeni

hareketi yeni yeni faraziyelere karşılık olacak, binaenaleyh her faraziye, netice itibariyle eskileriyle tezat teşkil edecek, bu suretle iş karmakarışık bir mahiyet alacaktı.

O halde onu hemen harekete geçmekten kim menediyordu? Mesela trende gelirken kadınlara hücum etse ve imdat işaretini çekse, sonradan millet koridorlarda koşuşurken sakın sakın inip gitseydi, ne olurdu sanki?

Paris'e ilk geldiği gece gittiği "Picartt's" barını bulmakta hiç güçlük çekmedi. Barın kapanma saatini bekleyerek civarda gezindi durdu. Buraya ilk defa gelirken daha ne yapacağını iyice bilmiyordu. Daha düşünecek zamanı olmamıştı. Şimdi o şimal garına inen zavallı adama acıyor denebilirdi İstasyondan inmiş, hiçbir şey düşünmeden şampanya ısmarlamış, kızın birine masal anlatmıştı!

Bardan iki kadın çıktı. Fakat Jeanne çıkmadı. Birdenbire aklına kadının bir müşteri ile beraber olması ihtimali geldi. O zaman işi tehir etmek lazım gelecekti. Bu can sıkıcı bir şeydi.

Ama değil, hayır, işte çıkıyordu! Yine o açık gri mantosunu giymişti. Yakasında bir de menekşe vardı. Uzun topuklarıyla yaya kaldırımını döve döve gidiyordu.

Soğuktan büzülmüştü. Evlerin duvarlarına sürünerek hızlı hızlı yürüyordu. Her gün aynı saatte aynı yolu tepen insanlar gibi hiç etrafına bakmıyordu.

Kees şimdi artık elinden kurtulamayacağına emin, öteki kaldırımından kadını takip ediyordu.

Pek azı açık kahvelerden bir tanesine girdiğini görünce bir ürperdi. Fakat camdan bakıp da bir sütlü kahve ısmarladığını ve kahvenin yanında bir de çörek bulunduğunu görünce rahatladı.

Demek kimse onu gece yemeğe davet etmemişti. Kadın bu nevi yerlerde oturan insanların o demin keşfettiği mânâsız ve dalgın gözleriyle sütlü kahvesini içti. Hiç beklemeksizin parasını ödedi ve çıktı.

Kapıyı çalsın ve kapıyı kendi kendine açan makine işlemeğe başlasın diye bekledi. Sonra hemen yanına bir şey söylemeden yaklaştı. Kadın yerinde bir sıçramıştı. Fakat dudakları kıpırdamadı. Bir tek kelime söyleyemedi. Yalnız Kees dikkat edince gözlerinin yeşil rengini bulanmış buldu. Kapı açılınca Kees'e yol verirken buna dikkat etmişti. Poppinga omuzlarını silkti. Girdi.

Asansör o kadar dardı ki birbirlerine sürünüyorlardı. Asansörün düğmesini Jeanne çevirdi. Sonra çantasında anahtarını ararken:

— Louis'ye ne diyeceksiniz bakalım? dedi.

Kadına bakıp gülünce Jeanne her şeyi bildiğini anlamıştı. Tam apartımana girerken ancak Kees mırıldandı.

— Louis Marsilya'da.

— Goin mi söyledi?

— Hayır!

Kapıyı kapamış, antrenin ışığını yakmıştı. Apartıman üç odadan ibaretti. Bir de banyo dairesi vardı. Odalar eski püskü, halı ucuz tarafından satın alınmış ıvır zıvırla dolu idi. Salonun masası üzerinde yarı boşalmış bir şarap şişesi ile bir sandviç duruyordu.

— Buraya, ne yapmağa geldiniz?

Önce kadının gözlerine hayalindeki gibi sahihden yeşil midirler diye baktı. Korku onları büsbütün, yemyeşil etmişti.

— Kapıcıyı çağırabilirdim...

— Ne yapmak için?

Sanki kendi evinde bir adammış gibi pardösüsünü çıkarıyor, masadaki şaraptan şişeyi dikerek bir yudum alıyor, gidip yatak odasının kapısını açıyordu. Masanın üstündeki telefonu derhal fark etti. Bundan sakınmak lazım geleceğini düşündü. Fakat Jeanne bu sırada onun telefona bakışını görmüş, düşüncesini fark etmişti.

Onunla oynamak hoşuna gidiyordu. Bir defa, olacak şeyleri evvelden kestiren bir zekâsı vardı. Sonra soğukkanlılığını muhafaza ediyordu. Sonra da yüzünden duyduğu heyecanın işaretleri ancak belli oluyordu.

Kees kravatını ve yakalığını çıkarırken:

— Siz soyunmuyor musunuz? dedi.

Mantosu sırtında idi. Onu naçar bir hareketle bıraktı.

— Louis'nin Marsilya'da olduğunu öğrenince bundan istifade etmeyi düşündüm... Yatağın başucundaki resim kimin resmi?

— Babamın.

— Güzel adammış. Hele bıyıkları müthiş şeyler!

Ayakkabılarını çıkarmak için küçük bir koltuğa oturmuştu. Jeanne mantosunu çıkarmıştı ama soyunmağa hiç niyetli gözük-müyordu. Odanın içinde bir iki dolaştıktan sonra tam ortada durdu:

— Herhalde buraya yerleşmek niyetinde değilsiniz?

— Hiç olmazsa yarına kadar, maalesef evet!

— Çok teessüf ederim. Fakat imkânsız.

Doğrusu cesur kızdı. Gözleri istemeye istemeye ara sıra telefona doğru kayıyordu. Cevap vereceği yerde gülüyor, öteki kundurasını çıkarmağa çalışıyordu.

— İştittiniz mi söylediğimi?

— İştittim ama ehemmiyet vermedim. Galiba böyle bir başka yatakta beraberce bir defa daha yatmıştık. O gece fazla yorgundum. Sonra sizi daha tanıımıyordum. Ama o zamandan beri çok pişman oldum...

Kendinden emin, oturmuş konuşuyordu. Sesini biraz boğuklaştıran bir sıcaklık duyuyordu.

— Bana bakın... Aşağıda bir skandal olur, kapıcıyı ve kiracıları heyecana düşürürüz diye ses çıkarmadım... Hem bunun size neye

mal olacağını biliyorsunuz. Ama şimdi derhal giyineceksiniz ve kirişı kıracaksınız! Anlaşıldı mı? Herhalde sizinle kalmağı kabul edeceğimi sanacak kadar deli olmadığınızı tahmin ederim. Bu vaziyetten sonra...

— Hangi vaziyetten sonra?

— Şey... Hiç canım!

— Yani her şeyi öğrendikten sonra mı? Hadi korkmayın, söyleyin! Paméla ile neler olduğunu bildikten sonra, değil mi? Cevap versenize! Hadi korkmayın! Söyleyin! Yemin ederim ki hoşuma gider. Üç gündür hep sizin ne düşündüğünüzü kendi kendime soruyordum...

— Beyhude zahmet etmişsiniz!

— Üç gündür kendi kendime: ‘Bu kadın hiç olmazsa ötekiler gibi eşek değil..’ diyordum.

— Olabilir, mümkün. Fakat yine de kirişı kıracaksınız.

— Ya kırmazsam?

Ayakta, çorapla idi, yaka düğmesi gırtlak kemiğinin üstünde inip çıkıyordu.

— Sizin için hiç iyi olmaz.

Bir küçük çekmecedен sapı fildişi bir revolver çıkarmıştı. Acemicesine, nişan almadan duruyordu.

— Tetiğı çekecek misiniz?

— Bilmem ama çok mümkün.

— Neden? Evet, soruyorum size, neden? Neden istemiyorsunuz artık? İlk defa ben istememiştim...

— Rica ederim çıkın!

Telefona belli etmeden yaklaşmak için elinden geleni yapıyordu. Hareketleri o kadar beceriksizce idi ki göstermemek istediğı halde çok korktuğıu anlaşılıyordu. Belki de her şeyin sebebi bu korku oldu. Ve Kees’in işi sonuna götürmesine belki de bu korku

sebepe oldu. Fakat o aktör kudretini bir dakika bile kaybetmeden, başı önünde, gözleri ve sesi yaslı:

— Dinleyin Jeanne, dedi. Benimle çok hain olmayın, n'olur? Sizden başka beni anlayacak kimsem yok... Yalvarırım size, dinleyin beni...

— Yaklaşmayın.

— Peki yaklaşmayacağım. Ama rica ederim dinleyin beni, cevap verin bana. Goin'le kız kardeşi beni polise teslim edeceklerdi.

Öfkeyle cevap verdi:

— Kim söyledi size?

— Konuşurlarken duydum. Sonra Louis'nin de benden para koparmak maksadıyle...

— Doğru değil!

— Vallahi doğru! Belki size söylemedi ama Goin'e söylemiş, o da kız kardeşine söylerken kanuşmalarını duydum. Çatı deliğinden zor geçerek kaçtım ve size geldim...

Herhalde şimdi biraz şaşırmış olacaktı ki bakışları dalgın ve düşünceli idi. Hem tetikte değildi. Halbuki o, kadının yüzündeki değişikliği adım adım takip ediyordu:

— İşte bakın siz de herhalde birçok şey biliyorsunuz ve beni ele vereceğinizi hesaba katarak elinize bir revolver aldınız...

— Hayır, bunun için değil!

Samimî bir hareketle başını şiddetle kaldırmış, itiraz etmişti.

— O halde, neden?

— Anlamıyorsunuz...

— Sizi korkutuyorum mu demek istiyorsunuz?

— Hayır!

— O halde?

— Hiç!

Üç adım yaklaşmıştı. İki adım daha atsa kadının üstünde idi. İşte kader bir defa daha zarını atmıştı. Ne yapacağını düşünmüyordu. Fakat hadisenin vukubulmak üzere olduğunu hissediyordu.

— Amsterdam'da geçen vak'ayı bilmek size ne yapar sanki? Bu işle onun...

— Susunuz rica ederim.

— O kadar eşek olmasaydı...

— Susun diyorum size.

Sabırsızlığı içinde bir lahza için öyle hareket etmiş bulundu ki bu hareketle revolver tehlikesiz bir hedefe giriyordu.

Kees bu hareketi göz ucuyla şaşılacak derecede bir emniyetle anlayınca hemen istifade etti. Kadının üstüne sıçraması ile onu yatağın üstüne yatırması ve elinden silahı alması bir oldu. Bu arada da onun bağırmasına mâni olmak için yastığı ağzına kapadı ve bütün ağırlığıyla bastırdı.

— Yemin ederim ki kimseyi çağıramayacaksınız...

Çırpınıyordu. Kuvvetli kadındı. Yastık kaymıştı. O zaman kafasına revolverin sapıyla, bir, iki, üç, belki de daha birçok defa vurdu, hareketsiz kalıncaya kadar vurdu.

* * *

Ayakkabılarını giyip, kan lekeleri gözüken ellerini iyice yıkdıktan sonra kendini Paméla'yı öldürdüğü andakinden daha sakin hissetti. Yalnız bu sükûnet biraz daha ağır, biraz daha kederli bir sükûnetti. Tamamen hazır olunca yatağın başına kadar gitti. Ve Jeanne'in kırmızı saçlarını okşarken homurdandı:

— Ne fena! Ne fena!

Ancak merdivenlerde omuzlarını silkip bir teselli parçası bulabildi:

“Hiç olmazsa, şimdi, sahihten her şey bitti!”

Şimdi biliyordu ki onu artık kimse anlamayacak, yalnız kendi kendisi anlayacaktı. Bu biten şeyin ne olduğunu izah edemezdi. Yalnız şu kadar diyebilirdi ki ötekilerini hayata bağlayan her şey, her şey bitmişti. Şimdiden geri yapayalnız, bütün dünyaya karşı tek başına idi!

Aşağıki kapıya varınca kendisini bir korkudur aldı. Kapıyı bir türlü açamıyordu. Paris'i bilmediği için bu nevi kapıların nasıl açıldığını da bilemezdi. Alnında korkudan ter damlaları büyüye-
rek sabırsız bir halde bekliyordu.

Bir dakika, en yukarı kata çıkmağı ve orada sabahı beklemeğı, öteki kiracılar çıkarken çıkmağı düşündü. Fakat tam o sırada tesadüf kendisine yardım etti. Kapıyı birisi çaldı, kapı da kendi kendine açıldı. İçeriye giren çift kendilerine sürünürcesine kaçan gölgeye hayretle baktı.

Yarın polise ifade vereceklerden iki kişi daha, diye düşündü. Monmartre sessizdi. İlan ışıkları sönmüştü. Yalnız bir iki taksi insanın yanına gelip binmek isteyip istemediğini soruyordu...

Bir şey canını sıkıyordu. Jeanne Rozier'nin hayalı! Kim bilir kendine ne zaman gelecekti. Belki de...

Adam sende! Ne olursa olsun. Ama dayanamadı. Bir taksi çağırdı. Adama meseleyi biraz güçlükle anlatabildi.

— Fromentin Sokağı'na gideceksiniz. Üçüncü kata çıkacaksınız. Orada Matmazel Rozier oturuyor. İstasyona gitmek için taksi istedi. İşte size yirmi frank peşin.

Şoför çekingen davranıyordu.

— Bu kadının taksi istediğine emin misiniz?

— Size taksi istedi diyorum madem ki!

Nihayet şoför omuzlarını silkerek parayı aldı. Hareket etti. O da şehrin merkezine doğru inmeğe başladı. Araştırmalar erken veya geç başlamış, ne ehemmiyeti vardı. İşin doğrusu buydu.

Hoşuna giden bir taraf da, Jeanne Rozier acaba onun eşkâlini polise verebilecek miydi? İçinde bir şey buna hayır diyordu.

Yorgundu. Müthiş yorgundu. On iki saat, yirmi saat uyuyabilirdi. Nasıl ki geçenlerde bu kadar uyumuştı.

Bir otele yalnızca girse fiş doldurmak, kâğıt göstermek lazım gelecek, ama Jeanne ona bu işin dalgasını öğretmemiş miydi? Hızlı hızlı yürüdü. Nihayet vaktin bu kadar geç olmasına rağmen hâlâ cilve yapan bir orospu buldu. İşaret etti Kadın onu takip etti Odaya girince ihtiyatlı hareket ederek parasını yastığın altına koydu.

— Ecnebi misin?

— Ne olduğumu ben de bilmiyorum... Uykum var!.. Al şu yüz frangı... Beni rahat bırak...

Hemen gözlerini kapadı. Rüyasında yeniden Kees Poppinga olduğunu görüyordu. Karısı gürültüsüzce giyiniyor, aynaya bakıyordu. Elbisesinden bir sedef düğme kopuyordu. Aşağıda, mutfakta hizmetçi gürültü ediyordu. Ama rüyadaki hizmetçi Rose'du. Bir ara mutfağa indiği ve yavaşça hizmetçiye yaklaştığı sırada:

— Sizin bulunmadığınız zaman yavaşça mutfağa gireceğim, diyordu.

Kulağına bir ses:

— Ama dikkat edin! Üstünde tuz yazılı kap şekerdir. Çorbaya hiç yakışmaz...

Kulağına fısıldayan bu sesi tanımak için lambayı yakıyordu. Bir de bakıyordu ki hizmetçi Jeanne Rozier'ydı. O, mutfağın ortasında ayağında çorapları ile durmaktaydı. Yakalığını çıkarmış atmıştı. Bu halde mutfağın ortasındaydı. Ev misafirlerle tıklım tıklım doluydu. Kadın gülüyor, gülüyor ve alaylı bir muhabbetle:

— Hadi, çabuk, çabuk gidip giyinin! Sizi bu halde görmelelerinden ve tanımlarından korkmuyor musunuz?.. diyordu.

VII

Herhangi bir ufacık, gösterişsiz teferruattan yürüyerek bilmeden, istemeden en büyük prensipler keşfedilebilir.

Bu sabah Poppinga uyanıp da –her zaman gayet ciddi bir şekilde yaptığı şeydi– aynaya baktığı zaman Hollanda’dan hareket edeli sakalını tıraş etmediğini fark etti. Onun öyle çabuk çıkan, ne sert, ne de suratının halini büsbütün değiştiren bir sakalı vardı.

Sağına dönünce, yatağın kenarına oturmuş çoraplarını giymeğe uğraşan bir kadın gördü.

— Hazır olunca gidip bana bir tıraş makinesi, bir sabun, bir fırça, bir de diş fırçası alıp geleceksin.

Parasını akşamdan verdiği için kadın gider, bir daha da gelmeyebilirdi. Fakat kız namuslu hareket etti. İstenen şeyleri aldı geldi. Yaptığı masrafın hesabını kuruşu kuruşuna verdi. Sonra gitmek mi, yoksa kalmak mı lazım geldiğini kestiremeyerek yine yatağın kenarına oturdu. Poppinga’nın tıraş olmasını seyre daldı.

Eski Monmartre mahallesine çıkan dar sokaklardan bir tanesinin küçük otellerinden birinde idiler. Bu otel Victor Massé Sokağı’ndaki otelden üç dört misli aşağı bir oteldi. Nasıl ki şu

yatağın kenarına oturmuş kadın da Jeanne Rozier'den üç dört misli aşağı sınıftan bir orospu idi.

Ama buna karşılık ismini bile sormadığı bu kadın ona hoş görünmek için elinden geleni yapıyor, zevklerini keşfe çalışıyordu. İçini çekerek nitekim soruyordu.

— Sen üzüntülü adamsın. Sevdalısın değil mi?

Mütereddit sesinde inanmış bir hal vardı.

Bir yanağı sabunlu sordu.

— Nereden bildin?

— Erkekleri tanımağa başladım da ondan... Kaç yaşında gözüküyorum?... Tam 38 yaşındayım oğlum! Göstermiyorum değil mi? Senin gibilerini çok gördüm. Gelirler, insanla yatarlar. Hiçbir şey yapmazlar. Mesela, bazıları, önce öyle sessiz dururken birdenbire başlarlar konuşmağa, bütün içlerini dökerler... Bizler tam bu işe göreyiz!.. Ne söylenirse dinleriz. Ötesine de karışmaz, yalnız dinleriz...

Onun tıraş olup bitirmesini bekleyerek kadıncağz konuşup duruyordu. Bu sefer de kendisine başka bir şahsiyet veriliyordu. Demek kendisinde şimdi de bir sevdalı, bir kara sevdalı hali vardı. Bunu da bir tarafa kaydetmeli! – Artık kadının neler söylediğini işitmiyordu.

Tıraş makinesi onda şimdi başka türlü birtakım düşünceler silsilesine sebep oldu. Kendi kendine bir küçük valiz alıp öteberisini ona koymağı düşündü.

Çünkü, şöyle ciddi ve temiz bir otele, geceleyin, yalnız başına, eşyasız olarak inerse nazarı dikkati celbetmek tehlikesi vardı. Fakat bir küçük valizle pekâlâ seyyar ticaret adamı hali takınabilirdi.

Ama gündüzün bu valizi ne edecekti? Acaba bir istasyondaki emanet dairesine mi bırakmalıydı? Yoksa kahvenin birine mi

koymalıydı? Ama her ne olursa olsun aynı yerde iki kere yatmamak lazımdı. Çünkü hep polise yakalananlar etraflarının kurbanı olurlardı. Küçük, şüpheli bir teferruat hemen hangi adam olduklarını belli ederdi. Tıraş makinesini itina ile temizleyip bir gazete parçasına sararken, “hayır, valiz taşımamalı!” kararını veriyordu. Öyle ya “valizli adam” damgasını yiyiverir ve bu küçük şey onu meydana çıkarmağa bir vesile olurdu.

Gazetelerde okuduğu vakaların hırsız, yankesici, katil gibi kahramanlarından üstünlüğü şundan geliyordu: Eskiden Julius de Coster müessesesindeki işlerle nasıl meşgul oluyorsa, şimdi de bu işlerle öyle soğukkanlılık, öyle sanki kendini alâkadar etmemiş de bir müesseseyi ve onun menfaatini düşünüyormuş gibi hareket etmesi idi.

Hal çaresini ararken başka bir şey gibi değil, hal çaresi gibi arıyordu. Birdenbire kadına sordu:

— Bu yattığımız otel gibi otellerde nüfus kâğıdı falan isterler mi?

— Hiçbir zaman! Bazan deftere yazmak için isim sorarlar, o kadar. Sonra, iki üç ayda bir gecenin ortasında damlar, herkesi uyandırıp kâğıtlarını sorarlar. Bilhassa Paris’ten bir yabancı büyük adam falan geçerse... Olur a! Suikast meselesi...

Kees tıraş fırçasını, diş fırçasını, sabunu gazete kâğıtlarına sardı. Ceplerine yerleştirdi.

En iyisi buydu. Paris’in hangi mahallesine giderse gitsin, hangi otelde yatarsa yatsın malı mülkü yanında idi. Bütün tehlike işte şu üç dört ayda bir yapılan aramada idi. Ama bu da o kadar büyük tehlike teşkil etmezdi. Yüzde bir ihtimalle böyle bir aramada yakalanmak tehlikesi vardı. Bir akşamda bütün Paris otelleri birden basılıp müşterilerden kâğıt istenemezdi ya!

Kadın sordu:

— Beni yemeğe götüreceksin mi?

— Hiç niyetim yok...

— Israr etmem. Ben de zaten senin hoşuna gitmek için söylemiştim. O halde artık bana ihtiyacınız yok?

— Hayır!

Sebze satıcılarının arabalarıyla dolu bir sokakta ayrıldılar. Poppinga'nın saati olmadığı için sokak saatine baktı. On ikiyi çeyrek geçiyordu. Bulunduğu mahalle hoşuna gitmişti. Kalabalıktı. Sokaklarda her çeşitten adam vardı. Kahveler tıklım tıklımdı.

“Cebimde kalan üç bin frankla daha bir ay geçinebilirim. Ondan sonra da nereden para bulabileceğimi düşünürüm.”

Birdenbire hasis kesildi. Şimdiye kadar ihmal ettiği para, şimdiden sonra hususî bir kıymet alıyordu gözünde.

İşte bu yüzden yeraltı trenlerinin ağzında duran Paris hari-talarının başında tam bir saat durdu. Topografyadan yana çok becerikli idi. Daha doğrusu, bu hususta fevkalade bir hafızaya malikti. Bir saat içinde bütün bulvarları, bütün meydanları ve mahalleleri öğrenmişti. Şimdi Paris'in içinde yolunu sormadan dolaşabilir, nereye isterse gidebilirdi. Canı yemek istemiyordu. Bir kahveye girip sütlü kahve ile çörek yedi. Sokağa çıktığı zaman akşam gazeteleri çıkmıştı.

Sabahtan beri düşünmüyormuş gibi yapmasına rağmen Jeanne Rozier'yi fena halde merak ediyordu. Sayfalarını hızlı hızlı çevirdiği gazetede buna dair bir kelime bile yoktu. Hatta kendisine dair de hiçbir şey yoktu. Şimdi gazeteler Paris-Basel ekspresindeki daha aydınlanmamış bir faciadan bahsetmekte idiler.

Jeanne Rozier ölmüş olsaydı gazeteler muhakkak bahse-derdi. Demek ki... Yahut da... Polis meseleyi saklayarak onun

bir beceriksiz teşebbüse girişmesini bekleyebilirdi. Şu Komiser Lucas'ı camların arkasından bile olsa bir defacık görebilseydi!... Hakkında bir fikir edinmiş olurdu. Ne kratta bir adam olduğunu anlayabilirdi. Bu suretle de kendisinden ne gibi hileler beklenebildiği kestirirdi...

Yazık ki tanımıyordu. Ama yapılacak bir tek şey vardı. Mademki Jeanne'in apartımanında telefon vardı...

Hemen bir birahaneye girdi... Rehberde Rozier ismini buldu. Telefon etti. Telefonda tanımadığı, ihtiyarca bir kadın sesi cevap verdi.

— Matmazel Rozier orada mı efendim?

— Kim telefon ediyor efendim?

— Bir arkadaşı dersiniz...

Böylece onun ölmediğini öğrenmiş oluyordu. Bir müddet telefondan ses gelmedi, sonra:

“Allo! Matmazel Rozier biraz rahatsız, telefona gelemiyor. Bir emriniz varsa bana söyleyebilirsiniz.”

— Çok mu rahatsız kendisi?

— Hayır, o kadar değil, değil ama...

Kâfi! Öğreneceğini öğrenmişti. Telefonu kapadı. Birahanedeki yerine döndü. Biraz sonra da garsondan kalem kâğıt istedi. Keyfi yerinde değildi. Ne yazacağını uzun uzun düşündü. Nihayet gayet okunaklı bir yazı ile şunları çizdi:

“Komiser bey,

Size Poppinga meselesi ile alakalı mühim bir hadisenin bu gece vukubulduğunu haber vermekle bahtiyarım. Böylece Matmazel Rozier'nin Fromentin Sokağı'ndaki hanesine teşrif buyurur ve kendisini bulacağınız hale sokan keyfiyetin neden ibaret olduğunu sorabilirsiniz...”

Bir müddet daha ileri gidip gitmemekte tereddüt etti. Sonra kendini tutamayarak Goin'le kız kardeşini düşündü. Derin bir memnunlukla yazısına devam etti:

"Diğer taraftan, Fransız polisine benimle meşgul olmak lütfunda bulunduğunuz için bilmukabele ben de kendisine bir hizmette bulunmağa kendimi borçlu hissediyorum.

Böylece, çok yakın bir istikbalde, büyük mikyasta otomobil hırsızlığı yapmakta bulunan bir hırsız çetesine el koymak sizin için mümkün olacaktır. Mezkûr çete yalnız Noel gecesi Monmartre civarından üç otomobil çalmıştır.

Binaenaleyh, adamlarınıza Juvisy'de 'Goin et Baret' nam garajın civarına pusu kurdurmanız kâfidir. Bu akşam ve yarın akşam için hiçbir şey yapılamayacağını, çünkü çete reisinin bu müddet zarfında Marsilya'da bulunduğunu da beyhude zahmet etmemeniz için ilave ederim. Fakat bundan sonraki akşamlar için istediğiniz tarassudu icrada tamamen serbestsiniz. Yılbaşı gününden evvel muvaffak olamamanıza cidden hayret ederim.

Derin saygılarımı sunarım, sayın bay komiser."

Kees Poppinga

Mektubu keyifle okudu. Zarfı yapıştırdı. Adresi yazdı Garsonu çağırıp sordu...

— Acaba şimdi postaya verilen bir mektup sahibine ne zaman gider?

— Paris içinde ise yarın sabah... Ama isterseniz pneumatique (hava tazyikli posta ile) iki saatte yerindedir...

Bir an evvel göndermek daha uygundu. Daha çabuk malûmat alabilirdi. Mektubu pneumatique olarak gönderdi ve hemen bulunduğu mahalleden uzaklaştı. Çünkü mektup kâğıdını bil-

hassa isteyerek bulunduğu birahanenin antetli kâğıtlarıyla göndermişti. Saat dört vardı. Müthiş bir soğuk çıkmıştı. Sokak fenerlerinin etrafını ince bir sis tabakası sarmağa başlamıştı. Seine Nehri'nin yakınlarında olacaktı. Nitekim biraz sonra Pont-Neuf Köprüsü'nü geçiyordu.

Kendini tesadüfe bırakmış, yürüyordu. Gittiği yeri ve gayesini biliyordu. Kendi işleriyle kâfi derecede uğraştığı için biraz eğlenmek hakkı idi. Müthiş bir satranç oynamak arzusu içinde idi.

Groningen'e inen, kimseyi tanımayan bir satranç meraklısı oyun oynamak canı çekerse ne tarafa doğrulur? Fakülte civarındaki büyük kahvelerden birine değil mi? Üniversite talebelerinin gidecekleri bir kahve aramaz mıydı?

Paris'te de herhalde aynı şeydi. Bunun için Quartier Latin'e yollandı. Talebe mahallesinin en büyük caddesi olan Saint-Michel'de bir kahve aramağa koyuldu. Tabii biraz şaşırmıştı. Burası Groningen gibi sessiz, sakin bir yer değildi. Fazla kalabalık ve gürültülü idi. Fakat niyetinden caymadı.

Şöyle kahveleri gözden geçirdi. Camlardan baktı. Hiçbir kahvede oyun oynanmıyordu. Gelenler birkaç dakika içinde ne yapacaklarsa yapıp dışarı çıkıyorlardı. Oturanlar da zaten pek fazla kalmıyorlardı.

Boulevard'ın öteki tarafına bakınca bazı birahanelerin birinci katlarında inik perdelerin önünde ellerinde ıstaka bilardo oynayan insanlar gördü.

Sanki bir parti oyun kazanmış insan gibi memnundu. Biraz sonra keşfinden o kadar memnun ve mağrurdu ki hemen bir birahanenin birinci katına doğru merdivenleri tırmandı.

Cigara dumanı dolu bir salona girmişti. Yeşil abajurlu lambalar bir düzineye yakın bilardo masasını aydınlatıyordu. Kenarlarda tavlâ, kâğıt, satranç masaları üzerine eğilmiş bir sürü insan vardı.

Hollanda'daki kulübe girdiği zaman yaptığı gibi, kurum-lana kurumlana pardösüsünü çıkarıp bir portmantoya astı. Sonra labovalara gidip güzelce ellerini yıkadı. Saçlarını tarayıp tırnaklarını temizledi. Sonra gelip satranç oynayan iki genç adamın yanına oturdu. Purosunu yaktı. Bir bardak siyah bira ısmarladı.

Ne yazık ki bir girdiği yere bir daha girmemeğe karar vermişti. Yoksa öğleden sonralarını geçirmek için bu kahveden daha iyisini bulamayacaktı. Salonda hiç kadın yoktu. Bu onun için daha iyi idi. Tersine, hep ceketlerini çıkarmış bilardo oynayan genç genç üniversite talebeleri dolu idi.

Yanına oturduğu oyunculardan biri bağa gözlüklü bir Japon'du. Ötekisi, yüzünden bütün hisleri çabucak belli olan, kanlı, sarışın bir delikanlı idi.

Kees, Groningen'de yaptığı gibi, cebinden altın çerçeveli gözlüğünü çıkardı. Kulaklarına takmadan evvel camlarını güzelce bir sildi. Bundan sonra gözleri satranç tahtasında, dakikalar geçmeğe başladı. Bir müddet sonra, artık nasıl yeraltı treninde Paris haritasını ezberleyivermişse, şimdi de gözünü kapasa oyunu oynayabilecek halde idi.

Kokusuna; o bira, puro sigarası, yerlere serpilene talaş kokusuna kadar burası Groningen'deki kulübü hatırlatıyordu. Hatta işi bir ara bırakıp oyuncuların arkasına geçerek tasvîpkâr bir eda ile oyun seyreden garsonuna kadar!

Böyle vaziyetlerde Kees o kadar kendini unutturdu ki saatlerce hareketsiz kalabilirdi. Bir bacağına öteki bacağının üstünden indirmeden, purosunun külü dört beş santim uzayınca kadar hareketsiz kalabilirdi.

Oyunun sonuna doğru, Japon oyuncunun çok sıkışık, eli şakağında on dakikadır oynamağa karar vermeden bedbaht bir yüzle

satranç tahtasını seyre daldığı bir sırada cigarasının külünü silkti. Ve yavaşça:

— İki hamlede tamam! Kazandınız, deyiverdi.

Asyalı, oyunu kaybettiğine inandığı bir sırada söylenen bu sözlerin sahibine doğru şaşkın bir göz attıktan sonra büsbütün mustarip bir yüz aldı. Karşısındakini mat etmek üzere olan delikanlı ise arkadaşından daha az şaşırmamıştı. Mat etmek üzere olduğundan emindi.

Bir zaman hiç kimse konuşmadı. Japon elini kaleye doğru götürdü. Fakat dakikasında sanki kale ateşlenmiş gibi korku ile çekti ve Poppinga'ya yardım bekler gibi baktı. Sarışın oyuncu satranç tahtasını ikinci defa iyice bir gözden geçirdikten sonra içini çekerek:

— Bu iş nasıl olacak? Ben de merak ettim, dedi.

— Müsaade eder misiniz?

Japon başını sallayarak evet, dedi. Ötekisi, şüpheli bir yüz takınarak bekledi.

— Atı şuraya sürüyorum... Siz ne yapıyorsunuz?

Sarışın delikanlı düşünmek zahmetine bile katlanmadan:

— Kalemle atı alırım.

— Çok güzel. Şimdi ben veziri iki hane ilerletiyorum. Ne yaparsınız?

Bu sefer delikanlı verecek cevap bulamadı... Şaşkın bir halde durdu. Sonra şahını bir hane geri aldı.

— İşte oldu! Şimdi veziri bir hane daha sürüyorum ve mat diyorum. Herhalde zor değilmiş, ne dersiniz?

Mütevazı bir hal takınmıştı ama yüzü memnunluktan pırıl pırıldı. İki genç öyle şaşırmışlardı ki yeni bir oyuna başlamağı düşünmüyorlardı.

Japon, yapılan oyunu anlamağı çalışmış ve biraz anlamıştı. Hemen teklif etti.

— Oynamak ister misiniz?

— Buyurun, benim yerimi alın, dedi öteki.

— Hayır hayır! Eğlenmek değil mi bu, şöyle yapalım... Siz ikiniz birer satranç tahtası getiriniz. İkinize karşı ayrı ayrı oynayayım, ister misiniz?..

Bir taraftan ellerini oğuşturuyordu. Elleri tombul, fevkalade güzel, ince ve bembeyazdılar.

— Garson! Bir satranç kutusu daha getir...

Komiser Lucas pñumatiki daha almamış olacaktı. Fakat usta iki oyuncuyu yendikten sonra o mektubu almış olacak, ve acele acele Fromentin Sokağı'na yollanacaktı.

İki genç karşılarındaki sıraya oturmuş adamdan hâlâ sıkılıyorlardı. Gayet itina ile oynamalarına rağmen karşılarındaki oyuna fazla bir alaka göstermiyormuş gibi taşını oynadıktan sonra bilardo partisini seyrediyordu. İki tahtada da tereddütsüz oynuyordu. Fakat ötekiler çok düşünceli idiler. Bilhassa Japon muhakkak kazanmak hırsıyla çok dikkatli oynuyordu. Bu sırada Popinga'nın düşündüğü "satranç oynanan kahvelerin bir listesini nereden tedarik edebilirim"di.

Herhalde böyle kahveler çok olmalıydı. Paris'in planını tetkik ederken bunu anlamıştı. Groningen'de olsun başka şehirlerde olsun, bir şehrin merkezi vardır. Bütün evler ve dükkânlar bu merkezlerin etrafında; nasıl meyvenin yenecek yeri bir çekirdeğin etrafında toplanırsa öyle toplanırlar. Şu halde Grenell'ende oturan bir satranç oyuncusu kalkıp da Saint-Michel'e oyun oynamaya gelmez. Nasıl ki Parc-Montsouris'de oturan bir satranç oyuncusu oyun oynamak için Grenelle'e gitmezse... Binaenaleyh her mahallenin böyle bir kahvesi bulunması lazımdı.

— Affedersiniz ama yeni baştan oynamanız lazım. Yoksa vezirinizi bana vermiş olursunuz bu oyununuzla. Tekrar oynayabilirsiniz.

Sarışın genç kıpkırmızı kızarmıştı.

— Evet ama bir defa oynadım, geri alamam.

— Rica ederim. Çok rica ederim.

Japon, kendisi de bu vaziyete düşmemek için yan gözle arkadaşının tahtasına bakıyordu.

— Siz ne talebesisiniz efendim?

— Tıp talebesi, dedi Japon.

Sarışın delikanlı ise dişçi olmak istiyordu. Tam ona münasip bir meslekti.

Bütün dikkatine rağmen ilk yenilen Japon oldu. Ötekisi bundan cesaret alarak dikkat kesilmişti ama beş dakikadan fazla dayanamadı. O da mağlûp oldu. Talebeler:

— Size ne ikram edebiliriz, demek lüzumunu duydular.

— Hiçbir şey, dedi. Siz talebesiniz. Müsaade ederseniz ben size ısmarlayayım.

— Ama olmaz ki, biz kaybettik...

İsrar ederek talebelere bira ısmarladı. Purosunu tazeledi. Oturduğu sıradan şöyle bir yükselir gibi oldu.

— Bu oyunda en lüzumlu şey, oyunun her cilvesini ayrı ayrı kafada tutabilmektir. Öyle değil mi? Şunu iyice bilmeli ki mesela fil veziri muhafaza eder vezir atı, şey...

Nerede ise şöyle devam edecekti.

— ... Şey, Louis, Jeanne Rozier tarafından haberdar edilmiştir. Şimdi herhalde Marsilya'dan hareket edeli epey olmuştur... Bu saatte Komiser Lucas Fromentin Sokağı'na varmıştır, Jeanne ne olduğunu, ne demesi lazım geldiğini şaşırmıştır... Juvisy'de Goin şaşkın bir haldedir. Telefon edip de kendi kendini ele vermekten-se... diye düşünmekte ve Rose...

“Sonra rakibinin oyununu iyice anlamak, kendi oyununu ise belli etmemek... Farz edin ki benim de bir oyun tarzım vardır. Bir

tanenizi yenerim. Fakat öteki dikkat eder, oyunumu öğrenir. Ona göre oynar, beni kötü vaziyete düşürür.”

Kendinden memnundu. Talebeler çıkıp gittikten sonra bile bu memnunluk devam ediyordu. Dudaklarında puro, elleri yeleğinin koltuklara açılan deliklerinde, şimdi bir bilardo partisini seyrediyordu. Nerede ise bu oyuna da karışverecekti.

Zira satrançta ne kadar usta ise, bilardoda da öyle idi. Şimdi ıstakayı oyuncuların birinin elinden alıvermek birbiri ardına elli sayı çıkarmak, onun için işten bile değildi.

Bütün oyun müddetince arkadaşlarının farkına bile varmadıkları bir şey vardı. Poppinga'nın tam karşısında cigara dumanları, yeşil ve bulanık bir ışıqla dolu salondaki hayalleri esrarlı, bulanık bir şekilde gösteren bir ayna vardı. Poppinga, bütün oyun müddetince aynadaki esrarengiz yüzlü Poppinga'yı seyretmiş durmuştu.

Salondaki saat altıyı vuruyordu. Vakit geçirmek için kırmızı kaplı defterini çıkardı. Yazmadan evvel uzun uzun düşündü.

Zira bu sırada günün yirmi dört saatinin kısmı zamanını uyumakla bile geçirse, yine de birçok boş saati vardı. Günün dört beş saatini sokaklarda sürtmekle geçiremezdi. Bu hem yorucu, hem de hiç sevmediği bir şeydi. O halde muntazam eğlenceler tertip etmeli idi. Bu, formunda kalabilmesi ve fikrinin cevvaliyeti için lazımdı.

Nihayet deftere şunları kaydetti:

“28 birinci kânun salı. – Juvisy'yi pencereden çıkararak terk. Trende iki kadın. Fromentin Sokağı'nda gülmeyen Jeanne'la onu hafifçe sersemletmek için gayret. Tekrar onu görmeğe niyet.

29 çarşamba. – Sonra Monmartre'da ismini sormadığı bir kadınla uyku. Beni 'sevdalı' yerine aldı. Tuvalet eşyası satın alındı. Komiser Lucas'a mektup yazdıktan sonra satranç. Sıhhati yerinde...”

Bu kadar kâfi. Şu kadarcık yazı ile upuzun geçen saatlerin hülâsası yapıldı. Bütün teferruat yazılmamıştı ama hazırlamak kolaydı. Mesela valiz meselesi. ‘Valizi satın alınmamıştı. En ziyade çekinilecek şey, çok belli ve aşikâr bir hususiyetti. İşte böylece düşünürken aynada purosunu gördü. İşte bu da polise bir ipucu olabilirdi. Mesela iki genç adam onun puro içtiğini unutmayacaktı! Komisere mektup yazdığı birahanenin garsonu da keza. Şöyle etrafına bir bakındı. Elliye yakın insandan yalnız iki kişi puro içiyordu!

Jeanne Rozier onun yaprak sigarası içtiğini biliyordu! Goin biliyordu! “Piccart’s” ın garsonu biliyordu! Öğleyin ayrıldığı kadın da fark etmişti.

Binaenaleyh “yaprak sigaralı adam” olmamak için başka şey içmeli idi. Pipo yahut da cigara. Doğrusu, bu biraz güç olacaktı. Çünkü yaprak sigarası hemen hemen onun kendinden bir parça gibi idi.

Kararını verir vermez, hemen icraya koyuldu. Yaprak sigarasını söndürdü attı ve Juvisy’de satın aldığı o gülünç pipoyu dişlerine taktı.

Şimdi bu saatte Komiser Lucas muhakkak Fromentin Sokağı’ndadır. Kapıcıyı ve çıkarken rastladığı iki kiracıyı sorguya çekmektedir. Yapacak pek eğlenceli bir şey var; o da telefon edip şunları söylemek:

— Alo! Komiser Lucas mı? Ben Kees Poppinga! *Size verdiğim bu ipucundan memnun musunuz? Görüyorsunuz ya ben size istediğiniz kadar avans verebiliyorum. Demek ki iyi bir oyucuyum... Siz ne düşünüyorsunuz?...*

Fakat bu çok tehlikeli idi! Telefon mükâlemelerinin kontrol edilebileceğinden şüphe ediyor, bu da onu istediği kadar onlarla numara yapmaya mâni oluyordu. Fakat kendi tarzında bir oyun

oyynamaktan onu hiçbir şey menedemezdi. Bulunduğu salonun bir ucunda bir telefon kabinesi vardı. Hemen kendi üzerine en uzun makaleleri yazmış üç gazeteye telefon etti. Hatta sonuncusunun yazışları müdürünü çağırarak şöyle dedi:

— Alo!... Bu gece Kees Popinga Paris'te yeni bir canavarlığa teşebbüs etmişti... Fromentin Sokağı 13 numaraya giderek bundan emin olabilirsiniz... Efendim, ne dediniz?

Telefonun ucundaki ses:

— Telefon eden kim?.. Siz misiniz Marchandeanu?

— Hayır telefon eden Marchandeanu değil! Konuşan Popinga'dır. Hadi iyi akşamlar Mösyö Saladin! Hakkımda aptal aptal şeyler yazmağa kalkmayın yine. Hele sakın deli demeyin...

Şapkasını, pardösüsünü aldı. Merdivenlerden indi. Yayan olarak geceyi geçirmek üzere karar verdiği Bastille mahallesine doğru yollandı.

Biricik çıkar yol buydu: Değil yalnız otel ve lokantaları değiştirmek, aynı zamanda bu nevi müesseselerin sınıflarını da değiştirmeli idi. Yemin edebilirdi ki, madem ki iki defadır aynı otellerde kalmıştı. Bu nevi oteller de aranacaktı. Yine yemin edebilirdi ki Komiser Lucas bu akşam Montmartre'da bu nevi otelleri ve müesseseleri allak bullak edecekti. Tıpkı demin satrançta yaptığı oyunu yine yapmasını bekleyen iki genç talebe gibi.

O halde bu akşam Bastille mahallesine gitmeli, dört beş franga doyulan bir lokanta bulmalı, yemeğini yemeli, sonra da on franga yatılan bir otele gitmeliydi!

Mesela iki gecedir yaptığı gibi, bir kadınla mı yatmalı, yoksa yalnız mı? Buna daha karar verememişti.

Saint-Antoine Sokağı'nı çıkarken bunu düşünüyordu.

Bu da valiz gibi, yaprak sigarası gibi, belki de daha tehlikeli idi. Polis raporlarında şunları okuyor gibi idi.

“Küçük otellerde tesadüfen rastlanmış kadınlarla geceyi geçirmek âdeti...”

O zaman polis geceleyin müşteri bekleyen sokak kadınlarını sıkı sıkı tarassut altına alacaktı.

“Bu ihtiyatsızlıktır!” kararını verdi.

Nitekim öğlelerini muhtelif kahvelerde satranç oynamakla geçirmek de polise bir işaret olabilirdi. Nihayet bir rapor:

“Öğlelerini Paris ve civarı birahanelerinde satranç oynamakla geçirir...” deyiverirdi.

Komiser Lucas yerine kendisi fişini dolduruyor ve hiçbir şey unutmuyordu. Ta cebinde gezdirilen diş fırçası, tıraş makinesi, tıraş sabunu ve fırçasına kadar!

Mesela böyle bir fişin Paris gazetelerinde de ilanını düşünüyordu. Kalabalıkta, ışıklı vitrinlerin uzunluğunca yürürken bunları düşünüyor ve gülümsüyordu.

Önce bütün satranç oynanan yerlerde herkes birbirine şüpheli şüpheli bakmağa başlayacak, sonra garsonlar pardösülerin cebinde tıraş makinesi, tıraş fırçası var mı diye aranıp duracaklardı. Kadınlara gelince... Hepsi de müşterilerinin şahsında birer Poppinga keşfedecekti. Yüzlerce insanı Poppinga diye polise teslim edeceklerdi...

“Yok bu gece kadının lüzumu yok”, diye tekrarlıyordu.

Deminden beri hayal ettiği şahıs olduğuna bir an inanır gibi oldu. Bu fikri kafasından silmek için bütün soğukkanlılığını toplamaya çalıştı. Fakat yine de kurtulamıyordu. İçinden her şeyi karmakarışık etmek geçiyordu. O zaman yemekten sonra biraz fikirlerini oynatabilmek için bir sinemaya gitmeğe karar verdi.

Beş franga tabldot yenen bir lokantaya girdi ama yine de on beş franktan aşağı kalkamadı. Doymamış, başka şeyler de getirtmişti. Servis yapan iki bayandı. Bunlardan biriyle bir tec-

rübe yapmağa karar verdi. Konuştu ve beş frank bahşış verdi. Beş frankla doyulan lokantada beş frank da bahşış verince kadın herhalde şaşırarak ve bu gri pardösülü, sarışın, mavi gözlü, ecnebi aksanlı adamı dikkatle gözden geçirecek ve belki de gazetelerde bahsedilen canavar olduğunu anlayıverecekti.

Garson kadın orali bile olmadı. Sanki yarım frank bahşış verilmiş gibi gayet tabii bir eda ile yüzüne bile bakmadan teşekkür ederek parayı beyaz bluzunun cebine atıvermişti.

Sinema tam karşıda idi. "Saint-Paul Sineması..."

Bir loca bileti aldı. Gösterişi her zaman az sevmiştı. Locayı açan kız Hotel Carlton'un asansörcü çocuğu gibi kırmızılar giymişti.

Bu sefer tecrübeyi tersine yaptı. Locayı açan kıza beş frank vermedi. Dilinin altından bir şeyler homurdanarak yürüyüp locasına girdi. Bugün tuhaf bir gündü! Yani insan kendisini terk edilmiş gibi hissediyordu. Sanki etrafına bir sükût çemberi çevriliyordu...

Jeanne Rozier yaptığı teşebbüsten kimseyi haberdar etmemiştı! Gazeteler artık hiç bu meseleden bahsetmiyorlardı! Goin sanki ölmüştü. Louis Marsilya'da idi. Bu sabah ayrıldığı kadın onu yalnızca her zaman bol bol tesadüf edilen bir "sevdalı" yerine almıştı.

Groningen'de hiç sinemaya gitmezlerdi. Hanım sinemayı adı bulur ve bütün iş perşembeleri gidilen konserle iktifa edilirdi. Saint-Paul Sineması'ndan Poppinga adeta ateşlenmişti. Bu nevi yerleri daha bilmiyordu. Tam iki bine yakın insan birbirinin içine girmiş vaziyette akide şekeri, fıstık ve portakal yiyerek oturuyordu.

Arkasında bütün bir üçüncü mevki galeri vardı. Sırtını döndürünce perdenin ışığı ile parlayan yüzlerce insan kafası görüyor, bu onu çok şaşırtıyordu.

Mesela birisi birdenbire kalabalıktan bağırıyordu.

— İşte... Amsterdam delisi!.. İşte şu locadaki adam...

Yakın localarda kürk mantolu şişman hanımlar, gül tenli, yumuşacık tazeler, kocaman kocaman efendiler, mahallenin büyük esnafı, tacirleri vardı.

Antrakta başı döndü. Bu yüz numaraya ve limonata, gazoz içilen yerlere doğru akan halkın arasına girmeye bir türlü cesaret edemedi. İlanlara bakmakla avundu.

Bir mobilya ilanını seyrederken birdenbire Groningen hatırına geldi. Hanım, mobilya satın almak için bütün Hollanda mobilyacılarının kataloglarını getirtmişti.

Ne yapıyordu acaba bu saatte *annecik*? Ne düşünüyordu? Hatıra kaybindan yalnız o bahsetmişti. Herhalde Telegraaf gazetesinde tefrika edilen romanı hatırlamıştı. Bu romanda, bir Alman neferinin harpte kafasına men bir darbe ile hafızasını kaybettiğini ve on seneden sonra hatırlayıp da yuvasına dönünce karısının tekrar evlendiğini; çocuklarının onu artık tanımadıklarını içi yana yana okumuştı.

Julius de Coster? Küçük Saint George's meyhanesinde içerken söylenmeyecek her şeyi söylediği halde, çok kurnaz davranarak sarhoşluğuna rağmen gideceği yeri söylememişti. Poppinga'nın tanıdığı adamsa Paris'te olmamalıydı. Londra'yı çok iyi bildiğine göre oraya gitmiş olmalıydı. Orada herhalde az çok bir parası bulunmalıydı. Belki de bu para ile yeni işlere girişmiş, para bile kazanmıştı.

Sinemada herkes tekrar yerini almağa, ışıklar sönüpde mora yakın bir aydınlık salonu tekrar doldurmağa başlayınca, çok hazin bir müzik sesi de salonu doldurunca Poppinga heyecanlandı. Orkestranın çaldığı parçaları bütün salonla beraber çılgıncasına alkışladı. Fakat bir avukatın, meslek sırrı bahis mevzuu olan film hiç hoşuna gitmedi.

Yanı başındaki vizon kürk giymiş şişman kadın kocasına durmadan:

— Ne diye hakikati söylemiyor?... Ne hayvan şey avukat!.. deyip duruyordu.

Sonra dükkân ışıklarının söndüğü karanlık, soğuk bir deliğe benzeyen sokağa çıktılar. Kapının önündeki otomobiller gürültü ile uzaklaştılar.

Popinga gündüzden otelini seçmişti Bu otel Birague Sokağı'nın köşesinde idi. Hem çok ucuz, hem de yatakları rahat-sız bir manzarası vardı.

Kötü bir otel olduğu, zaten elli metre uzakta bir ağaç altında bekleyen kadın gölgesinden belli idi.

Alıp kadını yatmalı mı? Yoksa götürmemeli mi? Götürmemek kararı kat'i idi. ama...

Daha bunun pek ehemmiyeti yok. Polis daha bilemezdi bunu. Doğrusu, yalnız yatmağı sevmiyordu. Bilhassa sabahleyin uyan-dığı zaman yanında biri olmasa canı sıkılırdı. O zaman yapacak şey kalmaz. Ayna karşısına geçer, bir sürü vaziyet takınarak fiz-yonomisini tetkik eder ve kendi kendine söylenirdi:

— Şöyle bir ağzım yahut da şöyle bir burnum olsaydı...

Hadi canım! Ne olacak! Son bir defa daha! Şu karanlık Birague Sokağı'nda tanıyacağı kadın ne biçim bir kadındır? Anlayıncaya kadar! Elleri cebinde, lakayit bir halde kadının önünden geçerken hemen hemen mahcup denebilecek bir ses:

— Gidelim mi cicim?... dedi.

Tereddüt eder gibi yaptı. Döndü. Yürüdü. Tekrar döndü. Bir sokak fenerinin ışığında daha genç fakat uçuk yüzlü, incecik mantolu, bir bereden fişkırان saçları iyi taranmamış bir kadın gördü.

— Pekâlâ gidelim dedi.

Ve kadını takip etti. Şimdi işin nasıl cereyan edeceğini biliyordu. Bir şişman kadının yazıhanesinin önünden geçilecek, bir numara söylenecek, anahtar alınacaktı.

— 7 numarayı alıyorum.

Allah Allah! Yine mi 7 numara?

Odanın tuvaleti yoktu. Fayans bir lazımlığın önüne bir perde gerilmişti. Popinga kadına bakmadan sabunu, tıraş makinesini ve fırçasını aynanın önüne sıralamıştı bile.

— Gecelik mi kalacaksın?

— Tabii gecelik.

Bu onu memnun etmemişe benziyor ama ne yapalım?

Kadın konuşmak için, belki de onun hoşuna gider diye konuşuyordu da, hiç olmazsa odanın tamtakırlığını insan düşünemiyordu. Yatağın temiz olup olmadığına baktı. Bereket versin o temizdi. Rahat bir nefes aldı.

Görmek istediği insanlar, arasında Komiser Lucas'ın karısı da vardı. Onu da merak ederdi. Yatağa yatarken kadına kendi hakkında kim bilir neler söylerdi Komiser Lucas? Çünkü eninde sonunda Komiser Lucas'la karısı da herkes gibi yatağa girerlerdi elbet.

— Işığı açık mı bırakayım?

Kadın o kadar zayıftı ki ondan tarafa bakmamağı tercih etti.

VIII

Bu sabah defterine yazacak pek bir şey bulamadı:

“Hakikî ismi Zulma imiş. Yirmi frank verdim. İtiraz edemedi. Ben giyinirken içini çekti:

— Bahse girerim ki sen balık etlileri tercih edersin. Söyleseydin başka arkadaşımı getirirdim!

Pis ayaklar...”

Zulma yeşile çalan, omuzları çok geniş mantosu ile uzaklaşıp giderken Popinga bir tütüncünün önünde gazeteleri gördü. Kalbi öylesine hızlı hızlı atmağa başladı ki nefes alamıyordu.

Bütün gazeteler birinci sayfalarında iki üç sütun üzerine ondan bahsediyorlardı. Her ne kadar kendi resmi yoksa da –herhalde ilk bastıkları resimden başkasını bulamamış olacaktı–, bunun yerine Matmazel Rozier ile odasının resmini basmışlardı.

Bütün gazeteleri birden satın alıp kahveye koşturmak için kendini güç tuttu.

Gazetelerde sütun sütun üzerine kendisinden bahsedilirken ve her gazetede kendi hakkında ayrı ayrı fikirler yürütülürken

nasıl olur da insan kendini tutabilir. Sokaktan geçenler bir gazete satın alıp tünellere girip kayboluyorlardı.

O gidip önce üç tane mühim gazeteyi aldı. Bastille meydanında bir küçük kahveye girdi. Onun içinde esen korkunç fırtınadan kimsenin haberi yoktu. Sütlu kahvesini içerken okuyor, tekrar okuyor, bazan memnun, bazan kızgın bir halde aynı ateşle okumağa devam ediyordu.

En pratik yolu nasıl bulmalı? Bütün makaleleri muhafaza etmek kararını vermişti ama cepleri gazetelerle dolu gezemezdi ya! Düşündü taşındı. Sonra apteshaneye gidip kendi hakkında yazılmış makalelerin hepsini çakı ile kesti. Fakat kesilmiş gazeteleri atmak meselesi de ona bir yarım saate mal oldu. Gazetelerin hepsini apteshaneye atsa mümkün değil ne kadar su çekse delikten geçemezlerdi. Bir yarım saatte ancak yırtık gazete parçalarını yok edebildi. Bunun için atdeshane sifonunun kordonunu birçok defa çekti. Tekrar dolmasını bekledi. Yine çekti. Öyle ki kahveye döndüğü zaman garsonlar herhalde onun bağırsaklarının hasta olduğuna kanaat getirmiş gibi baktılar.

Şimdiye kadar bir düzine gazeteyi yok etmişti. Fakat daha satın alacağı yirmi gündelik gazete vardı. Nazarı dikkati fazla celp etmek için de gazeteyi bir kahvede okuyor, apteshanede bunları yok ediyordu. Sonra başka kahveye gidiyordu. Nihayet başa çıkamayacağını anlayarak gazetelerin bir kısmını Seine Nehri'ne atmağa mecbur kaldı.

Böylece öğleye kadar birçok kahve dolaşmıştı. Öğleden sonra Lyon İstasyonu civarında pek hoşlandığı birahanelerden birine girdi. Sobanın arkasında bir yere sığındı. Tekrar gazeteler üzerinde çalışmağa başladı. Bu iş için bir de stilo satın almıştı. Çünkü kendi stilosunu Groningen'de bırakmıştı. Saatle stiloya biraz para sarf etmişti ama bunlar çok lüzumlu

şeylerdi. Saatsiz sabahları otelden ne zaman çıkacağını bir türlü kestiremiyordu. Kahvelerdeki herkesin kullandığı hokka kalemler hep bozuktu.

Yalnız kâğıt istedi. Ve sonra gayet ince ve muntazam bir yazı ile yavaş yavaş yazmağa başladı. Çok yazı yazmak lazım geleceğini düşünerek bileğini fazla yormamalıydı:

“Sayın yazıişleri müdürü beyefendi...”

Bu mektup Paris’in belli başlı gazetelerinden, kendisi hakkında üç sütun yazı dolduran ve Hollanda’ya muhabir gönderen gazeteye yazılıyordu. Bilhassa bu gazeteyi seçmesinin sebebi, çok satıldığından ziyade, gazetenin oldukça zeki bir başlık koymasından ötürü idi.

“Paméla’nın katili polisin meçhulü kalacağı bir yeni vak’asını haber vererek polisle boy ölçüşmektedir...”

Vakti vardı. Cümlelerini rahat rahat arayabilirdi. Soba Groningen’deki gibi gürül gürül yanıyordu. Müşteriler sakın sakın trenleri bekliyorlardı.

“Sayın bay yazıişleri müdürü.

Sizden evvel emirde fransızcam için beni mazur görmenizi rica edeceğim. Çünkü Hollanda’da epey zamandır fırsat düşüp de Fransızca iki satır karalayamamıştım.

Düşünün ki gazetelerde sizi tanımayan bir sürü insan şöyle idi de, böyle idi de deyip duruyor. Hakikatte bu söylenenlerden hiçbirisi değilsiniz. Siz tamamen başka türlü bir insansınız. Eminim ki bu sizin de canınızı sıkacak ve hakikati söylemek arzusuna kapılacaksınız.

Muhabiriniz kalkıp Groningen’e gitti. Birçok insana hakkımda sualler sordu. Bu insanlar beni bilemezlerdi ki doğruyu söylesinler. O halde ne yaptılar? Ya mahsustan yalan söylediler. Yabut da istemeyerek yalan söylediler.

Size bütün bunları delilleri ile ispat edeceğim. Bunun için de işe başından başlayalım. Tek hakikat olan mektubumu bir insanın başkaları tarafından ne hallere sokulduğunu göstermesi bakımından dikkate layık bularak neşredeceğinizi umuyorum.

Evvel emirde, gazetenizde çıkan makaledeki gibi işe ailemden başlayalım. Karım muhabirinize neler söylemişti:

'Vukua gelen hadiseyi anlayamıyorum. Böyle bir vak'anın cereyan edeceğini belli eden hiçbir işaret kocamda yoktu. Kees iyi bir ailenin çocuğu idi. Yüksek bir tahsil ve terbiye görmüştü. Benimle evlendiği zaman sakin, terbiyeli, aklı başında bir gençti. Bütün hülyası namuslu bir yuva kurmaktı. O zamandan şu günlere kadar on altı sene iyi bir baba, iyi bir zevç oldu. Sıhhati fevkalade yerinde idi. Yalnız geçen ay bir akşam işinden dönerken don yüzünden başının üstüne düşmüştü. Kafasında vukua gelen bozukluklara, hatıra ziyanına sebep bu mudur, bilmem? Bildiğim yegâne şey, yaptığı hareketlerin sebepsiz ve manasızlığıdır. Binaenaleyh kocam tamamen gayri mesuldür...' "

* * *

Kees bir sütlü kahve ısmarladı. Az daha bir de yaprak cigarası satın aldıracaktı. Fakat verdiği kararı hatırlayarak içini çekti. Piposunu doldurdu. Yazdığı birkaç satırı okudu.

Başladı karısının beyanatını reddetmeğe.

"Bu yukardaki karımın söylediklerine dair benim cevaplarım:

1 – Ben iyi bir ailenin çocuğu değilim. Fakat babası bir belediye reisi olan karım, gazetecilere masal anlatmağı daha doğru buluyor. Annem bir ebe idi. Babam da mimar. Yalnız evi tek başına geçindiren annemdi. Babamsa plan yapmağa gittiği yerlerde müşterilerle beraber içmeğe, gevezelik etmeğe, kâğıt oynamağa koyulur, binnetice

hiçbir iş yapmadan dönerdi. Onun tabiatı böyle idi. Beş dakikada herkesle senli benli olurdu. Bir de şen adamdı!.. Sonunda yaptığı planların muhakkak bir teferruatını, yahut fiyatını tespit etmeği unuttur, bu yüzden başına bin türlü belâ gelirdi.

Ama hiçbir zaman cesareti kırılmaz. içini çekerek:

— *Fazla iyi adamım fazla! derdi.*

Fakat annem işi onun zaviyesinden görmediği için evde aile dırıltıları hiç eksik olmazdı. Babamın içkiyi âdetten fazla kaçırdığı günlerde bu dırıltılar kavgaya kadar varır ve annem kız kardeşimle bana:

— *Şu adama bakın ve onun gibi olmamağa çalışın! Beni öldürmeden rahat etmeyecek! derdi.*

2— *Sayın yazışleri müdürü, görüyorsunuz ki karım hakikati söylememiştir. Aldığım yüksek terbiye ve tahsile gelince, bu da doğru değildir. Kaptan mektebine verilmişim. Fakat hiçbir zaman cebime harçlık konmadığı için arkadaşlarımla yaptıkları eğlencelere iştirak edemezdim. Bu yüzden de asık suratlı ve hilekâr oldum.*

Evimizde hüküm süren şey fakirlikti. Fakat bunu hiç kimselere belli etmiyorduk. Mesela yalnız kuru ekmek yediğimiz günler, annem mutfaktaki ateşin üstüne şayet birisi gelirse bunları görsün diye, bir iki su ile dolu tencere kordu. Böylece fevkalade bir yemek hazırladığı zehabını misafirde uyandırır.

Karımı tam tahsilimi bitirdiğim sene tanıdım. Bu gün aşk izdivacı yaptığımızı söylemeği münasip görüyorsa da, işin aslı bu değildir. Karım küçük bir nahiyenin belediye reisinin kızı idi. Bütün arzusu Groningen gibi büyük bir şehirde ikamet etmekte.

Ben zengin ve itibarlı bir adamın on sekiz yaşına kadar pansiyonda kalmış bir kızını almaktan ötürü gururlanıyordum.

O olmasaydı denizlerde sefere çıkacaktım. Fakat o evlenmeden önce:

— *Denizciler çok içen ve çok kadın gören insanlardır. Bir denizci ile katiyen evlenmem, demiş kesmişti...*”

Cebinden bütün delillerini reddetmeğe çalıştığı makaleyi ezberden bilmesine rağmen çıkarıp bir daha okudu.

3— *Madam Popinga'ya nazaran on altı sene iyi bir ruh, iyi bir baba olmuşum. Ötekiler gibi, bu da yanlış. Karımı aldatmadıysa sebep Groningen'in küçük ve dedikoducu bir şehir olması ve böyle bir şey yaparsam karımın bana hayatımı zehir edeceğini bildiğimdendir.*

Anam gibi o da bağıırıp duracaktı. Yahut da sevmediği bir şey yaptığım, mesela bir yaprak sigarası fazla içtiğim zaman söylediği gibi:

— *Pekâlâ! diyecek ve günlerce benimle konuşmayacak, evin içinde dünyanın en bedbaht kadını haliyle suratı asık dolaşıp duracaktı. Çocuklar bu halden şaşırdıkları ve kendisine ne olduğunu sordukları zaman derin derin içini çekerek:*

— *Yavrularım, babanız bana ıstırap çektiriyor... Beni anlayamıyor! diyecekti.*

Bense âşık ve ağlamış surattan öğrendiğim kadar hiçbir şeyden iğrenmem.

Bendeniz yaradılıştan şen bir adam olduğum için, işte yukarda anlattığım sahnelerden içtinap maksadıyla kendimi tuttum ve bütün zevkimi haftada bir oynadığım satrançla bilyarda hasrettim.

Annemin evinde nasıl bir miktar param bulunsa ben de şehirde arkadaşlarla bir eğlensem hırsı içinde, babamın eski elbiselerinden yapılmamış bir elbise giyinmek hülyası içinde yaşadım durdumsa, kendi evimde de, daha doğrusu karımın evinde de tam on altı sene akşamları nereye olduğunu söylemeden kapıyı çekip giden yahut da

bir gece yarısı trenine binip büyük bir şehre doğru kayıp giden insanlara haset ederek yaşadım.

İyi bir baba olmama gelince, onu da zannetmiyorum. Evet, çocuklarımdan hiçbir zaman nefret etmedim. Doğdukları gün karıma pek güzel şeyler olduklarını söylediğim zaman tamamen yalandı. Onun hoşuna gitmek için böyle söylemişim. Hakikatte onları korkunç surette çirkin şeyler bulmuştum. O zamandan beri de fikrim değişmiş değildir.

Kızımın hiç konuşmadığını ve akıllı akıllı dinlediğini görenler 'zeki kız', diyorlar. Bana kalırsa söylenecek hiçbir lakırdısı yoktur da onun için öyle akıllıca dinler. Üstelik kendini beğenmişin biridir de. Arkadaşlarına güzel bir villada oturduğunu gösterirken böbürlenir. Bir defasında arkadaşlarıyla şunları konuşurken duymuştum:

— Baban ne iş yapar?

— Coster ve şeriki müessesesinde müdürdür...

Siz de pek iyi biliyorsunuz ki yalan! Anlıyorsunuz ya? Küçük oğlana gelince, o yaştaki oğlan çocukların bütün kusurlarından münezzehdir. Bu da onun hayatta muvaffak olamayacağının en büyük delilidir.

Onlara geceleri birtakım oyunlar bulup çıkardığım için iyi bir baba sayılıyorsam, itiraf edeyim ki bu oyunları onların eğlenmesi için değil, canım sıkıldığı için, kendimi eğlendirmek için buluyordum. Bir villa satın alırsa bir villada yaşamak arzusunu duyduğum içindir. Çocukken arkadaşlarımdan villalarda oturanlarına haset ederdim.

Evime aldığım soba çok zengin bir arkadaşımın evinde gördüğüm sobanın eşidir. Sonra yazıhanemde bilmem kimin...

Her ne ise, bütün bunlar, bizi sadet dahilinde bile olsa çok uzaklara götürür. İşin kısası, karımın dediği gibi ne iyi bir aile çocuğu, ne iyi yetiştirilmiş, ne de iyi bir zevç ve iyi bir baba oldum. Bütün

bunları karımın iddia etmesine sebep, kendisinin iyi bir zevce, iyi bir anne olduğunu göstermektedir.”

Saat üçü geçiyordu. Akşama kadar çok vakti olduğu için biraz durdu. Ve kahvenin ortalık karardıkça daha loş, daha ılık bir hava kazanan çevresini gözden geçirerek yazmadan evvel tekrar düşünmeye koyuldu. Sonra:

“Gelelim makalenizdeki Coster müessesesi muhasebecisi Basinger’in beyanatına:

‘Mösyö Popinga müesseseyi o kadar kendisininmiş gibi benimsemişti ki iflas vaziyetini öğrenince bu keyfiyetin dimağını haleldar etmesi çok mümkündür.’

Size temin ederim sayın yazışları müdürü bu satırları okuyunca insana fenalık geliyor. Farz ediniz ki size bütün hayatınızda yemek üzere yalnız sucukla ekmek verilmiştir. Siz nasıl olur da kendi kendinizi sucukla ekmeğin fevkalade bir şey olduğuna ikna etmezsiniz?

Ben de işte böyle tam on altı sene ‘de Coster’ müessesesinin Hollanda’nın en iyi, en sağlam ve ciddi bir müessesesi olduğuna kendi kendimi inandırmıştım. Sonra, bir akşam da Saint-George’da (burasını anlayamazsınız ama zararı yok) Julius de Coster’in ne namussuz, ne anasının gözü bir adam olduğunu ve buna mümasil daha birçok şeyi öğreniverirseniz...

Namussuz demekle hata ettiğimi anlıyorum. Çünkü netice itibarıyla Julius de Coster’in saman altından su yürüterek yaptığı şeyler benim her zaman yapmak istediğim şeylerdi. Julius de Coster’in metresi vardı. İsmi Paméla olan bu...

Her ne ise... Söyleyiniz bana rica ederim, aynadaki hayalime ilk defa olarak hayatımda şunları sormakta haksız mıyım?

— Bu şekilde yaşamam için ne sebep var, ha ne sebep var? Belki de siz, belki de birçok okuyucumuz kendi kendilerine bu suali soracaklardı. Bu şekilde yaşamama ne sebep vardı? Hiç! İşte soğukkanlılığıyla, gayet sade bir şekilde düşünmekle insan birçok şey keşfediyor. Ben de böyle aynada kendi kendime bir nebat gibi yaşadığının sebebini sordum. Ve bulamayınca...

Netice itibariyle itiyatların şevkiyle öldüm ölesiye bir ikinci direktör olarak kalacaktım. Yine bu itiyatların şevkiyle bir baba, bir koca idim. Bu işin böyle olması lazım geldiğine ve başka türlü olmamasına kimin karar verdiğini düşünüyorum ve bulamıyorum.

Ya ben bunun böyle devam etmemesini başka türlü yürümesini istiyorsam? Efendim?

Bir defa bu kararı verinceye kadardır. Ondan ötesi çorap söküğü gibi gidiyor. Her şey basit, sade bir hal alıyor. Başkası böyle düşünüyormuş, bir diğeri şu doğru, şu yanlış, şu yapılabilir, şu memnu, şu yakıştır, şu yakışmaz diye düşünüyormuş.

Bu yüzden değil midir ki eskiden bir yakın şehre gitmek üzere olsam evde bir hazırlıktı başlar, bavullar hazırlanır, evvelden otelde yer temin etmek için telefonlar edilir...

Bendenizse bu defa sakın sakın istasyona yollandım. Amsterdam'a bir bilet aldım. Bir daha dönmek üzere.

Julius de Coster'in bana söz açtığı, benim de iki senedir dünyanın en arzu edilir kadını gözüyle baktığım Paméla'yı görmek istedim.

Bundan basit ne olabilir, değil mi? Paméla bana ne istediğimi sordu. Size nasıl hiç edebiyatsız yazıyorsam, ona da öylece ne istediğimi söyledim. Bunu gayet tabii bulacağına başladı tahkir edercesine, aptalcasına gülmeğe.

Sorarım size, ne olurdu sanki? Mademki bu işi sanat edinmişti, ne olurdu? Bense mademki Paméla'ya malik olmak kararını vermiştim. Sözümden cayamazdım. Ağzına tıkadığım havluyu biraz faz-

laca itmiş olduğumu ertesi sabah gazetelerden öğrendim. Paméla'nın bu kadar çabuk ölmesine bakılırsa bir kalp hastası olup olmadığını araştırmak muvafık olur sanırım.

Gelelim yine muhabirinizin satırlarına... Neler anlatıyordu? Güya Groningen'den bir deli gibi firar etmişim! Güya yolcular, benim gayet heyecanlı olduğumu söylemişler! Güya gemideki garson benim normal vaziyette olmadığımı söylemiş, değil mi?

Herkes sonradan normal bir vaziyette olmadığımı söylediğine göre, hiç kimse 'evvelden' normal halde olmadığımı söylemiyor demektir. Öyle değil mi? Halbuki ben evvelden normal değildim. Bir kahvehaneye girip iki bardak bira içemezdim. Açlıktan gebersem, bir ahbabın evinde bir şey ikram etseler kibarlık olsun diye:

— Teşekkür ederim, tokum, çok mersi! derdim. Açım diyemezdim.

Bir trende olsam etrafı, manzarayı seyredeceğim yerde, sıkın ayakkaplarıma bakmak daha terbiyeli olurdu.

Muhabiriniz devam ediyor:

'Burada, canı, bir sürü hatalarından en önemlisini yapıp evrak çantasını şaşkınlığından zavallı dansözün odasında unutuyor.'

Bu da yanlış! Bu bir hata değil ki öteki hatalar bunu takip etsin! Bir defa hiç şaşırılmış halde değildim. Bu evrak çantasını itiyadın sevkiyle yanımda getirmiştim. Artık ona ihtiyacım yoktu. Orada da bırakabilirdim, başka bir yer de de! Bunun hiçbir ehemmiyeti yoktu. Paméla'nın ölümünü gazetelerden öğrenir öğrenmez zaten hemen polise buna sebep ben olduğumu yazacaktım.

İspat isterseniz, daha dün Komiser Lucas'a Matmazel Rozier'nin şahsında yeni bir teşebbüse giriştiğimi haber veren Matmazel Rozier değil, bendenizim. Başlık olarak koyduğunuz serlhava doğrusu fevkalade lütüfkâr. Güya ben Fransız polisi ile alay ediyormuşum. Hayır, niyetim kimse ile alay etmek değildir. Sonra ben bir manyak da değilim. Jeanne Rozier'ye hücum edişimin sebebi kötü huy değildir.

Bu mesele de Paméla meselesi gibidir. Size aramızda neler geçtiğini anlatmak hem uzun sürer, hem de zordur. Bundan evvel Jeanne Rozier ile bir gece beraberce yatmış ve ben hiçbir şeye arzu duymamışımıdır.

Sonra kendi kendime kalınca, Matmazel Rozier'nin hiç de fena bir kadın olmadığını düşündüm. Beni ilgilendirmeye başladı. Gidip kendisine bunu anlattım. Bu sefer de o beni reddetti.

Neden? Neden işi zora bindirmeyecektim? Kim alıkoyabilirdi beni bu arzudan? Ben de işi zorladım. Tabii bin türlü ihtimamla, onun fazla incinmemesine çalışarak, onun latif bir kadın olduğunu düşünerek işimi gördüm. Biraz fazla incinmişse kabahat bende değildir. Paméla'ya da fenalık yapmak istemiyordum! Onda da kabahatim yoktu. Bir kazadır oldu. Ne yapayım, o zaman bu işin ustası degildim!

Bilmem şimdiye kadar hakkımda yazılanlardan ne kadar müteessir olduğumu anlamağa başladınız mı? Diğer gazetelere de yazmayacağım. Bu pek yorucu olur. Fakat size hakkımda düşünülenlerden ne kadar başka olduğunu yazmadan da yapamadım.

Demek ki bendeniz ne bir manyak, ne bir deliyim! Sadece kırkından sonra istediği gibi, örf âdetten, kanunlardan zerre kadar çekinmeden yaşamak isteyen bir insanım. Nihayet şunu geç olarak anladım ki herkes bunlardan kurtulmağa riyakâr bir şekilde çalışmaktadır.

Şimdiden sonra ne yapacağımı, polisin peşime düşmesi için ne gibi hadiseler cereyan edeceğini bilmiyorum. Bütün bunlar arzularıma tâbidir. Şimdilik hiçbir şey söylenemez.

Zannedildiğinin tamamen aksine, gayet sakin, sulhperver bir adamım. Yarın şöyle sevmeye değer bir kadın bulursam evlenmem de kabilidir. Bu takdirde artık benden ses seda çıkmayacaktır.

Ama beni fazla sıkıştırırlar ve canımı sıkarlarsa ölümle çarpışmanın pek hoşuma gideceğini o zaman da artık beni hiçbir şeyin durduramayacağını söyleyebilirim.

Kırk sene canım sıkıldı. Kırk sene hayata bir pastahanenin camekânına burnunu yapıştırmış, başkalarının yediği pastalara ağzının suyu akan bir oğlan çocuğu gibi baktım.

Ama şimdi pastaların onları almak zahmetine katlananların hakkı olduğunu biliyorum.

Hoşunuza gidiyorsa benim deli olduğumu basmakta devam edin. Böylece sayın yazışleri müdürü, kendinizi benim Küçük Saint-Georges meyhanesinden evvel olduğum gibi bulduğunuzu ispat etmiş olursunuz.

Matbuat kanununun maddei mahsusasını ortaya sürerek bu mektubumun muhakkak neşrini beklemediğimi arz ederim. Yalnız bunu talep ettiğim takdirde gülenler dünyanın en budala insanlarıdır. Çünkü dünyada, kendi hayatıyla oynanan bir adamdan başka kim, rica ederim kim, hakkında yazılan yazıları tekzip ettirmek hakkına maliktir. Görüyorsunuz ya bu sarih hakkımdan da vazgeçiyorum.

Sütunlarınızda yazımı okumak ümidiyle bekliyor, sadık bendeniz (tabii yalan ama lafin gelişi)."

Kees Poppinga

Bileğinde bir yorgunluk duyuyordu ama çoktanberi bu kadar tatlı saatler geçirdiğini hatırlamıyordu. Birahanenin lambaları yanmıştı. İstasyonun tam karşısındaki saat dört buçuğu gösteriyordu. Garsonsa bir müşterinin mektuplarını yazarak vakit öldürmesini gayet tabii buluyordu.

"Sayın yazışleri müdürü..."

Bu defa kocaman harflerle "Hollandalı deli" serlâvhasını koyan bir gazeteye hitap ediyor ve şiddetle tekzip ediyordu:

"Kendini nüktedan sayan muhabiriniz herhalde daha çok ilan acentelerine gelişigüzel vecizeler yumurtlamak itiyadında olduğu

ve ciddi bir röportaja kabiliyeti olmadığı için böyle bir serlâvha koymuş olacak.

Önce şunu söyleyeceğim ki bu işle Hollanda'nın hiçbir ilişkisi yoktur. Naçiz kulunuz Fransız gazetelerinde her gün o kadar korkunç hikâyeler okuyor ki kahramanları halis Fransızlardır.

Sonra, anlayamadığımız insanlara deli damgasını yapıştırmak için en kolay tarafdır.

İkincisi, okuyucularınızı bu şekilde tenvir etmek âdetinde iseniz size tebriklerimi maalesef yollayamayacağım.”

“Kees Poppinga”

İkincisi de tamam!

Bir lahza, Boulevard Saint-Michel'e dönüp bir parti satranç oynamak istedi. Madem ki dün akşam bir gittiği yere bir daha dönmek kararını vermişti. İnsan kendi kendisine verdiği söze sadık kalmalı idi. Zaten tam bu sırada bir gazete müvezzii masadan masaya akşam gazetesi sattığı için o da birkaçını satın aldı ve okumağa koyuldu:

“Amsterdam canavarı Kees Poppinga'nın tevkişi, umumi kanaate nazaran, artık bir an meselesidir. Filhakika adli polisten Komiser Lucas'ın kurmuş olduğu tuzağa düşmemesine artık imkân yoktur.

Bu hususta daha fazla malûmat vermekle canavarı kuşkulandıracağımızı düşünüyor ve bu kadarla iktifa ettiğimiz için okuyucularımızın bizi mazur göreceklerini umuyoruz.

Yalnız şu kadar söyleyebiliriz ki sıhhati dakikadan dakikaya düzelmekte olan Matmazel Jeanne Rozier'ye göre, Hollandalı'nın elinde bulunan para daha fazla dayanmasına yetecek kadar değildir.

Korkacak yalnız bir cihet vardı ki o da Poppinga'nın şiddetle takip edilmesinden doğacak bir ümitsizlikle yeni bir cinayete teşeb-

büse girişmesidir. Bu hususa mâni olmak için lazım gelen tertibat alınmıştır.

Komiser Lucas'ın biraz evvel de malûmu âlem olan soğukkanlılığı ile söylediği gibi, maalesef cinayet tarihinde gayet nadir olan bir cani numunesiyle karşı karşıyayız. Bununla beraber İngiltere'de ve Almanyada emsaline tesadüf edilmiştir.

Bu cins manyaklar, her hususta kusurlu olmalarına rağmen bir şuuraltı içinde meşur fiiller irtikâp ederler. Sonra insanı ilk görünüşte aldatan bir soğukkanlılığa malikmiş gibi gözükürlerse de, neticede kendilerini ele verecek bir ihtiyatsızlığa kurban giderler.

Hollandalı'nın tevkifi için bir saat meselesi dememiz bir mübalâğâ sayılırsa da, hakikati artık bir gün meselesi olduğudur. Şimdiden birçok izin peşine düşülmüştür. Bu sabah bir sayın bayanın şark istasyonunda görmüş olduğu Kees Popinga'nın eşkâli veçhiyesine tıpatıp uyan birisi tevkif edilmişse de, sonunda bu zatın bir başka şahıs olduğu anlaşılarak serbest bırakılmıştır.

Bu işle meşgul olmakta bulunan polisi en fazla müşkülâta uğratan teferruattan bir tanesi de, Kees Popinga'nın dört lisanı ana dili gibi konuşmasından doğmaktadır. Canavar, icap ettiği yerde İngiliz, Alman, Hollandalı, hatta Fransız diye kendini tanıtabilmektedir.

Fakat buna mukabil ilk defa şikâyetçi sıfatıyla müracaat etmiş olan Jeanne Rozier'nin isticvabı üzerine Hollandalı'nın eşkâlinin daha vazıh ve teferruath öğrenilmesi polisin fevkalade işine yarayacaktır.

Şu halde sayın halkımızın korkmasına hiç mahal yoktur:

Kees Popinga uzağa gidemeyecektir."

İşin tuhafı, bu makale ona adeta iyimserlik vermişti. Tuvalete bilhassa yüzüne dikkatle bakmak maksadıyla indi.

Hiç zayıflamamıştı. Tam formunda idi. Bir lahza saçını boyamayı ve sakal bırakmağı düşündü ise de, onun daha çok tebdili kıyafet etmiş halde, tabii halinden daha çok aranacağını ve nazarı dikkati celbedeceğini düşünerek vazgeçti.

Hatta gri renkli elbisesi bile mümkün olduğu kadar herkesinki gibi idi. Değişmeye lüzum bile yoktu. Yalnız bir lacivert pardösü almanın daha iyi olacağına karar verdi.

İçtiği kahveleri ödedi. İstasyonun posta kutusuna mektuplarını attı. Ve doğruca sabahleyin geçerken gördüğü bir hazır elbiseci mağazasına yollandı.

— Bir lacivert pardösü istiyorum...

Derken birdenbire yeni bir tehlike ile karşı karşıya olduğunu anlayıverdi. Bu tehlike kendisine ait bir acaip haldi. Gitgide onda tabiat haline gelen bu acaip hal insanlara bakışındaki alaylı mânada idi. Sanki konuştuğu insana:

— Bana bak, sen ne düşünüyorsun bana dair ha? Gazeteleri okumadın mı? Meşhur Popinga'ya, Hollanda delisine şu sırada hizmet ettiğinden şüphelenmiyor musun? der gibi bakıyordu.

Pardösüyü giyip çıkardı. Hemen hepsi ya çok kısa, ya pek dardı. Nihayet kendisine şöyle böyle iyi gelen bir tanesini seçti ama bunun da kalitesi pek düşüktü.

— Bunu alıyorum, dedi.

— Ötekini hangi adrese yollayalım efendim?

— Bir paket yapın da ben kendim götüreyim.

İşte bir tehlikeli iş daha. Sırtında yeni bir pardösü, elde paket sokaklarda yürümek dikkati çeker! Bereket versin ki artık ortalık iyice kararmıştı. Ve Seine Nehri de pek yakındı. Elindeki paketi nehre atarak kurtuldu.

Kendi hakkında dünyanın budalalığını yapan gazeteler Komiser Lucas'ın sözlerini nakletmekle bu hususta ona çok yardımcı ediyorlardı.

Yalnız... Yalnız tabii Lucas bilhassa onu aldatmak gayesiyle bir şeyler yazdırıyorsa o zaman iş değişir!

Çok tuhaftı! Komiserle tanışmıyorlardı bile! Birbirlerini hiç görmemişlerdi. Ve tıpkı birbirlerinin oyununu görmeden oynayan iki satranç oyuncusuna benziyorlardı. Ne gibi tedbirlerden bahsediyordu gazete? Neden bir teşebbüse girişilmesi ihtimalinden söz açıyorlardı? Düşündü ve bunun bir tahrik olduğuna karar verdi.

Allah Allah! Onu her türlü telkine elverişli görüyorlardı demek! Bir deli yerine değilse bile bir hasta yerine alınıyordu. Kendini ele vermesi için yeni yeni kötülöklere teşvik ediliyordu.

Jeanne Rozier eşkâli hakkında ne gibi malûmat verebilirdi? Gri renk elbise giyyordu, demiştir mesela! Bunu bilmeyen var mı? Yaprak cigarası içiyor. Cebinde üç bin franktan başka parası yok. Tıraşı uzamışdan başka? Hayır, bu hususta rahattı, korkacak bir şey yoktu. Yalnız şu Komiser Lucas'ın ne düşündüğünü bilememek sinirlendirici idi! Adamlarına ne talimat vermişti? Nerelerde aranıyordu?

Belki de Lucas kendi kendisine Poppinga'nın otomobil hırsızlarının tevkifinde bulunabilmek için Juvisy civarında dolaştığını söylüyordu.

Yahut da hâlâ Monmartre taraflarında bulunabileceğini düşünüyor. Deli misin, olur mu öyle şey?

O halde, nasıl ve ne zaman yakalayacağını sanıyor? Yoksa Paris'ten uzaklaşacağını tahmin ederek bütün istasyonları mı gözetliyor, dersin?

Poppinga'yı ister istemez bir endişe aldı. Dönüp dönüp arkasına bakmağa, mağaza camekânları önünde durup arkasında adam var mı diye gözetlemeğe başladı. Bir tünel ağzında Paris planının önünde durarak bu akşam yatmak için hangi mahalleyi seçmeli

diye düşündü. Evet, burası çok mühimdi. Hangi mahalleyi seçmeli idi?

Bu akşam muhakkak üç mahallede oteller aranacak, müşterilerden kâğıtlar sorulacaktı.

O halde Lucas hangi mahalleyi seçecekti onu aramak için? Sonra mademki uykusu da yoktu, ne diye gidip yatmalı idi? Sabahleyin büyük bir bulvardan geçerken bir sinema görmüştü. Bu sinema sabahın saat altısına kadar durmadan film gösteriyordu. Lucas onu bir sinemada yakalayabileceğini düşünebilir miydi?

Her ne hal ise, her şeye rağmen yapmağa mecbur olduğu bir şey vardı: Herkesin yüzüne dik dik, alaylı bir şekilde bakmamak, bilhassa sanki onlara:

— Beni tanımadınız mı? Sizi korkutuyor muyum ben? der gibi görünmemek.

En kötüsü, böyle fırsatlar araması idi. Bakın yine işte, düşünüp taşınmadan kalkmış garsonluk vazifesi kadınlar tarafından görülen bir lokanta intihap etmişti.

Bir sokak fenerinin önünde durup defterine “bakışlara dik-kat!” cümlesini kaydetti.

Okuduğu son makalelerde bir cümle aklına takılıyordu. Kendi kendini ele vermesi ihtimali üzerinde fazlaca duruluyordu.

Nasıl da, onun kalabalık içinde meçhul bir insan gibi geçmeğe bir türlü tahammül edemediğini, hatta bazen, adeta başı dönerek, bilhassa karanlık ve kimsesiz sokaklarda tesadüf ettiklerine bir-denbire:

— Benim kim olduğumu biliyor musunuz?

Dememek için kendini güç zaptettiğini keşfetmişlerdi.

Ama şimdi mademki ona gazeteler bunu haber veriyorlardı. Tehlike atlatılmış demekti. Şimdi artık insanlara tabii nazarlarla

bütün gazetelerin kendisinden bahsettiği birisi gibi değil, alelâde, meçhul, kendi halinde bir adammış gibi bakacaktı.

Sahih şu Julius de Coster mahdumu bütün olup bitenleri öğrenince ne hale girmişti kim bilir? Herhalde olup bitenden haberdar olmalı idi. Vak'adan yalnız Fransız ve Hollanda gazeteleri değil, Alman ve İngiliz gazeteleri de bahsediyorlardı.

Hiç olmazsa o, de Coster mahdumu, işçisi hakkındaki düşüncelerinde çok yanıldığını kabul etmiş olmalı idi! Herhalde anlayabilmekten mahrum bir aptala Küçük Saint Georges meyhanesinde verdiğini sandığı konferanstan utanmış olmalıydı.

Demek ki işçi patronunu fersah fersah aşılıyor ve Julius'u mat ediyordu. Aksini iddiaya imkân yok! Julius Londra'da yahut da Hamburg ve Berlin'de yine dürüst ve büyük bir iş kurmak için çalışmakta, halbuki Popinga ise bütün dünyaya açık açık ne düşündüğünü söylüyor, adeta bütün bir cemiyete tek başına harp ilan ediyordu... De Coster'in aksülâmellerini öğrenmek için bugünlerde, aralarında kararlaştırıldığı gibi *Morning Post* gazetesine bir ilan verecekti. Ama cevabını nasıl alacaktı?

Popinga durmadan yürüyordu. Sokaklarda serseriyane dolaşmak, dükkânların ışıkları içinde, kendisini tanımadan ona sürünen kalabalık içinde dolaşmak hemen hemen hayatının yarısı haline gelmişti. Elleri pardösüsünün cebinde mihaniki hareketlerle diş fırçasını, tıraş makinesini ve tıraş fırçasını okşayarak...

Nihayet hal çaresini buldu. Satrançta olduğu gibi, en sonunda muhakkak bir çare bulurdu o! Bir otele iki defa gitmeden herhalde bir isme iki defa mektup göndermekle iş tamamı. Adresine ve o isme bir post-restant yazdırıverdi. Sonradan gidip o zarfları göstererek mektuplarını alırdı.

Madem ki buna çare bulmuştu. Ne diye beklemeli? Bu akşamdan tezi yok işe başlamalı idi? Yine bir meyhaneye girdi.

Bu Paris'in birahanelerini de hiç sevmiyordu. O kadar kalabalıktı ki insan dirseğini ne kadar koltuğunun altına sıkıştırırsa yine de birbirine sürünüyordu. Hollanda'nın birahaneleri ne rahat, ne geniş yerlerdi.

— Lütfen bana telefon rehberini verir misiniz?

Lâlettâyin bir sayfa açtı. Bu sayfa Brey Sokağı'nın telefonlarını gösteriyordu. Bu sokağı bilmiyordu. Bir otel ismi seçti. "Beauséjour" Otel.

Hemen kendisine bir mektup yazdı. Daha doğrusu, bir zarfın içine boş bir kâğıt koydu. Zarfın üstüne de:

"Mösyö Smitson, Beauséjour Otel, numara 14, Brey Sokağı..." diye yazdı.

Neden sanki vakit kazanmamak ve hemen bir mektup daha yazmamak? Yazısını bir parça değiştirerek ikinci zarfı da yazdı.

Madem ki tazyikli hava ile mektup gönderiliyordu. Neden istifade etmemeli? Mektupları "pneumatique" olarak verdi

Neden işin sonuna kadar gitmemeli ve bütün macerasını anlatacağından ödö kopmakta olması lazım gelen de Coster'den para istememek?

Hemen *Morning Post* gazetesine ilanı da yazdı.

"*Kees'ten Julius'e: Beş bin gönder.*

Post-restant, 42, Smitson. Paris."

Bu küçücük işler onu gecenin saat on birine kadar meşgul etti. Çünkü acele etmiyor, ağır ağır, gayet okunaklı ve güzel bir hüsnü hat ile yazmanın zevkini çıkarıyordu. Önünde vakit vardı.

— Bana posta pulu getirin lütfen garson!

Sonra telefon kabinesine indi. Beauséjour Otel'i ni istedi. Önce İngilizce konuştu. Sonra gayet bariz bir Manş ötesi telaffuzu ile:

— Alo, burası, M. Smitson... Yarın sabah otelinizde olacağım. İsmime mektup gelirse saklamanızı rica edecektim.

— Baş üstüne bayım!

Nasıl, Komiser Lucas atlatılmamış mıydı? Poppinga'nın bu kadar soğukkanlı olacağını hesap edebilmiş miydi?

— Banyolu bir oda mı istiyorsunuz efendim?

— Tabii, tabii!

Telefonda cevap veren sesin kadın sesi olması bile onda bir heyecan uyandırıyor. Aman, bundan çekinmek lazımdı! Daha telefondaki sesteki heyecan duyarsa... Akşam gazetesi açık açık söylüyordu: Ondan bir yeni saldırganlık bekleniyordu. Böylece polisçe yeni ipuçlarına malik olunacaktı!

“Hayır, yeni bir teşebbüste bulunmayacağım,” diye kararını verdi. “Bunu ispat etmek için de sakın sakın bu gece sinemaya gideceğim. Sanki trenden inmiş gibi yarın saat altıda da Beauséjour Oteli'ne ineceğim.”

Her şeyi uzun uzadıya düşündüğünü ispat için tekrar bir kahveye girdi.

Şimendifer tarifelerini istedi. Oradan sabahleyin Paris'e Strazburg'dan saat beşi otuz iki geçe bir trenin vardığını öğrendi.

— Şu halde, dedi, Strazburg'dan gelmiş gibi olacağım!

Tamam! Bütün işler görülmüştü! Şimdi artık rahat rahat sinemaya gidebilirdi. Sinemada yer gösterenler de sanki her an onu emniyet altına alıyormuş gibi kadın değildiler, kocaman erkeklerdi.

Acaba Komiser Lucas ne yapıyordu şu saatte? Marsilya'dan dönmüş olması gereken Louis? Goin? Ya sebebini bir türlü anlamadığı halde içinde bir nefret hissi duyduğu Rose?

IX

Şu gazeteler birkaç kelime daha yazsalar ne olur sanki? Her zaman bir sürü gevezelik eder dururlar; polis şunu yaptı, bunu yaptı, şu tuzağı kurdu, bu türlü hareket etti diye. Katili amansız surette takip eden polisin bütün hatları bariz fotoğrafını neşrederler. Halbuki bu sefer hiçbir gazetenin tutup da Komiser Lucas'ın bir küçük vesika fotoğrafını bile basmadığını fark etmişti. Tabii bu pek mühim bir mesele değildi. Komiser zaten tanısa da Kees'in peşinde bizzat koşup durmayacaktı ya. Fakat Kees düşmanının yüzünü tanımağı çok istiyordu. Böylece düşmanı hakkında bir fikre sahip olabilirdi.

Bu işte en çok, matbuatın sükûtundan ziyade, bu sükût için emir verilmiş olması faraziyesi mühimdi. Mesela, Poppinga'nın uzun mektubunu neşreden gazete, mektubun sonuna şu kadarcık bir şey ilave etmekle yetiniyordu:

“Yukarıki mektubu gülerek okuyan Komiser Lucas omuzlarını silkerek bize iade etti. Ve ona:

— Ne düşünüyorsunuz?

Diye sorduğumuz zaman uzun boylu konuşmak istemediğini anlatırcasına şunları ağzından kaçırdı:

— İşi tamamdır artık onun!"

Bu ne demekti yani? Poppinga'nın işine yarayacak bir kelime bile sarf etmemişti. Şimdi Poppinga'yı en çok alâkadar eden şey, geçenlerde Monmartre mahallesinde yattığı zaman tıraş makinesi ile tıraş fırçasını aldırıldığı kadının onu tanıyıp polise müracaat edip etmediği meselesi idi.

Burası çok mühimdi. Cebinde bir tıraş makinesi ile tıraş fırçası ve diş fırçası bulunduğu biliniyorsa, o da dayanamayıp yine bir kadınla beraber otelde yatarsa çabucak yakalanacağı gün gibi aşikârdı.

Çünkü yalnız uyumak onun için en güç şeydi. Brey Sokağı'ndaki Otel Beauséjour'da yattığı zaman bunu iyice anlamıştı. Bu otelde iki mektubu alıp da postrestanta Smitson ismiyle müracaat edinceye kadar bir gece yalnız yatmıştı.

Sonra ertesi gün Vaugirard mahallesinde bir otelde kalmıştı. Fakat gece yarısı dayanamamış, kalkmış bir kadın alıp gelmişti. Bu çok acaip bir haldi. Kadın alıp da yatağa döndüğü zaman, derhal sabaha kadar deliksiz uyuyordu. Halbuki kadınsız yattığı zaman çok düşünüyordu. Bu tıpkı bir otomobilin bir yokuşa tırmanırken yaptığı gibi, önce ağır ağır, bir tek şey düşünerek tek vitesle başlıyor, sonra gitgide hızlanıyor, bir lahza da birçok şey, hem de kötü şey düşünüyor, kalkıp yatağının üzerine oturmağa ve ışığı yakmağa mecbur oluyordu.

Şimdi kalkıp bütün bu halleri birisine anlatsa, ona vicdan azabı diyeceklerdi ama katiyen böyle bir şey değildi. Öyle olsaydı, Paméla, öldürmüş olduğu Paméla aklına gelirdi. Hayır, Paméla'yı değil, hafifçe, hatta polise şikâyet bile etmeyecek kadar yaraladığı

Jeanne Rozier'yi düşünüyordu. Sonra tutup hiçbir şey yapmadığı Rose'u hatırlıyordu. Neden bu iki mahlûk bütün bu uyanık rüyalarının kötü hayalleri oluyor, anlayamıyordu! Sonra neden o Jeanne Rozier ona yeşil gözleriyle hafifçe alay eder gibi gülümseyerek uzun uzun bakıyor ve ıslak dudaklarını gözkapaklarına yapıştırıyor ve serin elleriyle ellerini tutuyordu?

Böyle uykusuz, sinirli ve heyecanlı, yalnız geceler geçirmek-tense, tesadüfün önüne çıkardığı bir kadınla yatıp tanınmak tehlikesini göze almak daha hayırlı değil miydi? Şu gazetecilerin içinde hiç merhametlisi, yahut pek aptalı yok muydu ki kalkıp:

— Polis şunu şunu biliyor... Şurayı şurayı tarassut ediyor... desin.

Mektuplarını yazdığı muhtelif birahaneler, Komiser Lucas'a yazdığı pneumatique'i gönderdiği birahane de dahil, sıkı bir tarassut altında olmamalı mıydı? Ne olursa olsun, hatta hususî bir tarassut altında bulundurulmasa bile artık birahaneler çok tehlikeli idi. Çünkü garsonlar meslekleri icabı çok müşahedeci insanlar olurdu. Sonra bütün gazeteleri, bilhassa bu nev'i havadisleri dikkatle okurlardı. Durmadan gidip gelirlerken müşterileri uzun boylu tetkik edebilirlerdi.

Böyle olduğu halde gazeteler ne diye açık açık yazmıyorlardı? Mesela:

“Yalnız dün şehir merkezindeki muhtelif birahanelerde yazı yazmakta olan beş ecnebi yakalanarak muhtelif komiserliklerde hüviyetlerini ispata davet edilmişse de...”

Yazmadıklarına göre onun şüphesini celbetmemek için yazmıyor olmalıydılar. Bunun üzerine Popinga, eskisinden on defa daha ihtiyatlı hareket etmeğe başladı. Bilhassa bu akşam için bütün kahvelerde hazırlık vardı. Yılbaşı gecesi idi. Tavanlara

Çiçekler, balonlar asılıyor, serpantinler geriliyordu. Bir köşede oturmağa ve nazarı dikkati celbetmemeye imkân yoktu.

Popinga şimdi sekiz gün evvelki Noel gecesini hatırlıyordu. Douai Sokağı'ndaki tütüncü bozması kahveye Jeanne Rozier iki defa gelmiş, Louis ve arkadaşları ile eğlenirken iki defa rahatsız olmağı göze alarak yanına gelmişti. Sonra otomobil hırsızlığı, Paris sokaklarında alabildiğine araba sürmek, sonra Juvisy'deki garaj, cer istasyonundaki trenler, aralarına kar birikmiş raylar, durmadan islim bırakan, haşırdayan lokomotifler, o vagonların birbirine çarpmasından çıkan sağır sesler...

Yürüdü. İki gündür kahve garsonlarından çekindiği için çok yol yürümüştü. Bir parça yorulup da oturmak istediği zaman, küçücük mahalle kahvelerini, ne ile geçindikleri meçhul, müşteri-siz mahalle kahvelerini tercih etmişti.

Gidip bir yerde uyumağa cesareti yoktu. Kendi kendine, “Acaba Komiser Lucas yılbaşı gecesı yemeğini nerede yer?” diye soruyordu. Adli polise mensup bir komiser acaba nerede reveyon yapardı?

Artık bir bezginlik duyuyordu. Bu herhalde birbiri üstüne gelen bayramların tesiriyle olacaktı. Paris'in bu kalabalık, her şeye rağmen eğlenmek isteyen kalabalığında insanı sıkan, sinirlendiren bir şey vardı. Bayramlarla beraber bu bezginlik de geçecekti.

Douai Sokağı'ndaki iekçi kadın hâlâ orada mıdır? diye gidip bakmaktan korktuğu için bu gece o tarafın tam aksi olan bir mahalleyi, les Gobelins mahallesini seçmişti. Caddeleri تنها, ne eski ne yeni, evleri kışlalar gibi hep bir çeşit, içindeki insanları ne zengin, ne fakir olan kahveleri ile bu mahalleyi Paris'in en güzel mahallesi buldu. Köşebaşındaki camlarına (bu akşam gece yemeği şampanya dahil kırk franktır) levhaları asılmış birahaneye ne olursa olsun girdi.

Garson onun yalnız girdiğini görünce hayret ederek:

— Yalnız mısınız? diye sordu.

Değil yalnız yapayalnız olmak, ilk müşteri idi de. Başlayacak gecenin kahvedeki hazırlığını ta başından seyretti. Evvela çalgıcılar geldiler. Bir taraftan çalgılarını akort ederlerken, öbür taraftan her günkü hikâyeleri birbirlerine anlattılar. Garsonlar masalara inci çiçeği getirip bıraktılar. Sonra peçeteleri yelpaze biçiminde yerleştirdiler. Bir küçük şehirde lokantada yapılacak bir düğün gecesinin bütün hazırlığı görüldü.

Sonra müşteriler gelmeğe başlayınca hava büsbütün bir düğün havasına benzedi. O kadar ki Popinga kimseyi rahatsız etmemek için çekilip gitmenin daha münasip olup olmayacağını düşündü.

Sahiden herkes birbiriyle tanışıyor, masalar yan yana çekiliyor, uzaktan uzağa selamlar gönderiliyor, tebessümler yağdırılıyordu.

Kees de herkes gibi yemeğini yiyor ve işin tuhafı, arkadaşının profesör tayin edildiği gün verdiği ziyafette çorbaya şeker kattığını hatırlıyordu. Ne diye şu gazeteler Paméla vak'asına benzer bir vak'a bekliyorlardı ondan? Anlaşılmaz muamma!

Kees bir köşede idi. Biraz ötesinde uzun bir masayı işgal etmiş birçok aileden müteşekkil bir kalabalık vardı. Bu kalabalığın ortasında kelli felli bir adam oturmuştu. Dar bir smokin giymişti. Yeleğinde kocaman bir altın köstek vardı. Bıyıkları vernik sürülmüş gibi pırıl pırıldı.

Bu birkaç aile birbirlerini tanıyor olmalıydı. Hep ortalarındaki kelli felli adam konuşuyordu. Muhaverelerden anlaşıldığına göre, adam ya bir belediye meclisi âzası, yahut da buna benzer bir şeydi.

Yanındaki karısı fazla alâka çekecek bir kadın değildi. Siyah ipekli bir elbisenin içine paket edilmiş gibiydi. Bu elbisenin

üstünde hakikî ve sahte bir sürü elmas kuyumcu dükkânı camekânında gibi dizilmişti.

Solunda da kızı vardı. Babasına da, anasına da aynı zamanda benziyordu ama katiyen çirkin değildi. Günün birinde anasına benzeyeceği muhakkak olmakla beraber şimdilik taze idi ve öyle bir tatlı pembe rengi vardı ki bu renk onda mavi satenden elbisesiyle adeta bir masal sultanı havası yaratıyordu. Daha şimdilik şişman denemezdi ama öyle tatlı bir balık etinde idi ki sıkı korse-sinden nefes alırken zorluk çekiyor ve pembeliği hiç kızarmadan artıyordu.

Bundan Popinga'ya neydi canım? O yemeğini yiyordu. Müziği dinliyor ve yemek aralarında dansa kalkanlara, aklında 'hiç ben de şunların arasında dönerim' düşüncesi olmadan dalgın gözlerle bakıyordu.

Bununla beraber başına bu belâ da geldi. Başka şeyler düşünerek tam bir vals başladığı zaman mavi saten elbiseli balık eti tazeye bakıverdi. Genç kız bu bakışı bir davet yerine almış gibi güldü ve öyle bir işaret yaptı ki bu işaretle:

— İstiyorsanız yapalım, cümlesi yazılı gibiydi.

Sonra daha onun pekâlâ işaretini bile beklemeden kalktı. Mavi elbisesinin buruşuğunu düzelterek ona doğru yürüdü. Kendilerini dans edenlerin arasında buldular.

Genç kadının elleri yumuşak ve rutubetli idi. Vücudundan biraz tuhaf, adeta tatsız fakat hiç de fena olmayan bir koku intişar ediyordu. Abanarak ve korseli göğsünü adeta kavalyesinin göğsünde ezerek dans ediyordu. Aile, bütün gözleriyle seferber, onları dostlukla, teşci ile, tasviple takip ediyorlardı.

Popinga hâlâ kendine gelememişti. Salonun aynasında kendini böyle fır fır döner vaziyette görünce hayaline bir göz attı ki... Ya şu yumuşacık kız kiminle vals ettiğini bilseydi?...

Birdenbire orkestra sustu. Salonda müthiş bir gürültü başladı. Herkes ayağa kalkmış, birbirine sarılıyor, öpüşüyordu.

Tam gece yarısıydı. Bu sırada yumuşak bir yüzün yüzüne yaklaştığını ve yine yumuşacık iki dudağı yanaklarında hissetti. Sonra belediye meclisi âzasının da busesine nail oldu. Yine o masadan şişman bir kadının tükürükleri yüzünü yaladı. Herkes birbirine garsonların dağıttığı renk renk serpantinler, konfetiler atıyor, şakacıktan birbirini tehdit ediyordu. Kocaman kocaman kafaların üstünde küçük küçük külahlar vardı.

Orkestra yeniden çalmağa başladığı zaman Popinga ister istemez yine kendini mavili kızın kolları arasında buldu.

Genç kız kulağına:

— Aman sol tarafa bakmayınız! diye fısıldıyordu.

Dans biraz evvelkinden daha hararetli, daha coşkun bir hale gelmişti. Genç kız durmadan konuşuyordu.

— Ne yapacağı belli olmaz. Hayır! hayır!.. Salonun sağına doğru gidin. Bir skandal çıkaracağından korkuyorum.

— Kim çıkaracak?

— Siz bakmayın etrafınıza. Sonra kendisinden bahsettiğinizi anlar!.. Biraz sonra göreceksiniz siz de. Smokinli bir delikanlı, yapayalnız... Çok esmer, saçını tam ortasından ayırmış... Hemen hemen nişanlı gibiydik. Sonra ben vazgeçtim. Hakkında çok fena şeyler duydum da...

Herhalde içmiş olduğu üç dört kadeh şampanya bütün sırlarını açıklamasına sebep oluyordu. Mamafih zaten salonun havası dostluğa, itimada, kendini kapıp koyuvermeye pek müsaitti. Herkes, tanıdık tanımadık birbirini öpmemiş miydi?

Şimdi, demin öpüşmemişler gizli gizli köşelerde öpüşüyorlar, bazan da tam Noel ağacının yanında birdenbire sevinçten, şakadan çılgılığı koparan kadınları öpüveriyorlardı.

— Size işi evvelden haber vermek için söylüyorum.

— Ya... diyor, Kees itimatsız itimatsız:

— Belki de beni bir daha dansa davet etmeniz doğru olmaz.

Onu iyi tanırım. Kendisinden her şey beklenir! Zaten bana hiçbir zaman başka birinin karısı olamayacağını haber vermişti.

Bereket versin dans bitmişti. Popinga genç kızı masasına bıraktırken annesinin kibar bir tebessümüne ve bütün ailenin teşekkür dolu bakışlarına nail oldu. Sanki bu aileye büyük bir iyilik etmiş gibi sevinmişlerdi.

Kees yerine varınca salonu gözden geçirdi ve smokinli genci hemen gördü. Salonda o tipte başkası yoktu. Saçını tam ortadan ayırmıştı. Sanki oradan başlamış gibi, kocaman bir burun aşağıya, çeneye doğru indikçe eğiliyordu.

Çok kızgın olduğunu anlamak için yüzüne uzun boylu bakmağa hiç lüzum yoktu! Rengi uçmuştu. Mavi elbiseli kıza korkunç bir şekilde gözlerini dikmişti. Dudakları titriyordu.

Ara sıra genç kız Kees'e bir mânalı göz atıyor ve sanki:

— Hakkınız var! Dansa çağırmanın daha iyi! Siz de görüyorsunuz ya ne fena bakıyor! demek istiyordu.

Bu delikanlı kim olabilirdi? Bir banka memuru mu? Pek hususî şıklığına bakılırsa bir büyük mağazanın tezgâhtarı olmalıydı. Her ne olursa olsun, kendi kendine bir roman, bir facia yarattığına ve oyun arkadaşı olarak da belediye meclisi âzasının kızını seçtiğine göre ihtiraslı bir adamdı demek.

Belediye meclisi âzası evvela karısıyla, sonra kızıyla sırasıyla masasının bütün kadınlarıyla sıçrayarak, lâtifeler ederek, kafasından mukavvadan bir itfaiye miğferi ile dans etti.

Popinga da kotiyonlar dağılırken hissesine düşen bir bahriye subayı kasketini kafasına geçirmişti.

Genç kızın annesi, bulunduğu sandalyeden iki defa arkasına doğru dönüp:

— Artık dans etmiyor musunuz? der gibi bir gülümseme ile Poppinga'ya bakmıştı.

Ve muhakkak kocasına da:

— Pek kibar, efendiden biri değil mi? diye sormuş olacaktı.

Bu sırada mavi elbiseli kızı dansa davet eden başka bir delikanlı şimdi kızla dönüp duruyordu.

Poppinga'nın gözleri gayri ihtiyarî deminki delikanlıya gittiği zaman nasıl bir tehlike atlattığını anladı. Burnu çarpık âşğın gözleri korkunç bir hal almıştı.

Ötekiler dans ederken çarpık burunlu delikanlı belki on defa yerinden kalkmak istemişti. Poppinga'nın en hoşuna gitmeyen şey, âşğın sağ elini cebinden çıkarmaması oldu.

— Garson! diye seslendi.

— Geliyorum beyim, geliyorum.

İçinde garip bir his, olacağı evvelden haber veren bir his vardı. Bir şeyler olacağını hissediyor ve hemen kalkıp gitmek istiyordu. Birahane de ondan başka herkes bir şeyler olacağından habersiz gülüp eğleniyorken, o, çarpık burunlu delikanlının çıkaracağı rezaleti beklemeden çıkmak için ne yapacağını bilemiyordu.

— Garson, geliyorum diyorsun ama...

— Evet, evet, buyurun! Şimdiden gidecek değilsiniz diye acele etmiyordum. Daha saat bir değil beyim...

— Borcum ne kadar?

— Nasıl isterseniz!.. Efendim 48, yedi daha ne eder? 55 frank.

Poppinga'nın beş hissi artık bir panik haline gelmişti. Kaçıp gitme korkusu içinde idi. Parasının üstünü nasıl aldığını, pardösüsünü nasıl getirdiklerini bilmiyordu. Yalnız genç kızın her şeyden habersiz dönüp dururken kendisine de ara sıra gülümseğini fark ediyordu.

Garsonun getirdiği pardösüsünü:

— Mersi, deyip aldıktan sonra acelesinden masayı devirircesine kalktı. Belediye meclisi âzasının karısı ona tekdir dolu bir göz attı:

— Şimdiden gidiyor musunuz? Daha beni bile dansa kaldırmadınız. Olur mu ya? der gibi idi.

Döner kapıya kendini attı. Şapkası elinde idi. Daha ilk kapıyı dönmemişti ki...

Tabanca sesi bütün çalgı gürültüsüne rağmen duyuldu. Bir dakika derin bir sessizlik salonu kapladı. Kees dönüp bakmak istiyordu. Fakat ne pahasına olursa olsun şeytana uymamalı ve salona dönmemeli idi. Tehlike içinde bulunduğunu hissediyordu. Bu burjuvaca ailevi salondan bir an evvel uzaklaşmazsa bir felaketin onu beklediğini hissediyordu. Bir aşk faciasının cereyan ettiği bu yerden uzaklaşmalı idi.

Evvla sola, sonra sağa doğru yürüdü. Tanımadığı yollardan hızlı hızlı geçti. Kendi kendine mavi elbiseli kızın ne olduğunu soruyor, onun salonun ortasında kocaman bir yapma bebek gibi serpantinler, konfetiler içinde cansız yattığını görür gibi oluyordu.

Epey uzaklaştığı zaman içi polis dolu bir kamyonun Gobelins istikametine doğru bütün hızı ile gittiğini gördü. Adımlarını büsbütün sıklaştırdı. Bir çeyrek saat sonra durduğu zaman kendini Saint-Michel Bulvar'ında. Japon talebe ile satranç oynadığı kahvenin hemen önünde buldu.

En çok silahın patladığı anda büyük bir korku duymuştu. Ne büyük bir tehlikeye maruz kaldığını gözünün önüne getirdi. Alnının soğuk terini sildi ve titrediğini hissetti.

Komiser Lucas'la, bütün dünya ile, gazeteler de dahil herkesle ilmi bir şekilde denecek surette mücadeleye girişmişken, bir kıskanç delikanlının çektiği bir tetikle yakayı ele vermesi büyük bir budalalık olmayacak mıydı? Bundan sonra kalabalıktan

çekinmek lazımdı. Çünkü kalabalıkta her zaman bir hadise, bir kaza, bir facia, muhakkak bir şeyler oluyordu. Bu yüzden değil mi ki böyle bir vak'a karşısında polis ilk önce hüviyet sorardı... Saint-Michel Bulvarı'nda da kalmamalıydı. Haklı veya haksız, o, bu civarda aranabileceğini tahmin ediyordu. Monmartre da tehlikeli. Montparnasse keza! En iyisi Gobelins mahallesi ayarında bir yerde sakin bir" otel bulmalı ve yatmalı...

Hem zaten biraz çalışmalı değil miydi? Öyle ya, sabahtan beri cep defterine bir şeyler kaydetmemişti. Doğrusu, şu tabanca patlamasından başka mühim bir hadise de cereyan etmemişti ya!

Ama yeni bir karar vermişti. Cep defteri neredeyse bitiyordu. Bu defterden kimseler bir şey anlayamazdı. Hem vakti de vardı. İyisi mi hatıratını yazmalıydı.

Ona bu fikri veren mektubunu şu serlâvha ile neşreden gazete idi:

"Bir katilin garip itirafatı..."

Sonra makalenin altında da şu kadarcık bir not:

"Cinayet arşivlerinde misline ender tesadüf edilen şu birinci derecede haizi ehemmiyet ve ibret vesikayı okuyucularımıza takdim ederken düşünüyoruz:

Kees Poppinga samimi midir? Yoksa bir komedi mi oynuyor? Yahut da bilmeyerek kendi kendisine bu komediyi oynamakta mıdır. Nihayet bu adam deli midir? Yoksa tam aklı başında birisi midir? İşte bu suallere cevap vermek oldukça güç. Bilhassa son suale cevap vermek mevkiinde değiliz.

İşte bu yüzden ki mezkûr mektubu zamanımızın en salâhiyetli sinir mütebassıslarına gösterdik. Ümit ediyoruz ki, kendilerinden alacağımız cevabı yarınki sütunlarımızda okuyacaksınız. Böylece hem okuyucularımızı bu karanlık meselede aydınlatmış, hem de polise bir hizmette bulunmuş olacağımızı umuyoruz..."

Mezkûr mektubu o da tekrar okudu. Fakat onu tatmin etmedi. Kelimeler ve cümleler, birahanenin başlıklı kâğıdında ifade ettikleri mânâyı gazete sütunlarında kaybetmişlerdi sanki. Birçok şey iyice izah edilememişti. Bazıları da hemen hemen hiç izahsızdı. Bu yüzden nerede ise fikirlerini beyan için biraz beklemelelerini sinir doktorlarına yazacaktı.

Mesela babası hakkında yazdıklarını okuyan pekâlâ onu bir alkoliğin çocuğu sanabilirdi. Halbuki babası, o doğduktan senelerce sonra fazla içmeğe başlamıştı.

Sonra yalnızlığı sever olmasının sebebi de izah edilmemişti. Daha mektep sıralarında başlayan bu yalnızlığı sevmesi meselesi, cemiyette hakkı olan yeri alamayacağını hissetmiş olmasındandı.

Her şeye yeniden başlamalı idi. İşte ta başından, yani ta çocukluğundan itibaren başlayıp yazmalı idi. İlk önce şunu iyice tebarüz ettirmeli idi ki o her şeyde, her hususta birinci olabilirdi. Bütün hakikat bu idi. Zira, daha ufacık çocukken her hususta arkadaşlarından üstündü. Her oyunda onları yenerdi. Birisinin herhangi zor bir işi yaptığını görünce:

— Bu da bir şey mi? der ve hiçbir evvelce yapılmış hazırlık olmadan, kendi kendiliğinden bir bakışta yapıverirdi.

Sonra yine, bu mektubu okuyan, ailesini sevmediği zehabına kapılıverirdi ki bu tamamen yanlıştı. O bütün aile efradını çok severdi. Doğrusu bu idi. Yani bir aile babasının bütün vazifelerini yapardı. Bu hususta ona hiç kimse bir itabda bulunamazdı.

Onlara elinden ne gelirse yapmamış mıydı? Her aile babası gibiydi o da. Namuslu, dürüst, itibarlı idi. Bütün kazancını ve zamanını ailesine harcamıştı.

Çocukları iyi yer, iyi içer, iyi giyinirlerdi.

Her çocuğun villada ayrı bir odası vardı. Sonra ikisi için bir banyo daireleri vardı ki birçok ailede bu yoktu. Mutfak ve ev masrafı için geniş davranırdı. Demek ki, o halde...

Bütün bunları yapmakla beraber insanın yine de bir köşede yalnız olabileceğini ve bu köşesinde bir hayatı doldurmak için bunların yetmediği düşüncesiyle baş başa başka şeyler hayal edip hakikat haline getirebileceğini düşünmesi; işte bu fikri anlatmalı, herkese anlatabilmeliydi.

Akşamları Frida –bu ismi şimdi söylemek bile ona bir tuhaf geliyordu– vazifelerini yapar, *annecik* albümünün resimlerini yapıştırır, o da radyonun düğmesini çevirirken kendini yapayalnız hissetmekten bir türlü menedemezdi.

Hele evden üç yüz metre ötede bir trenin düdüğü öttüğü zaman...

Bunları düşünerekten bir ara karanlık, bir ara ışık içinde yüzen sokaklardan geçiyordu. Bazan da belediye meclisi âzasının şapkasına benzer mukavvadan şapkalar kafasında grup grup insanlara rastlıyordu.

Aynı zamanda caddelerden sigara izmariti toplayan bedbaht insanlar lokantaların ve kahvelerin önünde bir şeyler bekler gibi durup düşünüyor, bakınıyorlardı. Ellerinde matraklariyle dolaşan polisler yılbaşı gecesini ayakta geçiriyor ve sanki kendileri bile inanmadan şehri muhafaza ediyorlardı. Kendileri bile inanmadan diyordu. Çünkü hiçbirisi kalkıp da ona dikkatle bakmıyor, kim olduğunu sormuyordu.

Evet, hatıratını yazacaktı. Hatta bu sabah, tecrübeye girişmiş, ama muvaffak olamamıştı. Otel odasında sabahdan kalkmış, fakat bir kelime yazmamıştı. Zira yalnız kalınca fikirler kafasında adeta kaçıp gidiyorlardı. Daha doğrusu, fikirler başka bir mahiyet alıyorlardı. O zaman kalkıp “yüzüm değişti mi” diye aynaya bakmak lazım geliyordu.

Yine bir birahane yazmak icabediyordu. Çünkü birahane insan başkalarının hayatını koklayabiliyor ve nasıl bir sobanın harareti bulunduğu havayı ısıtırsa, böyle yerlerde de

başkalarının hayatıyla ısınmış bir sıcaklıkta kendi hayatını düşünebiliyordu. Yalnız, tabii birahanenin hokka kalemni ve kâğıdını istememeli idi. Yoksa garsonlar hemen şüphelenirler ve telefona koşabilirlerdi.

Netice itibariyle nelerden sakınması lazım geldiğini bir türlü tam bir şekilde bilmiyordu! Çünkü Komiser Lucas bu hususta ya yazılmamasını tenbih etmiş, yahut da hiçbir şey söylememiştir.

Ama mesela bir trene binip gidemezdi. Bu şarttır. Muhakkak her istasyonda Poppinga'nın eşkâli kendisine iyice öğretilmiş bir polis bulunması lazımdı.

Sonra sokak kadınları? Bundan kat'î surette emin değildi. Bir tecrübe daha yapılabilirdi ama çok tehlikeli idi. Diğer taraftan bu gece de yalnız yatarsa yine uyuyamayacak, uyumayınca da sabahleyin dört başı mamur kalkamayacaktı.

En doğrusu, Jeanne Rozier anlayışında, zeki, ona yardım edecek bir kadın bulmalıydı.

Zaten şuna emindi ki Jeanne Rozier, onun, jigolosu Louis'den, o yalnız otomobil çalıp taşrada satmaktan başka bir işe yaramayan Louis'den tamamen ayrı bir çeşit adam olduğunu hissetmişti. Sanki otomobil çalıp satmak da iş miydi? Bu, işin elifbesi sayılırdı. Nasıl ki Kees bu işi hiç yapmadığı halde, hatta yolları bile bilmediği halde ilk defasında buna muvaffak olmuştu!

Acaba polis Juvisy'deki garajı, tavsiye ettiği gibi, kolluyor muydu? Kim bilir? Bu işi haber verirken sadece alay için, laf olsun diye yapmamıştı. Louis ile Goin yakalanırlarsa en aşağıdan üç sene ceza yerlerdi. Tabii Jeanne da Louis hapse girince yalnız kalırdı. O zaman da...

Şimdiki halde yapılacak şey bir yer bulup yatmaktır. Bu mesele de gitgide can sıkıcı bir hal alıyordu. Her akşam yatacak yeri düşünmek ve karşılaşılabileceği tehlikeleri ölçüp biçmek kolay

mı? Geçtiği sokakların isimlerine baktı. Sonra bir yeraltı treni istasyonunda bulunduğu yerin Pasteur Bulvarı olduğunu öğrendi. Bu mahalle de sessizlikten ve neşesizlikten yana Gobelins'den farksızdı.

Şu yalnız yatmağa katlanmak mecburiyeti yok mu, insanı çileden çıkarıyordu... Mavi roblu kız da onu sinirlendirmişti... Hem her akşam meçhul bir kadınla yatmağa alışmıştı.

Neden bir akşam daha bunu tecrübe etmemeliydi? Ama bu akşam sokaklarda o nevi kadınlardan kimseler yoktu. Hatta bulunmaları âdet yerine geçen otel önlerinde de rastlanmıyordu onlara. Yoksa hepsi yılbaşı için gece yemeğine kendilerini götürcek birini mi bulmuştu? Yürüyordu. Uzaktan Montparnasse istasyonunun ışıklarını gördü. Ve oraya yaklaşmaktan çekindi. Zira en tehlikeli yerlerden birinin burası olduğuna kâniydi.

Bir yarım saat kadar daha dolaştı. Sonra artık yorgunluktan bitkin, canı sıkılmış bir halde belki otelde bir hizmetçi kadına rastlarını düşüncesiyle bir otele girdi. Karşısına kendisinden bin kat asık suratlı ihtiyar bir erkek hademe çıktı. Bavulu olmadığı için peşin para alarak ona bir anahtar verdi.

Çok erken olduğunu ancak sokağa çıkınca fark etti. Şehir daha bomboştı. Ortalıkta o bayram sabahlarının adeta mahzun hali vardı. Metrolardan ellerinde paketlerle bayram tebriğine gelen pazarlık elbiselerini giymiş banliyö ahalisi çıkıyordu.

Bari gazeteler sinir hekimlerinin mütalaalarını yazmışlar mıydı? Harbiye mektebine doğru giden yolda gazetesini gözden geçirmeğe başladı.

"Bayram ve tatil olmasına rağmen Prof. Abram bizi kabul etmek nezaketini gösterdi ve Kees Poppinga'nın mektubunu çabucak gözden geçirdikten sonra asıl hükmünü bayramdan sonraya saklayarak şim-

dilik ilk intibainı bize bir kelime ile hülâsa etmek lütfunda bulundu. Kendisine göre, Hollandalı bir paranoyaktır. Bu nevi hastaların zıddına gidilir ve gururları fazla okşanırsa çok tehlikeli olabileceklerini ve bu nevi insanların her hususta şayanı hayret bir soğukkanlılıkla hareket edebileceklerini bildirdi.

Profesör Linze'ye gelince, şimdilik Paris'ten ayrılmak mecburiyetinde olduğunu ve döner dönmez bu husustaki fikirlerini bize bildireceğini söylemiştir. Adli poliste yeni bir şey yoktur. Komiser Lucas dünkü günü bir eroin işi üzerinde tetkiklerle geçirmiştir. Fakat arkadaşları Poppinga meselesi üzerindeki çalışmalarına devam etmişlerdir. Anladığımıza göre, polis müdüriyetinde yeni bir ipucu elde edilmişse benziyorsa da bu hususta büyük bir ketumiyet göstermektedir. Yalnız şu kadarını haber verelim ki Poppinga Paris'te daha fazla serbest dolaşamıyacaktır, yakayı yakında ele verecektir.”

— Neden?

Kendi kendine konuşuyordu. Neden Paris'te daha fazla serbest dolaşamıyacaktır? Neden tafsilat verilmiyor? Ne diye kendisini bir paranoyak yerine alıyorlar?

Bu kelimeyi tabii eskiden de duymuştu. Ne demek olduğunu pek iyi bilmiyordu ama birtakım şeylerden şüpheleniyordu. Fakat gazete bu teşhis üzerinde ne diye durmuyor ve biraz malûmat vermiyordu? Bir lügat kitabı bulup bakmalıydı ama nereye gitmeliydi bunun için? Groningen'de umumî kütüphanelere girince bir fiş doldurmak lazım gelirdi. Paris'te de aynı olmalı idi. Kahvelerde ve birahanelerde ise şimendifer tarifeleri ve adres kitabı vardı ama bir sözlük bulunmazdı herhalde. Artık bu kadarı rezaletti! Hani hepsi aleyhine birleşmiş, kötülük yapmak için sözleşmiş gibi hareket ediyordu. Hatta gazetelerde bile yeni bir ipucundan ve ketumiyetten bahsedilmekte idi!

Jeanne Rozier, Komiser Lucas için ne alçak, ne âdi mahlûk-tur o, dememiş miydi? Ona öyle geliyordu ki komiser hiçbir şey yapmıyor, onu aramıyordu bile. Poppinga'nın kendini bir gün ele vereceğini bekliyor gibiydi.

Bütün hallerinden, gazetelere verdiği bir iki mânası meşkûk cümlelerden de bu anlaşılmıyor muydu zaten?

Paranoyak! paranoyak. Paranoyak da ne imiş?

Nasıl ki kimisi “deli”, kimisi “ahlâksız serseri” Monmartre’da beraber yattığı kadın nasıl “âşık” dediyse, muhterem profesör de öylece paranoyak deyivermiş olacaktı.

Onlara üstünlüğü işte buradan geliyordu. Hiçbirisi onu anlayamıyordu. Birtakım kelimeler uyduruyorlardı. Ama o kendini tanıyordu.

Küçük bir kahvede sütlü kahvesi ile beraber yağlı çöreğini yerken kendisi hakkında yazılan makaleyi bir çırpıda okumuşt-u. Sonra birdenbire dün akşamki mavi roblu kızı hatırladı. Gazetenin her tarafına göz gezdirdi. Bir köşeye sıkıştırılmış şu satırları okudu:

“Bu gece Gobelins’deki kahvelerden birinde gece yemeği esnasında Jean isminde kıskanç bir âşık, muteber şarap tacirlerinden ve sevimli belediye meclisi âzalarımızdan birinin kızı istikametinde bir el silah atmışsa da, güzel bir tesadüf eseri olarak kurşun Matmazel Germaine H.’ye tesadüf etmemiş, dans edenlerden bir genci hafifçe yaralamıştır Pansumanı yapıldıktan sonra ikametgâhına nakledilen gencin yarasının hafif olduğu memnunlukla öğrenilmiştir. Mütecarviz yakalana-rak adliyeye tevdi edilmiştir...”

Niçin olduğunu bilmeden bu habere güldü. Bu facianın yukarıdaki şekli belki de en sonunda bir evlenme ilanıyla son

bulacaktı. Çünkü Poppinga'ya göre o mavi robu kız bu kıskançlığı mahsustan tahrik ediyordu.

Şimdi haberini alacak bir şey daha kalıyordu. O da Julius de Coster'in mektubuna vereceği cevaptı. Bu yüzden her gün *Morning Post* gazetesini muntazaman almakta idi. Bir defa Paris 42, Brey Sokağı'ndaki postaneye uğramalı idi. Hemen bir otobüse atlayarak postanenin biraz berisinde indi ve gişeye elindeki mektupları uzatarak bu adrese ve bu isme mektup olup olmadığını sordu. Çok beklemeden kendisine bir zarf uzattılar. Bir köşede oldukça şişkin zarfı açtı. İçinden dört tane İngiliz lirası çıktı. Ve yine daktilo ile yazılmış şu birkaç satır:

"Daha fazla gönderemediğim için özürler. Ne yaparsınız başlangıç çok zor oluyor. Cebimde bulunanın hepsini gönderiyorum. Lazım olduğu zaman yine yazınız. Elimden gelen ve gelmeyenleri yapmaya çalışırım..."

"J".

Mektup bu kadarcıktı! Julius de Coster, Poppinga'nın yaptıklarından hiç de şaşırma benzemiyordu. Bakarsan hiç kimse onun yaptıklarından ötürü şaşırıyor, hakkında bir hüküm vermek için ne demek olduğu iyice bilinmeyen bir paranoyak kelimesidir gidiyordu.

X

Hayır, cesareti kırılmamıştı. Bu beyleri o kadar sevindirmeyecekti, meraklanmasınlar! Ama ne de olsa bir gazete açtığı zaman, yahut tütüncülerin önünde gazeteleri asılmış gördüğü zaman acı acı gülüyordu.

Onu hiçbir şeyden haberdar etmiyorlardı. Demek ki artık herkese karşı yalnız başına kalmıştı, oyunu cesaretle yalnız başına oynayacaktı. Onlar Komiser Lucas'ın niyetleri hakkında varsın bir şey yazmasınlar. Varsın hayatın her günü teferruatı kendisine bir türlü müşkülât çıkarsın.

Öyle ya, ilk defa bir kahvenin yüz numarasında gömlek değiştirdiği zaman –bu yer de serseri hayatında mühim bir yer işgal ediyordu– elinde kirli gömleği ile çıkmış ve onu hemen bir sokağın küçük abdest dökülen yerine atıvermişti.

İşte o zaman az daha yakalanacaktı. Kendisinden sonra oraya su dökmeğe gelen bir polis bu düşen şeyi görmemiş, aynı yere doğru yürümüştü. Oradan çabucak uzaklaştı. Ve bir sokak başında adeta koşmaya başladı. Şimdi ikinci gömleği de değiştirmiş, bunu da Seine Nehri'ne atmak lazım gelmişti. Bu işi nazarı dikkati celbetmeden yapmanın bu kadar mühim olacağını hiç

düşünmemiştir. Tam atacağı sırada ya bir balıkçı, ya iki âşık, ya köpeğini gezdiren bir kadınla karşılaşmıştır.

Ah şu gazeteler! Hemen hemen Fransa'da bütün yaralamalar, hırsızlıklar, cinayetler gazeteler tarafından adeta sempatik karşılanırdı. Bunları yapanlar hakkında hemen hemen lehte yazılırdı. Dünyalar kadar tafsilat verilirdi.

Neden bu kaideye kendisi için riayet edilmiyordu? İşin içinde Komiser Lucas'ın mı parmağı vardı?...

Hem o hırsız da değildi ki burjuvalar bu yüzden mallarını tehlikede görsünler. Paméla ölmüşse kasten öldürülmemiştir ki. Sonra iki saldırganlığı da ahlâkları sağlam olmayan kadınlar üzerinde idi. O halde namuslu hanımlar da bu taraftan yana emin olmalı değil miydiler?

Şu Landru bile bir sürü cinayetine rağmen -üstelik çirkin heriffti de- Paris halkının yarısının dostluğunu kazanmıştı.

Neden? Nedendi o halde gazetelerin bu itiraf edilmeyen düşmanlığı? Hakkında bir kelime yazmamak grevi yapmadıkları zaman hiç alâkasız bir iki tafsilatla yetinivermeleri?

"Hollandalı'nın vaziyeti hakkında fikrini sorduğumuz ve bize seyahatten sonra fikirlerini vadeden Doktor Linze bütün hüsnüniyetine/ rağmen bu kadar mühim bir meselede bir mektupla koskocaman bir teşhis koymanın kendisi için imkânsız olduğunu ve buna salâhiyeti bulunmadığını beyan etmektedir..."

İş demek şu raddeye gelmişti! Şansının, hayatının ve hürriyetinin kenarında ufacık münakaşalarla vakit geçiriliyordu demek! Ertesi gün meslektaşının beyanatını okuyan Doktor Abram hemen kaleme kâğıda sarılıyordu:

“Bana hadizatında fazla bir ehemmiyeti haiz olmayan bir mevzu etrafında söylemediğim şeyler söyleniyor. Bir hususî muhavere esnasında Kees Poppinga’yı âdi bir paranoyak gibi görmüş olabilirim. Fakat hiçbir zaman şimdilik ve o sırada ortaya sürmüş olduğum bu reye bir teşhis kıymetini vermemişimdir...”

Hatta deli doktorları da onu ihmal ediyorlardı demek! Şu ilk önceleri Saladin imzasıyla hakkında uzun uzun yazan gazeteci bile susmuş, imzasız, şu mealde, kuru kuru havadisler vermeğe başlamıştı:

“Julius de Coster müessesesinin hesabatını görmekte bulunan hesap uzmanları bu işin daha birkaç hafta süreceğini söylemekte olmalarına nazaran bu hesabatın namuslu rakamlar altında birtakım kötü şeyler sakladığı sanılmaktadır...”

Diğer taraftan Wilhelmine kanalı baştan başa tarandığı halde de Coster mahdumunun cesedine tesadüf edilememiştir. Bir taraftan sürüklenip götürüldüğü nazariyesi şayanı kabul görülmemiştir.

Şayialara göre Julius de Coster mahdumu bir sahte intihar süsü vererek Hollanda’dan başka bir memlekete doğru firar etmiştir...”

Bütün bunlardan Poppinga’ya ne? Bundan başka sanki onu kızdırmaktan zevk alıyorlarmış gibi şu notu da ilave ediyorlardı:

“Dün Komiser Lucas Lyon’a hareket ederken kendisiyle görüşen bir muharririmize Lyon’a gitmesinin sebebini açıklamamış, yalnız bir tahsisat işi için gittiğini söylemiştir. Acaba Poppinga meselesi mi, yoksa evvelce haber verdiğimiz gibi birkaçı yakalanmış bulunan zehir kaçakçılığı meselesi için mi gittiği öğrenilememiştir...”

Ne diye Lyon'a gidiyor? Bu keyif verici zehir kaçakçılığı meselesi de nedir? Okuyucuyu zerre kadar alâkadar eder mi? Ortada muhakkak işi idare eden, gazetelere şunun yazılmasını söyleyen ve bütün oyunu bozan bir şefin parmağı vardı. Bu şef Komiser Lucas'dan başkası olamazdı. Gazetecileri istediği gibi oynatıyor, her zaman yazmaları âdet olan şeyleri bile ustalıkla yazdırtmıyordu.

Mesela, hiçbir gazetecinin aklına Jeanne Rozier ile bir mülakat yapmak gelmemişti! Vaziyeti hakkında bir kelime yok! Acaba iyileşti de Picratt's'taki işine döndü mü? Sonra Louis'den de bir haber yok. Marsilya'dan döndüğüne dair hiçbir haber sızmadı.

Mesela şimdiye kadar hiç kimse polise Poppinga'ya rastlamış olduğuna dair bir müracaatta bulunmaz olur muydu? Bulundu ise neden susuyorlardı?

Muhakkak onun sabrını taşımak için! Anlamıştı artık! Omuzlarını silkiyor ve etrafında yaratmağa çalıştıkları boşluğu hissediyordu.

Ama o elinden geleni yapıyordu. Yolda gezerken kimsenin yüzüne sorgu sual ve istihza dolu gözlerle bakmayacaktı. Sokak kadınlarından çekinecek, yalnız yatmayı bazı defa çarpıntı içinde kalmasına rağmen tercih edecekti...

Yeni bir tecrübe daha bulmuştu. Tesadüfen Javel taraflarına gitmiş, orada gayet pis bir otele inmişti. Böylece her akşam otel kısmının her türlüşünde yatmağı daha uygun bulmuştu. Halbuki bu bir hata idi! Üstüne başına göre bir otel değildi burası. Bu üst başla bu kadar fakir bir otele inmesi doğru değildi. Nitekim herkes ona garip garip bakmıştı. Demek ne fazla yükseğe ne de çok âdiye gidebilirdi. Diğer taraftan fazla masrafa da girmemeli idi. Cebinde kala kala 1200 frank bir

para kalmıştı. Pek yakında bir yerden para tedarik etmek lazım gelecekti. Bu ciheti düşünmeğe başladı. Daha bir müddet vakti vardı ama meseleyi tetkike şimdiden başlamalı idi.

Javel'de kaldığı 7 ocağı 8'e bağlayan gece, Seine Nehri'ne gömleğini attığı gece idi. Gazetelerini okumak için bir yere yerleşmek üzere mahalleyi değiştirmek lazım gelmişti. Yağmur da yağıyordu. Yağmur başkaları için hafifçe can sıkıcı bir şeydir ama onun için mühim şeydi. Gününün bir kısmını sokakta geçirmesi lazımdı. Değiştirecek elbisesi de yoktu. Bu çok mühim bir mahiyet alıyordu. Hatta o kadar ki, tabiatın kendisine fenalık ettiğini bile düşündürüyordu insana.

Madeleine taraflarındaki bir birahane rahatça yerleşip de gazetesini açar açmaz, daha ilk satırlarda korkunç bir kahkaha atmamak için kendini zor tuttu.

"Polis bir otomobil hırsızını serbest bıraktı..."

Birkaç günden beri, böyle bir habere adeta intizar ediyordu ama bu kadarını da düşünmemiştir:

"Dün saat beşe doğru, adli poliste tesadüf bizi garip bir hadise ile karşı karşıya bıraktı. Geçen hafta tevkiif edilmiş bir otomobil hırsızını serbest bırakıldı.

İsmi Louis olan bu hırsız, Komiser Lucas'ın odasından elini kolunu sallaya sallaya çıkıp giderken, biz de bu hususta resmi makamlardan malumat almak üzere müracaat ettikse de hiçbir taraftan en küçük bir tafsilat alamadık.

Bunun üzerine şahsi bir tahkikata girişmek lüzumu hasıl oldu. Hususi olarak öğrendiklerimiz nihayet birer faraziye mahiyetindedir.

Matbuata en küçük bir haber sızmadan 1 ve 2 Ocak gecesi bu kabil işlerle hiç uğraşmayan Komiser Lucas, bir hırsız çetesinin yakalanmasında bizzat işi üstüne alarak hazır bulunmuştur.

O zamandan bu zamana matbuata bu hususta hiçbir haber sızmamıştır. Bu esrar perdesi nedendir? Tevkif edilmiş bulunan dört erkekle bir kadından ibaret olan çete, nezaret altında olmalarına rağmen matbuata hiçbir şey sızmamasının sebebi ne olabilir?

Bu suale bir cevap verebileceğimizi sanıyoruz. Çünkü 'Juvisy' çetesi ismiyle anılan bu çetenin elebaşısını tanıyoruz. Paris'ten çalınan otomobil 'Juvisy' civarında bir garajda baştan aşağıya renk ve plaka değiştirdikten sonra taşraya gönderilmekte idi.

Çetenin elebaşısı bulunan Louis nam şahıs, eski bir kokain kaçakçısı ve aynı zamanda Jeanne Rozier'nin âşığıdır. Rozier ismini okuyucularımız herhalde hatırlarlar..."

Makalenin ötesini Kees Poppinga, aziz gazeteci dostu Saladin'den daha iyi yazabilirdi! Gülüşü hiçbir zaman bu kadar hararetle dolu olduğu halde gazetelere, Komiser Lucas'a ve bütün insaniyete tevcih edilmemişti!

"...Şu halde Komiser Lucas'ın bizzat Juvisy işini ele almasının sebebini anlamış oluyoruz. Aralarında bir de garaj sahibi Goin'in kardeşi Rose ismindeki kadın da bulunan çete efradı, matbuata hiçbir haber sızdırılmadan sıkı bir sorguya tâbi tutulmuşlardır.

Şimdi Louis'nin serbest bırakılması acaba masumiyetinin tebeyyün etmiş olmasından mıdır? diye bir sual hatıra gelir. Hayır, bizce Louis'nin serbest bırakılmasının sebebi bu değildir. Polis Müdüriyeti'nden hiçbir malûmat sızmayınca, tabii ki biz de Louis'nin mensup bulunduğu muhitin bazı şahsiyetleriyle konuşmak mecburiyetinde kaldık. Bu nevi işlerde Louis'nin meslektaşları mahiyetinde olan bu şahıslardan öğrendiklerimize göre, şayet Louis serbest bırakıldı ise bunun muhakkak başka bir sebebi vardır, dediler bize, bu sebep de Louis'nin vazife ile serbest bırakılmış olmasıdır.

Sanki bu sözleri tevşik eder gibi, Louis serbest bırakılır bırakılmaz bir sürü bara ve birahaneye uğrayarak birtakım arkadaşlarıyla esrarengiz görüşmelerde bulunmuştur.

Şimdi biz Jeanne Rozier'nin üstüne saldırmış olan Kees Poppinga'nın bugün yalnız polis tarafından değil, bir de şehrin batak-hanelerinde icrayı faaliyet eden birtakım çeteler efradı tarafından da sıkı bir surette kovalanmakta bulunduğunu söylersek fazla ileri bir tahminde bulunmuş olmayız.

Bu da artık canavarın tevkifi meselesinin yirmi dört saati bile aşamayacağının delilidir. Yalnız şu var ki, bir kaza:..”

Bu defa Poppinga birahanenin aynasında kendine bakarken artık dudaklarındaki tebessüm uçmuş, yüzü balmumu gibi sararmıştı.

Hadiseler, bütün korkularını haklı çıkarıyordu demek ki. Şu gazetecilerin içinde en az kızdığı Saladin de olmasaydı hiçbir şeyden habersiz dolaşıp duracaktı.

Her şey gün gibi aşikârdı. Demek ki Juvisy çetesi tutulmuş ve bunu Komiser Lucas bir marifetmiş gibi gazetecilere ballandıra ballandıra anlatacağına bir kokain ve esrar kaçakçılığı hikâyesi ortaya sürerek gazetecileri atlatmıştı.

Herhalde Louis'ye onun yazdığı ihbar mektubunu göstermiş olacaktı. Ve onunla utanmadan bu adı pazarlığa girmişti. İşte olanlar buydu! Polis Louis ile işbirliği ediyordu! Poppinga işini bitirebilmek için polis tutup otomobil hırsızını serbest bırakıyordu! Daha doğrusu, yalnız başına kendisini yakalayabilmekten âciz olduğunu itiraf ediyordu!

Şimdi yalnız polisi hakir görmek değil, onlara karşı kin duymak değil, şimdi artık onlardan iğreniyordu. Garsondan bir kâğıt istedi. Stilosunu çıkardı. Tam bir yazıya başlayacakken canı

istemedi. Omuzlarını silktili. Kâğıdı buruşturdu. Kime yazacaktı. Saladin'e mi? Makalesinin doğruluğunu tasdik için mi? Yoksa Komiser Lucas'ı istihza ile tebrik etmek için mi? O halde kime, niçin ve neye yarardı sanki? Louis onu avlamaya çıkmıştı. Ve partiyi kazanmışlar gibi şimdiden "zafer zafer" diye bağırıyorlardı. Bundan böyle demek bütün orospular, bütün garsonlar, otel hademeleri ve otel sahipleri peşinde idi. Polis çağırmak için adam bekliyorlardı. Polis onu tanımıyordu, ama Louis tanıyordu. O halde yakalanması saat meselesi idi.

— Garson! Borcum ne kadar?

Borcunu verdi. Fakat oturduğu yerde kaldı. Neden kalkmadığını bile iyice bilmiyordu. Birdenbire Paris içinde dönüp dolaşmaktan doğan yorgunluğunu duyuyormuştu. Camın dışından şemsiyeleriyle geçen insanları seyre daldı.

Hakikat şu idi ki, kendisi bir hırsıza, bir hırsızlık yapamazsa orospu parasıyla geçinen birine tercih ediliyordu. Bu böyle idi. Kimse aksini iddia edemezdi. Ve Louis bu işte muvaffak olursa Juvisy çetesinin faaliyeti üstüne göz yumulacaktı demek!

— Garson!

Susamıştı. Ne olursa olsun! Düşünmeğe ihtiyacı vardı. Bir iki kadeh atarsa düşünmeğe yardımcı olurdu.

Doğrusu, Jeanne Rozier saldırganlığından sonra hiçbir şey yapmamakta haksızdı. Hayır! Deli filan değildi. Aklı başında idi ama halk eskârının mekanizmasını şimdi anlıyordu. Jeanne meselesinin hemen ertesi günü gazetede halkın okuması lazımdı:

"Kees Poppinga bir trende genç bir kadına daha taarruz etti..."

Ve böylece, durmadan yeni yeni taarruzlarla eskârı umumiyei helecan içinde bırakmalı ve böylece işi uzatarak bir destan, bir macera, büyük bir menkıbe haline getirmeli idi.

Landru yalnız iki üç kadın öldürmüş olsa idi üzerinde bu kadar durulur, bu kadar heyecan hissedilebilir miydi?

Belki de yalan söyleyeceği yerde bütün düşündüklerini yazmakla da hata etmişti. Mesela diyebilirdi ki, Groningen’de herkes onu gayet namuslu ve model olacak bir adam bilirken o birçok esrarengiz taarruza girişmişti. Ve buna da inandırabilirdi

Saladin’in makalesini bir daha okudu. Bu makale bile onun fikrini tasdik ediyor gibi idi: Bugün artık Kees Poppinga bu mace-ranın ikinci derecede bir şahsiyeti idi. Asıl mühim şahsiyet Louis oluyordu.

Yarın Jeanne’in âşığı, Paris halkının belki de gözbebeği olacaktı. Kendisine yapılan haksızlığın derecesini ölçünce yorgunluk duymakta haklı idi. Acaba maiyetinde şu saatte ne kadar insan vardı? Yüzlerce, belki de binlerce!

Fakat bunu düşünmek onun rahatça konyasını içmesine ve yağmuru seyretmesine mâni olmadı. Arasınlar dursunlar! Sokaktan geçenlerin ta burnuna sokulsunlar! Bir tek adam, soğukkanlılığını muhafaza edebilirse, daima kalabalıktan daha kuvvetlidir. Poppinga da soğukkanlılığını elden bırakmayacaktı.

Bir tek haksızlık yapmıştı: O da baştan beri, herkesi düşman bilmemesi idi. O kadar ki, bu yüzden onu ciddiye almamışlardı. Ondan fazla korkmamışlardı. Hani nerde ise alelade, budala yeri-ne almadıklarına şükürdü!

Paranoyak!

Pekâlâ Paranoyak! Ne yapalım peki? Bu neyi ispat eder? Böyle olması rahatça bir birahane oturarak ikinci kadeh konyanın karşısında bütün Paris’le alay etmesine mâni mi?

İstedğini yapmağa, karar verdiğini icraya, hatta bugün yapmağa karar vereceği büyük, kocaman şeyi bütün Paris’i, herkesi, hatta bütün orospuları, hırsızları ve Louis gibi itleri de dahil hepsini korkularından tiril tiril titretecek şeyi yapmasına ne mâni vardı?

Daha ne yapacağını o da bilmiyordu. Fakat vakti vardı. Acele etmemeli, böyle caddeden geçen koyun sürüsü gibi birbiri arkasına geçen insanları seyrederek ilham beklemeli idi. Şu geçen insanlar ne tuhaftı. İçlerinde koşanlar bile vardı. Sanki böyle koşarak bir an evvel yapılması lazım bir iş varmış gibi. Ya şu Papa hazretleri gibi mağrur pelerinli polis, kendini pek lüzumlu bir şey sanarak ağzında düdüğü, bir elinde beyaz bastonu ne diye duruyordu sanki? Böyle duracağına kalkıp Kees Poppinga'ya kâğıtlarını sorsa daha iyi etmez miydi?

İşi bir vuruşta bitirmeli. Ortada, ne Poppinga meselesi ne Louis'ye ihtiyaç, ne şu, ne bu, ne de kendini zekâların en keskinine sahip sayan Komiser Lucas kalmamak şartıyla işi bitirmek!

Komiser Lucas'ın neresi zeki? Öyle olsaydı çoktan yakalardı onu. Hiçbir yerden bir haber almadan nasıl da işi keşfetmiş ve akşam biriyle yatan adamı aradıklarını anlayarak yalnız yatmağa razı olmuştu.

Kim bilir? Belki de şimdiden sonra artık hiç yalnız yatmayacaktı. Fakat beraber yattığı kadınlar hiçbir şey anlatamayacaklardı onun hakkında.

Yüzüne kan hücum etmişti. Duvardaki birahane aynasına düşündüğü şeyi sahihten düşündüm mü der gibi bir daha baktı. Neden olmasındı? Kim ona mâni olabilirdi?

Başını kendisine İngilizce hitap edilen tarafa doğru çevirdi. Biraz ötesinde bir adam oturmuş yazı yazıyordu. Adam gülerekten:

— Affedersiniz, efendim, dedi. Belki tesadüfen İngilizce biliyorsunuz gibime geldi de.

— Evet biliyorum.

— O halde, sizden bir şey rica edersem beni mazur görürsünüz umarım. Paris'e yeni geldim. Amerika'dan geliyorum.

Garsona bir saattir şu mektubun üstüne kaç kuruşluk pul yapıştırmak lazımdır diye soruyorum da bir türlü anlaşılamıyoruz...

Popinga garsonu çağırarak adamın sualini sordu. Ve cevabını da verdi. Adamın New Orleans'a bir mektup gönderdiğini bin bir teşekkürle öğrendi. Adam önündeki birahanenin zarf kâğıdı dolu altlığını kaparken:

— Fransızca bildiğiniz için talihlisiniz efendim, dedi gülerek, buraya geleli beri vallahi adeta bedbahtım. Sokakta bir yol soracak oluyorum. Başıma haller geliyor. Siz Paris'i biliyor musunuz iyice?

— Evet biraz.

Sekiz gün içinde Paris'in her mahallesini dönüp dolaşmış olmaktan memnun ve mağrurdu.

— Arkadaşlar bana Amerika'da iken bir adres vermişlerdi. Bir Amerikalı tarafından tutulan bir Amerikan barının. Hep Amerikalılar gidermiş. Biliyor musunuz burayı?

Adam genç değildi. Saçları yarı yarıya ağarmıştı. Kırmızı burnu alkole düşkünlüğünü ifade etmekte idi.

— Bana Opéra civarında demişlerdi. Belki bir saat aradım bulamadım.

Geniş pardösüsünün cebinden bir kâğıt çıkardı:

— Sokağı..., sokağı, Michodiére Sokağı...

— Bu sokağı bilirim.

— Uzak mıdır?

— Yürüyerek beş dakika sürer sürmez...

Adam tereddüt eder gibi durdu. Sonra mırıldanırçasına:

— Benimle orada bir içki içmez misiniz lütfen? Affedersiniz, iki gündür kimse ile iki cümle konuşmadım da...

Ya Poppinga sanki sekiz gündür, şöyle bir ahbapla, iki lâkırdı konuşmuş muydu?

Beş dakika sonra bulvarlarda idiler. Tatlı tatlı İngilizce konuşarak gittiklerini gören bir sokak satıcısı onlara açık kartpostallar göstermeye kalktı.

Amerikalı sordu:

— Nedir bunlar?

Kees kızarak cevap verdi:

— Şey, efendim, nasıl söyleyeyim, yabancılar için birtakım şeyler...

— Uzun zamandan beri mi Paris'tesiniz?

— Eh epeydir.

— Ben sekiz gün kadar kalacağım. Sonra İtalya'ya, oradan da New Orleans'a. New Orleans'ı bilir misiniz?

— Hayır.

Geçenler dönüp dönüp onlara bakıyordu. Bulvarlarda gezen bu tip iki yabancıya benziyorlardı. Hızlı hızlı sanki kendilerini kimse işitip anlayamazmış gibi konuşuyorlardı.

Popinga,

— İşte gitmek istediğiniz yer bu sokakta, dedi.

Adamla samimiyeti arttırmanın doğru olmayacağını, ihtiyatkâr olmak lazım geldiğini hissetmiş gibi idi. Ya polisse, hatta belki de Louis çetesine mensup olabilirdi. İhtiyatlı hareket etmeli idi.

Hiç bilmediği barın kapısını itti ve içeriye girdiler. Popinga'yı barın dekoru ve havası birdenbire sarıverdi. Hoşlandı.

Onun için burası yeni ve bambaşka bir yerdi. Artık sanki Fransa'da değildi. Amerika'ya geçmişti. Akaju bir yüksek tezgâhın etrafında iri ve uzun boylu insanlar yiyorlar, içiyorlar, sigara tütürüyorlardı. Biri Çinli, ötekisi iri bir Amerikalı iki barmen durmadan müşterilere kocaman bardaklarla bira ve viski yetiştiriyorlardı. Aynaların üstüne tebeşirle yazılar yazılmıştı.

— Viski içeriz değil mi?

— Hay hay! Siz ne arzu ederseniz!

Popinga, Fransız birahanelerinin beyaz önlüklü garsonlarından, nikel tezgâhlarından, küçük mobilyasından, uzun ayaklı iskemlesinde tünemiş kasiyerden, başka bir havaya girince pek sevinmişti. Bu ona sanki uzaklara, uzak memleketlerde bir iskeleye inmiş hissini veriyordu. Etrafına kulak verdi. Bütün müşteriler öğleden sonraki at yarışlarının münakaşasında idiler.

Yeni dostu Poppinga'ya sordu:

— Siz de ticaretle mi meşgulsünüz?

— Evet zahire işi yapıyorum...

De Coster müessesesindeki zahire işlerine dair epey bilgisi bulunduğu için bu işi yaptığını söylemişti.

— Ben deri ticareti yapıyorum. Bir sucuk ister misiniz? Evet, evet, bir sosis yemelisiniz. Bakın buranın sosisi gibi hiç yediniz mi? Burda Amerika'da sayılırız. Amerika'nın sosisi de fevkaladedir.

Birtakım insanlar giriyor, bir kısmı çıkıyordu. Kalın bir duman tabakası barı ağır ağır istila ediyordu. Duvarlarda, Amerikan sporcularının çoğu altı imzalı resimleri vardı. Müessesenin patronuna resimlerini imzalamışlardı.

— Nasıl çok şirin yer, değil mi? Buranın adresini bana veren dostum Paris'in en şirin yeri olduğunu söyler dururdu. Hakkı varmış. İki viski daha barmen!

Sonra oldukça laubali ve gülüşü biraz yayık:

— Fransız kadınlarının ecnebilerle araları pek iyi imiş derler, doğru mu? O meşhur Monmartre'ı daha gidip görmedim. İtiraf edeyim ki biraz korkuyorum...

— Neden korkuyorsunuz?

— Bizim memlekette Paris'in külhanbeyi çoktur diye iştir dururuz da... Gûya bizim gangsterlerden daha kurnaz olurlarmış

ve yabancıları soyup soğana çevirirlermiş. Sizin başınıza böyle şey gelmemiştir şimdiye kadar inşallah?...

— Hiçbir vakit. Monmartre'a her zaman giderim.

— Peki epey kadın da tanımışsınızdır o halde.

— Tabii.

— Odalarına gittiğiniz zaman hiç, bir köşede saklanmış dostları çıkmadı mı?

Popinga, Komiser Lucas'ın insafsızlığını, kötülüklerini unutmuş gibi idi. Şurada eski bir Parisli idi. Yeni birine nasihat verecekti. Yanındaki Amerikalı'ya baktıkça onu çok safderun buluyordu. Hatta bir Hollandalı'dan daha saf.

— Odalarında beklemeler kızları. Dışarda beklerler.

— Ne diye dışarda beklerler?

— Âdet öyledir. Beklerler. Siz işinizi görürsünüz, alır kadını giderler. Hiç korkacak bir şey yoktur.

— Tabanca taşırsınız herhalde?

— Kat'iyen!

— New York'ta iş için bir yere gittiğim her zaman üstümde taşırdım ben.

— Burada New York'ta değiliz,

Popinga yediği sosisi fevkalade buldu. Bira bardağını boşalttı. Tekrar dolu buldu.

— İyi bir otelde misiniz?

— Fena değil.

— Ben Grand Hotel'e indim. Fevkalade bir yer.

— Amerikan gazeteleri nerede satılır acaba? Borsa haberlerine bir göz atmak isterdim.

— Her tütüncüde bulunur. Geçerken görmediniz mi? Köşebaşındakinde vardı.

— Bana bir dakika müsaade eder misiniz? Şimdi gelirim. Siz iki sucuk daha getirtin olmaz mı?

Yemek zamanı yaklaştığı için müşterilerin çoğu gitmişti. Barda pek az insan kalmıştı. Popping arkadaşının beş dakika geçtiği halde gelmediğini görünce biraz şaşırды ama sonra unuttu. Başka şeyler düşünmeğe başladı. Saat biri çeyrek geçe ancak saate bakmak lüzumunu hissetti.

Viski ona iyi gelmişti. Kendini tam kıvamında hissediyordu. Lucas'la Louis ile boy ölçüşebilecek vaziyette idi. Hemen bugün öğleden sonra hem komiseri hem de gazetecileri kendinden daha başka türlü bahsettirebilecek, şaşırtacak bir plan hazırlamalı idi.

Amerikalı neden gelmiyordu? Kaybolmasına ihtimal yoktu. Barın kapısını açıp köşedeki tütüncüye baktı. Önünde kimseler yoktu.

O zaman gülümsedi. Herhalde Amerikalı'nın parası yoktu. Hesabı ona yükleyerek sıvışmış olacaktı.

İnsanlardan iğrenmesini haklı bulacak bir misal daha, nihayet! Böyle şeylere alışmağa başlamıştı.

— Bana bir viski daha verir misiniz?

Sarhoş olmak istiyordu. Şimdi emindi ki her ne olursa olsun gayet soğukkanlı olacaktır ve kendini ele vermiyecekti. Ve...

Bir sosis daha yese öğle yemeğinden vazgeçebilirdi pekâlâ. Öğleden sonra sokak sokak dolaşacağına at yarışlarına giderdi. Tam bir sosis daha istemek için ağzını açmıştı ki barmen ondan evvel davranmış bulundu.

— Affedersiniz, beyim, ayıp olacak ama beraber geldiğiniz efendiyi tanımıyor mu idiniz?

Ne demeli şimdi? Evet mi, hayır mı?

— Evet, şey, tanıyorum... Biraz... Evet, biraz...

Barmen şaşkın devam ediyordu:

— Ya! Ne iş yaptığını da biliyor musunuz?

— Deri ticareti işi yapıyorum demişti.

Çinli de bulunduğu yerden şimdi kulak kesilmişti. Popinga bir şeyler geçtiğini anlamıştı. Hemen kapıyı açıp fırlayıp kaçmalı mı diye düşünüyordu.

— O halde, tamam sizi kafese koydu.

— Ne demek istiyorsunuz?

— Size haber vermeğe bir türlü cesaret edemedim. Evvela müşteriler vardı. Onların yanında yapamadım. Sonra belki de bir arkadaşdır, olur a, dedim.

Ve barmen bir cin şişesinin yerini değiştirirken içini çekerek:

— Yine neticede işin içinde ben yandım.

— Anlayamadım.

— Ben anlıyorum... Siz de pek yakında anlarsınız... Cebinizde çok paranız var mı idi?

— Ehh... Oldukça...

— Hele bir arayın cebinizi. Hangi cebinize koyduğunuzu bilmem ama içinde hiçbir şey kalmadığını dinim gibi bilirim.

Popinga ceplerini yokladı. Boğazı sıkılmış gibi oldu. Barmen'in dediği gibi, cebinde metelik yoktu.

— Sizle latife ederken boyuna dirsekleyip durduğunu hissetmişsinizdir herhalde. Bu işin ustasıdır. On senedir tanırım onu. Polis de tanır. Avrupa kıt'asının en usta yankesicilerindendir.

Kees bir dakika gözlerini kapamış, bu müddet zarfında elle-ri pardösüsünün cebinde bir şeyler aramıştı. Mücadele etmek için sanki parasının çalınması yetmezmiş gibi, Amerikalı, tıraş makinesinin kutusunu bir mücevherat kutusu sanarak yanlışlıkla götürmüştü.

Bugün Paris'te bir sürü insanın parası aşırılabılır. Bu herkes için az çok mühim de olabilir. Fakat dünyada bütün selâmeti cebindeki 1200 frankla tıraş makinesine bağlı bir tek adam vardı. O da Kees Popinga idi. Sabahtan beri bu adamın talihi bir gazete makalesi şeklinde sırtan bir canavar gibi onu kolluyordu.

— Size haber vermek için elimden geleni yaptım. Fakat siz hiç bakmıyordunuz, bir ikincisi de, belki de arkadaşınızdan biri, hatta şeriki olabilirsiniz diye sustum.

Kees özür dileyen barmene acı bir yüzle güldü.

— Çok muydu paranız?

Kees hâlâ o melek gibi gülüşü muhafaza ederek:

— Hayır... Çok değildi... diyebildi.

Çünkü ne az, ne de çok para kaybetmişti. Hepsini, hepsini kaybetmişti. Talihin acı bir cilvesiyle sanki talih de Louis gibi, polis gibi ona oyun oynamak için sanki ötekilerle birleşmişti.

Bu kadarı fazla idi. Hem fazla, hem aptalca, hem hiçten bir şeydi.

— Uzakta mı oturuyorsunuz?

Güldü. Sahihten güldü. Bu kuvveti de kendinde buldu.

— Epeyce uzak...

— Dinleyin. Size itimadım var. Taksiniz için yirmi frank verebilirim. Bilmem şikâyet eder misiniz? Herhalde çok iyi olur. Millet de kurtulur bu heriften.

Başıyla evet der gibi bir işaret yaptı. Oturmak ve düşünmek istiyordu.

Oturup düşünmek, ya katıla katıla gülmek, ya boğulurcasına ağlamak istiyordu. Bu sahihten aptalca bir şeydi. Yalnız aptalca değil, âdi, iğrenç bir şeydi de. Buna hak kazanmadığına, talihin kendisine haksız bir oyun oynadığına kâni idi.

Ne yapmıştı sanki? Ne yapmıştı? Yalnız...

Barmenin uzattığı 20 frangı aldı. Aynada yüzüne bir daha baktı. Yüzü hiçbir mâna ifade etmiyordu. Tıpkı bundan on sene evvel bir gün Groningen'de tramvayın iki ayağını kestiği bir adamın etrafına ölçülmez bir hayretle baktığı gibi bakıyordu. Adam daha iki ayağının koptuğunu duymamıştı. Daha belki bir iki

dakika da duymayacaktı. Etrafında insanların niçin bayıldığını sorar gibi, boş, hayret dolu gözlerle bakmıştı. Niye başına toplanıldıklarını ve bağırıştıklarını sorar gibi idi. Poppinga'nın yüzünde şimdi aynı ifade vardı.

— Affınızı dilerim, diyebildi. Çok teşekkür ederim, çok.

Bütün dünya ona oyun oynuyordu. Ve oyunda hile yapıyordu. Komiser Lucas'dan tut da, Jeanne Rozier'ye kadar!

O Jeanne Rozier'ye ki ötekilerin hileleri ancak onda istikrah uyandırırken Jeanne'inki onu üzüyordu. Demek ki hâlâ aralarında bir şey vardı. İspatı da onu öldürmemiş olması değil miydi.

Şimdi de talih ona hile yapıyor, karşısına âdi bir Amerikalı yankesici çıkarıyordu.

On beş franga alınmış bir tıraş makinesini de beraber alıp giden âdi bir Amerikalı!

Evet, bu kadarı artık fazlaydı. Budalalıktı. Bu kadarı olur şey değildi...

XI

Yürüyor, durmadan yürüyordu. Cebindeki yirmi frankla bir otele gidemezdi. Bir sabahçı kahvesine girse yakalanmaya en müsait yere girmiş olurdu. Bari serseri gibi giyinmiş olsaydı bir köprü'nün altında sabahlardı. Fakat bu kılıkla birinin köprü altlarında görülmesi de şüpheyi celbederdi. Yürüyordu. Yürüyen bir adam şüpheyi celbetmez. Muhakkak bir yere gidiyordur. Fakat o hiçbir yere gitmeden yürüyordu. Bazan sokakta kimseyi göremeyince bir eşîge oturup dinleniyor, sonra yine yürüyordu.

Seine Nehri kıyısı boyunca gidiyordu. Bir müddet sonra şehirden epey uzaklaşmış, fabrikaların bulunduğu bir semte gelmişti. Kocaman binaların her penceresinden ışık fırlıyordu. Gökyüzü bir yangın aydınlığı içinde idi.

İnce ve hızlı bir yağmur yağıyordu. Yol boyunca fakir evlerde ışıklar görüyordu. Şimdi bir açık kahveye girse ve tezgâhın başında oturan patronu bir vuruşta öldürse, paraları alıp gitse...

Böyle şey düşünülmeğe bile değmez. Bunu herkes yapar. Bunu yapmak için Popinga olmağa hacet bile yok.

Nihayet bir kahveye girdi. Kapıdan girerken şen bir sesle:

— Amma da berbat bir hava ha! diye bir bağırdı.

İhtiyar bir kadın sobaya kömür koyuyordu. İkinci müşteriye tuhaf tuhaf baktı. Sesini çıkarmadı.

— Bir sıcak kahve içebilir miyim?

— Tabii tabii! Buyurun!

Bir kedi bir sandalyenin üstünde yusuvarlak uyuyordu.

— Biraz ekmekle tereyağı da varsa...

Ekmeği iştahsızca yedi. Hiç acıkmamıştı. Kahvesini içti. Sonra hokka kalem istedi. Tam nehri gören camın önüne oturdu. Ve yazmağa başladı.

“Bay yazıişleri müdürü

Dün yazdığınız gibi, Komiser Lucas beş günden beri yakalanmamın bir saat meselesi olduğunu söyleyip dururken dayanamayıp peşime hırsızları takmak mecburiyetinde kaldı.

Şu faydasız takibe ve zafersiz hale son verecek olan mektubumu sütunlarınızda neşretmek lütfunda bulununuz. Size son defa yazıyorum. Bir daha ne yazacağım, ne de benden bahsedildiğini duyacaksınız. Groningen kasabasını terk ederken ve cemiyet nizamlarıyla ilgimi keserken düşündüğüm gibi, gayemi nihayet hakikat haline getirebileceğim. Şu mektubumu aldığınız dakikada artık ben ne bir caniyim, ne bir canavar, ismim de Kees Poppinga değildir. Saygıya değer başka bir ismim olacak. Bundan sonra ben de sıralı, paralı ve kimseden kaçmaya çalışmayan efendilerden biri olacağım. Paris'te mi, Londra'da mı, yoksa Amerika'da mı bulunacağım? Müsaade ederseniz burasını açıklamayayım. Yalnız şunu bilersiniz ki, bugünden sonra artık ne Paméla, ne de Jeanne Rozier gibi âdi karılarla uğraşacak, sinema ve tiyatro yıldızlarıyla düşüp kalkan zengin birisi olacağım.

İşte böyle yazıişleri müdürü beyefendi, bu haberi bana pek faydası dokunan muhabiriniz Saladin'e karşı duyduğum minnettarlığa

mukabele olmak üzere size ilk defa basmak şerefini vermek için gönderiyorum.

Bir daha tekrar edeyim ki müdür bey, şu mektup elinize geçtiği dakikada bana kimsenin dokunamayacağı bir şahsiyetim olacak ve meşhur Komiser Lucas da Poppinga dosyasını kapamaya mecbur olacaktır.

İmzasını son bir kere daha şu mektubun altına atmakla mübahı...”

Kees Poppinga

Müstehziyane bir tonla paranoyak kelimesini de ilave etmek lazım”, dedi. Sonra kapıdan dışarısını seyretmekte olan patrona baktı. Seine Nehri’nden kayıklar geçiyordu. Adama:

— Benim de böyle bir kayığım var, dedi.

Adam nazikâne:

— Ya, pek güzel, diye cevap verdi.

Bunu söylerken gözkapaklarında da bir yanma hissetti. Az daha ağlayacaktı. Gözlerini nehir tarafından çevirmeye mecbur kaldı. Sordu:

— Borcum ne kadar? Ha! Paris’e nasıl döneceğim?

— Şuradan dönünce yüz adım ötede tramvay durak yeri vardır.

— Ya Juvisy’e nerden gidilir?

— Uzun mesele. İki yol var. Biri Alfortville’den trene binmek, ötekisi Paris’e gidip, otobüsle gitmek. İkisi de bir yola çıkar.

Bulunduğu yerden hoşlanmıştı. Canı hiç kalkmak istemiyordu. Kadın kahveyi siliyor, erkek piposunu dolduruyordu. Kedi bir sandalyede uyukluyordu. Soba sıcaktı. Adamın sırtında bir gemici fanılası vardı. Camlarda meyhanenin güzel ismi görülüyordu. “Gülen Çağanoz Meyhanesi.”

Bir bardakcık bir şey içebilseydi. Yirmi frangı idare etmesi lazımdı. İstemeye istemeye kalktı.

— Gitmeli artık, dedi.

Tam zamanı idi. Çünkü kahveci karı koca bu garip adamdan şüphelenmeye başlamışlardı. Tramvayla Paris'e yollanmalı. Louvre'da indi. Posta pulu satın aldı. Yazdığı mektubu kutuya attı.

Rahattı. Artık hiçbirşey düşünmeye lüzum yoktu. Karar verdiğini harfî harfine tatbikten başka yapacak bir şey yoktu.

Bir elbise satın almak lazım geliyordu. Kötü bir elbise. Harap bir dilenci kılığı. Halles tarafında böyle bir dükkân hatırlıyordu. Dükkânı buldu. İçeriye girdi.

— Pardon madam. Bir kostümlü baloya gideceğim de, bir dilenci kılığı takınmak istiyorum. Ne dersiniz? Münasip olur mu?

— Fevkalade fikir mösyö. Öyle güzelleri bulunur ki bende bütün arkadaşlarınızı şaşırtırsınız.

Kadının gösterdiği elbise fena değildi.

— Fiyatı ne kadar madam?

— Elli frank.

— Pekâlâ, düşüneneğim. Yine uğrarım.

Elli frank onda ne gezerdi. On beş frangı var yoktu. Omuzlarını kıstı. Sür'atle uzaklaştı. Kendi kendine söyleniyordu:

— Vay anasını! Demek bir serseri elbisesi bile elli frank ediyormuş. Olur şey değil. Bende elli frank nerede?

Hemen kendini topladı. Bilhassa bunu yapmamalı idi. Kendi kendine konuşmamalı idi. İnsan hemen fark edilir, dikkati celbederdi. Tam zamanında yakalanmak enayilik olurdu. İş sonuna ve bir mantıkî neticeye vardırımalı idi.

Yürüdü... Dinlenmek için bir kiliseye girmek istedi. Fakat bir düğün merasimine rastladı. Çıkıp yürümeği tercih etti.

— Önüne baksana, dangalak!

Dangalak! O kendisi, Popinga! Az daha bir otomobilin altında kalıyordu. Dönüp şoföre bakmadı bile. Yürüdü. Tuhaf bir yorgunluk duyuyordu. Sanki akşamdan kalmış gibi idi. Bir türlü kendine gelemiyor, hatta sallanıyordu. Gelen geçen ona, o gelen geçenlere çarpıyor, özür diyor, kaçıyor. Fakat verdiği karar kat'i idi. Değişmezdi. Bu hususta sarhoş filan değildi. Böylece Porte d'Italie'yi buldu sonra ve hemen Juvisy için bir otobüs bileti aldı. Bileti cebine yerleştirirken parasını saydı. Sekiz buçuk frangı kalmıştı. Bu para ile yemek mi yemeli, yoksa kafayı mı çekmeli idi. Her ikisini de yaptı. İki çörekle bir sütlü kahve içti. Üstüne de birkaç bardak şarap yuvarladı. Şimdi artık geriye dönmek bahis mevzuu olamazdı. Bir defa, ne yiyebilir, ne de içebilirdi.

Kimse ondan şüphelenmiyordu. Kahvenin garsonu onu o kadar tabii buldu ki gelip ateş istedi!

Otobüs her şeyden habersiz insanlarla beşi yirmi geçe hareket etti.

Halbuki isteseydi birkaç gün evvel parası varken bir bomba satın alır, gelir otobüse yerleşir ve yolda içindekilerle beraber arabayı uçurabilirdi. Yahut da bir treni yoldan çıkartmak onun için o kadar kolaydı ki o zamanlar!

Şimdi tamamen kendi arzusuyla şu otobüste bulunuyorsa artık çok geç olduğu içindi. Ve en doğru hal çaresini bulduğu içindi.

Herkesi hırsından kudurtacaktı! Ya Jeanne Rozier? O ne söyleyecekti? Her zaman Jeanne'in bilmeden kendisine âşık olduğunu düşünmüştü... Bundan sonra ona büsbütün tutulacaktı. Ya Louis? O pis âdi herife layık mıydı Jeanne? Juvisy'nin ilk evleri gözükmüştü. Biraz sonra otobüs durdu. O da indi. İner inmez ayakları o kadar halsizdi ki yürümek için bir zaman yerinde durmağa mecbur oldu.

Bir şey onu şaşırtmıştı. Uzaktan “Goin ve Boret” garajını ve yanı başındaki evi görüyordu. İlk katta ışık vardı. Acaba, Louis gibi, Goin’i de mi bırakmışlardı? Buna ihtimal veremiyordu.

Öyle olsa hem garajda da ışık olurdu. Olsa olsa Rose’u şimdilik serbest bırakmış olabilirlerdi. Bu düşünce Poppinga’yı az daha fikrinden caydıracaktı. Girip Rose’u korkutmak ve belki de... Arzusunu yenmeğe çalıştı. Ama bunu yaparsa ne mektup işe yarardı, ne de ötesi! Aynı zamanda o oyun oynadığı makineli kahveye girmemeli idi. Ama buğulu pencere-lerden içeriye baktı ve kahvenin demiryolu amelesiyle dolu olduğunu gördü.

Çörekleri yemekle doğru yapmadığını anladı. Az bir şey yemişti ama yine de midesi allak bullaktı. Uzaktan kaçmış olduğu pencereyi seyretti.

Eğer acele etmezse cesaretinin kırılacağını anladı. Madem ki ortalık kararmıştı saatin ehemmiyeti yoktu ama her şeyden evvel önce Seine Nehri’ni bulmalı idi. Herhalde o yanlış hatırlamış olacaktı. Epeydir tren yolundan yürüdüğü halde bir türlü Seine Nehri’ne varamamıştı.

Nihayet nehri buldu. Şimendiferin geçtiği bir köprü uzaktan gözükmüştü. Ona kilometrelerce yürümüş gibi geliyordu. Saati yine durmuştu. Amma da fena saatmiş ha! Ama ne ehemmiyeti vardı?...

Şu *paranoyak* kelimesinin tam mânasını da kavrayamamak yok mu?

Adamakıllı soğuktu. Bu da yine talihin bir cilvesi! Groningen mağazalarından birinin markasını taşıyan ayakkabıları da, sonra karısının pekâlâ tanıyabileceği çorapları da çıkarmalı. Bir çalıllığın kenarına oturarak bu işleri gördü, sonra ceketini, yeleşini ve pantolonunu çıkarınca vücudunu bir ürpermedir sardı.

Yalnız Paris'ten satın aldığı gömleğini sırtında bırakabilirdi, ama bunun da gülünç olacağını düşünerek onu da çıkardı.

Sonra pardösüsünü tekrar sırtına giydi. Bir uzun zaman hareketsiz olduğu yerde suyun akışını seyrederek daldı.

Sahihten pek soğuktu. Hele çıplak ayakları da bir su birikintisinde olunca insanın! Acele etmeli idi. Nehre yaklaştı. Ve bütün elbiselerini fırlatıp attı.

Sonra bir küçük yara tırmandı. Demiryoluna varmıştı. Biraz uzakta yeşil bir ışık yanıyordu. İşte o zaman yine harikule bir hadise cereyan etti.

Şu saate kadar onu mütemadiyen iten bir derunî ateşle dolu iken, birdenbire bir sükûnet kapladı kendisini. Bu öyle bir sükûnetti ki şimdiye kadar böylesini hiç hissetmemişti.

Aynı zamanda etrafına bakındı. Böyle ayakları, vücudu çıplak bir halde üstünde bir pardösü ile şu demiryolunda ne aradığını kendi kendine sordu.

Saçları ve yüzü ıslanmıştı. Tiril tiril titriyordu. Elbisesi, tertemiz elbiseleri hâlâ nehrin üstünde dönüp duruyordu.

O, Kees Poppinga, Groningen'in en temiz mahallesinde en güzel evi olan, son model sobası yanan, şöminesinin üzerinde yaprak sigaraları bulunan, köşede şimdiye kadar çıkmış radyoların en güzeline sahip Kees Poppinga, evinden, her şeyinden uzak bir demiryolunda çırılçıplak!...

Belki bütün yukarda saydıklarımız o kadar uzakta olmasalardı, yavaş yavaş, gürültüsüzce evine döner, mutfak penceresinden içeriye süzülür, sabahleyin uyandığı zaman mırıldanırdı:

— Hiçbir şey olmadı, değil mi? derdi.

Eninde sonunda ne yapmıştı ki? Yalnız şunu istemişti ki... Yok! Yok! Düşünmeye lüzum yok. Madem ki mektup yollanmıştı, bütün bunları düşünmek faydasız!

Yazık! Her şey bitmiş olacaktı! Bir treni kaçırdı. Ötekini kaçırmamalı idi. Çünkü şimendifer memurları yolda ellerinde fenerlerle gezinip duruyorlardı. Sonra yakalanırdı.

Sağdaki demiryolunu seçti. Boylu boyunca uzandı. Ve yanağını rayın üstüne koydu...

Ray buz gibi soğuktu. Ve Popinga karanlığı gözleyerek yavaşça ağılıyordu. Karanlığın ta ötesinden biraz sonra bir ışık, küçücük bir ışık gözükecekti...

Sonra artık dünyada Popinga diye birisi olmayacaktı... Kimse, hiç kimse bilmeyecekti. Çünkü tren yolunda başsız bir ceset bulunacaktı. Ve herkes de madem ki mektubunda yazmıştı zannedecekti ki...

Az daha yerinden fırlayacaktı. Çünkü bir tren soluğu duymuştu. Çok üşümüştü. Şimdi tren yolun dönemecinde gözükecek ve...

Kendi kendine gözlerini kapayacağını kararlaştırmıştı. Tren gözüküyordu. Fakat gözlerini kapamıyor, bacaklarını büzüyor, gözbebeklerini bütün kuvvetiyle açıyordu. Ağzı açık olduğu halde nefes alamıyordu.

Işık yaklaştıkça yaklaştı. Ve bir gürültü de aynı zamanda yaklaşıyordu. Tren gürültüsü o kadar çoğaldı ki bu dakikada artık ölmüş olması lazım gelirdi. Belki de ölmüştü.

Ama sesler işitiyordu. Sonra yalnız insan sesleri duydu. Ve o zaman, anladı ki öteki yolda bir başka tren durmuştu. Trende pencereler açılıyordu. Ve lokomotiften iki adam fırlamış, yuvarlanır gibi iniyordu.

Ayağa kalktı. Ama nasıl ayağa kalktı. Nasıl koşabildi... Bir makinistin bağırdığını vazıhan duydu:

— Dikkat! İşte kaçıyor, bu taraftan, bak!

Doğru değildi. Yürüyemiyordu ki doğru olsun. Hemen kendini bir çalılığın arkasına attı. Fakat etrafında başka insanlar gezi-

niyordu. Birdenbire birisi, sanki kendisinden korkulan bir hayvan gibi üzerine atıldı ve bileğinden yakalayıp büktü.

— teki hatta dikkat...

Onun için her Şey bitmişti. Artık dikkat etse de, etmese de faydası yoktu. Onun seçtiği ekspres nihayet öteki yoldan bütün hıŐmıyla geliyordu. Fakat onun artık hiçbir Őeyle alakası yoktu. Hatta o yoldan ekspresin geçmesi bile onu alakalandırmıyordu.

Bir kadın, bir erkek, bir de Şefin onu trenin bulunduğu bir ikinci mevki kompartımana oturttuklarının bile farkında değildi.

Bütün bunlar baŐkalarını alalandırıyordu. Ona artık her Şey vız gelirdi!

XII

Şimdi artık başkaları düşünsün! Ona her şey vız geliyordu. Doğu istasyonuna inip de iki sıra dizilmiş, birbirini dirsekleyip latifeler eden mütecessisler arasından pardösüsüne bürünmüş geçerken de ona vız geliyordu.

O bu âdi tecessüse karşı lâkayt ve kibirli yürüyordu. İstasyonun komiserliğinde de sükûnetinden hiçbir şey kaybetmedi. Suallere cevap vermeğe tenezzül etmedi. Kendisine سوال soranlara sanki hiç beklenmedik birtakım şeyler görüyormuş gibi bakıp durdu.

Madem ki anlayamayacaklardı. Ne diye konuşmalı idi? Dar ve sert bir kanapenin üzerinde uzun zaman uyudu. Sonra onu uyandırıp bir tren kontrolörünün kendisine ceketi bile iliklenmeyecek kadar dar gelen elbiselerini giydirdiler. Dar yahut bol, artık her şey onun için birdi.

Ortalık ağarırken ona ayağına göre bir ayakkabı bulamadıkları için altları köseleden pantofla giydirdiler.

— Kim olduğunuzu söylemeyecek misiniz hâlâ?

Hayır! Zahmete değmezdi. Omuzlarını kaldırmakla iktifa etti.

Bir taksiye bindirdiler ve adli polise sevk ettiler. Sonra oldukça aydınlık, bir de yatağı bulunan bir hücrede kendini buldu. Orada da uzun zaman uyudu. Sonra sivri sakallı bir adamcağız gelip onu hemen muayene etti, Hem de bir sürü sual sordu.

Popinga adamın kim olduğunu bilmediği halde hiç cevap vermedi. Sonra bir ara koridordan bağırdılar:

— Profesör Abram!.. Profesör Abram'ı telefonda istiyorlar...

Adam hemen kalktı. Kapıyı ihtimamla kapadıktan sonra gitti. Demek ki *paranoyak* kelimesini icat eden zattı kendisini tartaklayıp sualler soran.

Nezarethanenin revirinde imiş yahut da başka bir yerde imiş Poppinga için müsavi idi. Arzuladığı şey, bir parça rahat etmekti. Kendini biraz rahat bıraksalar, tartaklayıp, sualler sormasalar da nerede olursa olsun, bir sırada yahut da yerde uyuyabilseydi. Kendini iki üç gün uyanmadan uyuyabilecek gibi hissediyordu. Madem ki her şey bitmişti...

Saati de yoktu. Hiçbir şeyi yoktu. Ona sıcak süt içirmişlerdi.

Profesörün dönmesini bekleyerek yeniden uyudu. Epey zaman uyuduğunu sanıyordu. Uyandırıldığı zaman karşısında profesör yoktu. Bir sivil adam vardı. Ve bu adam bileklerine kelepçe geçirdi. Onu sürükleyip götürdü. Birtakım dehlizler, koridorlar geçti. Merdivenlerden inip çıktılar. Nihayet pipo tütününü kokan bir odaya girdiler.

— Pekâlâ! Bizi yalnız bırakın.

Pencereden Seine Nehri'nin sarı suları gözüktüyordu. Karşısında alelade, biraz şişman, biraz dazlak bir adam vardı. Ona oturması için işaret ediyordu.

Popinga kuzu gibi itaat etti. Adam bir zaman gelip onu yokladı. Yandan, cepheden, arkadan baktı. Sonra biraz uzaklaşarak:

— Evet!.. dedi.

Sonra yanına sokulup gözleri gözlerinde durdu. Birdenbire:

— Size ne oldu böyle Mösyö Poppinga? dedi.

Hiç istifini bozmadı. Yanındaki adamın şu meşhur Komiser Lucas olup olmamasının ve bir ara kapının açılıp gri mantolu bir hanımın girip birdenbire durup, nefes nefese:

— Evet odur... Ama ne kadar değişmiş!.. demesinin pek az önemi vardı.

Peki, sonra daha kimler gelecekti? Sıra kimindi?

Lucas bir şeyler yazmış, bunu Poppinga'ya garip garip bakan Jeanne Rozier'ye imzalatıyordu.

Sonra? Sonra da Goin, Louis, Rose gelip şehadette mi bulunacaklardı?

Ah, onu bıraksalar da uyusaydı! Sanki ne yapıyorlardı? Uyuduğu zaman da gelip hayran hayran bakacaklar, şurasını burasını elleyecekler idi? Bu iş uyurken de yapılabilirdi.

Bir zaman yalnız kaldı. Sonra yine bir sürü insan geldi. Yine yalnız bırakmadılar. Nihayet hücreesine götürdüler de boylu boyunca uzanabildi.

Şimdi kalkıpta da onlara deli olmadığını söylemek budalalık olmayacak mıydı? Oynanacak oyun oynanmıştı...

Belki de böyle günün her saatinde kaldırılıp Komiser Lucas'a götürülmez, birtakım insanlara “bu mu, tanıdınız mı?” diye sorulmazdı ama lüzumu yoktu. Ona mektuplarını da gösterdiler.

— Yazınızı tanımadınız mı? dediler.

Bu sefer sesi çıkmış, yalnız:

— Bilmem, demişti.

Fotoğrafını almak için çırlıçıplak soydular. Parmak izlerini aldılar. Yine gösterdiler. Yine beklettiler. Poppinga bütün bunlara o kadar alıştı ki en büyük imtihanı geçirdiği zaman da artık istifini bozacak halde değildi.

Kendisi gibi deli oldukları anlaşılmıya çalışılan birkaç adamla beraber bir yerde bekletildiler. Sonra onu ellerinde defterler ve kalemlerle yirmi otuz kişinin bulunduğu bir salona göturdüler. Ortalarında Doktor Abram vardı. Onu görünce seslendi:

— Gelin, gelin, korkmayın dostum... Korkacak bir şey yok. Size bir iki sual soracağım o kadar...

Hiçbir şey söylememeye karar vermişti. Ne konuşuyor, ne dinliyordu. Yalnız Doktor Abram konuşmaya başladığı zaman kulağına *paranoyak* kelimesinden daha garip, daha anlaşılmaz birtakım lâflar geldi.

Birtakım efendiler gelip uzun uzun tartakladılar. Baktılar, hatta bir tanesi gelip kafasını mezura ile ölçtü. Budala kendileri idi. Bütün bunları budalalar yapardı. Hay enayiler hay!

Kafalarından ne geçerse yapıyorlardı. Onu bir bekleme odasına götürmüşlerdi. Sonra karşısına birdenbire karısını çıkarmışlardı. Karısı tıpkı dullar gibi siyahlar giymeğı lüzumlu görmüştü herhalde.

Ellerini bitıştırerek:

— Kees... Kees, demişti. Beni tanıyor musun?

Tanımasa böyle rahat rahat bakabilir miydi? Tabii tanıyordu.

Fakat kadın acı bir çığlık atarak bayıldı.

Daha kim bilir neler icat edeceklerdi? Gazeteler neler yazacaktı? Ne ehemmiyeti vardı. Gazete okumuyordu ki o!

Bir deli hekimi oldukları hep aynı sualleri sormalarından anlaşılan başka adamlar da geldi. Şimdi o bir usul bulmuştu. Sual soranların yüzüne “ne diye bu kadar kendinizi üzüyorsunuz? Ne oluyorsunuz?” der gibi bakıyor, sonra da başını çeviriyor, sesini çıkarmıyordu.

Uyumak... Sonra uyanıp bir şeyler yemek, yine uyumak ve sonra da çok vazih ve ekseriya tatlı rüyalar görmek...

Bir gün ona hemen hemen tam gelen bir elbise getirdiler. Herhalde karısı elbisenin üzerinde biraz uğraşmıştı ki tıpatıp geldi. Sonra onu alıp iki adamın refakatinde perdeleri sıkı sıkı indirilmiş bir kompartımana koydular. Adamlar ara sıra dudaklarının arasına bir cigara koyuyorlardı. Böylece tren yürüdü gitti. Belçika hududundaki gümrük memuru ona güldü. Hollanda'ya girdikleri zaman da gümrük memuru hiç üstünü aramadı. O da güldü. O adamlar indi. Bir jandarma bindi. Bu jandarma Fransızca konuşmuyordu. Bir köşeye oturdu. Sessizce gazetesini okudu.

Ondan sonra yine birtakım hareketler, gidip gelmeler, fotoğraf çekmeler, istasyon kalabalığı, Amsterdam Polis Müdüriyeti, birtakım gözler, sualler... Bütün bunlara Popinga ya gülümseyerek, yahut da ara sıra yarı gülümser bir halde:

— Bilmem, diyerek karşı koydu.

Sonrayine bir Hollandalı Profesör Abram, ama Fransa'dakinden çok daha genç bir Profesör Abram kanını aldı. Röntgene soktu. Kendi kendine bir şeyler söyledi. Hatta Popinga gülmemek için kendini güç tuttu.

Bundan sonra galiba artık her şey bitmiş olacaktı ki onu tartaklamadılar. Dışardakiler ne olup bittiğini biliyordu. Fakat Kees bilmiyordu. Yalnız mahkemeye çıkmadığına ve avukat tutmadığına göre onu kat'i surette deli yerine aldıklarını anlamıştı. Hapishaneye de sokmamışlardı. Bilakis! Amsterdam banliyölerinden birinde, büyük, tuğladan güzel bir binaya götürmüşlerdi.

Demir parmaklıklı pencerelerinde perşembe pazar günleri çocukların futbol oynadığı bir saha gözüküyordu.

Bembeyaz, mobilyası pek az bir odası vardı. Yemek fena değildi. Ne kadar isterse o kadar uyuyabiliyordu. Sonra ona jimnastik yaptırıyorlardı. O da elinden geldiği kadar bir şeyler yapmaya çalışıyordu.

En can sıkıcı ve tuhaf tarafı, yemekler için yalnız kaşık verilmesi idi. Çatalla yenecek şeyleri de kaşıkla yemek mecburiyeti vardı. Ama ne ehemmiyeti vardı? Daha çok, gülünecek şeydi bu. Kim gülmez ki buna? Herkes onu demek deli yerine alıyordu! Ne diye çatal vermiyorlardı?

Bir de, işin bir korkunç tarafı varsa, bazı geceler başka odalardan garip gürültüler ve korkunç haykırışmalar duyulması idi. Ona gelince, hiç bağırmadı. Bağırsın da başına iş açılsın! O kadar aptal değildi.

Doktor, onun yaşında, gri elbiseler giyen, altın çerçeveli gözlük takan biri idi. Her gün bir defa uğruyordu. Gayet nazik, sevimli bir adamdı.

— Eh nasılsınız bakalım? Dün gece iyi uyudunuz mu? Yine mi can sıkıntısı? Atın şu can sıkıntısını canım! Göreceksiniz bakın, buraya nasıl alışacaksınız! Sıhhatiniz mükemmel. Çabucak kendinize geleceksiniz. Hiç üzölmeyin, verin bakalım şu bileğini-zi de bakalım, nasıl pıt pıt ediyor?

Popinga bileğini uzatıyor?

— Mükemmel! Mükemmel... Yalnız biraz irade zaafi, ama geçecek. Ben neler gördüm neler...

Nihayet, günün birinde, bir hemşire refakatinde Madam Poppinga'nın ziyaretine nail oldu. Paris'te hiçbir şey konuşmamışlardı. Çünkü kadın hemen ağlamağa başlamış, sonra da bayılıvermişti. Ama burada herhalde kuvvetini toplamış olacaktı.

Üzerine Groningen'e ziyaretlere giderken giydiğı koyu renkli, kapalı bir rob giymişti.

— İşitiyor musun beni Kees, konuşabilir miyim?

Hani merhametini celbetti de kafasıyla bir evet dedi. Yoksa başka bir şeyden değil.

— Seni her ayın ilk salı günü gelip görebileceğim... Evvela söyle bana bakalım bir şeye ihtiyacın var mı?

Başıyla hayır işareti verdi.

— Çok bedbahtsın, değil mi?... Ama biz de senin kadar bedbahtız dostum... Bilmem anlayabiliyor musun? Başımıza gelenleri hayaline getirebiliyor musun? İlk önce ben kalkıp Amsterdam'a geldim. Jongh'e bisküvi fabrikasında bir iş buldum... Çok kazanmıyorum ama itibarım iyi...

Jonghe bisküvi fabrikası da albümlere yapıştırılacak resimler dağıttığından, oranın tam karısına göre bir yer olduğunu düşündüğü için gülmek istedi ama kendini tuttu!

— Frida'yı mektepten aldım. Ağlamadı bile. Şimdi stenografi öğreniyor. Diplomasını alır almaz Jonghe müessesesi vaad etti; daktilo olarak alacak. Sen bir cevap vermiyorsun bana Kees!

— Ne diyeyim, çok iyi!

Birdenbire yine başladı hıçkırmağa. Kırmızı burnunu mendille yoklayarak kesik kesik:

— Daha Carl'ı ne yapacağımı kararlaştırmadım. Kaptan mektebine girmek istiyor ama kolay değil. Bir meccani imtihanı varmış. Kazanabilirse...

İşte her şey yoluna giriyordu. Her ayın ilk salı günü geliyor ve hiç eski defterleri yoklamadan konuşuyordu:

— Cari meccanilik imtihanını kazandı. Eski dostun Greef'den Allah razı olsun. Bize çok kibar davrandı.

Yahut şöyle konuşuyordu:

— Evi değiştirmek mecburiyetinde kaldık. Biraz pahalı geliyordu bize. Çok iyi bir ev sahibimiz var şimdi. Eski bir subayın hanımı imiş. Bir fazla odası varmış, bize kiraladı...

Mükemmel, değil mi? Boyuna uyuyordu. Gezintilerini ve jimnastiğini üstü örtülü teneffüshanede yapıyordu. İsmi bir türlü öğrenemediği doktor kendisiyle alakalanıyordu.

Günün birinde ona:

— Sizin hoşunuza gidecek ne yapabilirim? diye sordu.

Popinga bir dakika düşünmeden:

— Bir defterle kalem isterdim, dedi:

Fakat herhalde daha iyice kendine gelememiş olacaktı ki defterin başına “*Kees Poppinga meselesinin hakikati*” serlevhasını yazdı o kadar.

Bu mevzua dair fikirleri vardı. Kendi kendine bu defteri çabucak doldurup ötekilerini getirmeyi vaad ediyordu. Kendi meselesi üzerinde en doğru etüdü yine kendisinin yazacağı kanaatinde idi.

İlk gün uzun uzadıya düşündü. Deftere yalnız serlavhayı koydu. Ve etrafına başladı çiçekler yapıp süslemeğe. Sonra defteri kaldırıp yatağının altına koydu. Ertesi gün defteri çıkardı. Uzun uzun baktı. Yine yatağın altına soktu.

Odasında bir takvim olmadığı için ayları hep ilk salısından itibaren sayıyordu.

— Frida’ya bir gazeteci daktiloluk teklif etmiş... Sen ne dersin? Acaba nasıl olur bir...

Ona göre münasip bir işti... Acaba nasıl bir adamdı? demek istiyordu karısı... Adam sen de!..

— Hemen kabul etsin.

— Ya! Etsin demek.

Ne tuhaf şey. Kalkıp tımarhanedeki adamın fikri alınıyordu demek: Artık her şeyde, en ufak meselelerde bile karısı gelip onun reyini alıyor, fikrini soruyordu.

— Acaba iki odalı, bir mutfaklı bir apartıman bulsak daha mı iyi olur? dersin. Biraz pahalı gelecek bize ama bilmem ki belki de mutfağı olursa...

Tabii, tabii! Münasip! Öyle yapmalı. Mutfaklı bir yer tutmalı. Demek onun da dışardaki çorbaya tuzu karışıyor. Karısı hep aynı karı idi. Evdeki albüme nebat resimlerini yapıştıracağına bisküvi fabrikasının etiketlerini yapıştırıyordu. Fark bu idi.

— Bana bisküvilerde yüzde elli iskonto yapıyorlar...

— Çok iyi değil mi?... Fevkalade...

Madem ki onu kimseler anlamayacak, böyle daha iyi değil mi idi? Çok uslu olduğu için bir başka iki deli ile onu birkaç saat beraber görüşüp konuşmak hususunda serbest bıraktılar. Bu delilerden biri yalnız akşam olunca deliriyordu. Ötekisi ise zıddına gidilmezse dünyanın en normal adamı idi.

Doktor ona:

— Bana bak Kees, en küçük bir zırlı çıkarsa yeniden yapayalnız kalırsın ha! diye tembih etmişti.

Ne diye zavallı adamların zıddına gidecek laf söyleyecekti. Ne söylerlerse eyvallah diyor, dinliyordu. Kendisine konuşma sırası geldiği zaman, hep şöyle başlıyordu:

— Ben Paris'te iken bir gün...

Diyor ve hemen kesiyordu. Sonra:

— Anlayamazsınız! Hem zaten mühim bir şey de değildi. Yalnız birazcık satranç bilseydiniz...

Kendi kendine şimdi bir oyun icat etmişti. Defterin yapraklarına bir şeyler çiziyordu.

Hani bunu canı sıkıldığı için değil, eski günleri hatırlamak, hatırlayıp da içlenmek için yapıyordu. Yoksa onun canı sıkılmazdı hiç.

Şimdi artık Komiser Lucas'a kızgın bile değildi. Onu etrafında dönüp dolaşır, orasını burasını ellerken görüyor ve oyunu komiserin değil kendisinin kazandığını biliyordu. O halde neden kızgın olacaktı?

Hayır! O, öyle, arkadaşlarını kızdıracak, onların aksine laf söyleyecek adam değildi. Ne de hiç değişmemiş olan karısını kızdıırırdı. Kimseye kızmak için sebep yoktu. Artık o hale gelmişti ki günlerin geçtiğinin bile farkında değildi. Hatta günün birinde karısı gelip de ona şunları söylediği zaman gülüverdi.

— Çok nazik durumdayım Kees... Bilmem ne yapacağım? Düşün ki Jonghe müessesesinin sahiplerinin yeğeni bizim Frida'ya tutulmuş.

Haline bakan hemen onun dışardan geldiğini ve Kees Poppinga'nın tecrübelerini geçirmedikğini anlardı.

— Peki nasıl bir adam bu?

— Fena değil... Çok iyi terbiye görmüş... Yalnız galiba biraz zayıf... Öyle pek kuvvetli gözüküyor... Çocukluğunun bir kısmını İsviçre'de geçirmiş...

Bu kelime tam mânasıyla gülünçtü doğrusu!

— Frida da seviyor mu?

— Bana onunla evlenmezse kimse ile evlenmeyeceğini söyledi.

Şu meşhur Frida! Gözlerinde hiçbir mâna okunmayan Frida! Yahu! Şu hayat amma da hoş şey ha!

— Söyle onlara evlensinler.

— Yalnız bir şey varsa... Delikanlının ailesi...

Tereddüt ediyorlardı, elbet oğullarına bir delinin kızını almak için!..

O halde ne isterlerse yapsınlar. Başlarının çaresine baksınlar! Yapacak başka bir şey yok.

O kadar iyi gitmeğe başlamıştı ki doktor ona bir de satranç tahtası getirdi. Bir gün Kees'i satranç meselesi üzerine dikkatle eğilmiş vaziyette görünce arkasında durdu ve oyunun neticesini bekledi. Hal çaresi görünce mırıldandı:

— İster misiniz, çay zamanı bazı bazı bir parti yapalım. Siz çok güzel oynuyorsunuz bakıyorum.

Ama ne çare ki doktorla samimî bir oyuna oturdıkları zaman ona bir latife yapmak arzusuna dayanamadı.

Tam oyunun nazik yerinde bir taşın yerini değiştirirken, oyununu tehdit etmekte olan bir fili yavaşça çayının içine atıverdi.

Doktor bir lahza sersemledi. Taşı çayın içinde görüyordu. Elini alnına koydu. Bir şeyler kovar gibi yaptı. Sonra kendine gelerek ayağa kalkarken:

— Ah, affedersiniz, dedi. Bir randevum vardı unutmuştum...

Allah Allah! Doktora da ne oluyor? Ya Poppinga mesela bunu mahsustan yaptı ise? Ya bazı şeyleri hatırlamak için yaptı ise?..

— Ben de affınızı dilerim, doktor bey, dedi. Size izah edemeyeceğim birçok eski hâdiseyi hatırlatır da bana. Söylersem de anlayamazsınız. Pardon!

Ne yapalım anlamıyorlar işte. Ama onun da bunu yapması lazımdı. Doktor ondan bir zaman evvel vermiş olduğu defteri istedi. O da yatağın altından çıkarıp verdi. Hatıralarını yazacağını kendi kendine vaad ettiği bu defterde yalnız ilk günü yazmış olduğu "*Kees Poppinga meselesindeki hakikat...*" cümlesi okunuyordu.

Doktor, hastasının niçin daha fazla yazmadığına hayret etmiş gibi gözlerini kaldırıp baktı. Poppinga cebrî bir gülüşle gülerek şunları söylemek zorunda kaldı:

— Ortada bir hakikat yoktu ki efendim, öyle değil mi?

